

GUIDE
TO
LATIN CONVERSATION,
CONTAINING

A Collection of Useful Words,

A List of Comparatives and of Superlatives, the Principal Irregular Verbs, Familiar Expressions and Phrases, Dialogues, Sentences, Tables of Money, Weights and Measures, Latin Abbreviations, Roman Calendar, Celebrated Sayings from the Roman Writers, and Latin Quotations in common use.

BY A FATHER OF THE SOCIETY OF JESUS.

Translated from the French of the Seventh Edition by

PROF. STEPHEN W. WILBY,

Epiphany Apostolic College.

JOHN MURPHY COMPANY,
PUBLISHERS:

BALTIMORE, MD.

NEW YORK:

COPYRIGHT, 1892, BY JOHN MURPHY & Co.

UTILITY AND GENERAL DIVISION OF THE BOOK.

Some colleges are trying to revive the custom of speaking Latin in the classroom. The success that has attended these efforts has fully justified the method pursued and brought into relief the real need of elementary books to supplement the endeavor. The desire of forwarding this movement in favor of more solid studies, and of seeing the scope of a method become more extended which has already borne such good fruit in Italy and in many colleges of France, has prompted us to write this *Guide to Latin Conversation*. We have reunited in a convenient and handy volume, a vocabulary of ordinary words, a list of comparatives and of superlatives, the principal irregular verbs, choice familiar phrases, dialogues, proverbs, choice sentences and quotations. A single volume contains, the phrases and dialogues of Erasmus, of Vivès, of Cordier, of Alde-Manûce, of Fathers Pontanus, Van Torre and Champs-neups.

4 *Guide to Latin Conversation.*

The vocabulary, distributed under different headings, contains in alphabetical order the nomenclature of such words as are most in use. We have been careful not to introduce in this dictionary any word of uncertain Latinity. Some ecclesiastical terms, names of rank, of sciences, and of modern inventions, do not belong to the language of the Augustan age, and will be easily recognized. In the list of comparatives and of superlatives we were more desirous of giving positive indications than of wishing to make the list complete. The gender of nouns and the quantity of increments and penultimates which do not follow the rules of position, will be found designated.

A collection of idioms and Latin expressions follows the vocabulary. We have grouped them under general titles, which embrace the circle of ideas most familiar to students. Most of these phrases are taken from the letters of Cicero; others from Terence. A few are extracted from the writings of Titus Livius, of Caesar, and of Plautus.

There are eighty dialogues, thirty of which have been taken from the conversations of Father

Van Torre, a Belgian Jesuit.¹ In the latter part of the book we have given an idea of the kind of dialogue that should be used by the pupils of more advanced studies. All the other dialogues are those of the *Progymnasmata Latinitatis* of Pontanus,² which the Protestant gymnasiums of Germany did not hesitate to accept even at the hands of a born adversary of the Reform.

The dialogues only are not translated. We were compelled to lessen their number, and many professors were of the opinion that it would be more advantageous to have the pupils translate them for themselves.

The sentences and choice thoughts come after the conversations. With a few proverbs from

¹ Anthony Van Torre was born at Alost, in 1615, became a religious in 1632, and passed his life in teaching belles-lettres, and in supervising classes. He died in 1677, at the college of Courtrai. His dialogues, written for the college of Anvers, were published for the first time in 1657. The same Father published, in 1674, *A Collection of Latin Phrases*.

² James Pontanus, a Bohemian Jesuit, taught belles-lettres for a long time and with great success in Germany. He died at Augsburg, in 1626, at the age of eighty-four years. He was the author of *Poetical Precepts*, *Commentaries on Virgil and Ovid*, several Greek *Translations*, and many other writings in prose and verse.

6 *Guide to Latin Conversation.*

Publius Syrus are grouped noted sayings from Juvenal, Terence, Seneca, Ovid, Virgil, and Horace, all of which we have inserted as happy remembrances of a solid and varied literary education.

The book ends with tables, abbreviations, notations, the Roman calendar, all of which cannot but be useful for easy reference.

MANNER OF USING GUIDE TO LATIN CONVERSATION.

The following method seems to us the most useful to follow:

(a.) In the sixth class the principal articles of the vocabulary may be learned, some paragraphs of Latin phrases, and the dialogues of the first part. The dialogues of Father Pontanus, being more erudite and elegant, are more appropriate for the higher classes. In the learning of the vocabulary it is necessary that the pupil be able to give the Latin word in answer to the English word. This exercise may be taken up once a week with profit, by having the pupils interrogate each other on some particular subject designated in advance by the professor. The proper accentuation of every Latin word should be insisted on from the first lesson. A habit of pronouncing words badly is corrected only with great difficulty.

(b.) In the fifth class, the vocabulary may be reviewed, the collection of Latin phrases taken

up, and the *colloquia* of the second part begun. The dialogues should be committed to memory and recited. The professor may appoint two or three on each side, to converse on a given subject and name some special day for the dialogue. This will also answer for a review. Examinations may also be held on the subject matter seen by each class.

(c.) In the fourth class, the students should exercise their minds by rendering into Latin, sentences such as are in the book, but with this difference, they should strive to change the verbs, the case of the nouns, the number, the tense, and even go so far as to introduce new phrases. They should make a special study of all the dialogues. When a certain number shall have been learned, they should seek to converse with one another, or answer in writing questions put to them by the professor. The book is suitable for any class and may be made useful in a thousand ways which will suggest themselves to the conscientious professor or student.

VOCABULARY.

VOCABULORUM INDEX.

1.

GOD, THE INHABITANTS
OF HEAVEN, HELL.

God,
The Holy Ghost,
The Holy Trinity,
Jesus Christ,
The Lord,
Heaven,
The Blessed Virgin,
The Angels,
The Archangels,
The Seraphim,
An Apostle,
Patriarch,
Prophet,
Martyr,
Confessor,
Saint, *m.*, Saint, *f.*

Hell,
Infernal,
The Devil,

DEUS, COELICOLÆ,
INFERI.

Deus.
Spiritus sanctus.
Sancta Trinitas, ātis, *f.*
Jesus Christus.
Dominus.
Cœlum ; *pl.* Cœli, ūrum, *m.*
Sancta Virgē, ūnis, *f.*
Angeli, ūrum, *m. pl.*
Archangeli, ūrum, *m. pl.*
Seraphim, *n. pl. ind.*
Apostolus.
Patriarcha, æ, *m.*
Prophēta, æ, *m.*
Martyr, yris, *m. f.*
Confessor, ūris, *m.*
Sanctus, *m* ; sancta, *f.*
Inféri, ūrum, *m. pl.*
Infernus.
Diabōlus.

The Demon,
Satan,

Dæmon, ḥnis, *m.*
Satānas, æ, *m.*

2.

TIME, DIVISION OF
TIME.

Age,
Century,
Lustrum,
Year,
Month,
January,
February,
March,
April,
May,
June,
July,
August,
September,
October,
November,
December,
Week,
Day,
Monday,
Tuesday,
Wednesday,
Thursday,
Friday,

TEMPUS, DIVISIO
TEMPORIS.

Ætas, ātis, *f.*; ævum.
Secūlum.
Lustrum.
Annus.
Mensis, is, *m.*
Januarius.
Februarius.
Martius.
Aprilis, is, *m.*
Maius.
Junius.
Julius.
Augustus.
September, bris, *m.*
Octōber, bris, *m.*
November, bris, *m.*
December, bris, *m.*
Hebdomāda.
Dies, ēi, *m. f.*
Lunæ dies.
Dies Martis.
Dies Mercurii.
Dies Jovis.
Dies Venēris

Saturday,	Dies Saturni.
Sunday,	Dominica dies.
Hour,	Hora.
Half-hour,	Semihōra.
Quarter-hour,	Quadrans, antis, <i>m.</i>
The Seasons,	Tempora anni.
Spring,	Ver, vēris, <i>n.</i>
Summer,	Æstas, ātis, <i>f.</i>
Autumn,	Autumnus.
Winter,	Hiems, ēmis, <i>f.</i>
Morning,	Tempus matutīnum
Dawn,	Aurōra.
Daybreak,	Dilucūlum.
Noon,	Meridies, ēi, <i>m.</i>
Afternoon,	Pomeridiānum tempus.
Evening,	Vespertīnum tempus.
Twilight,	Crepuscūlum.
Night,	Nox, noctis, <i>f.</i>
Midnight,	Media nox.
Light,	Lux, lucis, <i>f.</i> ; lumen, [īnis, <i>n.</i>
Darkness,	Tenebræ, ārum, <i>f. pl.</i>
Yesterday,	Heri.
To-day,	Hodie.
To-morrow,	Cras.
The day after,	Postridie.
After to-morrow,	Perendie.
The day before,	Pridie.
The day before yes- [terday,	Nudius tertius.
In the morning,	Mane.
At noon,	Meridiāno tempōre.
In the evening,	Vespere.
At night,	Noctu.

3.

AIR, WATER AND
FIRE.

Air,
— dense,
— thin,
— healthy,
— unhealthy,
Wind,
Water,
To flow,
To gush out,
To make wet,
Damp,
Wet,
Fountain, spring,
Gushing fountain,
Rivulet,
Brook,
Current,
Torrent,
River,
Stream,
Well,
Pond,
Lake,
Gulf,
Strait,
Sea,
Surge, wave,
Billow,

AER, AQUA ET IGNIS.

Aer,
— crassus.
— tenuis.
Cœlum salubre.
— insalubre.
Aura, ventus.
Aqua.
Fluēre.
Scaturīre.
Madefacēre.
Humidus.
Madidus.
Fons, fontis, *m.*
Scatebra.
Rivūlus.
Rivus.
Fluentum.
Torrens, entis, *m.*
Amnis, is, *m.*
Fluvius; flumen, inis, *n.*
Puteus.
Stagnum.
Lacus, ūs, *m.*
Sinus, ūs, *m.*
Fretum.
Mare, is, *n.*
Unda.
Fluctus, ūs, *m.*

Shore, strand,	Littus, ḍoris, <i>n.</i>
Bank,	Ripa.
Channel,	Alveus.
Rain,	Pluvia.
Harbor,	Statio, ḍonis, <i>f.</i>
Port,	Portus, ūs, <i>m.</i>
Fire,	Ignis, is, <i>m.</i>
Flame,	Flamma.
Heat,	Calor, ḍoris, <i>m.</i>
Warm,	Calidus.
Light,	Lux, lucis, <i>f.</i> ; lumen,
Luminous,	Lucidus. [Inis, <i>n.</i>
To burn,	Urēre.
To warm,	Calefacēre.
To emit light,	Lucēre.
Hearth,	Focus.
Candle,	Candēla.
Torch,	Tæda, fax, facis, <i>f.</i>
Fire,	Incendium.
To set fire to,	Incendēre.

4.

MINERALS.

Agate,
Alabaster,
Alum,
Amber,
Antimony,
Arsenic,
Asphalt,
Bitumen,

MINERALIA ET FOSSILIA.

Achates, æ, *m. f.*
Alabastrites, æ, *m.*
Alūmen, īnis, *n.*
Succīnum, electrum.
Stībium.
Arsenīcum.
Asphaltium, ii, *n.*
Bitūmen, īnis, *n.*

Bituminous,	Bitumineus.
Brass (bi-metal),	Æs, æris, <i>n.</i>
Brick,	Later, ēris, <i>m.</i> ; testa.
Small brick,	Latercūlus.
Of brick,	Latericius, testaceus.
Camphor,	Camphōra.
Carbuncle,	Carbunculus.
Chalk,	Marga.
Clay,	Argilla.
Clayey,	Argillaceus.
Copper ore,	Æs, æris, <i>n.</i> ; cuprum.
Made of copper,	Æneus, æreus.
Rust of copper,	Ærūgo, īnis, <i>f.</i>
Mine of copper,	Æris fodīna.
Crystal,	Crystallus, crystallum.
Crystalline,	Crystallīnus.
Diamond,	Adāmas, antis, <i>m.</i>
Of diamond,	Adamantīnus.
Emerald,	Smaragdus, <i>m.</i>
Of emerald,	Smaragdīnus.
Emery,	Smyris, īdis, <i>f.</i>
Enamel,	Encaustum.
Enamelled,	Encaustus, encaustīcus.
Enamelled picture,	Encaustīce, es, <i>f.</i>
Flint-stone,	Silex, īcis, <i>m.f.</i> ; lapis, īdis,
Place full of flint-	Saxētum. [m.]
Gold,	Aurum.
[stone,	Aureus.
Golden,	Gummi, <i>n. ind.</i>
Gum,	Gypsum.
Gypsum,	Thus, thuris, <i>n.</i>
Incense,	Ferrum.
Iron,	Ebur, bōris, <i>n.</i>
Ivory,	Eburneus, eburnus.
Of ivory,	

Jasper,	Iaspis, <i>īdis</i> , <i>f.</i>
Of jasper,	Iaspideus.
Lead,	Plumbum.
Of lead,	Plumbeus.
Mixed with lead,	Plumbōsus.
Loadstone,	Magnes, <i>ētis</i> , <i>m.</i>
Marble,	Marmor, <i>ōris</i> , <i>n.</i>
Of marble,	Marmoreus.
Adorned with marble,	Marmorātus.
Mercury,	Hydrargyrus.
Nitre,	Nitrum.
Nitrous,	Nitrōsus.
Nitre-bed,	Nitraria.
Ochre,	Ochra.
Opal,	Opălus, <i>i</i> , <i>f.</i>
Pearl,	Unio, <i>ōnis</i> , <i>f.</i> ; margarīta.
Pitch,	Pix, pīcis, <i>f.</i>
Of pitch,	Piceus.
Porphyry,	Porphyrītes, <i>æ</i> , <i>m.</i>
Pyrites,	Pyrites, <i>æ</i> , <i>m.</i>
Resin,	Resīna.
Resinous,	Resinōsus.
Rock,	Rupes, <i>is</i> , <i>f.</i> ; petra.
Ruby,	Carbuncūlus.
Rust,	Rubīgo, <i>īnis</i> , <i>f.</i>
Saltpetre,	Salnitrum.
Salt,	Sal, salis, <i>m.</i>
Natural salt,	Sal natīvus.
Artificial salt,	Sal factitius.
Sea salt,	Sal marīnus.
Grain of salt,	Salis mica.
Mine of salt,	Salifodīna.
Salt works,	Salīnæ, ārum, <i>f. pl.</i>
Sandarach,	Sandarāca.

Sapphire,	Sapphīrus, <i>i. f.</i>
Of sapphire,	Sapphirīnus.
Sardonyx,	Sardōnyx, īchis, <i>m.</i>
Silver,	Argentum.
Of silver,	Argenteus.
Soot,	Fulīgo, īnis, <i>f.</i>
Color of soot,	Fuligineus.
Blackened by soot,	Fuliginōsus.
Stone,	Lapis, īdis, <i>m.</i>
Small stone,	Lapillus.
Large stone,	Saxum.
Pumice stone,	Pumex, īcis, <i>m.</i>
Stony,	Lapideus.
Full of stones,	Lapidōsus.
Precious stones,	Gemmæ, ārum, <i>f. pl.</i>
Sulphur,	Sulphur, ūris, <i>n.</i>
Sulphurous,	Sulphureus.
Verdigris,	Scolecia.
Vitriol,	Chalcantum.
Wax,	Cera.
Sealing wax,	Cera signatoria.
Of wax,	Cereus.
Of the color of wax,	Cerīnus.
White lead,	Cerussa, psimmythium.
Painted with white [lead,	Cerussātus.

5.

TREES, PLANTS,
FLOWERS, FRUITS.

Abraham's-balm,
Acacia,

ARBORES, PLANTÆ,
FLORES, FRUCTUS.

Vitex, īcis, *m.*
Acacia.

Acanthus,	Acanthus.
Aconite,	Aconitum.
Alder-tree,	
Almond-tree,	Alnus, i, f.
Almond,	Amygdalus, i, f.
Of an apple-tree,	Amygdalum, amygdala.
Apple,	Aloe, es, f.
Apple-orchard,	Amarant.
Apricot-tree,	Anemone, es, f.
Apricot,	Anisum, anicetum.
Arbute,	Malus, i, f.
Arbute-berry,	Malinus.
Artichoke,	Malum.
Head of artichoke,	Pomarium.
Ash-tree,	Armeniaca.
Of ash,	Armeniacum.
Wood of ash,	Arbutus, i, f.
Asparagus,	Arbutum.
Balm-mint,	Cinara.
Balsam,	Cinaræ strobilus.
Banana,	Fraxinus.
Barley,	Fraxineus.
Of barley,	Fraxinatum.
Basilisk,	Asparagus.
Bean,	Apiastrum.
Beech-tree,	Balsamum.
Of beech,	Ariena.
	Hordeum.
	Hordeaceus.
	Ocum.
	Faba.
	Fagus. i, f.
	Fageus, faginus, fagi-
	[nëus]

Beech-nut,	Fagea glans, <i>f.</i> ; fagīna
Beet-root,	Betaceus (pes). [nux]
Bind-weed,	Convolvūlus.
Birch-tree,	Betūla.
Blite,	Blítum.
Borage,	Buglossus, <i>i.</i> , <i>m.</i>
Box-thorn,	Vepres, <i>is</i> , <i>m.</i>
Box-wood,	Buxus, <i>i.</i> , <i>f.</i> ; buxum.
Of box-wood,	Buxeus.
Place planted with	Buxētum.
Brier, [box-wood,	Rubus.
Thicket,	Rubētum.
Broom,	Genista, spartum.
Bulrush,	Juncus, scirpus.
Of bulrush,	Junceus.
Full of bulrushes,	Juncōsus.
Place where bul-	Juncētum.
[rushes grow,	
Basket made of bul-	Sporta.
Cabbage, [rushes,	Brassīca, caulis, <i>is</i> , <i>m.</i>
Camomile,	Anthēmis, īdis, <i>f.</i>
Carnation,	Ocellus.
Cedar,	Cedrus, <i>i.</i> , <i>f.</i>
Centaury,	Centaureum.
Cherry-tree,	Cerāsus, <i>i.</i> , <i>f.</i>
Cherry,	Cerāsum.
Chervil,	Cærefolium.
Chestnut-tree,	Castanea.
Chestnut,	Castanea.
Chestnut-plot,	Castanētum.
Chicory,	Intūbus, <i>i.</i> , <i>m.</i> , <i>f.</i>
Cinnamon,	Casia.
Cork-tree,	Suber, ēris, <i>n.</i>

Of cork,	Subereus.
Corn,	Frumentum.
Ear of corn,	Spica.
The beard of corn,	Arista.
Cress,	Nasturtium.
Cucumber,	Cucūmis, is and ēris.
Cumin,	Cūmīnum.
Currant-bush,	Grossularia.
Currant,	Grossulariæ, acīnus.
Cypress-tree,	Cupressus, i, f.
Cytisus,	Cytīsus, m. f.; cytīsum.
Darnel (or cocle),	Lolium.
Date-tree,	Palma.
Date,	Palmūla.
Dog-berry-tree,	Cornus, i, f.
Dog-berry,	Cornum.
Ebony-tree,	Ebēnus.
Ebony,	Ebēnum.
Eglantine,	Cynosbātos, i, f.
Elder-tree,	Sambūcus.
Of the elder-tree,	Sambūceus.
Elm,	Ulmus.
Of elm,	Ulmeus.
Elm-seed,	Samēra.
Evergreen,	Ilex, īcis, f.
Of evergreen,	Ilignus, iligneus.
Place planted with	Ilicētum.
Fennel, [evergreens,	Marāthrus, marāthrum.
Fern,	Filix, īcis, f.
Fern-plot,	Filictum.
Fig-tree,	Ficus, i, and ūs, f.
Fig,	Ficus; i, and ūs, f.
Flax,	Linum.

Of flax,	Lineus.
Of fine flax,	Carbaseus, carbasinus.
Fumitory,	Capnos, i, f.
Furze, tamarisk,	Myrica; myrice, es, f.
Gall-nut,	Galla.
Garlic,	Allium.
Clove of garlic,	Nucleus alii, stica.
Hazel-tree,	Corylus, i, f.
Of hazel,	Colurnus.
Hazel-nut,	Avellana.
Hellebore,	Helleborum, veratum.
Hemlock,	Cicuta.
Hemp,	Cannabis, is, f.; cannabis
Holly,	Aquifolia, aquifolium.
House-leek,	Digitellum.
Hyacinth,	Hyacinthus.
Ivy,	Hedera.
Of ivy,	Hederaceus.
Seed of ivy,	Hederae acinus.
Larch-tree,	Larix, ictis, m. f.
Of the wood of the	Larignus.
Laurel, [larch,	Laurus, i, and us, f.
Of laurel,	Laureus, laurinus.
Place planted with	Laurētum.
[laurel,	
Crowned with laurel,	Laureātus.
Lavender,	Saliunca.
Leek,	Porrus, porrum, pl. porri.
Lemon-tree,	Citrus, i, f.; citrea.
Lemon,	Citreum.
Lentil,	Lens, lentis, f.; lenticula.
Lentisk,	Lentiscus.
Of lentisk,	Lentiscinus.
Lettuce,	Lactūca.

Fin de l'aperçu

La suite du livre est en qualité visuelle diminuée. Le livre est toutefois complet.

Il est possible de se procurer à prix abordable une édition papier du livre en visitant le site suivant :

canadienfrancais.org

Ce PDF peut être distribué librement. Plus de détails à la dernière page.

Licorice,	Glycyrrhiza.
Lily,	Lilium.
Garden of lilies,	Liliētum.
Bulb of the lily,	Lilii bulbus.
Linden (or Lime-tree),	Tilia.
Lucern-grass,	Medīca.
Lupine,	Lupīnus, lupīnum.
Madder,	Rubia.
Mallow,	Malva.
Like to the mallow,	Malvaceus.
Maple-tree,	Acer, ēris, <i>n.</i>
Marigold,	Caltha.
Marjoram,	Amarācus, <i>i.</i> , <i>m. f.</i>
Marsh-mallow,	Althæa, hibiscum.
Medlar-tree,	Mespīlus, <i>i.</i> , <i>f.</i>
Fruit of medlar-tree,	Mespīlum.
Melon,	Pepo, ūnis, <i>m.</i>
Millet,	Milium.
Mistletoe,	Viscum.
Moss,	Muscus.
Mountain-ash,	Sorbus.
Sorb apple,	Sorbum.
Mulberry-tree,	Morus, <i>i.</i> , <i>f.</i>
Mulberry,	Morum.
Mushroom,	Fungus, bolētus.
Myrrh,	Myrrha.
Of myrrh,	Myrrheus.
Grain of myrrh,	Myrrhæ globūla.
Myrtle-tree,	Myrtus, <i>i.</i> , and ūs, <i>f.</i>
Place planted with [myrtle,	Myrtētum.
Full of myrtle.	Myrtōsus.
Bays of myrtle,	Myrta, ūrum, <i>n. pl.</i>

Nard,	Nardum, nardus, <i>i., j.</i>
Of nard,	Nardīnus.
Narcissus,	Narcissus, <i>i., m.</i>
Nettle,	Urtīca.
Oak,	Quercus.
Oak-grove,	Quercētum.
Acorn,	Glans, dis, <i>f.</i>
Olive-tree,	Olea, olīva.
Wild-olive,	Oleaster, tri, <i>m.</i>
Place planted with	Olivētum.
Olive, [olive,	Olea, olīva.
Onion,	Cæpa or cāpe, <i>n. ind.</i>
Green-onion,	Cepūla,
Orange-tree,	Aurea malus, <i>i., f.</i>
Orange,	Aureum malum.
Osier-tree,	Vimen, īnis.
Of the osier,	Vimineus.
Osier-plot,	Viminētum.
Palm,	Palma, pamūla.
Of palm,	Palmarius.
Place planted with	Palmētum.
Date, [palms,	Palma, palmula.
Dried dates,	Patētæ, ārum, <i>f. pl.</i>
Parsley,	Apium.
Pea,	Pisum.
Gray pea,	Cicer, ēris, <i>n.</i>
Peach-tree,	Persīcus, <i>i., f.</i>
Peach,	Persīcum.
Pear-tree,	Pirus, <i>i., f.</i>
Pear,	Pirum.
Peony,	Pavonia.
Periwinkle,	Vinca pervinca.
Pine,	Pinus, <i>i., and ūs, f.</i>

Of pine,	Pineus.
Place planted with	Pinētum.
Pineapple,	[pines, Pinea.
Pistachio,	Pistacium, pistaceum.
Plane-tree,	Platānus, i, f.
Of a plane-tree,	Platanīnus.
Plum-tree,	Prunus, i, f.
Prune,	Prunum.
Pomegranate-tree,	Punīca, or granāta malus,
Pomegranate,	Granātum. [i, f.
Pomegranate-flower,	Balaustium.
Rind of pomegran-	Mali punīci corium.
Poplar,	[ate, Popūlus, i, f.
Of poplar,	Populeus.
Place planted with	Populētum.
Poppy,	[poplars, Papāver.
Of poppy,	Papavereus.
Stem of poppy,	Scorus papavēris.
Prune,	Prunum.
Pumpkin,	Cucurbīta.
Radish,	Rapum.
Bed of radish,	Rapīna.
Reed,	Arundo, īnis, f.
Reedy,	Arundineus.
Place planted with	Arundinētum.
Rice,	[reeds, Oryza.
Rope-wood,	Convolvūlus.
Rose-laurel,	Rhododaphne, es, f.
Rosemary,	Libanōtis, īdis, f.
Rye,	Secāle, is, n.
Sage,	Salvia.
Sap-wood,	Alburnum.
Service-tree,	Scrbus, i, f.

Fruit of service-tree,	Sorbum.
Sesamum,	Sesāmum.
Shallot,	Ascalonia, cæpa.
Sorrel,	Oxālis, īdis, <i>f.</i>
Stock-gillyflower,	Leucoion, ii, <i>n.</i>
Strawberry,	Fraga, ōrum, <i>n. pl.</i>
Sunflower,	Heliotrōpium.
Tamarind,	Tamarīce, es, <i>f.</i>
Thistle,	Carduus.
Thicket,	Rubētum.
Thorn,	Spina.
Thyme,	Thymum.
Of thyme,	Thymīnus.
Truffle,	Tuber, ēris, <i>n.</i>
Turnip,	Napus.
Twig,	Vimen, īnis, <i>n.</i>
Vervain,	Verbenāca.
Vetch,	Vicia.
Of vetch,	Viciarius.
Vine,	Vitis, is, <i>f.</i>
Vine-branch,	Sarmentum ; palmes, [ītis, <i>m.</i>
Vineyard,	Vinētum, vitiarium.
Vine-dresser,	Vinītor, ōris, <i>m.</i>
Tendril,	Clavicūla.
Leafy branch,	Pampīnus.
Of a branch,	Pampineus.
Violet,	Vičla, ianthis.
Viburnum,	Viburnum.
Walnut-tree,	Nux, nucis, <i>f.</i>
Walnut,	Nux, nucis, <i>f.</i> ; Juglans, [andis, <i>f.</i>
Walnut shell,	Putāmen, īnis, <i>n.</i>

The two shells,	Carīnæ, ārum, <i>f. pl.</i>
Kernel,	Nucleus.
Gall-nut,	Galla.
Wheat,	Tritīcum.
Wild thyme,	Serpyllum, serpullum.
Wild vine,	Labrusca.
Flower of the wild	Œnanthe, es, <i>f.</i>
Willow-tree, [vine,	Salix, ūcis, <i>f.</i>
Of willow,	Salignus, saligneus.
Wormwood,	Absinthium.
Yew-tree,	Taxus, i, <i>f.</i>
Of the yew,	Taxeus.

6.

ANIMALS.

Adder,	Colūber, bri, <i>m.</i>
Anchovy,	Aphya, apua; aphyē, es, <i>f.</i>
Ant,	Formīca.
Ape,	Simia, simius.
Asp,	Aspis, ūdis, <i>f.</i>
Ass,	Asīnus.
Young ass,	Asellus.
Badger,	Meles, is, <i>f.</i> ; taxo, ūnis, <i>f.</i>
Bat,	Vespertilio, ūnis, <i>m.</i>
Basilisk,	Basiliscus.
Bear,	Ursa.
Cub,	Ursæ catūlus.
Beaver,	Castor, ūris, <i>m.</i> ; liber, bri,
Of a beaver,	Fibrīnus, castoreus. [<i>m.</i>]
Bee,	Apis, is, <i>f.</i>
Swarm of bees,	Apum exāmen, ūnis, <i>n.</i>

ANIMALIA.

Colūber, bri, <i>m.</i>	Colūber, bri, <i>m.</i>
Aphya, apua; aphyē, es, <i>f.</i>	Aphya, apua; aphyē, es, <i>f.</i>
Formīca.	Formīca.
Simia, simius.	Simia, simius.
Aspis, ūdis, <i>f.</i>	Aspis, ūdis, <i>f.</i>
Asīnus.	Asīnus.
Asellus.	Asellus.
Meles, is, <i>f.</i> ; taxo, ūnis, <i>f.</i>	Meles, is, <i>f.</i> ; taxo, ūnis, <i>f.</i>
Vespertilio, ūnis, <i>m.</i>	Vespertilio, ūnis, <i>m.</i>
Basiliscus.	Basiliscus.
Ursa.	Ursa.
Ursæ catūlus.	Ursæ catūlus.
Castor, ūris, <i>m.</i> ; liber, bri,	Castor, ūris, <i>m.</i> ; liber, bri,
Fibrīnus, castoreus. [<i>m.</i>]	Fibrīnus, castoreus. [<i>m.</i>]
Apis, is, <i>f.</i>	Apis, is, <i>f.</i>
Apum exāmen, ūnis, <i>n.</i>	Apum exāmen, ūnis, <i>n.</i>

Bee-hive,	Alveus, alvearium.
Small bee,	Ap̄icula.
Bison,	Bison, ontis, <i>m.</i>
Blackbird,	Merūla.
Boar,	Verres, <i>is, m.</i>
Buffalo,	Urus.
Bug,	Cimex, īcis, <i>m.</i>
Bull,	Taurus.
Bustard,	Otis, īdis, <i>f.</i>
Butterfly,	Papilio, ūnis, <i>m.</i>
Calf,	Vitūlus.
Camel,	Camēlus.
Of a camel,	Camelinus.
Cantharides,	Canthāris, īdis, <i>f.</i>
Capon,	Capus; capo, ūnis, <i>m.</i>
Cat,	Felis, or feles, <i>is, f.</i>
Caterpillar,	Erūca; campe, es, <i>f.</i>
Chaffinch,	Frigilla, fringilla.
Chameleon,	Chamæleon, ontis and
Chamois,	Rupicapra. [ōnis, <i>m.</i>
Chicken,	Gallinaceus pullus.
Cock,	Gallus.
Comb of cock,	Crista.
Colt,	Equūlus, equīnus pullus.
She-colts,	Equūla.
Cow,	Vacca.
Crane,	Grus, gruis, <i>f.</i>
Cricket,	Grillus, gryllus.
Craw-fish,	Astācus.
Crocodile,	Crocodilus.
Crow,	Cornix, īcis, <i>f.</i>
Little crow,	Cornicūla.
Cuckoo,	Cucūlus and cucūlus.

Deer,	Dama, <i>m. f.</i>
Diver,	Mergus.
Dog,	Canis, <i>is, m. f.</i>
Pup,	Catulus.
Dolphin,	Delphinus; delphin, īnis,
Dorce (gold-headed),	Aurata. [m.]
Dormouse,	Glis, gliris, <i>m.</i>
Dove,	Columba.
Drone-bee,	Fucus.
Duck,	Anas, ātis, <i>f.</i>
Eagle,	Aquila.
Eaglet,	Aquilae pullus.
Eel,	Anguilla.
Elephant,	Elephantus; elēphas, an-
Trunk,	Proboſcis, īdis, <i>f.</i> [tis, <i>f.</i>]
Falcon,	Falco, ḍonis, <i>m.</i>
Ferret,	Viverra.
Field-mouse,	Nitedula, nitela.
Flea,	Pulex, īcis, <i>m.</i>
Fly,	Musca.
Fox,	Vulpes, <i>is, f.</i>
Frog,	Rana.
Bush-frog,	Rubeta.
Tadpole,	Gyrinus.
Gnat,	Culex, īcis, <i>m.</i>
Goat,	Capra, capella.
Kid,	Hoedus.
Of a goat,	Caprinus.
Goat-house,	Caprile, <i>is, n.</i>
Wild-goat,	Capreolus.
Goldfinch,	Carduelis, <i>is, f.</i>
Goose,	Anser, ēris, <i>m.</i>
Grasshopper,	Cicada.

Greyhound,	Vertagus.
Gudgeon,	Gobio, ḍonis, <i>m.</i> ; gabius
Halycon,	Alcyon; alcēdo, ḫnis, <i>f.</i>
Hare,	Lepus, ḍris, <i>m.</i>
Young hare,	Lepuscūlus.
Hedgehog,	Herinaceus, hericius.
He-goat,	Caper, capri, <i>m.</i> ; hircus.
Of a he-goat,	Hircīnus.
Heifer,	Juvenca.
Hen,	Gallīna.
Water-hen,	Fulīca.
Turkey-hen,	Fulix, ḫcis, <i>f.</i>
Hind,	Cerna.
Hog,	Porcus, <i>m.</i> ; sus, suis, <i>m. f.</i>
Little hog,	Porcellus.
Hornet,	Crabro, ḍonis, <i>m.</i>
Horse,	Equus.
Mane,	Juba.
Horse-fly,	Asīlus, œstrus.
Hydra,	Hydrus.
Jackdaw,	Gracūlus.
Kite,	Milvus.
Lamb,	Agnus.
Kid,	Agnellus.
Lap-wing,	Upūpa.
Lark,	Alauda.
Leech,	Hirūdo, ḫnis, <i>f.</i>
Leopard,	Pardus.
Lion,	Leo, ḍonis, <i>m. f.</i>
Lioness,	Leæna.
Young lion,	Leōnis catūlus.
Lizard,	Lacertus, lacerta.
Locust,	Locusta.

Loriot,	Galbūla.
Louse,	Pedicūlus.
Lynx,	Lynx, <i>cis</i> , <i>m. f.</i>
Mackerel,	Scomber, bri, <i>m.</i>
Magpie,	Pica.
Mare,	Equa.
Marten,	Ictis, īdis, <i>f.</i>
Martinet,	Cypsēlus, cypsellus.
Merlin,	Æsalon, ūnis, <i>m.</i>
Mole,	Talpa, <i>m. f.</i>
Monkey,	Simia, simius.
Moth,	Tinea.
Mouse,	Sorex, īcis, <i>m.</i>
Mule,	Mulus.
She mule,	Mula.
Mullet,	Mullus, barbus.
Muræna,	Muræna.
Ostrich,	Strūthiocāmēlus.
Otter,	Lutra.
Owl,	Bubo, ūnis, <i>m.</i>
Screech-owl,	Noctua.
White-owl,	Strix, strīgis, <i>f.</i>
Horned-owl,	Bubo, ūnis, <i>m. f.</i>
Ox,	Bos, bovis, <i>m. f.</i>
Horn,	Cornu, ūs, <i>n. pl.</i> ; cornua.
Oyster,	Ostrea, ostreum.
Oyster-bank,	Ostrearium.
Panther,	Panthēra.
Parrot,	Psittācus.
Partridge,	Perdix, īcis, <i>m. f.</i>
Young partridge,	Perdīcis pullus.
Peacock,	Paro, ūnis, <i>m.</i>
Pelican,	Pelicānus.

Pheasant,	Phasiāna (avis).
Pig,	Porcus; sus, suis, <i>m. f.</i>
Pigeon,	Columba, columbus.
Pike,	Lucius.
Polypus,	Polypus.
Pony,	Mannus.
Porcupine,	Hystrix, īcis, <i>f.</i>
Porpoise,	Tursio, ḍonis, <i>m.</i>
Quail,	Coturnix, īcis, <i>f.</i>
Rabbit,	Cunicūlus.
Rail,	Glottis, īdis, <i>f.</i>
Ram,	Aries, ētis, <i>m.</i>
Rat,	Mus, muris, <i>m.</i>
Raven,	Corvus.
Rhinoceros,	Rhinocēros, ḍotis, <i>m.</i>
Ring-dove,	Palumbes, is, <i>f.</i>
Of a ring-dove,	Palumbīnus.
Roach,	Rubellio, ḍonis, <i>f.</i>
Rock-dove,	Palumbes, is, <i>m. f.</i>
Salamander,	Salamandra.
Salmon,	Salmo, ḍonis, <i>m.</i>
Sardine,	Sardīna, sarda.
Scarabee,	Scarabæus.
Scolopendra,	Scolopendra multipēda.
Scorpion,	Scorpio, ḍonis, <i>m.</i> ; scorpius.
Serpent,	Serpens, entis, <i>m. f.</i>
Sheep,	Ovis, is, <i>f.</i>
Snail,	Cochlea.
Sow,	Sus, suis, <i>f.</i> ; porca.
Sparrow,	Passer, ēris, <i>m.</i> ; passer.
Sparrow-hawk,	Accip̄ter, tris, <i>m.</i> [cūlus.
Spider,	Araneus, aranea.
Small spider,	Araneōlus, araneōla.

Squirrel,	Sciūrus.
Stag,	Cervus.
Of a stag,	Cervīnus.
Doe,	Hinnuleus, hinnūlus.
To unharbor a stag,	Excitāre cervum.
Starling,	Sturnus.
Stork,	Cicōnia.
Swallow,	Hirundo, īnis, f.
Swan,	Olor, ūris, m.; cyenus.
Tarantula,	Phalangium.
Teal,	Querquedūla.
Tench,	Tinca.
Thrush,	Turdus.
Tiger, tigress,	Tigris, is, or īdis, m. f.
Titlark,	Ficedūla.
Titmouse,	Ægīthus.
Toad,	Bufo, ūnis, m.
Tortoise,	Testūdo, īnis, f.
Trout,	Tructus, tructa.
Thunny,	Thynnus, thunnus.
Turbot,	Rhombus.
Turtle,	Turtur, ūris, m.
Viper,	Vipēra.
Vulture,	Vultur, ūris, m.
Wagtail,	Motacilla.
Wasp,	Vespa.
Weasel,	Mustēla.
Whale,	Balæna.
Wild boar,	Aper, pri, m.
Wolf,	Lupus.
She-wolf,	Lupa.
Cub,	Lupæ catūlus.
Woodcock,	Rusticūla.

Woodlouse,
Woodfretter,
Woodpecker,
Worm,
 Small worm,
 Earth worm,
 Tape worm,
 Silk worm,
 Grub worm,
Wren,

Multipēda.
Cōssus; terēdo, īnis, f.
Picus.
Vermis, is, m.
 Vermicūlus.
 Lumbrīcus.
 Tænia.
 Bombyx, ycis, m.
 Necydālus.
Trochīlus, regaliōlus.

7.

CRIES OF ANIMALS.

Ass *brays*,
Bat *whizzes*,
Bear *grunts*,
Bee *buzzes*,

Blackbird *whistles*,
Bull *bellows*,
Camel,
Chicken *pips*,
Cock *crows*,
Crow *crouks*,
Cuckoo *sings*,
Dog *barks*,
Elephant *roars*,
Fox *yelps*,
Frog *croaks*,
Goat *bleats*,

VOCES ANIMALIUM.

Rudēre, oncāre.
Stridēre.
Gemēre, sœvīre
Bombilāre, b o m b i t ā r e ,
[susurāre, strepēre, stri-
[dēre.

Balbutīre, canēre.
Mugīre.
Blaterāre.
Pipīre.
Cucurīre, canēre.
Grillāre, stridēre.
Cuculāre.
Latrāre, baubāri, ululāre.
Barrīre, stridēre.
Gannīre.
Coaxāre, garrīre, blaterāre
Balāre, belāre.

<i>Goose gabbles,</i>	Clangēre, strepēre.
<i>Grasshopper chirps,</i>	Friținnīre, stridēre, ca-[nēre, clamāre.
<i>Hawk screeches, shrieks,</i>	Pipāre, clamāre.
<i>Hen cackles,</i>	Glocīre, glocitāre, pipāre.
<i>Jackdaw cajoles,</i>	Frigulāre.
<i>Kid,</i>	Vagīre.
<i>Kite cries,</i>	Jugēre.
<i>Lamb bleats,</i>	Balāre, belāre.
<i>Leopard mews,</i>	Rictāre.
<i>Lion roars,</i>	Rugīre, rudēre, frendēre.
<i>Locust chirps,</i>	Stridēre.
<i>Monkey chatters,</i>	Stridēre.
<i>Mouse squeaks,</i>	Occinēre.
<i>Nightingale warbles,</i>	Garrīre, canēre.
<i>Owl hoots,</i>	Bubulāre, ululāre
<i>Ox bellows,</i>	Boāre, mugīre.
<i>Partridge cries,</i>	Cacabāre, canēre.
<i>Pig grunts,</i>	Grunnīre, quirritāre.
<i>Rabbit squeals,</i>	Vagīre.
<i>Rat squeaks,</i>	Mintrīre.
<i>Screech owl hoots,</i>	Ululāre.
<i>Serpent hisses,</i>	Sibilāre, stridēre.
<i>Sparrow pi-es,</i>	Pipilāre, gannīre.
<i>Stag bells,</i>	Rudēre.
<i>Swallow chirps,</i>	Fritinīre.
<i>Swan sings,</i>	Canēre.
<i>Tiger growls,</i>	Raucāre, rancāre.
<i>Turtle-dove sighs,</i>	Gemēre.
<i>Weasel,</i>	Dintrīre.
<i>Wild-boar snuffles,</i>	Frendēre.
<i>Wolf howls,</i>	Ululāre.
<i>Wood-pigeon coos,</i>	Gemēre.

8.

PARTS OF THE HUMAN
BODY.

Arm,
Arm-pit,
Artery,
Back,
Beard,
Belly,
Bile,
Bladder,
Blood,
Bone,
Bosom,
Brain,
Breast,
Calf of the leg,
Cartilage,
Cheeks,
Chin,
Diaphragm,
Down,
Ear,
Ear-pick,
Elbow,
Entrails,
Eye,
Eye-lid,
Eye-lashes,
Eye-ball,
Eye-brows,

PARTES CORPORIS
HUMANI.

Brachium, lacertus.
Axilla, ala.
Arteria.
Dorsum.
Barba.
Alvus, i, f.
Bilis, is, f.
Vesica.
Sanguis, īnis, m.
Os, ossis, n.
Sinus, ūs, m.
Cerebrum.
Pectus, ḍris, n.
Sura.
Cartilāgo, īnis, f.
Genæ, arum, f. pl.
Mentum.
Præcordia, ūrum, . & pl.
Pilus.
Auris, is, f.
Auriscalpium.
Cubītus, cubītum.
Exta; viscēra, rūta, n. pl.
Ocūlus.
Palpēbra.
Cilia, ūrum, n. pl.
Pupilla.
Superciliæ, ūrum, n. pl.

To wink,	Nictāre.
Finger,	Digītus.
Thumb,	Pollex, īcis, <i>m.</i>
Index-finger,	Index, īcis, <i>m. f.</i>
Middle-finger,	Medius.
Ring-finger,	Annulāris.
Little-finger,	Auriculāris.
Flanks.	Ilia, ilium, <i>n. pl.</i>
Flesh,	Caro, carnis, <i>f.</i>
Foot,	Pes, pēdis.
Sole of foot,	Planta.
Gall,	Fel, fellis, <i>n.</i>
Gullet,	Guttur, ūris, <i>n. ; jugūlum.</i>
Taste,	Gustus, ūs, <i>m.</i>
Hair,	Capillus; crinis, is, <i>m.</i>
Hair of the head,	Coma; cæsaries, ēi, <i>j.</i>
Ham-string,	Poples, ītis, <i>m.</i>
Hand,	Manus.
Right-hand,	—dext̄era.
Left-hand,	—laeva, sinistra.
Open-hand,	Palma.
Closed-hand,	Pugnus.
Palm of hand,	Palma, vola.
Head,	Caput, ītis, <i>n.</i>
Top of head,	Vertex, īcis, <i>m.</i>
Hind part of head,	Occipitum, ii, <i>n.</i>
Front part of head,	Sinc̄put, ītis, <i>n.</i>
Hearing,	Audītus, ūs, <i>m.</i>
Heart,	Cor, cordis, <i>n.</i>
Heel,	Calx, cis, <i>f.</i>
Hip,	Coxendix, īcis, <i>f.</i>
Intestines,	Intestīna, ūrum, <i>n. pl.</i>
Jaw,	Maxilla, mala.

Kidneys,	Renes, um, <i>n. pl.</i>
Knee,	Genu, us, <i>n. ; pl. gēnua.</i>
Lap,	Grēmīum.
Leg,	Crus, ūris, <i>n.</i>
Lip,	Labrum, labium, (generally) labra, labia, [ōrum, <i>n. pl.</i>
Upper-lip,	Superius.
Under-lip,	Inferius.
Marrow,	Medulla.
Spinal-marrow,	Medulla e dorso.
Milk,	Lac, lactis, <i>n.</i>
Mouth,	Bucca; os, oris, <i>n.</i>
Muscle,	Muscūlus.
Mucus,	Mucus.
Nail,	Unguis, is, <i>m.</i>
Navel,	Umbilicus.
Neck,	Collum; cervix, īcis, <i>f.</i>
Nerve,	Nervus.
Nose,	Nasus.
Nostrils,	Nares, ium, <i>f. pl.</i>
To curl up the nose,	Corrugāre nares.
Hair of nostrils,	Vibrissae, ārum, <i>f. pl.</i>
Palate,	Palātūm.
Phlegm,	Pituīta.
Rib,	Costa.
Saliva,	Salīva. [<i>f. pl.</i>]
Shoulder,	Humērus, scapulae, ārum,
Shoulder-blades,	Omoplātae, ārum, / <i>pl.</i>
Side,	Latus, ēris, <i>n.</i>
Skull,	Calva.
Smell,	Odorātus, ūs, <i>m.</i>
Spittle,	Spūtūm.
To spit,	Spuēre.

Sweat,	Sudor, ōris, <i>n.</i>
Tear,	Lacrīma; lacrīmae, ārum, [<i>pl.</i> plural used.]
Temple,	Tempus, ōris, <i>n.</i> used in <i>pl.</i>
Thigh, hip,	Coxa.
Outward thigh,	Femen, inus., ūnis, <i>n.</i>
Inward thigh,	Femur, ōris, <i>n.</i>
Throat,	Fauces, cium, <i>f. pl.</i>
Toe (great),	Pollex, ūcis, <i>m.</i>
Tongue,	Lingua.
Tooth,	Dens, tis, <i>m.</i>
Incisors,	Dentes primōres.
Molars,	Dentes maxillāres.
To clean the teeth,	Pergāre dentes.
To pick the teeth,	Perfodēre dentes.
Tooth-pick,	Dentiscalpium.
Touch,	Tactus, ūs, <i>m.</i>
Windpipe,	Gula, stomāchus.
Wrinkle,	Ruga.
Vein,	Vena.
Vertebra,	Vertēbra.
Visage, face,	Vultus, ūs, <i>m.</i> ; facies, ēi, <i>f.</i>
The sight,	Visus, ūs, <i>m.</i>

9.

QUALITIES AND DE- DOTES ET VITIA CORPO-
 FECTS OF THE HU- IS HUMANI; MORBI,
 MAN BODY; DISEASES, VULNERA, MORS.
 WOUNDS, DEATH.

Abscess,	Abscessus, ūs, <i>m.</i> ; vomīca.
Alopecia,	Alopecia.
Apoplexy,	Apoplexia.

Aposteme,	Apostēma, ātis, <i>n.</i>
Asthma,	Anhelatio, ūnis, <i>f.</i>
Baldness,	Calvities, ēi, <i>f.</i>
Baldheaded,	Calvus.
Bandy-legged,	Valgus.
Beauty,	Pulchritūdo, ūnis, <i>f.</i> ; de- [cor, ūris, <i>m.</i> ; venustas, [ātis, <i>f.</i>
Blearedness,	Gramia; lema.
Blear-eyed,	Lippus, gramiōsus.
Blindness,	Caecitas, ātis, <i>f.</i>
Blindman,	Caecus.
Blow,	Ictus, ūs, <i>m.</i> ; plaga.
Boil,	Furuncūlus.
Bow-legged,	Varus.
Bump, hump,	Gibbus, i, <i>m.</i> ; tuber, ēris, <i>n.</i>
Cancer,	Cancer, cri, and cēris, <i>m.</i>
Catarrh,	Epiphōra.
Chilblain,	Pernio, ūnis, <i>m.</i>
Club-foot,	Scaurus.
Cold,	Epiphōra.
To have a cold,	Tusses concoquēre.
Colic,	Intestīni morbus.
To suffer from colic,	Ex intestīno laborāre.
Contusion,	Contusio; suggillatio, [ōnis, <i>f.</i>
Convulsion,	Convulsio, ūnis, <i>f.</i>
Corpse,	Cadāver, ēris, <i>n.</i>
Cough,	Tussis, is, <i>f.</i>
To cough,	Tussīre.
Crippled, lame,	Claudus.
Crisis,	Crisis, is, <i>f.</i>
Cut,	Caesio; incisio, ūnis, <i>f.</i>

Dandruff,	Porrīgo, īnis, <i>f.</i>
Deafness,	Surdītas, ātis, <i>f.</i>
Deaf,	Surdus.
Death,	Mors, rtis, <i>f.</i> ; obītus, ūs, <i>m.</i>
Deformity,	Deformītas; foedītas, ātis,
Deformed,	Deformis, foedus. [f.
Diarrhoea,	Diarrhæa.
Dislocation,	Luxatūra.
Dislocated,	Luxātus.
Dropsy,	Hydrops, ūpis, <i>m.</i> ; hydro- [pīsis, is, <i>f.</i>
Dropsical,	Hydropīcus.
Dumb,	Mutus, elinguis.
Dwarf,	Pumilio, ūnis, <i>m.</i>
Dysentery.	Dysenteria. [bus.
Epilepsy,	Comitiālis; sontīcus mor-
Eruption, rash,	Impetīgo, īnis, <i>f.</i>
— on the face,	Ortīgo, īnis, <i>f.</i>
Erysipelas,	Erysipēlas, ātis, <i>n.</i> [f.
Feebleness,	Debilītas; infirmītas, ātis,
Feeble,	Debilis, infirmus.
Fever,	Febris, is, <i>f.</i>
Fistula,	Fistūla.
Flat-nosed,	Simus.
Freckle, mole,	Naevus.
Gangrene,	Gangraena.
Gaping,	Oscitatio, ūnis, <i>f.</i>
To gape,	Oscitāre.
Gargling,	Gargarizatio, ūnis, <i>f.</i>
To gargle,	Gargarizāre.
Gout,	Arthrītis, īdis, <i>f.</i> ; articu- [lōrum dolor.
— in the hands,	Chiragra.
— in the feet.	Podagra.

Headache,	Hemicranium.
Health,	Valetūdo, īnis, f.
— good,	— bona, secunda; sanitas, [ātis, .f.]
— bad,	— infirma, incommōda.
Hemorrhage,	Haemorrhagia, f.
Hemorrhoids,	Hymorrhoidis, īdis, f.
Hunch-backed,	Gibbus; gibber, ēra, ērum.
Hunger,	Fames, is, f.
Indigestion,	Crudītas, ātis, f.
Jaundice,	Ictērus, i, m.
Leanness,	Macies, ēi, f.
Lean,	Macer, era, crum.
Leper,	Lepra.
Leprous,	Leprōsus.
Lethargy,	Lethargus, i, m.
Mucus,	Mucus, i, m.
Mutilated,	Truncus.
Obesity,	Obesitas, ātis, f.
Obese,	Obēsus.
One-handed,	Mancus.
Ophthalmia,	Lippitūdo, īnis, f.
Ozœna, affected with,	Fetidae naris homo, īnis
Palpitation,	Palpitatio, ūnis, f.
Paralysis,	Paralysis, is, f.
Pest,	Pestis, is, .f.; pestilentia.
Pleurisy,	Pleurītis, īdis, f.
Phthisis,	Phthīsis, is, .f.
Quinsy,	Angīna.
Rheumatism,	Rheumatismus.
Scab, itch,	Scabies, ēi, f.
Scabby,	Scabiōsus.
Sciatica,	Ischias, īdis, f.

Sneezing,	Sternutamentum.
To sneeze,	Sternuēre.
Snivel,	Stiria.
Sob,	Singultus, ūs, <i>m.</i>
Spasm,	Spasma, ātis, <i>n.</i> ; spasmus.
Squint-eyed,	Strabo, ḍnis, <i>m.</i> ; luscus.
Stature,	Statūra.
Strength,	Robur, ḡris, <i>n.</i> ; vires, ium, [<i>f. pl.</i> ; fortitūdo, īnis, <i>f.</i>
Strong,	Firmus, valīdus.
Thirst,	Sitis, is, <i>f.</i> [ēris, <i>n.</i>
Tumor,	Tumor, ḡris, <i>m.</i> ; tuber,
Ulcer,	Ulcus, ēris, <i>n.</i>
Varix,	Varix, īcis, <i>f. m.</i>
Vertigo,	Vertīgo, īnis, <i>f.</i>
Vomiting,	Vomitio, ḍnis, <i>f.</i> ; vomī- [tus, ūs, <i>m.</i>
To vomit,	Vomēre.
Wart,	Verrūca.
Wen,	Ganglion, ii, <i>n.</i> ; panus.
Whitlow,	Paronychia, ḡrum, <i>n. pl.</i>
Wound,	Plaga.

10.

APPAREL OF MEN AND OF WOMEN.

Apron,	Vestiarium.
Belt,	Cingūlum, zona.
Binding,	Limbus, fimbria.
Bonnet,	Pileus, pileum.
Small bonnet,	Pileōlus.

VESTES VIRILES ET MULIEBRES.

Vestiarium.
Cingūlum, zona.
Limbus, fimbria.
Pileus, pileum.
Pileōlus.

Boot,	Ocrea.
Box,	Thēca.
Bracelet,	Armilla.
Buskin,	Cothurnus.
Button,	Globūlus; glans, dis. <i>f.</i>
Button-hole,	Fissūra, rimūla.
Cap,	Petāsus.
Rim of,	Petāsi margīnes, <i>f. pl.</i>
To take off,	Caput aperīre.
To put on,	Caput operīre.
Chain,	Catēna.
Small chain,	Catella.
Clasp,	Fibūla, uncīnus.
To clasp,	Infibulāre.
Cloak,	Pallium. [via.
Weather-cloak,	Penūla, lacerna, implu-
Cloth,	Pannus.
— of gold,	— aureus.
coarse cloth,	— crassus, vilis.
Clothing,	Vestis, is, <i>f.</i> ; vestītus, ūs, [<i>m.</i> ; vestimentum.
To clothe,	Vestīre.
Comb,	Pecten, īnis, <i>n.</i>
To comb,	Pectēre.
Distaff,	Colus, us, and i, <i>f.</i>
To spin,	Nēre.
Spindle,	Fusus.
Ear-rings,	Inaures, ium, <i>f. pl.</i>
Egrett,	Crista.
Fan,	Flabellum.
Flax,	Linum.
Fringe,	Fimbria.
Gaiter,	Pero, ūnis, <i>m.</i>

Garter	Periscēlis, <i>īdis</i> , <i>f.</i>
Glove.	Digitalia, <i>īum</i> , <i>n.</i> ; manī- [cae, ārum, <i>f.</i>]
Handkerchief, To blow one's nose,	Linteōlum, Emungēre,
Helmet,	Galea.
Jewel,	Gemma, lapillus.
Knot, To knot,	Nodus. Nodāre.
Linen, Linen-cloth	Linteum. Tela.
Mirror,	Specūlum.
Necklace,	Torques, <i>īs</i> , <i>m.</i> ; monīle, <i>īs</i> , — baccātum.
— of pearls,	— gemmātum.
— of precious stones,	Acus, ūs, <i>f.</i>
Needle,	Acia, æ, <i>f.</i>
Needleful,	Lacerna.
Overcoat,	Femoralia, ūrum, <i>n. pl.</i>
Pantaloons,	Acicūla, spina metallīca.
Pin,	Sinus, ūs, <i>m.</i>
Plait,	Perūla.
Pocket,	Crumēna, marsupium.
Purse,	Vitta, taenia.
Ribbon,	Annūlus.
Ring, Bezel of ring,	Annūli pala. [liebris.]
Robe,	Vestis, <i>īs</i> , <i>m.</i> ; toga mu-
Sandal,	Sandalium, solea.
Scissors, Small scissors,	Forfex, ūcis, <i>f.</i>
Shirt,	Forficūla.
Shoe,	Indusium, subucūla.
Silk,	Calceus, calceamentum.
	Bombyx, ycis, <i>m.</i> ; serūcum.

Sleeve,	Manica, manulea.
Slipper,	Crepida.
Spindle,	Fusus.
Spur,	Calcar, aris, <i>n.</i>
Starch,	Amylum, amylum.
Stocking,	Tibiæ, is, <i>n.</i>
Veil,	Velum.
Waistcoat,	Brevior subucula.
Wig,	Galericulum.
Wool,	Lana.

11.**OF THE SOUL.****DE ANIMA.**

QUALITIES AND DE-	VIRTUTES ET VITIA
FEATS OF THE INTELLI-	JUDICII, VOLUNTATIS ;
GENCE, OF THE WILL ;	MOTUS ANIMI.
THE PASSIONS.	

Affability,	Affabilitas, comitas, atis, <i>f.</i>
Affable,	Affabilis, comis.
Ambition,	Ambitio, onis, <i>f.</i>
Ambitious,	Ambitiōsus, avidus.
Anger,	Ira, iracundia.
Angry,	Iratus.
To get angry,	Irasci, tumere.
Anxiety,	Anxietas, atis, <i>f.</i>
Arrogance,	Arrogantia.
Arrogant,	Arrogans, antis.
Assassination,	Caedes, is, <i>f.</i>
Assassin,	Sicarius.
Audacity.	Audacia.

Audacious,	Audax, <i>ācis.</i>
To dare,	Audēre.
Avarice,	Avaritia.
Avaricious,	Avārus. [ātis, <i>f.</i>]
Babbling,	Loquacītas, garrulītas,
Babbler,	Loquax, <i>ācis</i> ; garrūlus.
Barbarity,	Barbaria, barbaries, <i>ēi</i> , <i>f.</i>
Barbarous,	Barbārus.
Benevolence,	Beneficentia, liberalītas.
Benevolent,	Benefīcus.
Benignity,	Benignitas, <i>ātis</i> , <i>f.</i>
Benign,	Benignus.
Bravery,	Fortitūdo, <i>īnis</i> , <i>f.</i>
Brave,	Strenuus, animōsus.
Calumny,	Obtrectatio, <i>ōnis</i> , <i>f.</i>
Calumniator,	Obtrectātor, <i>ōris</i> , <i>m.</i>
To calumniate,	Obtrectāre.
Candor,	Candor, <i>ōris</i> , <i>m.</i>
Candid,	Candīdus.
Character,	Indōles, <i>is</i> , <i>f.</i> [ōris, <i>m.</i>]
Chastity,	Castītas, <i>ātis</i> , <i>f.</i> ; pudor,
Chaste,	Castus, pudicus.
Cheerfulness,	Alacrītas, <i>ātis</i> , <i>f.</i>
Cheerful,	Aläcer, cris, cre.
Circumspection,	Circumspectio, <i>ōnis</i> , <i>f.</i>
Circumspect,	Considerātus, cautus.
Civility,	Urbānītas, <i>ātis</i> , <i>f.</i>
Civil,	Urbānus, comis. [tia.
Cleanliness,	Mundities, <i>ēi</i> , <i>f.</i> ; mundi-
Clean,	Mundus. [ōnis, <i>f.</i>]
Compassion,	Miseratio, commiseratio
Compassionate,	Miserīcors, ordis.
To have compassion.	Miserēre.

Confidence,	Fiducia, confidentia.
Confident,	Confidens, entis.
To have confidence,	Confidēre.
Constancy,	Constantia.
Constant,	Constans, antis.
Continence,	Continentia.
Continent,	Continens, entis.
Courage,	Audacia.
Courageous,	Audax, ācis,
To be courageous,	Audēre.
Cruelty,	Crudelītas, ātis, f. saevitia.
Cruel,	Crudēlis, saevus.
Deceit, trickery,	Dolus, fallacia.
Deceitful,	Fraudulentus, subdōlus.
To deceive,	Fallēre.
Decency,	Decentia, decōrum.
Decent,	Decens, entis; decōrus.
Despair,	Desperatio, ūnis, f.
To despair,	Desperāre. [f.]
Diligence,	Diligentia, festinatio, ūnis,
Diligent,	Diligens, entis; festīnus.
Displeasure, vexation,	Molestia, aerumna.
Docility,	Docilītas, ātis, f.
Docile,	Docīlis, facīlis.
Drunkenness,	Ebrietas, vinolentia.
Drunk,	Ebrius, vinolentus.
Given to drink,	Ebriositas, ātis, f.
Emulation,	Aemulatio, ūnis, f.
Emulous,	Aemūlus.
Envy,	Invidia, livor, ūris, m.
Envious,	Invidus.
To envy,	Invidēre.
Extortion,	Peculātus, ūs, m.
Extortioner,	Peculātor, ūris, m.

Extravagance,	Deliratio, <i>ōnis</i> , <i>f.</i>
Extravagant,	Desipiens, entis; delirus.
To be extravagant,	Delirare.
Faith,	Fides, <i>ēi</i> , <i>f.</i> [m.]
Fear,	Timor, <i>ōris</i> , <i>m.</i> ; metus, <i>ūs</i> ,
Fearful,	Timidus, pavidus.
To fear,	Timere, metuere.
Fidelity,	Fides, <i>ěi</i> , <i>f.</i>
Faithful,	Fidus, fidēlis.
Finesse,	Astutia, calliditas, <i>ātis</i> , <i>f.</i>
Astute,	Astūtus, callidus.
Flattery,	Adulatio, <i>ōnis</i> , <i>f.</i>
Flattering,	Adulatōrius.
Flatterer,	Adulātor, <i>ōris</i> , <i>m.</i>
To flatter,	Adulāri, blandiri.
Folly, insanity,	Insania, dementia.
Fool,	Insānus, demens, entis.
Fraud,	Fraus, <i>dis</i> , <i>f.</i>
Friendship,	Amicitia.
Friend,	Amīcus.
Fury,	Furor, <i>ōris</i> , <i>m.</i>
Furious,	Furens, entis; furiōsus.
Generosity,	Munificentia, liberalitas,
Generous,	[ātis, <i>f.</i>] Munificus. [ātis, <i>f.</i>]
Gentility,	Lepos, <i>ōris</i> , <i>m.</i> ; venustas,
Genteel,	Lepidus, venustus.
Glory,	Gloria.
Glorious,	Gloriōsus.
Gluttony,	Güla.
Gluttonous,	Gulōsus.
Goodness,	Bonitas, <i>ātis</i> , <i>f.</i>
Good,	Bonus.

Gravity,	Gravitas; severitas, atis, f.
Grave,	Gravis, severus.
Haste, eagerness,	Festinatio; properatio,
Hasty,	Festinatus. [onis, f.]
To hasten,	Festinare, properare.
Hatred,	Odium.
Hateful,	Invisus.
To hate,	Odisse.
Homicide, murder,	Homicidium, caedes, is, f.
Homicide, murderer.	Homicida, ae, m.
To kill,	Necare, interficere.
Honor,	Honor,oris, m.
Honorary,	Honorarius.
Honorable,	Honorabilis.
Honorific,	Honorificus.
To honor,	Honorare.
Hope,	Spes, spei, f.
Humanity,	Humanitas, atis, f.
Humane,	Humanus.
Ignorance,	Ignorantia.
Ignorant,	Ignarus.
To be ignorant,	Ignorare, nescire.
Immodesty,	Immodestia, inverecundia.
Immodest,	Immodestus, inverecundus.
Immortality,	Immortalitas, atis, f.
Immortal,	Immortalis.
Impatience,	Impatientia.
Impatient,	Impatiens, entis.
Importunity,	Importunitas, molestia,
Importunate,	Gravis, molestus.
Imposture,	Fraus, fraudis, f.; fallacia.
Imposter,	Deceptor, oris, m.

Imprudence,	Imprudentia.
Imprudent,	Inconsultus.
Impudence,	Impudentia.
Impudent,	Impūdens, entis.
Incivility,	Inurbanitas, rusticitas.
Uncivil,	Inurbānus, rusticānus.
Inconstancy,	Inconstantia, levitas, ātis, f.
Inconstant,	Inconstans, antis; levis,
Incontinency,	Incontinentia. [mobīlis.
Incontinent,	Incontīnens, entis; in- [tempērans, antis.
Indecency,	Indecōrum.
Indecent,	Indecōrus, inverecundus.
Indignation,	Indignatio, ūnis, f.
Indignant,	Indignus.
To become indig-	Indignāri.
Industry,	Industria, solertia.
Industrious,	Industrius, solers, ertis.
Infidelity.	Infidelitas, ātis, f.
Unfaithful,	Infidēsus, infidēlis.
Ingenuousness,	Ingenuitas, ātis, f.
Ingenuous,	Ingenuus, candīdus.
Ingratitude,	Ingrātus animus.
Ungrateful,	Ingrātus.
Inhumanity,	Inhumanitas, ātis, f.
Inhuman,	Inhumānus, durus.
Injustice,	Injustitia, iniquitas, ātis, f.
Unjust,	Injustus, iniquus.
Innocence,	Innocentia. [ontis.
Innocent,	Innōcens, entis; insons,
Insolence,	Insolentia, arrogantia.
Insolent,	Insōlens, entis; petūlans, [antis.

Intelligence,	Ingenium, intelligentia.
Intelligent,	Intelligens, entis.
To understand,	Intelligēre.
Intemperance,	Intemperantia.
Intemperate,	Intempērans, antis.
Jealousy,	Invidia, obtrectatio, ūnis, f.
Jealous,	Invīdus.
To be jealous of,	Invidēre.
Joke,	Cavillatio; ūnis, f.
A joker,	Nugax, ācis; nugātor.
Jesting,	Nugatorius, joculatorius.
To joke.	Cavillāre.
Joy,	Laetitia, gaudium.
Joyful,	Laetus; gaudens, entis.
To be joyful,	Laetāri, gaudēre.
Judgment,	Mens, entis, f.; judicium.
Justice,	Justitia, aequitas, ātis, f.
Just,	Justus, aequus.
To judge,	Judicāre.
Larceny,	Furtum.
Laziness,	Pigritia; segnities, ēi, f.
Lazy,	Piger, segnis.
Levity,	Levitās, ātis, f.
Light,	Levis.
Liberality,	Liberalitas, ātis, f.
Liberal,	Liberālis.
Liberty,	Libertas, ātis, f.
Free,	Liber, ēra, ērum.
To free,	Liberāre.
Lie,	Mendacium.
Liar,	Mendax, ācis
Love,	Amor, ūris, m.
To love,	Amāre.

Magnanimous,
Magnificence,
 Magnificent,
Malice,
 Malignant,
Massacre,

To massacre,
Mercy,
 Merciful,
Mockery,
 Mocker,
 To mock,
Moderation,
 Moderate,
Modesty,
 Modest,
Negligence,
 Negligent,
 To neglect,
Obedience,
 Obedient,
 To obey,
Oblivion,
 Oblivious,
 To forget,
Obstinacy,
 Obstinate, head-
 [strong,

Pain,
 Doleful,
 Painful,
 To suffer,

Magnanīmus. [ōris, m.
Magnificentia, splendor,
 Magnificus, splendīdus.
Malitia; malignitas, ātis, f.
 Malignus, malitiōsus.
Caedes, is, f.; strages, is, f.;
 [occisio, ūnis, f.
 Occidēre. [ōnis, f.
Misericordia, miseratio,
 Miserīcors, ordis.
Irrisio, ūnis, f.; Iudibrium.
 Derīsor; irrīsor, ūris, m.
 Deridēre.
Moderatio, ūnis, f.; modus.
 Moderātus, temperātus.
Modestia.
 Modestus.
Negligentia, incuria.
 Indilīgens; neglīgens,
 Negligēre. [entis.
Obedientia.
 Obediens, entis.
 Obedīre.
Oblivium; oblivio, ūnis, f.
 Obliviōsus.
 Oblivisci.
Obstinatio, ūnis, f.
 Pertīnax; pervīcax,
 [ācis; obstinātus.
Dolor, ūris, m.
 Dolens, entis.
 Acerbus, gravis.
 Pati, dolēre.

Parricide,	Parricidium.
A parricide,	Parricida, matricida.
Parsimony,	Parcimonia.
Thrifty,	Parcus.
Passion,	Anīmi motus; affectus.
Passionate,	Impōtens, entis; cu-
Patience,	Patientia. [pīdus.
Patient,	Patiens, entis.
Perfidy,	Perfidia; infidelītas, ātis, i.
Perfidious,	Perfīdus.
Piety,	Piētas, ātis, f.
Pious,	Pius.
Pride,	Superbia.
Proud,	Superbus.
Probitiy,	Probītas, ātis, f.
Honest,	Probus.
Prodigality,	Effūsa liberalītas, ātis, f.: [effusio, ūnis, f.]
Prodigal,	Prodīgus.
Propriety,	Mundities, ēi, f.; munditla.
Proper,	Mundus.
Prudence,	Prudentia.
Prudent,	Prudens, cautus.
Punishment,	Pœna.
Rage,	Rabies, ēi, f.
Enraged,	Rabīdus, rabiōsus.
Raillery,	Jocatio; cavillatio, ūnis, f.
Banterer,	Joculātor, cavillātor.
Religion,	Religio, ūnis, f.
Religious,	Religiōsus, pius.
Respect,	Reverentia; observantia; [veneratio, ūnis.
Respectable,	Venerandus.

Respectful,	Revěrens, entis.
Robbery,	Latrocinium.
Robber,	Latro, prædo, ōnis, m.
Ruse,	Dolus; astus, ūs, m.; calli-[dītas, ātis, f]
Subtle,	Callīdus, astūtus.
Sacrilege,	Sacrilegium.
Sacrilegious,	Sacrilegus.
Sadness,	Tristitia.
Sad,	Tristis.
Sanctity,	Sanctītas, ātis, f.
Holy,	Sanctus.
Sedition,	Seditio, ōnis, f.
Seditious,	Seditiōsus.
Silliness,	Ineptiæ, ārum, f. pl.
Silly,	Insulsus, ineptus.
Simplicity,	Simplicītas, ātis, f.
Simple,	Simplex, ūcis. [ōnis, f]
Slander,	Maledictio; obtrectatio,
Slanderer,	Obtrectātor, ūris, m.; [maledīcus
To slander,	Maledicēre.
Softness,	Mollitia; mollities, ēi, f.
Soft,	Mollis.
Temerity,	Temerītas, ātis, f.
Rash,	Temerarius.
Temperance,	Temperantia.
Temperate,	Temperans, antis.
Temperance in	Sobriētas, ātis, f.
Terror, -[drinking,	Terror, ūris, m.
Terrible,	Terribilis.
To be afraid,	Pavēre, timēre.
Theft,	Furtum.

Thief,	Fur, furis, <i>m.</i>
To steal,	Furāri.
Thought,	Cogitatio, ūnis, <i>f.</i> ; senten- [tia, consilium.
Timidity,	Timiditas, ātis, <i>f.</i>
Timid,	Timidus.
Trickery,	Fallacia.
Deceitful,	Fallax, ācis.
Tyranny,	Tyrannis, ūdis, <i>f.</i>
Tyrannical,	Tyrannicus. [f.]
Wickedness,	Improbitas, pravitas, ātis,
Wicked,	Malus, imprōbus.
Wisdom,	Sapientia, prudentia.
Wise,	Sapiens; prudens, entis.
Valor,	Fortitudo, ūnis, <i>f.</i> ; virtus.
Valiant,	Fortis, strenuus. [f.]
Vigilance,	Vigilantia, sedulitas, ātis,
Vigilant,	Vigilans, antis; sedulus.
To be vigilant,	Vigilare.

12.

OF A CITY AND OF
ITS PARTS.

Abbey,
Academy,
Arsenal,
Arms,
Ball,
Boar-spear,
Bow,

DE CIVITATE EJUSQUE
PARTIBUS.

Abbatia.
Academia.
Armamentarium.
Arma, ūrum, *n. pl.*
Glans, dis, *f.*; globus.
Venabulum.
Arcus, ūs, *m.*

Buckler,	Scutum, clypeus.
Cannon,	Tormentum, bellūcum.
Cuirass,	Lorīca.
Dart, arrow,	Telum.
Helmet,	Galea; cassis, īdis, f.
Javelin,	Jacūlum.
Lance,	Lancea.
Pike, spear,	Hasta.
Poniard,	Sica; pugio, ōnis, m.
Quiver,	Pharetra.
Sabre,	Acināces, is, m.
Sword,	Ensis, is, f.; gladius.
Basilica,	Basilīca.
Bishopric,	Episcōpi palatium.
Butcher-shop,	Laniēna.
Castle,	Castellum, castrum.
Church,	Ecclesia.
Citadel,	Arx, arcis, f. [ludus]
College,	Gymnasium, litterari us
School,	Schola.
Master of,	Ludimagister, tri, m.
Pupil,	Discipūlus.
School-mate.	Condiscipūlus.
Cross-road,	Compītum, trivium.
Fortification.	Munitio, ōnis, f.
Camp,	Castra, ōrum, n. pl.
Ditch,	Fossa.
Palisade,	Vallum.
Mine,	Cunicūlus.
Machine,	Machīna.
Gate,	Porta.
Hostelry,	Diversorium.
Market,	Macellum.

Merchant,	Mercātor, ūris, <i>m.</i>
Buyer,	Emptor, ūris, <i>m.</i>
Purchase,	Emptio, ūnis, <i>f.</i>
To buy,	Emēre.
Price,	Pretium.
To pay,	Solvēre.
Sale,	Venditio, ūnis, <i>f.</i>
To sell,	Vendēre.
Merchandise,	Merx, mercis, <i>f.</i>
Monument,	Monumentum.
Palace,	Palatium.
Prison,	Carcer, ēris, <i>m.</i> ; custodia.
Warden,	Carcēris custos, ūdis, <i>m.</i>
Shop,	Taberna.
Square,	Forum.
Street,	Vicus, via.
Alley,	Angiportus, ūs, <i>m.</i>
Temple,	Templum.
Parvise,	Proānus.
Choir,	Chorus.
Altar,	Ara; altāre, is, <i>n.</i>
Tabernacle,	Tabernacūlum.
Lectern,	Pluteus.
Sacristy,	Sacrarium.
Pulpit,	Cathedra, pulpītum.
Gallery,	Suggestum; suggestus,
Chapel,	Sacellum. [ūs, <i>m.</i>
Belfry,	Campanile, is, <i>n.</i>
Bell,	Campāna.
Theatre,	Theātrum.
Amphitheatre.	Amphitheātrum.
Tower,	Turris, is, <i>f.</i>
Walls,	Moenia, ūrum, <i>n. pl.</i>

13.

OF THE INHABITANTS
OF A CITY.

Architect,
Artisan,
Astrologer,
Astronomer,
Author,
Chancellor,
Citizen,
Clerk,
Comedian,
Comedienne,
Dean,
Doctor,
Doctor of medicine,
Door-keeper,
Executioner,
Emperor,
Empress,
Empire,
Farmer,
Freedman,
Geometrician,
Grammariān,
Hawker,
Historian,
Host,
Judge,
Jurisconsult,

DE INCOLIS
CIVITATIS.

Architectus.
Artifex ; opifex, īcis, *m.*
Astrolōgus.
Astronōmus.
Scriptor, ūris, *m.*
Cancellarius.
Civis, is, *m.*
Scriba, æ, *m.*; tabularius.
Comœdus ; histrio, ūnis, *m.*
Mima, mimūla.
Decānus.
Doctor, ūris, *m.*
Medīcus. [*m.*]
Accensus, apparītor, ūris,
Carnifex, īcis, *m.*
Imperātor, ūris, *m.*
Imperātrix, īcis, *f.*
Imperium.
Rustīcus.
Libertus. [*m.*]
Geometres, geometra, æ,
Grammatīcus.
Præco, ūnis, *m.*
Historīcus.
Hospes, itis, *m.*
Judex, īcis, *m.* [*tus.*]
Jurisconsultus, jurisperi-

King,	Rex, regis, <i>m.</i>
Queen,	Regina.
Kingdom,	Regnum.
Lawyer,	Causidic̄us, patrōnus.
Lodger,	Inquilīnus.
Magistrate,	Magistrātus, ūs, <i>m.</i>
Master,	Domīnus, herus.
Mathematician,	Mathematic̄us.
Musician,	Musīcus.
Notary,	Libellio, ūnis, <i>m.</i>
Will,	Testamentum.
Orator,	Orator, ūris, <i>m.</i>
Oration,	Orātio, ūnis, <i>f.</i>
Painter,	Pictor, ūris, <i>m.</i>
Philologist,	Philolōgus.
Philosopher,	Philosōphus.
Physician,	Physīcus.
Poet,	Poēta, æ, <i>m.</i>
Preacher,	Concionātor, ūris, <i>m.</i>
Sermon,	Concio, ūnis, <i>f.</i>
Prefect,	Præfectus.
Priest,	Sacerdōs, ūtis, <i>m.</i>
Pope,	Papa, æ, <i>m.</i>
Cardinal,	Cardinālis, is, <i>m.</i>
Archbishop,	Archiepiscōpus.
Bishop,	Episcōpus.
Prelate,	Antistes, ūtis, <i>m.</i>
Canon,	Canonīcus.
Archdeacon,	Archdiacōnus. [chus
Parish-priest,	Curio, ūnis, <i>m.</i> ; parō-
Vicar,	Vicarius.
Deacon,	Diacōnus.
Sub-deacon,	Sub-diacōnus.

Acolyte,	Acolythus.
Abbot,	Abbas, ātis, <i>m.</i>
Abbess,	Abbatissa.
Clerk,	Clerīcus.
Sacristan,	Ædītuus.
Prince,	Princeps, īpis, <i>m.</i>
Professor,	Magister, tri, <i>m.</i>
Pupil,	Discipūlus, alumnus.
Receiver,	Coactor, exactor, ūris, <i>m.</i>
Rector,	Rector, ūris, <i>m.</i>
Religious, monk,	Monāchus, [ālis, is, <i>f.</i>
Religieuse,	Monācha, sanctimoni-
Rhetorician,	Rhetor, ūris, <i>m.</i>
Rich man,	Dives, divītis.
Poor man,	Pauper, ēris.
Beggar,	Mendīcus.
Sculptor,	Sculptor, ūris, <i>m.</i>
Secretary,	Scriba, æ, <i>m.</i> ; librarius.
Slave,	Servus.
Soldier,	Miles, ītis, <i>m.</i>
Cavalier,	Eques, ītis, <i>m.</i>
Foot-soldier,	Pedes, ītis, <i>m.</i> [tus.
Admiral,	Rei maritīmae praefec-
General,	Dux, dūcis, <i>m.</i>
Colonel of Infantry,	Chiliarchus, legiōnis [tribūnus.
Captain,	Centurio, ūnis, <i>m.</i>
Lieutenant,	Legātus.
Corporal,	Decurio, ūnis, <i>m.</i>
Ensign,	Signīfer, ēri, <i>m.</i> ; vexil- [larius.
Sentinel,	Speculātor, excubītor, [ōris, <i>m.</i>

Sophist,	Sophista, ae, m.
Surveyor,	Mensor, ōris, m.
Theologian,	Theolōgus.
Treasurer,	Aerarii tribūnus.
Valet, attendant,	Famūlus.
Woman-servant,	Famūla.

14.

AGE,
RELATIONSHIP.

Adolescence (from 14
 [to 28 years]),
 Young man,
 Young woman,
 Ancestors,
 Aunt (father's sister),
 Aunt (mother's sister),
 Brother,
 Brother-in-law,
 Childhood,
 More advanced,
 Infant, [of 7 yrs.],
 Child (up to the age
 Child (up to the age
 [of 14 yrs.],
 Child (with father
 [alive],
 Child (with mother
 [alive],
 Cousins (children of
 [two brothers].

AETAS, COGNATIO ET
AFFINITAS.

Adolescentia.
 Adolescens, entis, m.
 Adolescentūla, ae, f.
 Atāvi, ūrum, m, pl.
 Amita.
 Matertēra.
 Frater, tris, m.
 Levir, ūri, m.
 Infantia,
 Pueritia,
 Infans, antis, m. f.
 Puellus, m.; puellūla, f.
 Puer, m.; puella, f.
 Patrīmus.
 Matrīmus.
 Patruēles, m. f. pl.

Cousins (children of
[two sisters]),
Cousins (children of
[brother and of sis-
Daughter, [ter],
Granddaughter,
Great-grand-
[daughter].
Daughter-in-law,
Daughter (minor),
Daughter (adopted),
Daughter (step),
Father,
Father of family,
Father-in-law,
Grandfather,
Grandmother,
Great-grandfather,
Great-grandmother,
Great-great-grand-
[father,
Great-great-grand-
[mother,
Husband,
Man of ripe age,
Man of advanced age,
Mother,
Mother of family,
Mother (step),
Mother-in-law,
Nephew, niece,
Nurse,
Old age,

Consobrīni, *m.*; consobrī-
[nae, *f.*]
Amitīni, *m.*; amitīnae, *f.*
Filia, nata.
Neptis, *is, f.*
Proneptis, abneptis, *is, f.*
Nurus, ūs, *f.*
Filia familiās.
Filia adoptīva.
Privigna.
Pater, patris, *m.*
Paterfamiliās, *m.*
Socer, ēri, *m.*
Avus.
Avia.
Proāvus.
Proavia.
Abāvus.
Abavia.
Marītus, conjux, jūgis, *m.*
Vir maturae ætatis.
Homo ætatis provectæ.
Mater.
Mater familiās, *f.*
Noverca.
Socrus, us, *f.*
Filius, filia fratrīs, sorōris.
Nutrix, īcis, *f.*; nutricūla.
Senectus, tūtis, *f.*

Old man,	Senex, <i>is, m.</i>
Old woman,	Anus, <i>ūs, f.</i>
Sister,	Soror, <i>ōris, f.</i>
Sister-in-law (sister [of husband),	Glos, <i>glōris, f.</i>
Sister-in-law (wife of [brother),	Fratria.
Son,	Filius, <i>natus.</i>
Grandson,	Nepos, <i>ōtis.</i> [m.]
Great-grandson,	Proněpos, <i>abněpos, ūtis.</i>
Son-in-law,	Gener, <i>geněri, m.</i>
Son (minor),	Filius familiās, <i>m.</i>
Son (adopted),	Filius adoptīvus.
Stepson, [brother),	Privignus.
Uncle (father's	Patruus.
Uncle (mother's	Avuncūlus.
Virgin, [brother),	Virgo, <i>īnis, f.</i>
Ward (boy),	Pupillus.
Ward (girl),	Pupilla. [gis. f.]
Wife,	Uxor, <i>ōris, f.; conjux jū-</i>
Woman,	Mulier, <i>ēris, f.</i>
Youth,	Juventus, <i>ūtis, f.</i>
Young man,	Juvēnis.
Man, [woman),	Homo, <i>īnis, m.</i>
Man (opposite of	Vir, <i>viri, m.</i>

15.

OF A HOUSE AND
OF ITS PARTS.

Air-hole,

Arch.

DE DOMO EJUSQUE
PARTIBUS.Spirāmen, *īnis, n.; spiracū-*
[lum.]Camēra; fornix, *īcis, m.*

Area,	Area.
Bakery,	Pistrīna.
Balcony,	Mæniānum, podium.
Balustrade,	Clathri, ūrum, <i>m.</i> ; septum.
Barn,	Horreum.
Bench,	Sedile, <i>is, n.</i>
Bolt,	Pessūlus.
Cabin,	Casa, turgurium.
Small cabin,	Casūla.
Castle,	Castellum.
Chamber, room,	Conclāve, <i>is, n.</i>
Sleeping-chamber.	Cubicūlum.
Closet,	Cella.
Valet de chambre,	Cubicularius.
Chimney,	Camīnus.
Chimney-place,	Focus.
Corridor,	Circuitio, ūnis, <i>f.</i>
Court,	Area, aula.
Lower court,	Chors, chortis, <i>f.</i>
Cow-house,	Stabūlum.
Ox stall,	Bovīle, bubīle, <i>is, n.</i>
Sheep cot,	Ovīle, <i>is, n.</i>
Hog sty,	Sūle, <i>is, n.</i>
Goat house,	Caprīle, <i>is, n.</i>
Door,	Porta; fores, ium, <i>f. pl.</i>
Small door,	Portūla, ostiōlum.
Back door,	Postīcum.
Front door,	Antīca,
False door,	Pseudothyrum,
Door case,	Antepagmenta, ūrum, <i>n. pl.</i>
Uprights,	Scapi cardināles.
Cross-piece.	Supercilium.
Dove-house.	Columbarium.

Edifice,	Aedificium.
Entry,	Ambulācrum.
Farm,	Praedium.
Small farm,	Praediōlum.
Floor,	Tabulātum.
To plank a floor,	Constabulāre, assāre.
Board,	Axis, is, <i>m. f.</i> ; tabūla.
Floor, story,	Contabulatio, ônis, <i>f.</i>
Highest floor,	Domûs suprēma pars.
Lowest floor,	Domûs infîma pars,
Ground floor,	Solum. [quatuor
Four storied house,	Domus tabulatōrum
Furnace,	Fornax, ācis, <i>f.</i>
Garden,	Hortus.
Kitchen-garden,	— olitorius.
Gutter,	Colliquiae, ārum <i>f. pl.</i>
Hay-loft,	Fenilia, ium, <i>n. pl.</i>
House,	Domus, <i>f.</i> ; aedes, ium, <i>f. pl.</i>
Small house,	Domuncūla, aediculae [ārum, <i>f. pl.</i>
Country house,	Villa.
Infirmary,	Valetudinarium.
Kitchen,	Culīna.
Cook (<i>m.</i>),	Coquus.
Cook (<i>f.</i>),	Coqua.
Landing-place,	Diazōma, ātis, <i>n.</i>
Oven,	Furnus, <i>m.</i>
Palace,	Palatium.
Palisade,	Pali, valli, ôrum, <i>m. pl.</i>
Parapet,	Pluteum.
Park,	Septum.
Parterre,	Floralia, ium, <i>n. pl.</i>
Partition,	Sepimen, īm.

Pedestal,	Stylobāta, ae, <i>m.</i>
Pilaster,	Parastāta, ae, <i>m.</i>
Pillar,	Columna.
Twisted pillar,	— tortīlis.
Fluted pillar,	— striāta.
Cap of pillar,	Capitūlum.
Portico, piazza,	Portīcus, ūs, <i>f.</i>
Poultry-house,	Gallinarium.
Quincunx,	Quincunx, uncis, <i>m.</i>
Rail,	Clathri; cancelli, ūrum, [<i>m. pl.</i>]
Refectory,	Coenacūlum, triclinium.
Ridge,	Culmen, īnis, <i>m.</i> ; fastigium.
Roof,	Tectum.
Shutter,	Foricūla.
Stable,	Equīle, is, <i>n.</i>
Stairs,	Scalae, ārum, <i>f. pl.</i>
Steps,	Podium.
Vestibule,	Vestibūlum.
Wainscot, ceiling,	Lacūnar, lacquear, āris, <i>n.</i>
Wall,	Murus; mōenia, iūm, <i>n. pl.</i>
— of a house,	Paries, ētis, <i>m.</i>
Window,	Fenestra.
— with bars,	— clathrāta.
— with blinds,	— reticulāta.
Wine cellar,	Vinaria cella.
Cask,	Dolium.
Barrel,	Codus.
Wood-shed,	Cella lignaria.
Log,	Stipes, ītis, <i>m.</i>

16.

**PRINCIPAL ARTICLES
OF FURNITURE OF
A HOUSE.**

Alcove,
Bag,
Baggage,
Balance,
Tree of —
Beam of —
Ends of —
Needle of —
Plate of —
Basin,
Basket,
Small basket,
Bath-tub,
Battledore,
Bed,
Bell (small),
Bellows,
Bench,
Small bench,
Bobbin,
Bolter,
Bottle,
Small bottle,
Large bottle,
Bowl,
Brick pavement,
Paved,

**DE PRÆCIPUIS DOMUS
SUPELLECTIBUS.**

Zothecūla.
Panarium.
Sarcīna.
Libra, trutīna, statēra.
Ansa.
Scopus, jugum.
Jugicornua, capīta.
Exāmen; īnis, *n.*
Lanx, cis, *f.*; lancūla.
Pelvis, is, *f.*; pelluvia.
Corbis, is, *f.*; sporta.
Sportella.
Solum, piscīna.
Palmūla.
Lectus.
Cymbālum, crepitacūlum.
Follis, is, *m.*
Scamnum.
Scabellum.
Sucūla.
Farīnæ incernicūlum.
Lagēna.
Laguncūla.
Amphōra.
Gabāta.
Pavimentum.
Pavimentātus.

Broom,	Scopæ, ārum, <i>f. pl.</i>
Brush,	Scopūla.
Bucket,	Sitūla, sitūlus.
Bucket of a well,	Haustrum.
Burning of coal,	Pruna.
Bushel,	Modius.
Canopy,	Umbella.
Carpet,	Tapes, ētis, <i>m.</i>
Tapestry,	Peripetasma.
Casket,	Arcūla, capsā, capsūla.
Chafing dish,	Focūlus.
Chair,	Sella.
Small chair,	Sellūla.
Chandelier,	Candelabrum.
Candle,	Candēla.
Light,	Lumen, īnis, <i>n.</i>
Flame,	Fax, ācis, <i>f.</i> ; tæda.
Fly protector,	Muscarium.
Cinders,	Cinis, ēris, <i>m.</i>
Hot —	Favilla.
Closet,	Arca, armarium.
Cork,	Obturamentum.
Cover, lid,	Opercūlum.
Covering,	Tegūmen, īnis, <i>n.</i> [n.
— of bed,	Stragūlum ; toral, ālis,
— of well,	Puteal, ālis, <i>n.</i>
Desk, bookcase,	Pluteus.
Drawer,	Penicillus.
Drying-pan,	Vaporarium, hypocaustum.
Duster,	Penicūlus, penicillum.
Earthen-pan,	Cymbium.
Ewer,	Aquālis, is, <i>m.</i>
Fan,	Flabellum.

Faucet,	Tubūlus.
Filter,	Colum.
Fire,	Ignis, is, m.
Flame,	Flamma.
Spark,	Scintilla, scintillūla.
Fire-brand,	Titio, ūnis, m.; torris, is, m.
Flagon,	Laguncūla.
Fly-flap,	Muscarium.
Frying-pan,	Sartāgo, īnis, f.
Furniture,	Supellex, ectīlis, f.
Goblet,	Calix, īcis, m.
Grater, rasper,	Scobīna.
Gratings,	Scobīs, is, f.; pocūlum.
Grid-iron,	Craticūla.
Handkerchief,	Sudarium.
Handle,	Ansa.
Small handle,	Ansūla.
Two-handled vessel,	Diōta.
Hook, large,	Uncus.
— small;	Uncīnus, hamus.
Ink-stand,	Atramentarium.
Jar,	Hydria, urna.
Jewel-box,	Scrinium.
Jug,	Hydria, urna.
Small jug,	Urnūla, urceōlus.
Kettle,	Cortīna, ahēnum.
Key,	Clavis, is, f.
Small key,	Clavicūla.
To lock,	Obserāre.
Knife,	Culter, tri, m.
Small knife,	Cutellus.
Ladder, step,	Gradus.
Lamp,	Lucerna, lychnus.

Wick,	Ellychnium, myxus.
Base of lamp,	Lychnūchus.
Lantern,	Laterna.
Latch,	Versatīlis pesūlus, <i>m.</i>
Lip of a vessel,	Gultus, gultūlus.
Manger, crib,	Præsēpe, <i>is, n.</i> ; præsepium.
Bird-crib,	Scutella, gabāta.
Marker,	Tæniōla indicīna.
Mat,	Matta.
Mortar,	Mortarium.
Mouse-trap,	Muscipūla, muscipūlum.
Mouse,	Sorex, īcis, <i>m.</i>
Nail,	Clavus.
Napkin,	Mantile, <i>is, n.</i> ; mappa.
Pan,	Cacābus, olla.
Pillow,	Cervīcal, ālis, <i>n.</i> ; pulvīnus
Plate,	Escarius orbis, <i>is, m.</i>
Pocketbook,	Capsa, scrinium.
Portmanteaus,	Hippopēra.
Pot,	Vas, vasis; vasa, ōrum.
Small pot,	Vascūlum.
Butter pot,	Sinium
Milk pot,	Mulctrāle, <i>is, n.</i>
Pump,	Antlia.
Rake,	Radūla, rallum.
Razor,	Novacūla.
Reed,	Arundo, īnis, <i>f.</i> ; bacūlus.
Rubbing-cloth,	Sudarium.
Sack,	Saccus.
Small sack,	Saccūlus.
Salad-dish,	Olitoria lanx, ancis, <i>f.</i>
Salt-cellar,	Salīnum.
Small salt-cellar,	Salillum.

Sauce pan,	Ænea paropsis, <i>Idis</i> , <i>f.</i>
Scales,	Scalae, <i>ārum</i> , <i>f. pl.</i>
Scraper,	Radula.
Seal,	Sigillum.
Seat,	Sella, <i>sedes</i> , <i>sedile</i> .
Small seat,	Sedecula, sellula.
Sheet,	Lecti linteam.
Shovel,	Batillum, pala.
Side-board,	Armarium, abacus.
Sieve,	Cribrum incerniculum.
Skillet,	Pultarius.
Small wood,	Cremium.
Snuff-box,	Tabaci pixidicula.
Snuffers,	Forfex, <i>īcis</i> , <i>f.</i> ; forficula.
Socket of candlestick,	Candela receptaculum.
Spindle,	Rhombus.
Spit,	Veru, <i>ūs</i> , <i>n.</i>
Spoon,	Cochlear, <i>āris</i> , <i>n.</i>
Pot-ladle,	Trulla.
Spout,	Epistomium.
Statue,	Statua, signum.
Small statue,	Sigillum.
Stool,	Sellula.
Straw-mat,	Storea, storia.
Strickle,	Putellum.
Table, [mensions,	Mensa.
Table of small di-	— Monopodium.
Table utensils,	Vasa, <i>ōrum</i> , <i>n. pl.</i>
Earthenware,	Fictilia, <i>ōrum</i> , <i>n. pl.</i>
Silver,	Argentea, <i>ōrum</i> , <i>n. pl.</i>
Gold,	Aurea, <i>ōrum</i> , <i>n. pl.</i>
Tea-pot,	Cucumella.
Tongs,	Forceps, forcipis, <i>m. f.</i>

Tray,	Alveus.
Trunk,	Arca, or copsa sarcinaria.
Tub,	Cupa, labrum.
Umbrella,	Umbella.
Urn,	Urna.
Utensils,	Utensilia, ium, n. pl.
Valise,	Vidūlus.
Valve,	Parma.
Vial,	Vitrea ampulla.
Vine-arbor,	Pergūla, trichīla.
Warming-pan,	Ignitabūlum.
Warming-place,	Focus.
Wash-basin,	Malluvium.
Watering-pot,	Alveōlus.
To sprinkle water,	Aspergēre, conspergēre.
Writing-desk,	Abācus.
Yard,	Ulna.

17.

TABLE VICTUALS.

Almond,	Amygdāla.
Apple,	Malum.
Apricot,	Malum armeniācum.
Banquet, repast,	Convivium; epūlæ,
Beer,	Licēra. [ārum, f. pl.]
Bottle,	Lagēna, ampulla, seria.
Bread,	Panis, is, m.
Breakfast,	Jentacūlum.
To take breakfast,	Jentacūlum semēre.
Butter,	Butyrum.
Cake,	Crustum.

MENSA CIBARIA.

Amygdāla.	
Malum.	
Malum armeniācum.	
Convivium; epūlæ,	
Licēra. [ārum, f. pl.]	
Lagēna, ampulla, seria.	
Panis, is, m.	
Jentacūlum.	
Jentacūlum semēre.	
Butyrum.	
Crustum.	

Cheese,	Caseus.
Cherry,	Cerāsum.
Crumpet,	Placenta.
Decanter,	Aquālis, is, m.
To drink,	Bibēre, potāre.
To sip,	Sorbillāre.
To be thirsty,	Sitīre.
Thirst,	Sitis, is, f.
Dinner,	Prandium.
To dine,	Prandēre.
Dish,	Lanx, cis, m.; catīnus.
— small,	Catillus, catillum.
— long,	Paropsis, īdis, f.
— large,	Gabāta.
— large and deep,	Magis, īdis, f.
Drink, beverage,	Potus, ūs, m.
Drinker,	Potātor, ūnis, m.
To eat,	Edēre, or esse, comedēre.
To be hungry,	Esurīre.
Hunger,	Fames, is, f.
Egg,	Ovum.
Fig,	Ficus, i, f.
Fork,	Fuscīnūla, fuscīna.
Gallipot,	Pultarius. [īcis, m.]
Glass,	Pocūlum, scyphus, calix,
Grape,	Uva.
Ham,	Petāso, ūnis, m.
Knife,	Culter, tri, m.
Meat,	Caro, carnis, f.
Beef,	— bubūla.
Pork,	— suilla.
Veal,	— vitulīna.
Lamb,	— agnīna.

Medley,	Satūra.
Milk,	Lac, lactis, <i>n.</i>
— thick,	Puls, pultis, <i>f.</i>
Mustard-bottle,	Sinapedőchos, <i>i.</i> , <i>m.</i> [<i>is</i> , <i>f.</i>]
Mustard,	Sināpi, <i>n. ind.</i> ; sināpis,
Napkin,	Mantile, mantēle, <i>is</i> , <i>n.</i> ; [<i>mantilium</i> , <i>mantelium</i> .]
Nut,	Avellāna.
Oil-bottle,	Olearium; vas, vasis, <i>n.</i>
Oil,	Oleum.
Orange,	Malum aureum.
Peach,	Malum persīcum:
Pear,	Pirum.
Pepper,	Piper, ēris, <i>n.</i>
Plate,	Orbis, <i>is</i> , <i>m.</i>
Plum,	Prunum.
Porringer,	Scutella.
Roast,	Assum.
Salt-cellar,	Salīnum.
Salt,	Sal, salis.
Pepper,	Piper, ēris, <i>n.</i>
Sausage,	Tomacīna, tomāclum.
Sea-biscuit,	Placenta.
Spoon,	Cochlear, āris, <i>n.</i>
Sugar,	Sacchārum.
— coarse,	— crudum.
Supper,	Cœna.
To take supper,	Cœnāre.
Sweet-meats,	Bellaria, ūrum, <i>n. pl.</i>
Vinegar-bottle,	Acetabūlum.
Vinegar,	Acētum.
Water,	Aqua.

Wine,
 — fermented,
 — unfermented,
 — paltry,

Vinum.
 Vappa.
 Mustum.
 Villum.

18.**GRAMMAR.**

Letter,
 Vowel,
 Consonant,
 Syllable,
 Diphthong,
 Word,
 Parts of a discourse,
 Noun, substantive,

Case,
 Nominative,
 Genitive,
 Dative,
 Accusative,
 Vocative,
 Ablative,

Gender,
 Masculine,
 Feminine,
 Neuter,

Number,
 Singular,
 Plural,
 Dual,
 Declension,

GRAMMATICA.

Littēra.
 Vocālis.
 Consōnans, antis.
 Sylläba.
 Diphthongus.
 Dictio, ōnis, f.; vocabūlum
 Partes oratiōnis.
 Nomen, ūnis, n.; nomen
 [substāntīvum].
 Casus, ūs, m.
 Nominatīvus.
 Genitīvus casus, patrius.
 Datīvus.
 Accusatīvus.
 Vocatīvus.
 Ablatīvus.
 Genus, ēris, n.
 Masculīnum.
 Feminīnum.
 Neutrum.
 Numērus.
 Singulāris.
 Plurālis.
 Duālis.
 Declinatio, ōnis, f.

Adjective,	Nomen adjectīvum.
Grades of comparison,	Gradus comparatiōnis.
Positive,	Positīvus.
Comparative,	Comparatīvus.
Superlative,	Superlatīvus.
Pronoun,	Pronōmen, īnis, n.
Personal,	Personāle.
Demonstrative,	Demonstratīvum.
Possessive,	Possessīvum.
Relative,	Relatīvum.
Verb,	Verbum.
Active,	Actīvum.
Passive,	Passīvum.
Neuter,	Neutrūm.
Deponent,	Depōnens, entis.
Impersonal,	Impersonāle.
Substantive,	Substantīvum.
Defective,	Defectīvum.
Irregular,	Anomālum, irregulāre.
Regular,	Regulāre.
Mood,	Modus.
Indicative,	Indicatīvus.
Imperative,	Imperatīvus.
Optative,	Optatīvus.
Subjunctive,	Subjunctīvus.
Tense,	Tempus, ḥris, n.
Present,	Præsens, entis.
Imperfect,	Imperfectum.
Perfect,	Perfectum.
Pluperfect,	Plusquam perfectum.
Future,	Futūrum.
Future perfect,	Futūrum exactum.
Participle,	Participium.

Gerund,	Gerundium.
Number,	Numērus.
Singular,	Singulāris.
Plural,	Plurālis.
Dual,	Duālis.
Person,	Persōna.
Conjugation,	Conjugatio, ōnis, f.

19.

POETRY.

Quantity,	
Syllable,	
Long,	Quantītas, ātis, f.
Short,	Syllāba.
Common,	Longa.
Increment,	Brevis.
Foot,	Commūnis.
Spondee,	Incrementum.
Dactyl,	Pes, pedis, m.
Anapæst,	Spondēus.
Trochœe,	Dactylus.
Iambus,	Anapæstus.
Tribrach,	Trochæus.
Amphibrach,	Iambus.
Pyrrhic,	Tribrāchus.
Verse,	Amphibrāchus.
Meter hexameter,	Pyrrhīcum.
Pentameter,	Versus, ūs, m.
Iambic,	Metrum hexamētrum.
Trochaic,	Pentamētrum.
Lyric,	Iambīcum.
	Trochaīcum.
	Lyrīcum.

POETICA.

Quantītas, ātis, f.	
Syllāba.	
Longa.	
Brevis.	
Commūnis.	
Incrementum.	
Pes, pedis, m.	
Spondēus.	
Dactylus.	
Anapæstus.	
Trochæus.	
Iambus.	
Tribrāchus.	
Amphibrāchus.	
Pyrrhīcum.	
Versus, ūs, m.	
Metrum hexamētrum.	
Pentamētrum.	
Iambīcum.	
Trochaīcum.	
Lyrīcum.	

Choriambic.	Choriambicum.
Glyconic,	Glyconium.
Phalencic,	Phalencium.
Sapphic,	Sapphicum.
Adonic,	Adonium.
Alcaic,	Alcaicum.
Anapæstic,	Anapæsticum.
Poem,	Carmen, īnis, <i>n.</i> ; poēma,
Elegy,	Elegia. [ātis, <i>n.</i>
Eclogue,	Eclōga.
Satire,	Satyra.
Sylva,	Sylva.
Ode,	Oda; ode, es, <i>f.</i>
Epigram,	Epigramma, ātis, <i>n.</i>
Enigma,	Enigma, ātis, <i>n.</i>
Emblem,	Emblēma, ātis, <i>n.</i>
Strophe,	Strophe, es, <i>f.</i>
Distich,	Distīchon, i, <i>n.</i>
Fable,	Fabūla, fabella.
Apologue,	Apolōgus.

20.

RHETORIC.

Orator,	Orātor, ūris, <i>m.</i>
Invention,	Inventio, ūnis.
Disposition,	Dispositio, ūnis, <i>f.</i>
Elocution,	Elocutio, ūnis, <i>f.</i>
Memory,	Memoria.
Pronunciation,	Pronunciātio, ūnis, <i>f.</i>
Argument,	Argumentum.
Intrinsic loci,	Loci intrinsēci, ūrum, <i>m.</i>

RHETORICA.

Orātor, ūris, <i>m.</i>	Orātor, ūris, <i>m.</i>
Inventio, ūnis.	Inventio, ūnis.
Dispositio, ūnis, <i>f.</i>	Dispositio, ūnis, <i>f.</i>
Elocutio, ūnis, <i>f.</i>	Elocutio, ūnis, <i>f.</i>
Memoria.	Memoria.
Pronunciātio, ūnis, <i>f.</i>	Pronunciātio, ūnis, <i>f.</i>
Argumentum.	Argumentum.
Loci intrinsēci, ūrum, <i>m.</i>	Loci intrinsēci, ūrum, <i>m.</i>

Definition,	Definitio, <i>ōnis, f.</i>
Enumeration,	Enumeratio, <i>ōnis, f.</i>
Etymology,	Etymologia.
Derivatives,	Conjugāta, <i>ōrum, n. pl.</i>
Genus,	Genus, <i>ēris, n.</i>
Species,	Species, <i>ēi, f.</i>
Similitude,	Similitūdo, <i>īnis, f.</i>
Dissimilitude,	Dissimilitūdo, <i>īnis, f.</i>
Contraries,	Contraria, <i>ōrum, n. pl.</i>
Adjuncts,	Adjuncta, <i>ōrum, n. pl.</i>
Antecedents,	Antecedentia, <i>um, n. pl.</i>
Consequents,	Consequentia, <i>um, n. pl.</i>
Contradictions,	Repugnantia, <i>um, n. pl.</i>
Causes,	Causæ, <i>ārum, f. pl.</i>
Effects,	Effecta, <i>ōrum, n. pl.</i>
Comparison,	Comparatio, <i>ōnis, f.</i>
Extrinsic loci,	Loci extrinsēci, <i>ōrum,</i> [<i>n. pl.</i>]
Judgments formed [beforehand,	
Report,	Prējudicia, <i>ōrum, n. pl.</i>
Documents,	Fama.
Oath,	Tabūlæ, <i>ārum, f. pl.</i>
Torment,	Jusjurandum.
Witness,	T tormentum.
Parts of a speech,	Testis, <i>is, m. f.</i>
Exordium,	Oratiōnis partes.
Narration,	Exordium.
Confirmation,	Narratio, <i>ōnis, f.</i>
Refutation,	Confirmatio, <i>ōnis, f.</i>
Peroration,	Resutatio, <i>ōnis, f.</i>
Figures of words,	Peroratio, <i>ōnis.</i>
Conversion,	Figūræ verbōrum.
Complexion,	Conversio, <i>ōnis, f.</i>
	Complexio, <i>ōnis, f.</i>

Conduplication,	Conduplicatio, ōnis, f.
Translation,	Traductio, ōnis, f.
Gradation,	Gradatio, ōnis, f.
Synonym,	Synonymia.
Synecdoche,	Synecdōche, es, f.
Adjunction,	Adjunctio, ōnis, f.
Disjunction,	Disjunctio, ōnis, f.
Paronomasia,	Paronomasia.
Pleonasm,	Pleonasmus.
Ellipsis,	Ellipsis, is, f.
Syllepsis,	Syllepsis, is, f.
Figures of thought,	Figūræ sententiārum.
Allegory,	Allegoria.
Antithesis,	Antithēton, i, n.
Apostrophe,	Apostrōpha.
Communication,	Communicatio, ōnis, f.
Concession,	Concessio, ōnis, f.
Correction,	Correctio, ōnis, f.
Deprecation,	Deprecatio, ōnis, f.
Distribution,	Distributio, ōnis, f.
Dubitation,	Dubitatio, ōnis, f.
Exclamation,	Exclamatio, ōnis.
Climax,	Gradatio, ōnis, f.
Hypotyposis,	Hypotypōsis, is, f.
Imprecation,	Imprecatio, ōnis, f.
Interpretation,	Interpretatio, ōnis, f.
Interrogation,	Interrogatio, ōnis, f.
Irony,	Ironia.
Licence,	Licentia.
Occupation,	Occupatio, ōnis, f.
Preterition,	Præteritio, ōnis, f.
Prosopopœia,	Prosopopœia.
Reticence,	Reticentia.

Subjection,
Transition,
Different kinds of
[orations,
Discourse, speech,
Declamation,
Panegyric,
Funeral oration,
Invective,
Epistle,
Preface,
Dissertation,
Dialogue,
Lesson,

Subjectio, ōnis, f.
Transitio, ōnis, f.
Varia orationum genēra.
Oratio, concio, ōnis, f.
Declamatio, ōnis, f.
Panegyrīcus. [ōnis, f.
Funebris laudatio.
Objurgatoria oratio, f.
Epistōla.
Præfatio, ōnis, f.
Dissertatio, ōnis, f.
Dialōgus.
Prælectio, ōnis, f.

21.**RIVERS, STREAMS.**

Aisne,
Ardeche,
Aube,
Aude,
Aveyron,
Charente,
Cher,
Corrèze,
Creuse,
Dordogne,
Doubs,
Drôme,
Durance,
Ebro,

FLUMINA, AMNES.

Axōna, m.
Ardesca, m.
Alba, m.
Atax, ācis, m.
Averonius.
Carantōnus.
Caris.
Curezia, m.
Crossa, m.
Duranius.
Dubis, is, m.
Druma, m.
Druentia. m.
Ibērus.

Elbe,	Albis, is, m.
Euphrates,	Euphrātes, æ, m.
Eure,	Ebura, Audura, Autura.
Ganges,	Ganges, is, m.
Gard,	Vardo, ônis, m.
Garonne,	Garumna, m.
Gironde,	Girumna, m.
Guadaluvi:	Bætis.
Guadiana,	Anas, æ, m.
Hérault,	Arauris, is, m.
Indre,	Ingēris, is, m.
Indus,	Indus.
Jordan,	Jordānis, is, m.
Loir,	Lædūs.
Loire,	Liger, ēris, m.
Lot,	Olpus.
Marne,	Matrōna.
Meuse,	Mosa, m.
Moselle,	Mosella, m.
Nievre,	Nevēra, m.
Nile,	Nilus.
Po,	Padus (poet.), Eridānus.
Rhine,	Rhenus.
Rhone,	Rhodānus. [m.]
Saône,	Arar, āris, and Arāris, is,
Sarthe,	Sartha, m.
Scheldt,	Scaldis, is, m.
Seine,	Sequāna, m.
Somme,	Samara, m.
Tagus,	Tagus.
Thames,	Tamēsis, is, n.
Tigris,	Tigris, is, or īdis, m.

Vistula,
Xanthus,
Yonne,

Vistūla, *m.*
Xanthus.
Icauna, *m.*

22.

MOUNTAINS.

Alpes,
Antilibyan,
Apennines.
Ardennes,
Atlas,
Causasus,
Cevennes,
Etna,
Helicon,
Hybla,
Hymettus,
Ida,
Jura,
Libyan,
Lozère,
Olympus,
Parnassus,
Pinde,
Pyrenees,
Taurus,
Vesuvius.
Vosges,

MONTES.

Alpes, ium, *f. pl.*
Antilibānus.
Appenīnus.
Arduenna silva
Atlas, antis, *m.*
Caucāsus.
Gebennæ, ārum, *f. pl.*
Ætna, æ, *f.*
Helīcon, ūnis, *m.*
Hybla, æ, *f.*
Hymettus.
Ida, æ, *m.*
Jura, æ, *m.*
Libānus.
Ligericīnus, Legerītus.
Olympus.
Parnassus.
Pindus.
Pyrenæi montes, ium, *m.*
Taurus.
Vesuvius.
Vosgēsus, Vosēgus.

23.

DIFFERENT COUNTRIES. VARIAE REGIONES.

Africa,	Afrīca.	[Afer.
African,	Africānus, Afrīcus,	
America,	Amerīca.	
American,	Americānus.	
Arabia,	Arabia.	
Arabian,	Arabs, ābis; Arābus.	
Asia,	Asia.	
Asiatic,	Asiānus, Asiaticūs.	
Assyria,	Assyria.	
Assyrian,	Assyrius.	
Austria,	Austria.	
Austrian,	Austriācus.	
Baleares,	Baleāres, ium, f. pl.	
Barbary,	Barbaria.	
Belgium,	Belgium.	
Belgian,	Belgīcus.	
Bohemia,	Bohemīa, Boiohēmūm.	
Bohemian,	Boiohēmus, Bohēmus.	
China,	Sinarium imperium.	
Chinamen,	Sinæ, ōrum, f. pl.	
Denmark,	Dania.	
Danes,	Dani, ōrum, m. pl.	
Egypt,	Ægyptus, i, f.	
Egyptian,	Ægyptius.	
England,	Britannia, Anglia.	
Englishman,	Britannus, Anglus.	
Ethiopia,	Æthiopia.	
Ethiopian,	Æthiops, ḥpis.	
Europe,	Eurōpa.	
European,	Europæus.	

Finland,	Finlandia, Finnonia.
Finlander,	Finno, ōnis, m.
France,	Gallia, Francia.
Frenchman,	Gallus, Francus.
Germany,	Germania.
German,	Germanicus.
Greece,	Græcia.
Grecians,	Græci, Achīvi. [pl.]
Helvetia,	ōrum, m.
Helvetians,	Helvetia.
Helvetii,	ōrum, m. pl.
Holland,	Hollandia, Batavia.
Hollander,	Hollandus, Batāvus.
India,	India.
Indians,	Indi, ūrum.
Ireland,	Hibernia.
Irishman,	Hibernus.
Italy,	Italia.
Italian,	Itālus, Italīcus.
Japan,	Japonia.
Japanese,	Japo, ūnis; Japonīcus.
Judea,	Judæa.
Jew,	Judæus.
Lapland,	Laponia.
Laplanders,	Lapōnes, ium, m. pl.
Malta,	Melīta, Melīte, es, f.
Maltese,	Melitensis.
Mauritania,	Mauritania.
Of Mauritania,	Maurus, Marusius.
Numidia,	Numidia.
Numidians,	Numidæ, ārum, m. pl.
Palestine,	Palæstīna.
Of Palestine,	Palæstīnus.

Poland,	Polonia.
Polander,	Polōnus.
Portugal,	Lusitania.
Portuguese,	Lusitānus.
Prussia,	Prussia, Borussia.
Prussian,	Borussus.
Russia,	Russia.
Russian,	Russus.
Sardinia,	Sardinia.
Sardinians,	Sardi, ūrum, <i>m. pl.</i>
Savoy,	Sabaudia.
Savoyard,	Sabaudus.
Scotland,	Scotia.
Scotchman,	Scotīcus.
Sicily,	Sicilia.
Sicilian,	Sicūlus.
Switzerland,	Helvetia.
The Swiss,	Helvetii, ūrum, <i>m. pl.</i>
Syria,	Syria.
Syrian,	Syrus.
Tartary,	Tartaria.
Tartar, [around],	Tartārus.
Thebes (country Of the Theban	Thebais, īdis.
Troy, [country, Trojans,	Thebaīcus.
	Troas, ādis, <i>f.</i> ; Dardania.
	Trojāni, ūrum, <i>m. pl.</i>

24.

CITIES.

Aix,
Algiers,

URBES.

Aquae Sextiae, ārum, *f. pl.*
Algerium.

Amiens,	Ambiānum.
Andrianople,	Andrianopōlis, <i>s. f.</i>
Autun,	Augustodūnum.
Auxerre,	Antissiodōrum.
Avignon,	Avenio, ōnis, <i>m.</i>
Bayonne,	Lapurdum.
Beauvais,	Bellovācum.
Bologne,	Bononia.
Bordeaux,	Burdigăla.
Brussels,	Bruxellae, ārum, <i>f. pl.</i>
Cadix,	Gades, ium, <i>f. pl.</i>
Caen,	Cadōmus, <i>i, f.</i> ; Cadōmum.
Cambridge,	Cantabrigia.
Canterbury,	Cantuaria.
Chartres,	Carnūtum, Carnōtum.
Chicago,	Chicago, īnis.
Clermont,	Claromontium.
Constantinople,	Constātinopōlis, <i>is, f.</i>
Copenhagen,	Hafnīa, Codania.
Corinth,	Corinthus, <i>i, f.</i>
Cracovia,	Cracovia.
Damascus,	Damascus, <i>i, f.</i>
Damieta,	Damieta.
Dieppe,	Deppa.
Dublin,	Dublinum.
Edinburgh,	Edimbūrum.
Florence,	Florentia.
Friburg,	Friburgum.
Gloucester,	Glovernia, Glocestria.
Glasgow,	Glascovium, Glascovia.
Hamburg,	Hamburgum.
Hanover,	Hannovēra, Leuphāna.
Jericho,	Hierīcus, untis, <i>f.</i>

Jerusalem,	Hierosolyma, ae, f.
Laval,	Lavalium.
Liege,	Leodium.
Lille,	Insulae, ārum, f. pl.
Limoges,	Lemovicum.
Lisbon,	Olisippo, ōnis, m.
London,	Londīnum, Londinium.
Lourdes,	Lapurdum.
Louvain,	Lovanium.
Lyons,	Lugdūnum.
Madrid,	Matrītum.
Mantua,	Mantua.
Marseilles,	Massilia.
Mayence,	Moguntia.
Metz,	Divodūrum.
Milan,	Mediolānum.
Montpelier,	Mons pessulānus, m.
Moscow,	Mosca, ae, f.
Munich,	Monachium.
Namur,	Namurcum.
Nancy,	Nancium, Nanceium.
Nantes,	Namuētes, um, m. pl.
Naples,	Neapōlis, is, f.
Narbonne.	Narbo, ōnis, m.
New Orleans,	Nova Aurelia.
New York,	Neo-Eborācum,
Orleans,	Aurelia.
Padua,	Patavium.
Paris,	Lutetia, Parisii, ūrum, m.
Philadelphia,	Philadelphia.
Poitiers,	Pictavium.
Reims,	Remi, ūrum, m. pl.
Rome,	Roma.

Rouen,	Rothomagus.
Saragossa,	Caesaraugusta.
Soissons,	Suessiōnes, um, <i>m. pl.</i>
Strasburg,	Argentorātum.
Syracuse,	Syracūsae, ārum, <i>f. pl.</i>
Toledo,	Tolētum.
Toulon,	Telo, ḍonis, <i>m.</i>
Toulouse,	Tolōsa.
Tours,	Turōnes, um, <i>m. pl.</i>
Trent,	Tridentum.
Valencia,	Valentia.
Valladolid,	Pintia.
Venice,	Venetiae, ārum, <i>j. pl.</i>
Verdun,	Virodūnum.
York,	Eborācum.

25.

MATHEMATICS.

Cardinal Numbers.

- 1 Unus, a, um,
- 2 Duo, ae, o,
- 3 Tres, Tria,
- 4 Quatuor,
- 5 Quinque,
- 6 Sex,
- 7 Septem,
- 8 Octo,
- 9 Novem,
- 10 Decem,

MATHEMATICA.

Ordinal Numbers.

- Primus, a, um.
- Secundus, a, um.
- Tertius.
- Quartus.
- Quintus.
- Sextus.
- Septimus.
- Octavus.
- Nonus.
- Decimus.

11	Undēcim,	Undecimus.
12	Duodēcim,	Duodecimus.
13	Tredēcim,	Decimus tertius.
14	Quatuordēcim,	Decimus quartus.
15	Quindēcim,	Quintus decimus.
16	Sedēcim, Sexdē-	[cim,
17	Septemdēcim,	Sextus decimus.
18	Octodēcim,	Septimus decimus.
19	Novemdēcim,	Octavus decimus.
20	Viginti,	Nonus decimus.
21	Viginti unus,	Vicesimus, Vigesimus.
22	Viginti duo,	Vicesimus primus.
30	Triginta,	Vicesimus secundus.
40	Quadraginta,	Tricesimus.
50	Quinquaginta,	Quadragesimus.
60	Sexaginta,	Quinquagesimus.
70	Septuaginta,	Sexagesimus.
80	Octoginta,	Septuagesimus.
90	Nonaginta,	Octogesimus.
100	Cēntum,	Nonagesimus.
101	Centum unus,	Centesimus.
102	Centum duo,	Centesimus primus.
200	Ducenti, ae, a,	Centesimus secundus.
300	Trecenti, ae, a.	Ducentesimus.
400	Quadrīngenti,	Trecentesimus.
	[ae. a,	Quadrīngentesimus.
500	Quingenti, ae, a,	Quingentesimus.
600	Sexcenti ae, a,	Sexcentesimus.
700	Septingenti, ae, a,	Septingentesimus.
800	Octingenti, ae, a,	Octingentesimus.
900	Nongenti, Non-	Noningentesimus,
1000	Mille, [ingenti,	Millesimus.

Distributives.

- 1 Singūli, ae, a,
 2 Bini, ae, a,
 3 Terni,
 4 Quaterni,
 5 Quini,
 6 Seni,
 7 Septēni,
 8 Octōni,
 9 Novēni,
 10 Deni,
 11 Undēni,
 12 Duodēni,
 13 Ternidēni,
 14 Quaternidēni,
 15 Quinidēni, Quin-
 16 Senidēni, [dēni,
 17 Septenidēni,
 18 Octonidēni,
 19 Novenidēni,
 20 Vicēni,
 21 Vicēni singūli,
 22 Vicēni bini,
 30 Tricēni,
 40 Quadragēni,
 50 Quinquagēni,
 60 Sexagēni,
 70 Septuagēni,
 80 Octogēni,
 90 Nonagēni,
 100 Centēni,
 101 Centēni singūli,

Numeral Adverbs

- Semel.
 Bis.
 Ter.
 Quater.
 Quinquies.
 Sexies.
 Septies.
 Octies.
 Novies.
 Decies.
 Undecies.
 Duodecies.
 Tredecies.
 Quatuordecies.
 Quindecies.
 Sexdecies.
 Septiesdecies.
 Octiesdecies.
 Noviesdecies.
 Vicies.
 Vicies semel.
 Vicies bis.
 Tricies.
 Quadragies.
 Quinquagies.
 Sexagies.
 Septuagies.
 Octogies.
 Nonagies.
 Centies.
 Centies semel.

102 Centēni bini,	Centies bis.
200 Ducentēni, Du- [cēni,	Ducenties.
300 Trecentēni, Tre- [cēni,	Trecenties.
400 Quadringen- [tēni, gēni,	Quadringenties.
500 Quingentēni,	Quingenties.
600 Sexcentēni, Sex- [cēni,	Sexcenties.
700 Septingentēni, [gēni,	Septingenties.
800 Octingentēni, [gēni,	Octingenties.
900 Nongentēni, [Nongēni,	Nongenties.
1000 Millēni,	Millies.

The distributives ducēni, trecēni, quadringēni, etc., are used most frequently.

Arithmetic,	Arithmetīca.
Figure,	Nota arithmetīca.
Number,	Numērus.
Addition,	Additio, ūnis, f.
To add,	Addēre.
Subtraction,	Deductio, ūnis, f.
To subtract,	Subducēre, subtrahēre.
Multiplication,	Multiplicatio, ūnis, f.
To multiply,	Multiplicāre.
Division,	Divisio, ūnis, f.
To divide,	Dividēre, diducēre.
Fraction,	Numerōrum particūla.

Rule of three,
 Rule of partnership,
 Extraction of the
 [square root,
 Extraction of the
 Algebra, [cube root,
 Algebraic,
 Geometry,
 Point,
 Line,
 — straight line,
 curved line,
 broken line,
 perpendicular,
 parallel,
 tangent,
 secant,
 spiral,
 diagonal,
 circular,
 Hypotenuse,
 Angle,
 — right,
 acute,
 obtuse,
 Triangle,
 — equilateral,
 right angle,
 isosceles,
 scalene,
 Surface,
 — convex,
 concave,
 oval,

Regūla cūrea proporti-
 Regula societatis. [ōnum
 Quadrātae radīcis inves-
 [tigatio.
 Cubīcae radīcis investi-
 Algebra. [gatio
 Algebrīcus.
 Geometria.
 Punctum.
 Linea.
 — recta.
 curva.
 fracta.
 perpendiculāris.
 parallēla.
 tangens, entis.
 secans, antis.
 spira, æ, f.
 diagonālis.
 circulāris.
 Hypotenūsis.
 Angūlus.
 — rectus.
 acūtus.
 obtūsus.
 Triangūlum.
 — aequilatērum.
 rectangūlum.
 isoscēles, is, n
 scalēnum.
 Superficies.
 — convexa.
 concāva.
 ovāta.

Square,	Quadrātum, quadrum.
Parallelogram,	Parallelogrammum.
Trapezoid,	Trapezium.
Rhomboïd,	Rhomboïdes, is, f.
Polygon,	Polygōnum.
Circle,	Circūlus.
Circumference,	Circumductio, ōnis, f.
Centre,	Centrum.
Diameter,	Diametros, i, f.
Radius,	Semidiametros, i, f.
Segment,	Segmentum.
Sphere,	Sphaera.
Cylinder,	Cylindrus.
Cone,	Conus.
Pyramid,	Pyrāmis, īdis, f.
Prism,	Prisma, ītis, n.

26.

ASTRONOMY.

Astronomer,	
Heavens,	
Comet,	
Constellation	
The Ram,	
The Bull,	
The Twins,	
The Crab,	
The Lion,	
The Virgin,	
The Balance,	

ASTRONOMIA, ASTROLOGIA

Astrolōgus.	[<i>pl.</i>]
Coelum; coeli, ūrum,	"
Comētes, æ, m.	
Sidus, ēris, n.; astrum.	
Aries, ētis, m.	
Taurus.	
Gemīni, ūrum, m. <i>pl.</i>	
Cancer, cancri, and	
[cancēris, <i>w</i>]	
Leo, ūnis, m.	
Virgo, īnis, f.	
Libra.	

The Scorpion,
The Archer,
The Capricorn,
The Water Bearer,
The Fishes,

Scorpius.
Sagittarius. [ri, m.
Capricornus; caper,
Aquarius.
Pisces, ium, m. pl.

Sunt Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo,
Libraque, Scorpius, Arciteneus, Caper, Amphora, Piscis.

Eclipse,
Star,
— falling,

Defectus, ūs, m. ; eclipsis
Stella. [is, f.

Planet,
Sun,
Moon,
— Full moon,
Venus,
Jupiter,
Mercury,
Mars,
Saturn,
Earth,

Planēta, æ, m.
Sol, solis, m.
Luna.
— Plenilunium.
Venus, ēris, f.
Jupiter, Jovis, m.
Mercurius.
Mars, tis, m.
Saturnus.
Terra.

Pole,
North,
Meridian,
East,
West,

Polus. [septentrio
Septentriōnes, um, m.;
Meridies, ēi, m.
Oriens, tis, m.
Occidens, tis, m.

27.

PHYSICS.

Air,
Cold,

PHYSICA.

Aer, aēris, m.
Frigus, ūris, n.

Cold, <i>a,</i>	Frigidus.
Tepid,	Tepidus.
Frost,	Gelu, <i>n. ind.</i>
Ice,	Glacies, ēi, <i>f.</i>
Snow,	Nix, nivis, <i>f.</i>
Snowy,	Niveus.
To snow,	Ningēre.
Cloud,	Nubes, is, <i>f.</i>
Dew,	Ros, roris, <i>m.</i>
Flash, spark,	Scintilla.
Heat,	Calor, ūris, <i>m.</i>
Hot,	Calidus.
Fire,	Ignis, is, <i>m.</i>
To burn,	Urēre.
Flame,	Flamma.
Of flame,	Flammeus.
Smoke,	Fumus.
Lightning,	Fulgur, ūris, <i>n.</i>
Thunderbolt,	Fulmen, ūnis, <i>n.</i>
Thunder,	Tonitrus, ūs, <i>m.</i> ; toni-
To thunder,	Tonāre. [truum.
Rainbow,	Arcus coelestis; iris, ūdis, <i>f.</i>
Storm,	Tempestas, ātis, <i>f.</i>
— rain,	— Pluvia; imber, bris,
— to rain,	— Pluēre. [..
Hailstone,	Grando, ūnis, <i>f.</i>
To hail,	Grandināre.
Wind,	Ventus.
Breeze,	Aura.
Zephyr,	Zephyrus, favonius.

28.

ARCHITECTURE.

Architect,
 Arch,
 Support of an arch,
 Arch of a bridge,
 Architrave,
 Base,
 Capital of a pillar,
 Column,
 — twisted,
 — fluted,
 — Corinthian,
 — Doric,
 — Ionic,
 Consol, bracket,
 Coping of a wall,
 Cornice,
 Counterforts, props,
 Denticles,
 Frieze,
 Modillon,
 Moulding,
 Niche,
 Obelisk,
 Pedestal,
 Pilaster,
 Pile,
 Plinth,
 Shaft of column,
 Traverse,
 Tympan,

ARCHITECTURA.

Architectus.
 Arcus, ūs, *m.*
 Erisma, ātis, *n.*
 — Sublicium.
 Epistylium.
 Basis, ȳs, *f.*; fundamentum
 Capitūlum, capitellum.
 Columna.
 — tortīlis.
 — striāta.
 — Corinthia.
 — Dorīca.
 — Ionīca.
 Prothyris, īdis, *f.*
 Mentum.
 Corōna.
 Anterīdes, um, *f. pl.*
 Denticūli, ḫrum, *m. pl.*
 Zoophōrus.
 Mutūlus.
 Torus; prostypa, ḫrum, *n.*
 Loculamentum.
 Obeliscus.
 Stylobāta, ae, *m.*
 Parastāta, ae, *m.*
 Pila.
 Plinthus, i, *f.*
 Columnae scapus, truncus
 Impāges, is, *f.*
 Tympanum.

Vault, arch,
Key of —
Volute,

Camēra; fornix, īcis, *m.*
Camērae conclusūra.
Volūta; helix, īcis, *f.*

29.

MUSIC.

Musician (*m.*),
Musician (*f.*),
Singer,
Songstress,
Canticle,
Singing,
Song,
Concert,
Musical instrument,
Clarionette,
Flageolet,
Flute,
Lute,
 Bow,
 Bridge,
 String,
Organ,
Trumpet,
Violin,
To play before,
Time,
 To beat time,
 Beater of time,
Note,

MUSICA.

Musīcus.
Musīca.
Cantātor, īoris, *m.*
Cantrix, cantātrix, īcis, *f.*
Cantīcum.
Cantus, ūs, *m.*
Cantilēna, cantio, īnis, *f.*
Concentus, ūs, *m.*
Musīcum instrumentum.
Lituus.
Fistūla.
Tibia.
Testūdo, īnis, *f.*; cithāra.
 Plectrum.
 Fidium canteriōlus.
 Nervus, chorda.
Orgānum.
Tuba, buccīna. [*f. pl.*]
Minōris modi fīdes, iūm,
Praecinēre.
Modus. [moderāri.
 Cantum numerosque
 Concentūs moderātor,
Musīcae nota. [īoris, *m.*]

Stop,	Cantūs intermissio, ónis, <i>f.</i>
To make a stop,	Intervallis uti.
Suspiration,	Suspirium.
Tune, air,	Tonus.
To give the tune,	Vocis modum praefinīre
Voice,	Vox, vocis, <i>f.</i>
— clear,	— clara,
beautiful,	canōra.
sharp,	acūta.
sweet,	suāvis,
strong,	valīda.
shrill,	gracīlis.
false,	absōna.
flexible,	flexibilis, flexīlis.

30.

PAINTING AND SCULPTURE.

Painter,	Pictor, óris, <i>m.</i>
To paint,	Pingēre, depingēre.
Color,	Color, óris, <i>m.</i>
— white,	— albus.
blue,	caeruleus, cyaneus.
flame-colored,	flammeus.
feeble,	languescens, languīdus.
charged,	saturātus, pressior.
gray,	leucophaeus, cinereus.
yellow,	flavus.
black,	niger.
sombre,	austērus, surdus.
red,	ruber.

PICTURA ET SCULPTURA.

Pictor, óris, <i>m.</i>	Pictor, óris, <i>m.</i>
Pingēre, depingēre.	Pingēre, depingēre.
Color, óris, <i>m.</i>	Color, óris, <i>m.</i>
— albus.	— albus.
caeruleus, cyaneus.	caeruleus, cyaneus.
flammeus.	flammeus.
languescens, languīdus.	languescens, languīdus.
saturātus, pressior.	saturātus, pressior.
leucophaeus, cinereus.	leucophaeus, cinereus.
flavus.	flavus.
niger.	niger.
austērus, surdus.	austērus, surdus.
ruber.	ruber.

rose,	roseus.
green,	viridis; virens, entis.
violet,	violaceus, ianthinus.
lively,	acutus, ardentissimus.
Palette,	Assyla.
Brush,	Penicillum, penicillus,
Brush-stroke,	Penicilli ductus, us, m.
Portrait,	Effigies, ei, f.
Canvass,	Tela. [arius.
Sculptor,	Sculptor, oris, m.; statu-
To chisel,	Sculpere.
Statue,	Statua, simulacrum.
Impression,	Proplasma, atis, n.
Chisel,	Scalprum.
Small chisel,	Scalpellum.
Carver,	Caelator, oris, m.
Carving,	Caelamen, inis, n.
Graver, stencil,	Caelum.
To engraven,	Caelare.

31.

MEDICINE.

Apothecary,
Surgeon,
 Surgical,
Physician,
 Oculist,
Medicine,
Remedy,
 To take a —

MEDICINA.

Pharmacopola, æ, n.
Chirurgus.
 Chirurgicus.
Medicus.
 Ocularius medicus.
Medicamen, inis, n.
Medicina, remedium.
Medicamentum sumere.

Potion,	Potio, ōnis, <i>f.</i>
To take a —	Medicamentum bibēre.
Bandage,	Mitella.
Cautery,	Cauterium.
Cataplasma,	Cataplasma, ātis, <i>m.</i>
Eye-salve,	Collyrium.
Diet,	Diæta.
Plaster,	Emplastrum.
Gargling,	Gargarizatio, ōnis, <i>f.</i>
Lancet,	Scalpellum.
Washing, clyster,	Clyster, ēris, <i>m.</i>
Ointment,	Unguen, īnis, <i>n.</i>
Pill,	Pilūla, catapotium.
Blood-letting,	Sanguinis detractio.
To bleed,	Venam incidēre. [sūga.
Leech,	Hirūdo, īnis, <i>f.</i> ; sangui-
Probe,	Sepecillum.
Trepan,	Abaptistum.
Cupping-glass,	Cucurbitūla. [tum
Emetic,	Vomitorium medicamen-
Vomiting,	Vomitīvus.

32.

MECHANICAL ARTS
AND ARTISANS.

Acrobat,	Funambūlus.
Baker,	Pistor, ōris, <i>m.</i>
Baker's wife,	Pistrix, icis, <i>f.</i>
Bake-shop,	Pistrīna.
Kneading trough,	Mac̄tra magis, īdis, <i>f.</i>
Leaven,	Fermentum.

ARTES ILLIBERALES
ET OPIFICES.

Bank,	Argentaria.
Banker,	Mensarius.
Barber,	Tonsor, ōris, <i>m.</i>
Barber's wife,	Tonstrīx, icis, <i>f.</i>
Barber-shop,	Tonstrīna.
Razor,	Novacūla.
To shave,	Barbam tondēre.
Blacksmith,	Ferrarius faber, bri, <i>m.</i>
Forge,	Ustrīna.
Bellows,	Follis, is, <i>m.</i>
Anvil,	Incus, ūdis, <i>f.</i>
Tongs,	Forceps, īpis, <i>m. f.</i>
Hammer,	Malleus.
Boatman,	Navicularius.
Boat,	Cymba, navicūla.
Oar,	Remus.
Prow,	Prora.
Anchor,	Anchōra.
Mast,	Mālus.
Bookbinder,	Librōrum concinnātor.
Clippings,	Praesegmen, īmis, <i>n.</i>
Bottle-maker,	Ampullarius.
Butcher,	Lanius.
Slaughter-house,	Laniēna, Ianiarium.
Butcher-stall,	Lanionia mensa.
Candle-maker,	Candelārum artifex, icis, <i>m.</i>
Cap-maker,	Pileōrum artifex, īcis, <i>m.</i>
Carman,	Carrucarius.
Carpenter,	Materiārius.
Hammer,	Malleus.
Saw,	Serra.
Pinchers,	Forceps, cīpis, <i>m. f.</i>
Auger,	Terebra.

Gimlet,	Terebella.
Hatchet, axe,	Secūris, is, <i>f.</i> ; ascia.
Plane,	Dolabra, runcīna.
Nail,	Clavus.
Pin, peg,	Fibūla, subscus, ūdis, <i>f.</i>
Coach-builder,	Rhedārum artifex, īcis, <i>m.</i>
Car,	Currus, ūs, <i>m.</i>
Cart,	Currus; vehes, is, <i>f.</i>
Tumbrel,	Plaustrum.
Waggon,	Carrūca.
Truck,	Traha.
Carriage, coach,	Rheda, carrūca,
— two-horse,	— bigae, ārum, <i>f. pl.</i>
three-horse,	triga, ae, <i>f.</i>
four-horse,	quadrīgæ, ārum, <i>f. pl.</i>
coach-pole,	teimo, ūnis, <i>m.</i>
body, box,	capsus rhedæ.
spoke,	radius rotæ.
felly,	canthus; aspis, ūdis, <i>f.</i>
tire,	rota.
hub,	modiōlus.
axle,	axis, is, <i>m.</i>
Coachman,	Cisiarius, essedarius.
Post-boy,	Veredarius.
Coal merchant,	Carbonarius.
Coal,	Carbo, ūnis, <i>m.</i>
Cobbler,	Cerdo, ūnis, <i>m.</i>
Cook (<i>m.</i>),	Coquus.
Cook (<i>f.</i>),	Coqua.
Kitchen,	Culīna.
Cooper,	Doliarius.
Cask,	Cadus.
Tun,	Dolium.

Bunghole,	Obturamentum.
Hoop,	Orbis, vinclum dolii.
Coppersmith,	Lebētum faber, bri, m.
Cauldron,	Lebes, ētis.
Cow-herd,	Bubulchus.
Cutter (of clothes),	Sartor, ūris, m.; vestiarius.
Needle,	Acus, ūs, f.
Scissors,	Forfex, ūcis, f.
Thread,	Filiūm.
To sew,	Suēre, consuere.
Dyer,	Infector, ūris, m.
To dye,	Tingēre, colorāre.
Embroiderer,	Phrygio, ūnis, m.
Enameller,	Encaustes, æ, m.
Enamel,	Encaustum.
Farmer,	Villīcus.
Farmer's wife,	Villīca.
Farm,	Villa, praedium.
Fiddler,	Fidīcen, ūnis, m.
Fowler,	Auceps, cūpis, m.
Snare,	Rete, is, n.; cassis, is, m.
Bird-call, decoy,	Ilex, ūcis, m.
Glue,	Viscum.
Cage,	Cavea.
Fuller,	Fullo, ūnis, m.
Furbisher,	Polītor, ūris, m.
Furrier,	Pellio, ūnis, m.
Skin,	Pellis, is.
Gardener,	Olītor, ūris, m.
Gilder,	Inaurātor, ūris, m.
To gild,	Inaurāre.
Glazier,	Vitrearius. ūlamella.
— glass window,	— vitrea lamīna,
— glass,	— vitrum.

Goat-herd,	Caprarius.
Goldsmith,	Aurifex, <i>i</i> cis, <i>m.</i>
Grave-digger,	Fosser, <i>ō</i> ris, <i>m.</i>
Hatter, hat seller,	Pileōrum artifex, <i>i</i> cis, <i>m.</i>
Horse dealer,	Mango, <i>ō</i> nis.
Juggler,	Histro, <i>ō</i> nis, <i>m.</i> ; Iudius.
Laborer,	Arātor, <i>ō</i> ris, <i>m.</i>
To plough,	Arāre.
Plough,	Arātrum.
Tail of a plough,	Stiva.
Ploughshare,	Vomer, <i>ě</i> ris, <i>m.</i>
Coulter,	Culter, tri, <i>m.</i>
Harrow,	Occa.
To harrow,	Occāre.
Laundress,	Lavātrix, <i>ī</i> cis, <i>f.</i>
Laundry,	Lavandaria.
Lye,	Lixivia.
Of lye,	Lixivius. [rius.]
Librarian, bookseller,	Bibliopōla, æ, <i>m.</i> ; libra-
Book,	Liber, bri, <i>m.</i>
Binding,	Concinnatio, <i>ō</i> nis, <i>f.</i>
Cover,	Libri tegmen, <i>ī</i> nis, <i>n.</i>
Back of book,	Dorsum.
Title,	Titūlus.
Author,	Auctor, <i>ō</i> ris, <i>m.</i>
Page,	Pagīna.
Chapter,	Caput, <i>ī</i> tis, <i>n.</i>
Section,	Sectio, <i>ō</i> nis, <i>f.</i>
Paragraph,	Paragrāphus.
Line,	Linea. [murālis.]
Mason,	Faber lapidarius, structor
Mortar,	Arenātum.
Lime,	Calx, cis, <i>f.</i>

Plaster,	Gypsum.
Trowel,	Trulla.
Level,	Libra.
Line,	Amussis, is, f.; linea.
Rule,	Regūla. [m.]
Square,	Norma; gnomon, ōnis,
Plummet,	Perpendicūlum.
Lever,	Vectis, is, m.
Mason's workman,	Operarius.
Merchant,	Mercātor, ōris, m.
To buy,	Eměre.
Purchase,	Emptio, ōnis, f.
Buyer,	Emptor, ōris, m.
To sell,	Vendēre.
Sale,	Venditio, ōnis, f.
Seller,	Vendītor, ōris, f.
Miller,	Molītor, ōris, m.
Wheat-mill,	Moletrīna, pistrīnum.
Oil-mill,	Trapētus, trapētum.
Mill-stone,	Mola.
Muleteer,	Mulio, ōnis, m.
Whip,	Flagellum.
To whip,	Flagellāre.
To crack a whip,	Flagello insonāre.
Paver,	Structor viarius.
Pavement,	Pavimentum.
Beetle of a paver,	Fistūca, pavicūla.
To pave with ham-	Fistucāre.
Road, route, [mer,	Via, iter, itinēris, n.
Path,	Semīta, callis, is, m.
Peddler,	Circumforaneus propōla.
Porter,	Bajūlus, gerūlus.
To carry,	Bajulāre, ferre.

Potter,	Figūlus.
Wheel,	Rota figulāris. [n.]
Mould,	Typus, proplasma, ātis.
Printer,	Typogrāphus.
Type,	Typus.
Press,	Prelum typographīcum.
Reaper,	Messor, ūris, m. [f.]
Harvest,	Messis, is, f. ; seges, ētis,
To reap,	Metēre, demetēre.
Reaping hook,	Falcūla, secūla.
Scythe,	Falx, falcis, f.
Flail,	Flagellum.
Fork,	Furca.
Small fork,	Furcilla.
Rake,	Rastellus, raster, tri, m.
Fan,	Vannus, i, f. ; ventila- [brum.]
Rope-maker,	Restiarius, restio, ūnis, m.
Rope, cord,	Funis, is, m.
— Bow string,	— Chorda.
Violin string,	Nervus chorda.
Rope of a ship,	Rudens, entis, m.
Halter,	Laqueus, restis, is, f.
Line,	Resticūla.
Fillet,	Funicūlus.
Saddler,	Ephippiōrum opifex, ūcis,
Saddle,	Ephippium. [m.]
Shepherd,	Opilio, ūnis, m.
Scrip or sack,	Pera.
Crook,	Pedum.
Sling,	Funda.
Shoemaker,	Sūtor, ūris, m. ; calceola-
Shop of —	Sutrīna. [rius.]

Awl,	Subūla.
Paring-knife,	Scalprum sutorium.
Leather strap.	Lorum.
Thread,	Filum picātum.
Currier,	Coriarius.
Leather,	Corium.
To curry,	— subigēre, concinnāre.
Sheep-skin,	Alūta.
Sower,	Sator, ūris, <i>m.</i>
Seed,	Semen, ūnis, <i>n.</i>
To sow,	Serēre.
Stone-cutter,	Lapicīda, ae, <i>m.</i>
Hammer,	Malleus; tudes, ūtis, <i>m.</i>
Chisel,	Scalprum.
Compass,	Circīnus.
Crayon,	Carbo lineāris.
Swine-herd,	Subulcus, porcarius.
Tavern-keeper,	Caupo, ūnis, <i>m.</i> [na.]
Tavern,	Caupōna, popīna, taber-
Upholsterer,	Aulaeōrum opīfex, ūcis, <i>m.</i>
Tapestry,	Aulaeum, peripetasma, [ātis, <i>n.</i>]
Vintager,	Vindemiātor, ūris, <i>m.</i>
Vintage,	Vindemīa.
To gather grapes,	Vindemiāre.
Vineyard,	Vinea, vinētum.
— Vine dresser,	— Vinītor, ūris, <i>m.</i>
Pole,	Ridīca, pedāmen, ūnis,
Spade,	Ligo, ūnis. [n.]
Mattock,	Pastīnum.
Weaver,	Textor, ūris, <i>m.</i>
Shop of —	Textrīna, textrīnum.
Shuttle of —	Radius textorius.

Treadle of —
To weave,

Insilia, ium, *n. pl.*
Texere.

33.

GAMES, AMUSEMENTS. LUDI, OBLECTAMENTA.

Ball,
Billiards,
Billiard table,
Pocket,
Ball,
Cue,
Carousal,
Chase,
Hunter,
Fowler,
Killed game,
Snares,

Bird-call, decoy,
Bird-lime, glue,
Cage,
Checker-board,
Checker,
Chess,
Chess-player,
A piece,
Pawn,
Knight,
Bishop,
Castle, rook,

Pila. [culāris
Ludus tudiculāris, trudi-
Alea, selum.
Fundūla, barathrum.
Globūlus, pila.
Clavūla, tudicūla.
Equestre ludicum.
Venatio, ūnis, *f.*; venātus,
Venātor ūris, *m.* [ūs, *m.*
Auceps, cūpis, *m.* [da.
Venatio, venātus, prae-
Plagae, ārum, *f. pl.*; cas-
[ses, ium, *m. pl.*; retia,
[ium, *n. pl.*

Ilex, ūcis, *m.*
Viscum.
Cavea.

Alveus.
Calcūlus.
Latruncūli, ūrum, *m. pl.*
Alveōlus, alveus Iuso-
Latruncūlus. [rius.
Pedes, ūtis, *m.*
Eques, ūtis, *m.*
Morio, ūnis, *m.*
Turris, is, *f.*

Queen,	Regīna.
King,	Rex, regis, <i>m.</i> [gem.]
Check-mate,	Vici regem, teneo re-
Die (sing. of Dice),	Tessēra, talus, taxillus.
Dice-box,	Fritillus.
Cast,	Tessērae jactus.
Ace,	Monas, ādis, <i>f.</i>
Deuce,	Duella; duplio, ūnis, <i>m.</i>
Three points,	Ternio, ūnis, <i>m.</i>
Six points,	Sernio, ūnis, <i>m.</i>
Double-six,	Jactus Venēris.
Fishing,	Piscātus, ūs, <i>m.</i> ; piscatio,
To fish with a hook,	Piscāri hamo. [ūnis, <i>f.</i>]
Fisher,	Piscātor, ūris, <i>m.</i>
Net,	Everricūlum; rete, is, <i>n.</i>
Mesh,	Macūla.
Line,	Linea.
Hook,	Hamus.
Pole,	Arundo, ūnis, <i>f.</i>
Foot-ball,	Follis, is, <i>m.</i>
Game of the goose,	Ludus ansērum.
Juggler,	Praetigiātor, ūris, <i>m.</i>
Cup,	Acetabūlum.
Ball,	Globūlus; nux, nucis, <i>f.</i>
Jump,	Saltus, ūs, <i>m.</i>
Quoit,	Discus.
Race,	Cursus, ūs, <i>m.</i>
Horse-race,	Equestris cursus.
Racket,	Reticūlum. [tio.]
Riding,	Equitātus, ūs, <i>m.</i> ; equita-
Horse,	Equus.
Mare,	Equa.
Ass,	Asīnus.

She-ass,	Asīna.
Ass-foal,	Asellus.
Saddle,	Ephippium.
Crupper,	Postilēna.
Martingale,	Antilēna.
Bags,	Hippopēra.
Bridle, reins,	Habēnae, ārum, <i>f. pl.</i>
Curb,	Frenum.
Whip,	Flagellum.
Riding-whip,	Verber, ēris, <i>m.</i>
Spur,	Calcar, āris, <i>m.</i>
Currycomb,	Strigīlis, is, <i>f.</i>
To trot,	Tolūtim ire. [ferri.
To gallop,	Cursu incitatissīmo
See-saw,	Oscillum. [oscillāri.
To see-saw,	Oscillatiōne ludere;
Stilts,	Grallae, ārum, <i>f. pl.</i>
Top,	Turbo, īnis, <i>m.</i> [nem.
To spin a top,	Agitāre, movēre turbī-
Toys,	Crepundia, ūrum, <i>n. pl.</i>

**COMPARATIVA ET SUPERLATIVA A
PROBATISSIMIS AUCTORI-
BUS USURPATA.**

**LIST OF LATIN COMPARATIVES
AND SUPERLATIVES.**

c., comparative alone used.

s., superlative alone used.

* comparative or superlative of doubtful authority.

Abjectus.	Accurāte.
Abjecte, <i>c.</i>	Acer.
Abruptus.	Acriter.
Abscissus, <i>c.</i>	Acerbus.
Absolūtus.	Acerbe.
Absolūte.	Acidus.
Abstīnens.	Actuōsus, <i>c.</i>
Abstrūsus, <i>c.</i>	Acūtus.
Absurdus.	Acūte.
Abundans.	Adductus, <i>c.</i>
Abundanter.	Adducte, <i>c.</i>
Acceptus.	Adjunctus.
Accommodātus.	Adminiculātus, <i>c.</i>
Accommodāte.	Admirabīlis, <i>c.</i>
Accumulātus, <i>s.</i>	Adolescens, <i>c.</i>
Accurātus.	*Adoptātus, <i>s.</i>

Adustus, c.	Amanter.
Adversus, s.	Amārus.
Æger.	Amāre.
Ægre.	Ambitiōsus.
Æquabilis, c.	Ambitiōse.
Æquabiliter, c.	Amens.
Æquális, c.	Amīcus.
Æqualíter, c.	Amīce.
Æquus.	Amoenus.
Ærumnōsus.	Amoene.
Æstuōsus, s.	Amplus.
Æstuōse, c.	Ample.
Affabiliſ.	Augustus.
Affabiliſter, s.	Anguste.
Affectus, s.	Animōsus.
Affirmāte, s.	Animōse.
Afflictus, c.	Anterior, us.
Affluens, c.	*Anterius.
Affluenter, c.	Antīquus.
Agīlis, c.	Antīque.
Agilíter, c.	Apertus.
Agitātus, c.	Aperte.
Agrestis.	Apparātus.
Alácer, c.	Apparāte, c.
Alacríter, c.	Appétens.
Albīdus.	Apposítus.
Aliēnus.	Apricus.
Alsius.	Aptus.
Altus.	Apte.
Alte.	Aquātus, c.
Amabiliſ.	Aquāte, c.
Amabiliter, c.	Aquōsus.
Amans.	Arctus.

Arcte.	Audenter, <i>c.</i>
Ardens.	Augustus.
Ardenter.	Auguste, <i>c.</i>
Arenōsus.	Auspicātus.
Argūtus.	Auspicāto, <i>c.</i>
Argūte, <i>s.</i>	Austērus, <i>c.</i>
Arīdus.	Avārus.
*Arrectus, <i>c.</i>	Avāre.
Arrögans.	Aversus.
Arroganter, <i>c.</i>	Avídus.
Artificiōsus.	Avíde.
Artificiōse.	
Asper.	Barbārus, <i>c.</i>
Aspēre.	Beātus.
Asseveranter, <i>c.</i>	Beāte.
Assiduus.	Bellicōsus.
Assidue, <i>s.</i>	Bellus.
Assuētus, <i>c.</i>	Belle, <i>s.</i>
Astrictus, <i>c.</i>	Bene, melius, optīme.
Astricte, <i>c.</i>	Benefīcus.
Astūtus, <i>c.</i>	Benevōlens.
Astūte.	Benignus.
Ater, <i>c.</i>	Benigne.
Atrox.	Blandus.
Atrocīter.	Blande.
Attentus.	Bonus, melior, optīmus.
Attente.	Brevis.
Attenuātus.	Brevīter.
Attrītus, <i>c.</i>	
Auctus, <i>c.</i>	Caecus, <i>c.</i>
Audax.	Calamitōsus.
Audacter.	Caldus, <i>c.</i>
Audens.	Calīdus.

Callidus.	Civīlis, <i>c.</i>
Callide.	Civiliter, <i>c.</i>
Callōsus, <i>c.</i>	Clarus.
* Candens.	'lare.
Candidus.	Clemens.
Capax.	Clementer.
Capillātus, <i>c.</i>	Coacte, <i>c.</i>
Capitālis, <i>c.</i>	Cœlestis.
Captiōsus, <i>c.</i>	Cognitus.
Cariōsus, <i>c.</i>	Cohærens, <i>c.</i>
Carnōsus.	Coloratus, <i>c.</i>
Carus.	Comis.
Care.	* Comiter, <i>s.</i>
* Castigātus.	Comitatus, <i>c.</i>
Castus.	Commendatus.
Caste.	Commōdus.
Cautus.	Commōde.
Caute.	Commōtus, <i>c.</i>
Celēber.	Commūnis.
Celeberrīme.	Comperite, <i>c.</i>
Celebrātus.	Compositus.
Celer.	Composite, <i>c.</i>
Celeriter.	Compressus, <i>c.</i>
Celsus.	Compresse, <i>c.</i>
Celse, <i>c.</i>	Comptus, <i>c.</i>
Certus, <i>c.</i>	Compte, <i>c.</i>
Cinædus, <i>c.</i>	* Conciliatus, <i>c.</i>
Circumspectus.	Concinnus, <i>c.</i>
Circumspecte, <i>c.</i>	Concinne, <i>c.</i>
Citātus.	Concitatus.
Citerior, citīmus.	* Concitāte.
Cito.	Concors, <i>s.</i>
Citus.	Concorditer.

Concrētus, <i>c.</i>	Contente, <i>c.</i>
*Condēcens, <i>c.</i>	Contentiōse, <i>c.</i>
Condītus.	Contīnens.
Condoctus, <i>c.</i>	Contorte, <i>c.</i>
Conducibīlis, <i>c.</i>	Contractus, <i>c.</i>
Confertus.	Contracte, <i>c.</i>
Conficiens, <i>s.</i>	Contūmax.
Confidens.	Contumeliōsus.
Confidenter.	Contumeliōse.
Confirmātus, <i>c.</i>	Conveniens.
Confūsus, <i>s.</i>	Copiōsus.
Confūse, <i>c.</i>	Copiōse.
*Congestus, <i>c.</i>	Copulātus, <i>c.</i>
Conjunctus.	Corpulentus, <i>c.</i>
Conjuncte.	Correctus, <i>c.</i>
Conquisītus, <i>c.</i>	Corruptus.
Considerātus.	Corrupte.
Considerāte.	Crassus.
Consignanter, <i>c.</i>	Crasse, <i>c.</i>
*Consōnans, <i>c.</i>	Creber.
Consonanter, <i>s.</i>	Crebre or crebro.
Conspectus, <i>c.</i>	Credibīlis, <i>c.</i>
Conspirāte, <i>c.</i>	Credibiliter, <i>c.</i>
Constans.	Criminōsus.
Constanter.	Criminōse.
Constrictus, <i>c.</i>	Crispus.
Consuētus, <i>s.</i>	Crudēlis.
Consultus, <i>s.</i>	Crudelīter.
Consulte, <i>c.</i>	Crudus.
Consummātus, <i>s.</i>	Cruentus.
Contaminātus, <i>s.</i>	Cruente.
Contemptus.	Crustōsus, <i>c.</i>
Contentus.	Culpātus, <i>c.</i>

Cultus.	Dense.
Culte, <i>c.</i>	Depressus.
Cumulātus.	Depresse, <i>c.</i>
Cumulātē.	Descriptus, <i>c.</i>
Cunctans, <i>c.</i>	Desertus.
Cunctanter, <i>c.</i>	Desiderabilis, <i>c.</i>
Cunctātus, <i>c.</i>	Desiderātus, <i>s.</i>
Cupīdus.	Desidiōsus.
Cupīde.	Despectus, <i>s.</i>
Cupiens, <i>c.</i>	Desperātus.
Curātus, <i>s.</i>	Despicātus, <i>s.</i>
Curātē, <i>s.</i>	Deterior, deterrimus.
Curiōsus.	Deterius.
Curiōse.	Detestabilis, <i>c.</i>
Custodīte, <i>c.</i>	Devexus, <i>c.</i>
	Devinctus.
Damnātus, <i>c.</i>	Devōtus. [tūmus
Damnōsus.	Dexter, dexterior, dex-
Debīlis, <i>c.</i>	Dext̄re, <i>c.</i>
Decens.	Dicax.
Decenter.	Difficīlis.
Decoctus, <i>c.</i>	Difficīle.
Dedītus, <i>s.</i>	Diffidenter, <i>c.</i>
Deductus, <i>c.</i>	Diffūse, <i>c.</i>
Deformis, <i>c.</i>	Dignus.
Deliberātus, <i>s.</i>	Digne, <i>c.</i>
Delicātus.	Dilectus.
Delicātē, <i>c.</i>	Diligens.
Demens.	Diligenter.
Dementer, <i>s.</i>	Dilucīdus, <i>c.</i>
Demissus, <i>c.</i>	Dilucīde, <i>c.</i>
Demisse.	Dilūtus.
Densus.	Dilūte, <i>c.</i>

Directus, <i>c.</i>	Dulce.
Directe, <i>c.</i>	Durus.
Diruptus.	Dure, <i>c.</i>
Dirus, <i>c.</i>	
Disertus.	Edax, <i>s.</i>
Diserte.	Editus,
Disjunctus.	Effectus, <i>c.</i>
Dispositus, <i>c.</i>	Effeminatus.
Dissimilis.	Efferatus.
Dissolutus.	* Effertus, <i>s.</i>
Distentus.	Effervens, <i>c.</i>
Distinctus, <i>c.</i>	Efficax.
Distincte, <i>c.</i>	Efficaciter,
Distortus.	Effrenatus.
Distractus.	Effrenate, <i>c.</i>
Distributę, <i>c.</i>	Effusus.
Districtus, <i>c.</i>	Effuse.
Diu, diutius, diutissime.	Egens.
Diutinus, <i>c.</i>	Elatus, <i>c.</i>
Diversus.	Elate, <i>c.</i>
Diverse.	Electus.
Dives, ditior, ditissimus.	Electe, <i>c.</i>
Divinus.	Elégans.
Divisus, <i>c.</i>	Eleganter.
Divulgatus, <i>s.</i>	Elōquens.
Docilis, <i>c.</i>	Eloquenter.
Doctus.	Elūtus, <i>c.</i>
Docte.	Emendatus.
Dolens.	Emendate, <i>c.</i>
Dolenter, <i>c.</i>	Emīnens.
Domīnans, <i>c.</i>	Enarrate, <i>c.</i>
Dotatus, <i>s.</i>	Enixus, <i>c.</i>
Dulcis.	Enixe, <i>c.</i>

Enodāte, <i>c.</i>	Explanāte, <i>c.</i>
Erectus, <i>c.</i>	Explicātus, <i>c.</i>
Erecte, <i>c.</i>	Explicitus, <i>c.</i>
Eruditus.	Explorātus.
Erudīte, <i>c.</i>	Explorāte, <i>c.</i>
Evidens.	Expolitus.
Evidenter.	Expressus.
Exactus.	Expresse.
Exacte.	Expugnax, <i>c.</i>
Exacūtus, <i>c.</i>	Exquisītus.
Exaggerātus, <i>c.</i>	Exquisīte.
Excellens.	Execrabilis, <i>c.</i>
Excellenter, <i>c.</i>	Execrātus, <i>s.</i>
Excelsus.	Exsēquens, <i>s.</i>
Excelse.	Exspectātus.
Excitātus.	Exsuctus, <i>c.</i>
Excitatē, <i>c.</i>	Exsultans, <i>s.</i>
Excogitātus, <i>s.</i>	Exsultanter, <i>c.</i>
Excusabīlis.	Extensus.
Excusātus.	Extenuātus, <i>s.</i>
Excusātē, <i>c.</i>	Exter and extērus, ex-
Exercitātus.	[terior, extīmus]
Exercitatē, <i>c.</i>	Exterius.
* Exiguus, <i>s.</i>	Exubērans, <i>s.</i>
Exīlis, <i>c.</i>	
Exilīter.	Fabulōsus.
Exoptātus.	Fabulōse.
Exorabīlis, <i>c.</i>	Facētus.
Exornātus.	Facēte.
Expedītus.	Facīlis.
Expedīte.	Facile.
Experiens, <i>s.</i>	Facinorōsus, <i>s.</i>
* Expertus, <i>s.</i>	Factiōsus.

Facundus.	Firmus.
Facunde, <i>s.</i>	Firme.
Fallax.	Flaccidus.
Fallaciter, <i>s.</i>	Flagitiōsus.
Falsus.	Flagitiōse.
Familiāris.	Flagrans.
Familiarīter.	Flagranter, <i>s.</i>
Famōsus.	Flebilis, <i>c.</i>
Fastidiōsus.	Florens.
Fastidiōse, <i>c.</i>	Floridus.
Favorabilis, <i>c.</i>	Fluxus, <i>c.</i>
Fecundus.	Fœdus.
Fecunde.	Fœde.
Felix.	Formidabilis, <i>c.</i>
Feliciter.	Formidolōsus.
Ferax.	Formōsus.
Feraciter, <i>c.</i>	Formōse, <i>c.</i>
Ferox.	Fortis.
Ferociter.	Fortiter.
Fertilis.	Fortunātus.
Fertiliter, <i>c.</i>	Fortunāte, <i>c.</i>
Fervens.	Fractus, <i>c.</i>
Ferventer, <i>s.</i>	Fragilis, <i>c.</i>
Fervidus.	Fragōse, <i>c.</i>
Festinanter.	* Fragrans, <i>s.</i>
Festivus.	Fraudulentus, <i>s.</i>
Festive, <i>c.</i>	Fraudulenter, <i>c.</i>
Festus.	Frequens.
Fidēlis.	Frigidus.
Fideliter.	Frigide.
Fidenter.	Fructuōsus.
Fidus.	Frugalis.
Fide, <i>s.</i>	Frugaliter. <i>c.</i>

Fruticōsus.	Habilis.
Fugātus, <i>c.</i>	Habitus.
Fugax.	Hilāris.
Fugacīter.	Hiläre, <i>c.</i>
Fulgens.	Hirsūtus, <i>c.</i>
Fulgenter, <i>c.</i>	Honestus.
Fundātus.	Honeste.
Funestus, <i>c.</i>	Honorātus.
Furax.	Honorāte.
Furacīter, <i>s.</i>	Honorificus.
Furens, <i>c.</i>	Honorifice.
Furiōsus.	Horribilis, <i>c.</i>
Fuscus, <i>c.</i>	Horrīdus, <i>c.</i>
Fusus, <i>c.</i>	Horrīde, <i>c.</i>
Gelīdus.	Hospitālis.
Generōsus.	Humānus.
Generōse, <i>c.</i>	Humāne.
Germānus, <i>s.</i>	Humīdus.
Glaber, <i>c.</i>	Humīlis.
Gloriōsus.	Humiliter, <i>s.</i>
Gloriōse.	* Ignārus, <i>s.</i>
Glutinōsus.	Ignāvus.
Gracīlis.	Ignāve, <i>c.</i>
Grandis.	* Ignītus.
Gratiōsus.	Ignobilis.
Gratus.	Ignorabilis, <i>c.</i>
Grate.	Ignoscens, <i>c.</i>
Gravis.	Ignōtus.
Gravīter.	Illecebrōsus, <i>c.</i>
Gypsātus, <i>s.</i>	Illiterātus, <i>s.</i>
Gulōse, <i>a.</i>	Illustris.

Illustrius, illustrissime.	Imprudenter, c.
Imbecillis.	Impudens.
Imbecilliter, c.	Impudenter.
Imitabilis.	Impudicus.
Immānis.	Impūne.
Immansuētus.	Impunitus, c.
Immatūre, c.	* Impurātus, s.
Immerīto, s.	Impūrus.
Immītis.	Impūre, s.
Immobīlis, c.	Inæqualis.
Immoderātus.	Inamabilis, c.
Immoderāte, c.	Inānis.
Immundus.	Incautus.
Imparātus, s.	Incaute, c.
Impatiens, s.	Incertus.
Impatienter.	Incitātus.
Impedītus.	Inciviliter.
Impensus.	Inclēmens, c.
Impense.	Inclementer, c.
Imperiōsus.	Inclinātus, c.
Imperiōse.	Incolūmis.
Imperītus.	Incommōde.
Imperīte.	Incomptus, c.
Impetrabīlis, c.	Inconsiderātus.
Implacabiliter, c.	Inconsiderātē,
Importūnus.	Inconstans.
Importūne.	Inconstanter, s.
Importuōsus, s.	Inconsulte, c.
Impōtens.	Incorruptus.
Impotenter.	Incorrupte, c.
Imprōbus.	Incredibilis, c.
Imprōbe.	Incultus, c.
Imprūdens.	Inculte, c.

Indēcens.	Infortunātus.
Indecenter.	Infrēquens.
Indignans, s.	Ingeniōsus.
Indignus.	Ingeniōse.
Indigne.	Ingens, c.
Indilīgens, c.	Ingrātus.
Indiligenter, c.	Inhonestus.
Indoctus.	Inhumānus.
Indocte, c.	Inhumāne, c.
Indulgens.	Inimīcus.
Indulgenter.	Inimīce, s.
Industrie, c.	Iniquus.
Ineffīcax, c.	Inīque.
Ineptus.	Injucunde, c.
Inepte.	Injuriōsus, c.
Iners.	Injuriōse, c.
* Ineruditus, s.	* Injurius.
Inficētus, c.	Injustus.
Inficēte, s.	Injuste, s.
Infacundus, c.	Innōcens.
Infans.	Innocenter.
* Infecundus, c.	Inordinātus.
Infēlix.	Inquiētus.
Infensus.	Inquinātus.
Infense, c.	Insalubris.
Infērus, inferior, infi-	Insānus.
Infra, inferius.	Insāne, c.
Infestus.	Insatiabīlis, c.
Infeste.	Inscītus.
Infidēlis.	Inscīte, s.
Infirmus.	Insidiōsus.
Infīatus, c.	Insidiōse, s.
Infīate, c.	Insignis.

Insigniter, c.	Inverecundus.
Insignitus, c.	Invidiosus.
Insipiens.	Invidiose, c.
Insolens.	Invisus.
Insolenter.	Invite.
* Insperatus, s.	Invitus, s.
Insperate, c.	Involutus, s.
Instans, c.	* Ipse, ipsissimus.
Instanter.	Iracundus.
Instructus.	Iracunde, s.
Instructe, c.	Iratus.
Insulsus, s.	Irare, c.
Insulse.	Irrevocabilis, c.
Integer.	Irritatus, c.
Integre, s.	
Intemprians.	Jactans.
Intemperanter, c.	Jactanter.
Intemperatus.	Jejunus, c.
Intensus.	Jejune, c.
Intense, c.	Jocose, c.
Internus, interior, inti-	Jucundus.
Interne, interius, intime.	Jucunde.
Intestabilis, c.	Junctus.
Intolerabilis, c.	Juratus, s.
Intolerans.	Justus.
Intoleranter.	Juste.
Intorte, c.	Juvenilis, c.
Intractabilis, c.	Juvensis, c.
Inusitatus, c.	
Inusitate, c.	Laboriosus.
Inutilis.	Laboriose.
Inutiliter.	Lætus.
Invalidus.	Læte.

Languidus.	Libidinous.
Languide.	Liberatus, <i>c.</i>
Lanuginosus, <i>c.</i>	Licens, <i>c.</i>
Largus.	Licenter, <i>c.</i>
Large.	Licentiosus, <i>c.</i>
Lascivus.	Limatus, <i>c.</i>
Latus.	Limate, <i>c.</i>
Late.	Limpidus.
Laudabilis, <i>c.</i>	Liquidus.
Laudabiliter, <i>c.</i>	Liquide, <i>c.</i>
Laudatus.	Litteratus.
Laudate.	Litterate, <i>c.</i>
Lautus.	Lividus, <i>s.</i>
Laute.	Locuples.
Laxatus, <i>c.</i>	Longinquus, <i>c.</i>
Laxus.	Longinque, <i>c.</i>
Laxe.	Longus.
Lectus.	Longe.
Lecte.	Loquax.
Lenis.	Lucidus.
Leniter.	Lucide.
Lentus.	Lucrosus.
Lente.	Luctuosus.
Lepidus.	Luctuose, <i>c.</i>
Lepide.	Luculentus.
Levis, <i>c.</i>	Lutulentus, <i>c.</i>
Leviter.	Luxuriatus.
Libens.	Luxuriatus, <i>c.</i>
Libenter.	Macer.
Liber.	Madidus, <i>c.</i>
Libere, <i>c.</i>	Magnificus.
Liberalis.	Magnifice.
Liberaliter.	

Magnopěre.	Mirifīcus, <i>c.</i>
Magnus, major, maxi- [mus, maximopěre.]	Miser.
Magis, maxime.	Misěre.
Maledīcens.	Miserabilis, <i>c.</i>
Malefīcus, <i>s.</i>	Miserabiliter, <i>c.</i>
Malevōlens, <i>s.</i>	Miserīcors, <i>c.</i>
Malignus.	Mitis.
Maligne, <i>c.</i>	Mite.
Malitiōse.	Mobīlis.
Malus, pejor, pessīmus.	Moderātus.
Male, pejus, pessīme.	Moderāte.
Manifestus.	Modestus.
Manifeste.	Modeste.
Mansuētus.	Modulātus.
* Mansuēte, <i>c.</i>	Modulāte, <i>c.</i>
Matūrus.	Molestus.
Matūre.	Moleste.
Memorabīlis, <i>c.</i>	Mollis.
Memorātus, <i>s.</i>	Molliter.
Mendax.	Monstruōsus, <i>s.</i>
Mendīcus, <i>s.</i>	Morātim, <i>c.</i>
Mendōsus, <i>c.</i>	Mordax.
Mendōse, <i>s.</i>	Mordacīter, <i>c.</i>
Merācus, <i>c.</i>	Morōsus, <i>c.</i>
Merītus, <i>s.</i>	Morōse, <i>s.</i>
Merīto, <i>s.</i>	Mortālis, <i>s.</i>
Minax.	Multus, plus, plurīmus.
Minacīter, <i>c.</i>	Multum, plus, plurīnum.
Minūtus.	Mundus.
Minūte.	Munifīcus, <i>s.</i>
Mirabīlis.	Munitus.
Mirabiliter, <i>c.</i>	Munīte, <i>c.</i>
	Muscōsus, <i>c.</i>

Mutabīlis.	Obedienter, <i>c.</i>
Nasūtus.	Obēsus, <i>s.</i>
Nefandus, <i>s.</i>	Obfirmātus, <i>c.</i>
Neglectus,	Obligātus, <i>c.</i>
Neglīgens, <i>c.</i>	Obscēnus.
Negligenter.	Obscēne.
Negotiōsus, <i>c.</i>	Obscūrus.
Nequam, nequior, ne-	Obscūre.
Nequīter. [quissīmus.	Obsēquens.
Nervōsus, <i>c.</i>	Obsequenter, <i>s.</i>
Nervōse, <i>c.</i>	Observans.
Niger.	Observanter, <i>s.</i>
Nitens, <i>c.</i>	Obsolētus.
Nitīdus.	Obsolēte, <i>c.</i>
Nobīlis.	Obstinātus.
* Nobilīter, <i>s.</i>	Obstināte.
* Nominātus, <i>s.</i>	Obtūsus, <i>c.</i>
Notabilis, <i>c.</i>	Occultus.
Notabilīter.	Occulte.
Notātus.	Occupātus.
Notus.	Ocyor, ocyssīmus.
Novus, <i>s.</i>	Ocīter.
Nove, <i>s.</i>	Oculātus, <i>s.</i>
Noxiōsus, <i>c.</i>	* Oculissīmus.
Noxiōsus, <i>s.</i>	Odiōsus.
Nudus, <i>c.</i>	Odorātus.
Numerōsus.	Offensus, <i>c.</i>
Numerōse.	Officiōsus.
Nuper, nuperrīme.	Officiōse.
Obærātus, <i>c.</i>	Omissus, <i>c.</i>
Obediens.	Onerōsus.
	Opācus.
	Operōsus.

Operōse, <i>c.</i>	Penetrālis, <i>c.</i>
Opīmus, <i>c.</i>	Penītus.
Opiniōsus, <i>s.</i>	Pensus, <i>c.</i>
Opportūnus.	Perdītus.
Opportūne.	Perennis, <i>c.</i>
Optabīlis, <i>c.</i>	Perfectus.
Optabīliter, <i>c.</i>	* Perfecte.
Optātus.	Perfidīosus, <i>s.</i>
Opulentus.	Perfidīose, <i>c.</i>
Opulente.	Periculōsus.
Ordinātus.	Periculōse.
Ornātus.	Perītus.
Ornāte.	Perīte.
Otiōsus.	Perjūrus, <i>s.</i>
Pacātus.	Perlucīdus, <i>c.</i>
Pacāte, <i>c.</i>	Perniciōsus.
Pallidus.	Perniciōse, <i>c.</i>
Parātus.	Pernicīter, <i>c.</i>
Parāte.	Persēquens, <i>s.</i>
Parcus.	Persevērans.
Parce. [mus.	Perseveranter.
Parvus, minor, mini-	Perspectus, <i>s.</i>
Parvum, minus, min-	Persuāsus, <i>s.</i>
Patens. [ime.	Pertīnax.
Patenter, <i>c.</i>	Pertinacīter.
Patiens.	Perturbātus.
Patienter.	Pervagātus.
Pauci.	Perversus.
Pavidus.	Pervīcax.
Pauper.	Pervicacīter.
Pauperius.	Pervulgātus.
Pecuniōsus.	Pestīlens.
	Petūlans.

Petulanter.	Præclārus.
Piger.	Præclāre, s.
Pigre, c.	Præfractus, c.
Pilōsus, c.	Præfracte, c.
Pinguis.	Prænobilis, c.
Pius, s.	Præpollens.
Pie, s.	Præsens.
Placabilis, c.	Præstabilis.
Placatus.	Præstans.
Placate, c.	Præstanter, s.
Placidus.	Pravus.
Placide, c.	Prave, s.
Planus.	Pressus, c.
Plane.	Presse, c.
Plenus.	Pretiosus.
Plene.	Pretiose, c.
Plumbosus, s.	Probabilis.
Politus.	Probabiliter, c.
Polite.	Probatus.
Pollenter, c.	Probus.
* Pollutus. c.	Probe, s.
Ponderosus.	Procax.
Popularis,	Procaciter.
Porrectus, c.	Procerus.
Portentosus.	Procere, c.
Portuosus. [trēmus.	Proclivis, c.
Posterus, posterior, pos-	Procliviter, c.
Posterius, postremo,	Productus.
Potens. [postremum.	Producte, c.
Potenter.	Profligatus, s.
Potis.	Profluenter, c.
Potius.	Profundus.
Præcellens.	Profunde.

* Profūsus.	Pulcher.
Profūse.	Pulchre.
Projectus.	Pumicōsus, <i>c.</i>
Prolixus, <i>c.</i>	Pumīlus.
Prolixe, <i>c.</i>	Purgātus.
Promīnens, <i>c.</i>	Purus.
Promptus.	Pure.
Prompte.	Putīdus.
Prōnus, <i>c.</i>	[Ime.] Putīde, <i>c.</i>
Prope, propius, prox-	Putus, <i>s.</i>
Propensus, <i>c.</i>	
Propense, <i>c.</i>	Quæsītus.
Propérans, <i>c.</i>	Quæstuōsus.
Properanter.	Quæstuōse.
Propinquus, <i>c.</i>	Quiētus.
Propīor, proxīmus.	Quiēte, <i>s.</i>
Prosper.	
Prospēre.	Racemōsus, <i>s.</i>
Protectus.	Ramōsus.
Protervus, <i>c.</i>	Rancīdus.
Proterve, <i>c.</i>	Rapax.
Provectus.	Rapīdus.
Providens.	Rapīde, <i>c.</i>
Providenter, <i>s.</i>	Rarus.
Prudens. .	Rare.
Prudenter.	Recens.
Pudens.	Recenter, <i>s.</i>
Pudenter. .	Recondītus, <i>s.</i>
Pudicus.	Rectus.
Pudice, <i>c.</i>	Recte.
Puerīlis, <i>c.</i>	Reductus, <i>c.</i>
Pugnax.	Refertus.
Pugnacīter.	Refūse.

Regalis.	Sæpe.
Religiōsus.	Sævus.
Religiōse.	Sæve.
Remissus.	Sagax.
Remisse, <i>c.</i>	Sagaciter.
Remōtus.	Salax, <i>s.</i>
Remōte, <i>c.</i>	Salsus.
Requiētus, <i>c.</i>	Salse.
Resinōsus, <i>s.</i>	Salüber.
Resolūtus, <i>c.</i>	Salubriter.
Restrictus, <i>c.</i>	Salutaris.
Restricte, <i>s.</i>	Sanabilis, <i>c.</i>
Retrēns, <i>s.</i>	Sanctus.
Retractātus, <i>c.</i>	Sancte.
Retractus.	Sanus.
Revērens.	Sane, <i>c.</i>
Reverenter.	* Sapidus.
Ridiculōsus, <i>s.</i>	* Sapide, <i>s.</i>
Ridicūlus, <i>s.</i>	Sapiens.
Rigidus, <i>c.</i>	Sapienter.
Rigide, <i>c.</i>	Satior.
Robustus.	Satius.
Rotundus.	Satur, saturior.
Rubens.	Saturatus, <i>c.</i>
Ruber.	Scaber, <i>c.</i>
Rubicundus, <i>c.</i>	Sceleratus.
Rufus, <i>c.</i>	Scelerate.
Rugōsus, <i>c.</i>	Scelestus.
Rustice, <i>c.</i>	Sciens.
	Scienter.
Sacer, <i>s.</i>	Scitus.
Sacrātus.	Scite.
* Sacrilēgus, <i>s.</i>	Scrupulōsus, <i>c.</i>

Scrupulōse.	Sincēre, <i>c.</i>
Secrētus.	Sinuōse, <i>c.</i>
Secrēto, <i>c.</i>	Socordīter, <i>c.</i>
Secundus.	Solers.
Secunde.	Solerter.
Secūrus, <i>c.</i>	Solīdus, <i>s.</i>
Secūre, <i>c.</i>	Solīde, <i>c.</i>
Sedātus.	Sollicitus.
Seditiōsus, <i>s.</i>	Sollīcite.
Seditiōse.	Solūtus.
Seductus, <i>c.</i>	Solūte, <i>c.</i>
Segnis, <i>c.</i>	Sonans, <i>c.</i>
Segniter, <i>c.</i>	Sordīdus.
Senex, senior.	Sparsus, <i>c.</i>
Separātim, <i>c.</i>	Spatiōsus.
Sequax, <i>c.</i>	Spatiōse, <i>c.</i>
Sequior.	Speciōsus.
Sequius.	Speciōse.
Serēnus.	Spectātus.
Servans, <i>s.</i>	Spectāte, <i>s.</i>
Serus.	Spinōsus, <i>c.</i>
Sero.	Spissus.
Sevērus.	Spisse, <i>c.</i>
Sevēre.	Splendens, <i>c.</i>
Siccus.	Splendīdus.
Significans.	Splendīde.
Significanter.	Spoliātus.
Silvester.	Spurcus.
Simīlis.	Spurce.
Similīter.	Squalīdus, <i>c.</i>
Simplex.	Squalīde, <i>c.</i>
Simplicīter.	Stabilis, <i>c.</i>
Sincērus.	Stabiliter, <i>c.</i>

Stercorātus, <i>s.</i>	Superbe. [mus.]
Sterīlis, <i>c.</i>	Supērus, superior, suprē-
Stolīdus.	Super, superior, suprême [and suprēmum.]
Stomachōsus, <i>c.</i>	Supīnus, <i>c.</i>
Stomachōse, <i>c.</i>	Surdus.
*Strenuus.	Suspectus.
*Strictus.	* Suspensus.
Strigōsus.	Suspiciōsus, <i>s.</i>
Studiōsus.	Suspiciōse, <i>c.</i>
Studiōse.	
Stultus.	Taciturnus.
Stulte.	Tardus.
Stupīdus, <i>s.</i>	Tarde.
Suavis.	Tectus.
Suavīter.	Tecte, <i>c.</i>
Subjectus, <i>c.</i>	Tempērans.
Subjecte, <i>s.</i>	Temperanter, <i>c.</i>
Sublātus.	Temperātus.
Sublāte, <i>c.</i>	Temperāte, <i>c.</i>
* Sublestus.	Tempestīvus, <i>c.</i>
Sublīmis, <i>c.</i>	Tempestīve, <i>c.</i>
Sublime.	Tempēri, temperius.
Sublimīter, <i>c.</i>	Tenax.
Submissus, <i>c.</i>	Tenacīter, <i>c.</i>
Submisse, <i>c.</i>	Tenebricōsus.
Substrictus, <i>c.</i>	Tener.
Subtilis.	Tenēre.
Subtilīter.	Tensus, <i>c.</i>
Succensus.	Tenuis.
Summisse, <i>c.</i>	Tenuīter.
Sumptuōse, <i>c.</i>	Tepīdus.
Supērans, <i>c.</i>	Tepīde, <i>c.</i>
Superbus.	

Teres, teretior.	Valde.
Terribilis.	Valens.
* Tersus, s.	Valenter, c.
Testatus, c.	Validus.
Teter.	Valide.
Tetre.	Vanus.
Turbatus, c.	Vastus.
Turbidus.	Vaste.
Turbulentus.	Vecors.
Turbulente, c.	Vegetus.
Turpis.	Vehemens.
Turpiter.	Vehementer.
Tutus.	Velox.
Tute.	Velociter.
Uberior, s.	Vendibilis, c.
Jberius and uberrime.	Venenatus, c.
Ulterior, ultimus.	Venerabilis.
Ultra, ulterius, ultime, [ultimo and ultimum].	Venosus, c.
Umbrösus.	Ventosus, s.
Uncus, c.	Venustus.
Unguinösus, c.	Venuste.
Urbanus.	Verax, c.
Urbane, c.	Verbosus.
Usitatus.	Verbose, c.
Usitata, c.	Verecundus.
Utens, c.	Verecunde, c.
Utilis.	Verisimilis.
Utiliter.	Versutus.
Vacuus, s.	Verus.
Vafer, s.	Vere.
	* Vestitus.
	Veternosus, s.
	Vetus, s.

Vetustus.	Viriliter.
Vetuste.	Vitiōsus.
Vicinus, <i>c.</i>	Vitiōse.
Vigilans.	Vivax.
Vigilanter.	Vividus, <i>c.</i>
Villis.	Vivide, <i>c.</i>
Viliter.	Vocabilis, <i>c.</i>
Villōsus.	Vocalis.
Vinōsus.	* Voluptuōsus, <i>s.</i>
Violentus.	* Voluptuōse, <i>s.</i>
Violenter.	Vorax, <i>c.</i>
Virīdis.	Vulgātus.
Virīde.	

**VERBA QUORUM PRÆTERITA ET
SUPINA TIROΝIBUS DIFFICUL-
TATIS ALIQUID AFFERRE
POSSUNT.**

**VERBS WHOSE PRETERITES AND
SUPINES MAY PRESENT DIFFI-
CULTIES TO BEGINNERS.**

Abscondo, abscondi,
absconditum, abscondere, *to hide*.

Adipiscor, adeptus
sum, adipisci, *to acquire*.

Adolesco,adolēvi,
adultum, adolescere, *to
grow up*.

Affligo, afflīxi, afflic-
tum, affligere, *to over-
throw*.

Ago, egi, actum, agere,
to conduct, to do.

Algeo, alsi, alsum, al-
gēre. *to be cold*.

Allicio, allexi, allec-
tum, allicere, *to seduce,
to attract*.

Allido, allisi, allīsum,
allidere, *to come in con-
tact with*.

Alo, alui, alītum and
altum, alere, *to nourish*.

Amicio, amicui, and
amixi (*rare*), amictum,
amicīre, *to cover, to
clothe*.

Ango, anxi, angēre, *to
choke, to suffocate*.

Annuo, annui, annu-
ēre, *to accord, to consent
to*.

Aperio, aperui, aper-
tum, aperīre, *to open*.

Arceo, arcui, arcēre,
to ward off, to remove.

Arguo, argui, argūtum, arguēre, *to prove, to accuse.*

Aspicio, aspexi, aspectum, aspicēre, *to behold.*

Aveo, avēre, *to desire eagerly.*

Augeo, auxi, auctum, augēre, *to increase.*

Bibo, bibi, bibītum, bibēre, *to drink.*

Cado, cecidi, casum, cadēre, *to fall.*

Cædo, cecidi, cæsum, cædēre, *to strike, to cut.*

Caleo, calui, calescēre, calēre, *to be warm.*

Cano, cecīni, cantum, canēre, *to sing.*

Capio, cepi, captum, capēre, *to take.*

Carpo, carpsi, carpītum, carpēre, *to tear away.*

Caveo, cavi, cautum, cavēre, *to take care.*

Cedo, cessi, cessum, cedēre, *to go, to give way.*

Censeo, censui, censem, censēre, *to think.*

Cerno, crevi, cretum, cenēre, *to see.*

Claudo, clausi, clausum, claudēre, *to shut.*

Coalesco, coalui, coalītum, coalēre and coalescēre, *to grow up.*

Cœpicio, cœpi, cœptum, cœpēre, *to begin.*

Coerceo, coercui, coercītum, coercēre, *to confine, repress.*

Collido, collisi, collīsum collidēre, *to dash against.*

Colo, colui, cultum, colēre, *to cultivate.*

Comminiscor, commentus sum, comminisci, *to invent.*

Como, comsi and compsi, comtum and comptum, comēre, *to comb.*

Comperio, compēri, compertum, comperīre, *to discover, to learn.*

Compesco, compescui, compescēre, *to contain.*

Compingo, compēgi, compactum, compingēre, *to thrust, to drive.*

ConcreSCO, concrēvi, concrētum, concrescēre, *to grow together.*

Concupīo, *concupīvi*, *concupītum*, *concupēre*, *to covet, to long for..*

Condō, *condīdi*, *condītum*, *condēre, to hide.*

Condīo, *condīi*, *and īvi*, *condītum*, *condīre, to season.*

Conflīgo, *conflīxi*, *conflictum*, *configēre, to fight.*

Congruo, *congrui*, *congruēre, to come together.*

Consto, *constīti*, *constātum and constītum, constāre, to stop, to be, to cost.*

Consūlo, *consului*, *consultum, consulēre, to consult.*

Consūmo, *consumpsi*, *consumptum, consu-mēre, to consume.*

Contingo, *contīgi*, *contactum, contingēre, to arrive at, to attain.*

Coquo, *coxi*, *coctum, coquēre, to cook.*

Corrīgo, *correxī*, *correctum, corrigēre, to chastise.*

Corripīo, *corripui*, *correptum, corripēre, to seize.*

Credo, *credīdi*, *credītum, credēre, to believe.*

Crepo, *crepui*, *crepītum, crepāre, to crackle, to resound.*

Cresco, *crēvi*, *crētum, crescēre, to grow.*

Cubo, *cubui and cu-bāvi*, *cubītum, cubāre, to lie in bed.*

Cudo, *cudi*, *cusum, cu-dēre, to beat, to forge.*

Cupīo, *cupii* and *cu-pīvi*, *cupītum, cupēre, to desire.*

Curro, *cucurri*, *cur-sum, currēre, to run.*

Do, *dedi*, *dātum, dāre, to give.*

Decerno, *decrēvi*, *de-crētum, decernēre, to de-cide, to decree.*

Deferveo, *defervui*, *defervēre and deferves-cēre, to cease to boil.*

Deleo, *delēvi*, *delē-tum, delēre, to efface, to destroy.*

Demo, *demsi* and *dempsi*, *demtum and*

demptum, demere, to remove, withdraw.

**Deprimo, depressi, de-
pressum, deprimere, to
depress, to sink.**

**Descendo, descendи, de-
censum, descendere,
to descend.**

**Desino, desivi and de-
sii, desitum, desinere,
to cease.**

**Desisto, destiti, desti-
tum, desistere, to desist.**

**Diligo, dilexi, dilectum,
diligere, to cherish.**

**Dirimo, diremi, di-
remtum and diremptum,
dirimere, to part,
to separate.**

**Diripio, diripui, di-
reptum, diripere, to tear
asunder.**

**Diruo, dirui, diru-
tum, diruere, to demol-
ish, to destroy.**

**Disco, didici, dicatum
(rare), discere, to learn.**

**Divido, divisi, divi-
sum, dividere, to divide.**

**Doleo, dolui, dolitum,
dolere, to be in pain.**

**Doceo, docui, doctum,
docere, to teach.**

**Domo, domui, domi-
tum, domare, to tame.**

**Duco, duxi, ductum,
ducere, to lead.**

**Duresco, durui, du-
rere and durescere, to
grow hard.**

**Edo, edidi, esum and
estum, edere, to eat.**

**Edo, edidi, editum,
edere, to publish, to say.**

**Elicio, elicui, elici-
tum, elicere, to draw out.**

**Elido, elisi, elisum,
elidere, to bruise, to grind.**

**Eligo, elegi, electum,
eligere, to choose, to elect.**

**Eluceo, eluxi, elu-
cere, to shine, to glitter.**

**Emo, emi, emptum,
emere, to buy.**

**Emungo, emunxi,
emunctum, emungere,
to blow the nose.**

**Eneco, enecui, enecat-
um and enectum, enec-
are, to fill.**

**Eruo, erui, erutum,
eruere, to draw out, to
subvert.**

**Evado, evasi, evasum,
evadere, to go out, to es-
cape.**

Excello, excellui, excellere, to excel.

Expergiscor, experrectus sum, expergisci, to awake.

Expléo, explévi, explétum, explére, to fill again.

Explōdo, explōsi, explōsum, explodēre, to hiss, to disapprove.

Exprīmo, expressi, expressum, exprimēre, to express.

Exquīro, exquisīvi, exquisītum, exquirēre, to seek again, to enquire.

Exsēro, exserui, exsertum, exserēre, to put forth.

Exsilio, exsilii and exsilui, exsultum, exsilīre, to leap forth, to go out.

Fallo, fefelli, falsum, fallēre, to deceive.

Farcio, farsi, fartum, farcīre, to stuff, to fill.

Fateor, fassus sum, fatēri, to confess.

Faveo, favi, fautum, favēre, to favor.

Ferio, ferīre, to strike.

Fero, tuli, latum, ferre, to bear.

Fido, fisus sum, fidēre, to confide.

Figo, fixi, fixum, figēre, to fix, to plant.

Findo, fidi, fissum, findēre, to cleave.

Fingo, finxi, fictum, fingēre, to feign, to represent, to make.

Flecto, flexi, flexum, flectēre, to curb, to bend.

Fleo, flevi, fletum, flēre, to weep.

Floreo, florui, florēre and florescēre, to flourish.

Fluo, fluxi, fluxum, fluēre, to flow.

Fodio, fodi, fossum, fodēre, to dig.

Foveo, fovi, fotum, fovēre, to inflame.

Frango, fregi, fractum, frangēre, to break.

Fremo, fremui, fremītum, fremēre, to tremble.

Frendo and frendeо, frendēre and frendēre, to gnash the teeth.

Frico, fricui, fricātum and frictum, fricāre, to rub.

Fruor, fruſtus and
fructus sum, frui, *to enjoy.*

Fugio, fugi, fugitum,
fugere, *to fly from.*

Fulcio, fulci, fultum,
fulcire, *to prop. to stay.*

Fulgeo, fulsi, fulgere,
to shine, to brighten.

Fundo, fudi, fusum,
fundere, *to pour.*

Gemo, gemui, gemi-
tum, gemere, *to groan.*

Gero, gessi, gestum,
gerere, *to carry on, to produce.*

Gigno, genui, geni-
tum, gignere, *to bring forth.*

Gradior, gressus sum,
gradiri, *to walk, to advance.*

Hæreo, hæsi, hæsum,
hærere, *to stick, to hesitate.*

Haurio, hausi, haustum,
haurire, *to draw up.*

Horreo, horrui, horrere and
horrescere, *to stand on end.*

Ieo, ici, ictum, icere,
to strike, to wound.

Ignosco, ignovi, igno-
tum, ignorare, *to pardon.*

Impingo, impēgi, im-
pactum, impingere, *to throw.*

Incido, incidi, inci-
dere (cado), *to fall.*

Incido, incidi, inci-
sum, incidere (cædo), *to cut.*

Incumbo, incubui, in-
cubitum, incumbere, *to lie on, to exert oneself.*

Indulgeo, indulsi, in-
dultum, indulgere, *to be indulgent toward.*

Ingruo, ingrui, in-
gruere, *to attack, to fall upon.*

Intueor, intuitus sum,
intuēri, *to look with attention.*

Irascor, iratus, sum,
irasci, *to get angry.*

Jaceo, jacui, jacere, *to lie down, to recline, etc.*

Jacio, jeci, jactum,
jacere, *to throw, to cast.*

Jubeo, jussi, jussum,
jubere, *to order.*

Jupo, juvi, jutum, ju-
vare, *to aid.*

Labo, lapsus sum, la-
bi, *to fall.*

Lædo, læsi, læsum, lædĕre, *to wound.*

Lambo, lambi, lam-
bĕre, *to lick.*

Langueo, langui, lan-
guĕre, *to languish.*

Lateo, latui, latĕre, *to
hule.*

Lavo, lavi, lautum
and lotum, lavĕre and
lavăre, *to wash.*

Lino, levi and livi,
litum, linĕre, *to smear,
to cover.*

Linquo, liqui, lin-
quĕre, *to leave.*

Luceo, luxi, lucĕre,
to shine.

Ludo, lusi, lusum, lu-
dĕre, *to play.*

Lugeo, luxi, luctum,
lugĕre, *to weep.*

Mando, mandi, man-
sum, mandĕre, *to chew.*

Maneo, mansi, man-
sum, manĕre, *to dwell.*

Medeor, medĕri, *to
cure. to care for.*

Mergo, mersi, mer-
sum, mergĕre, *to plunge.*

Meto, messui, mes-
sum, metĕre, *to harvest.*

Metior, mensus sum,
metiri, *to measure.*

Metuo, metui, metü-
tum, metuĕre, *to fear.*

Misgeo miscui, mix-
tum and mistum, mis-
cĕre, *to mix, to join.*

Misereor, misertus
sum, miserĕri, *to have
pity.*

Mitto, misi, missum,
mittĕre, *to send.*

Mæreо, mæstus sum,
mærĕre, *to afflict.*

Molo, molui, mol-
tum, molĕre, *to grind.*

Mordeo, memordi,
morsum, mordĕre, *to
bite.*

Moveo, movi, motum,
movĕre, *to move.*

Mulceo, mulsi, mul-
sum, mulcĕre, *to caress.*

Mulgeo, mulxi and
mulsi, muletum and
mulsum, mulgĕre, *to
milk.*

Nanciscor, nactus
sum, nancisci, *to find.*

Neco, necui and ne-
cāvi, necātum and nec-
tum (*rare*), necāre, *to
kill.*

Necto, nexui, nexum,
nectĕre, *to knot.*

Neglīgo, neglexi, neglectum, negligēre, *to neglect.*

Nitor, nisus and nixus sum, niti, *to strive.*

Noceo, nocui, nocētum, nocēre, *to harm.*

Nosco, novi, notum, noscēre, *to know.*

Nubo, nupsi, nuptum, nubēre, *to marry.*

Oblīno, līni, līvi, ēvi, oblītum, oblinēre, *to anoint.*

Oblīnio, oblinīvi, oblinēre, *to lay over, to erase.*

Obliviscor, oblītus sum, oblivisci, *to forget.*

Obsideo, obsēdi, obsessum, obsidēre, *to besiege.*

Obsoleo, obsolēvi, obsolētum, obsolēre and obsolescēre, *to be obsolete.*

Occūlo, occului, occultum, occulēre, *to hide.*

Oleo, olui, olēre, *to spread an odor.*

Operio, operui, operatum, operēre, *to cover.*

Ordīo, orsus sum, ordīri, *to begin.*

Orīo, ortus sum, orīri, *to be born.*

Pacisco, pactus sum, pacisci, *to treat.*

Pando, pandi, pansum and passum, pandēre, *to extend.*

Pango, panxi or pepīgi, pactum, pangēre, *to fasten in.*

Parco, pepercī and parsi (*old*), parcītum and parsum, parcēre, *to spare.*

Pareo, parui, parītum, parēre, *to obey.*

Pario, pepēri, partum, parēre, *to bring forth.*

Pasco, pavi, pastum, pascēre, *to nourish.*

Pateo, patui, patēre and patescēre, *to be open, evident.*

Pāveo, pāvi, pavēre, *to be afraid.*

Pecto, pexi and pexui, pexum and pectītum, pectēre; *to comb.*

Pello, pēpūli, pulsum, pellēre, *to push, to strike.*

Pellicio, pellexi, pellectum, pellicēre, *to attract.*

Pendeo, pependi, pendere, *to hang, to be suspended.*

Pendo, pependi, pensum, pendere, *to weigh.*

Percello, perculti, perculsum, percellere, *to strike.*

Percutio, percussi, percussum, percutere, *to beat.*

Perdo, perdidi, perditum, perdere, *to lose.*

Peto, petii, and petivi, petitum, petere, *to seek, to ask.*

Pingo, pinxi, pictum, pingere, *to paint.*

Piuso, pinsui, pinsum, pinsitum and pistum, pinsere, *to grind, to pound.*

Plaudo, plausi, plausum, plaudere, *to applaud.*

Plecto, plectere, *to whip, to punish.*

Polio, polivi and polii, politum, polire, *to polish.*

Polleo, pollere, *to be powerful.*

Polluo, pollui, pollutum, polluere, *to spoil.*

Pono, posui, positum, ponere, *to rest, to place.*

Posco, poposci, posciturum, poscere, *to ask.*

Poto, potavi, potatum and potum, potare, *to drink.*

Præsto, praestiti, præstitum and præstatum, præstare, *to surpass, to excel.*

Prandeo, prandi, pransum, prandere, *to breakfast.*

Premo, pressi, pressum, premere, *to press.*

Prodo, prodidi, proditum, prodere, *to discover.*

Proficiscor, profectus sum, proficisci, *to depart.*

Promo, promsi and prompsi, promtum and promptum, promere, *to draw from.*

Proripio, proripui, proreptum, proripere, *to take off, to drag along.*

Pungo, pupugi and punxi, punctum, pungere, *to prick, to sting.*

Putreo, putrui, putrére
and **putrescere, to rot**

Quæro, quæsivi, quæ-
situm, querere, to seek.

Quatio, quassum, qua-
ttere, to shake.

Queror, questus sum,
queri, to complain.

Quiesco, quiēvi, quiē-
tum, quiescere, to rest.

Rado, rasi, rasum, ra-
dere, to scrape off.

Rapio, rapui, raptum,
rapere, to bear away.

Recido, recidi, recā-
sum, recidere (*cado*), to
relapse.

Recido, recidi, recī-
sum, recidere (*cædo*), to
cut. to cut off.

Reddo, reddidi, reddī-
tum, reddere, to give
back.

Refello, refellere, to
refute.

Rego, rex, rectum,
regere, to reign.

Reminiscor, reminisci,
to recollect.

Repo, repsi, reptum,
repere, to crawl.

Reor, ratus sum, réri,
to think, to believe.

Resipio, resipui, resi-
pere and resipiscere, to
feel.

Respicio, respexi, res-
pectum, respicere, to
look at.

Respondeo, respondi,
responsum, respondere,
to answer.

Respuo, respui, res-
puere, to reject, to repel.

Retundo, retudi, retū-
sum and retunsum, re-
tundere, to blunt, to re-
pulse.

Rideo, risi, risum, ri-
dere, to laugh.

Rigeo, rigui, rigere
and **rigescere, to freeze.**

Rodo, rosi, rosū, ro-
dere, to gnaw.

Rumpo, rupi, rup-
tum, rumpere, to break,
to separate.

Ruo, rui, ruītum and
rutum, ruere, to rush
forth, to fall down.

Salio, salii and salui,
saltum, salire, to jump.

Sallio, salii and sa-
līvi, salītum, salīre and
sallīre, to salt.

Sancio, sanxi, sancītum and sanctum, sancīre, *to establish, to sanction.*

Sapio, sapīvi and sapui, sapēre, *to have a relish, to be wise.*

Sarcio, sarcī, sartum, sarcīre, *to piece, to repair.*

Satāgo, satēgi, satactum, satagēre, *to satisfy.*

Scindo, scidi, scissum, scindēre, *to cleave.*

Scisco, scivi, scitum, sciscēre, *to decree, to decide.*

Seco, secui, sectum, secāre, *to cut, to cut off.*

Sedeo, sedi, sessum, sedēre, *to sit down.*

Senesco, senui, senēre and senescēre, *to grow old.*

Sentio, sensi, sensum, sentīre, *to perceive, to think, to feel.*

Sepelio, sepelii and sepelīvi, sepultum, sepe-lire, *to bury.*

Sepio, sepsi, septum, sepīre, *to surround.*

Sero, sēvi, sātum, serēre, *to sow.*

Sero, serui, sertum, serēre, *to interlace.*

Serpo, serpsi, serptum, serpēre, *to creep.*

Sido, sidi and sedi, sessum, sidēre, *to sit down.*

Singultio, singultīre, to sob, *to groan.*

Sino, sivi, situm, si-nēre, *to permit.*

Sisto, stiti, statum, sistēre, *to stop.*

Soleo, solitus sum, so-lēre, *to be accustomed.*

Solvo, solvi, solūtum, solvēre, *to untie, to break.*

Sono, sonui, sonūtum, sonāre, *to sound, to ring.*

Sorbeo, sorbui, sorptum, sorbēre, *to swallow.*

Sperno, sprevi, spretum, spernēre, *to despise.*

Splendeo, splendui, splendēre, *to shine, to glisten.*

Spondeo, spopondi, sponsum, spondēre, *to solemnly promise.*

Spuo, spui, sputum, spuēre, *to spit.*

Sto, stēti, stātum, stāre, *to stand.*

Sterno, stravi, stratum, sternēre, *to spread.*

Serto, stertui, stertere, *to snore.*

Strepo, strepui, streptum, strepēre, *to resound.*

Strideo, stridēre, *to re-echo, to resound.*

Stringo, strinxi, strictum, stringēre, *to bind, to draw together.*

Struo, struxi, structum, struēre, *to construct.*

Studeo, studui, studēre, *to study.*

Suadeo, suāsi, suasum, suadēre, *to persuade.*

Sugo, suxi, suctum, sugēre, *to suck.*

Sumo, sumsi and sumpsi, sumptum, sumēre, *to take.*

Surgo, surrexi, surrectum, surgēre, *to rise.*

Tabeo, tabui, tabēre, *to melt away.*

Taceo, tacui, tacitum, tacēre, *to be silent.*

Tango, tetigi, tactum, tangēre, *to touch.*

Tego, texi, tectum, tegēre, *to cover.*

Texo, texui, textum, texēre, *to weave.*

Temno, temsi and tempsi, temptum and temptum, temnēre, *to despise.*

Tendo, tetendi, tentum, tensum, tendēre, *to stretch out.*

Teneo, tenui, tentum, tenēre, *to hold.*

Tergeo and tergo, ter-si, tersum, tergēre and tergēre, *to rub, to clean.*

Tero, trivi, tritum, terēre, *to grind, to pound.*

Timeo, timui, timēre, *to fear.*

Tingo, tinxi, tinctum, tingēre, *to dye.*

Tollo, sustuli, sublātum, tollēre, *to bear away.*

Tondeo, totondi, tonsum, tondēre, *to shear.*

Tono, tonui, tonitum, tonāre, *to thunder.*

Torpeo, torpui, torpēre, *to be torpid.*

Torqueo, torsi, torsum and tortum, torquēre, *to twist.*

Torreо, torrui, tostum, torrēre, *to dry, to roast.*

Traho, traxi, tractum, trahere, *to draw.*

Transilio, transilivi, transili and transilui, transultum, transilire, *to leap.*

Tremo, tremui, tremere, *to tremble.*

Trudo, trusi, trusum, trudere, *to shove forward.*

Tueor, tuitus sum, tueri, *to consider, to protect.*

Tundo, tutudi, tunsum and tusum, tundere, *to strike.*

Turgeo, tursi, turgere, *to swell.*

Ulciscor, ultus sum, ulcisci, *to avenge.*

Ungo, unxi, unctum, ungere, *to anoint.*

Uro, ussi, ustum, urere, *to burn.*

Urgeo, ursi, ursum, urgere, *to urge, to press.*

Utor, usus sum, uti, *to use.*

Valeo, valui, valere, *to be strong, well.*

Veho, vexi, vectum, vehere, *to draw.*

Vello, velli and vulsi, vulsum, vellere, *to draw forth.*

Vendo, vendidi, venditum, vendere, *to sell.*

Veneo, venii and venivi, venitum, venire, *to be sold.*

Verro, verri, versum, verrere, *to sweep off.*

Verto, verti, versum, vertere, *to turn.*

Vescor, vesci, *to feed on.*

Veto, vetui, vetitum, vetare, *to forbid.*

Video, vidi, visum, videre, *to see.*

Vinco, vici, victum, vincere, *to conquer.*

Vincio, vinxi, vincitum, vincire, *to tie, to knot.*

Viso, visi, visum, visere, *to examine, to visit.*

Vivo, vixi, victum, vivere, *to live.*

Volo, volui velle, *to wish.*

Volvo, volvi, volvatum, volvere, *to turn round.*

Vomo, vomui, vomitum, vomere, *to vomit.*

Voveo, vovi, votum, vovere, *to row, to make a vow.*

DE RATIONE INTERROGANDI ET RE-
SPONDENDI PRÆCEPTA
QUÆDAM.

GRAMMATICAL CONSTRUCTION OF
QUESTION AND ANSWER.

I.—QUESTIONS.

1. There are two kinds of questions: the direct and the indirect. The indirect question is always expressed by a subordinate proposition. In the sentences: *Tell me who you are*, *I wish to know what he is doing*, WHO YOU ARE, WHAT HE IS DOING, are indirect questions. The direct question is put thus: WHO ARE YOU? WHAT IS HE DOING?

§ 1.—DIRECT QUESTIONS.

2. The following pronouns and adverbs are often used in direct questions: *Quis*, *quisnam* *ecquis*, *ecquisnam*,¹ *uter*, for two persons or things;

¹ *Ecquis*, *ecquisnam*, *ecquo*, *ecquando*, expect an affirmative answer.

Quid, subject or object of a verb of asking, is used alone or is followed by a substantive in the nominative, the accusative, or the genitive case. *Quid tibi videtur?* (Cic.) How

qualis, for quality; *quantus*, *quantum*, *quam*, for dimensions, quantity; *quanti*, for price, value; *quanto*, in comparisons; *quot*, *quoties*, *quotus*, *quoteni*, *quotuplex*, *quotuplus*, for number; *cujus*, for possession; *cujas*, for country; *ubi*, *quo*, *cequo*, *unde*, *qua*, *quorsum*, *quorsus*, *utro*, *utrobi*, *ultrubi*, for place; *quando*, *ecquando*, *quamdiu*, *quamdudum*, for time; *cur*, *quare*, *quamobrem*, *quin*, for cause, motive; *quonmodo*, *quemadmodum*, *ut*, *qui*,² for manner and instrument.

Quis hic loquitur?

Ter.

Who speaks here?

Qui tu es homo?

Ter.

Who are you?

Quis hic est homo?

Ter.

Who is this man here?

Quænam audiam?

What am I to hear?

does it look to you? *Quid tibi nomen est?* (Plaut.) What is your name? *Quid tu hominis es?* (Tér.) What man art thou? *Quod* is always followed by a substantive in the same case. *Quod scelus commisit?* What crime has he committed? Interrogative pronouns are used only with nouns which are expressed, in the cases which have the same form for the masculine and neuter. Thus we say: *Cui rei studes?* de qua re loqueris? and not *Cui studes?* de quo loqueris?

² With *how*, *why*, in Latin, we always employ in prose a personal mood, as *Cur Simulas?* (Tér.) Why dissimulate? *Cur me excrucio?* (Cic.) Why torment me?

Quidnam incepturnus est?

Ter.

What is he to undertake?

Quid tibi vis? Quid feci?

What do you wish? What have I done?

Quid est? Quid rides? Quid taces?

What is it? Why laugh? Why silent?

Ex duobus uter dignior?

Quint.

Which is the worthier?

Quanti emisti?

Ter.

How much have you paid for it?

Hora quota est?

Hor.

What time is it?

Cujum pecus?

Vir.

Whose flock?

Cujates estis?

Plaut.

From what country are you?

Ubi vidisti? Ubi quærām?

Ter.

Where have you seen it? Where shall I seek it?

Quo hinc te agis?

Ter.

Whither are you going?

Unde egreditur? Unde id scis?

Ter.

Whence does he depart? Whence did you learn that?

Quorsum hæc pertinent?

Cic.

What is the drift of this talk?

Quando gentium?

Plaut.

When then?

Quandiu nos eludet?

Cic.

How long shall he make sport of us?

Cur simulas igitur? Quin taces?

Ter.

Why dissimulate? Why are you not silent?

Quamobrem id non facis?

Ter.

Why do you not do this?

Ut vales? Qui sciam?

Ter.

How do you do? How may I know it?

Mæcenas quomodo tecum?

Hor.

How is it with you, Mæcenus?

3. When the pronouns and adverbs just enumerated are not used, the particles *ne*, *an*, *numquid*, *numnam*, *nonne*, *annon*, *utrum*, may be employed.

When the answer to a question is doubtful, *ne* or *an* is used; *ne* is always placed after a word,

and *an* ordinarily begins a subordinate proposition.¹

Novistine Euclionem?

Plaut.

Do you know Euclion?

Obsecro, an non civis est?

Ter.

Tell me, I pray you, is he a citizen?

4. If the answer expected is to be negative, *num*, *nunquid*, *numne*, *numnam*, are used, in the beginning of the sentence.²

Num cadit in virum bonum mentiri? Cic.

Is it permitted a good man to lie?

Numquid vos duas habetis patrias? Cic.

Have you two countries?

Numne Deum ipsum vidistis?

Cic.

Have you seen God?

5. If the answer expected is to be affirmative, *nonne*, *annon*, *nihilne*, are used.

Nonne id satis erat?

Ter.

Was not that enough?

¹ *An* and *annon* serve to announce the second part of an interrogation which has two members, and correspond to *or*. They begin a proposition which stands as an explanation or as an answer to another; we could not say *an novisti Euclionem?*

² *Numquid* is stronger than *num*.

Pater ejus rediit, annon ?

Ter.

Has his father returned or not?

Nequidquam liberum te dicis, annon est metus
omnis servitus ?

Cic.

*In vain do you call yourself free; is not every fear a
bondage?*

6. When the question regards two things or
two persons, *utrum* or *ne* is used in the first mem-
ber, and *an* before the second.¹

Guatulerne tibi, an timeam ?

Cic.

Should I congratulate, or should I fear you?

Uter popularis est tune, an ego ?

Cic.

Who of the two is popular, you or I?

Utrum ea vestra, an nostra culpa est ?

Is it your fault or ours?

Utrum taceam, an prædicem ?

Ter.

Should I remain silent, or should I speak?

¹ *Ne, utrum*, are sometimes understood: *Eloquar an si-
leam?* (Virg.) *Shall I speak or shall I remain silent?* *Non
mihi respondeas?* (Ter.) *You do not answer me?*

Ne is always used after a word.

An is sometimes replaced by *ne*: *Justitiae prius mirer
belline laborum (Hellen. p. labores)?* (Virg.) *Must I rather
admire thy justice than thy martial deeds?* *Quid refert
clamne palamne roget?* (Tib.) *What matters it whether he ask
in secret or openly?*

7. When we ask whether a thing exists or not, whether an event has taken place or not, the sentence is expressed as a simple affirmation, *necne* or *anon* being placed at the end.

Sunt haec tua verba necne?

Cic.

Are these your words or not?

Bellum indicimus annon?

Cic.

Shall we declare war or not?

Pater ejus rediit, annon?

Ter.

Has his father returned or not?

§ 2.—INDIRECT QUESTIONS.

8. In indirect questions, as in direct, the pronouns and adverbs *qui*, *qualis*, *cur*, etc., are used.¹

¹ Indirect questions generally follow the verbs *scire*, *recire*, *ignorare*, *quaerere*, *interrogare*, *videre*, *deliberare*, *djudicare*, *decernere*, etc. The relative pronoun should not be confounded with the interrogative pronoun. The relative pronoun has an antecedent expressed or understood, and is construed with the indicative; the interrogative pronoun is always followed in indirect questions by the subjunctive. Thus, *Scio quae tu nescis* signifies *I know things which you do not know*, while *Scio quae tu nescias* signifies *I know what the things are which you do not know*. Likewise, *Dicam tamen quod sentio* signifies *I will tell nevertheless that which (id quod) I think, the thing which I think*, and *Dicam tamen quid sentiam*, *I will tell nevertheless (what?) what I think, what my thought is, what thing I think*. *Quid sentiam* is here the object of the verb *dicam*.

Nescio quid egeris.

Cic.

I know not what you have done.

Quis ego sim cognosces.

Sall.

You know who I am.

Ausculto, loquere quid velis.

Ter.

I listen, say what you will.

Quid est causae cur repudietur?

What reason is there for rejecting him?

9. When these adverbs and pronouns are not used, *ne*, *num*, *an*, *nonne*, *annon*, *utrum*, etc., are used instead. If the interrogative sentence consists of but one member, *ne*, *num*, and sometimes *an* may be used.

Quaeritur idemne sit pertinacia et perseverantia
[Cic.]

It is asked if obstinacy and perseverance are one and the same thing.

Quaeritur an siccari palus Pomptina possit. Quint.

It is asked if the Pontine marshes can be drained.

Interrogavit bove an esset latior. Phaed.

She asked if she was not larger than the ox.

10. If the question has several members, *utrum*, *ne*, *num* are used in the first member, and *an* at the beginning of the others.¹

Quis scire possit unusne mundus sit, an plures?
[Cic.]

Who can tell whether there be one or many worlds.

Quaero a te utrum illa verba an portenta sint?
[Cic.]

Tell me are these simple words or prodigies?

11. If the interrogation refers to the existence or to the non-existence of a thing, *necne* or *annon* is used.

Dii utrum sint necne sint quaeritur. Cic.

It is asked whether or not the gods exist.

¹ *Utrum*, *ne*, *num* are sometimes understood: *Stellarum numerus par an impar sit incertum est* (Cic.). We know not if the number of the stars be odd or even.

An is sometimes replaced by *ne*: *Hominibus prodesse natura jubet; servi liberine sint, quid refert?* (Cic.) Nature imposes on us the duty of assisting men; what matters it whether they be slaves or freemen?

An is repeated before every proposition when there are several of them: *Quaeritur an atomorum concursu mundus sit effectus, an Providentia regatur, an sit aliquando casurus* (C.)—*An, anne* are often used for *aut*: *Postulo mihi respondeat, qui sit iste verutius: mercator, an arator, an pecuarius?* (Cic.) Sometimes the meaning of the sentence demands *aut*: *An, ille, tempus aut in poetis evolvendis, aut in musicis contereret* (Cic.).

? 3.—THE VERB IN QUESTIONS.

12. In indirect questions the verb is always put in the subjunctive:¹ in direct questions it is put in the indicative.

In direct questions the verb is put in the subjunctive: 1st. When the tense is conditional: *Quem te appellem?* (Cic.). *How should I call you?* — *Utrum plus aestimemus pecuniam Pyrrhi, an continentiam Fabricii?* (Cic.). *Which should we esteem the more, the treasures of Pyrrhus or the disinterestedness of Fabricius?* 2nd. When there arises an idea of doubt, of possibility: *Quid faciam?* *Quid facerem?* (Cic.) *What am I to do?* *What could I do?*

II.—ANSWERS.

Answers to questions are made in Latin, as in English, by a noun, an adjective, a pronoun, a verb, an adverb, or by a combination of some of these parts of speech. Ellipses are frequent in answers to questions, and they should be always taken into consideration when we construe the words expressed.

1.—THE NOUN, ADJECTIVE, AND PRONOUN IN ANSWERS.

Qui vocare?—*Geta.*

Ter.

What is your name?—*Geta.*

¹ *Nescio quis* stands for *aliquis* and the verb which follows is put in the indicative.

Nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos.
Some evil eye or other bewitches my tender lambs.

Ecquis hic est?—Ego sum, Chremes. Ter.
Who is this?—It is I, Chremes.

Quid meritus es?—Crucem (*meritus sum*). Ter.
What have you deserved?—The cross.

Ubi vidisti illam?—In via (*vidi illam*). Ter.
Where did you see her?—On the street.

Ubi ea est?—Domi, apud me. Ter.
Where is she?—In my house at home.

Quanti emisti?—Viginti minis (*emi*). Ter.
How much did you pay for it?—Twenty pounds.

Abiitne solus?—Solus (*abiit*). Ter.
Did he depart alone?—Alone.

Audivistine?—Omnia (*audivi*). Ter.
Have you heard?—Everything.

2.—THE VERB AND PARTICIPLE IN ANSWERS.

Estne Simo intus?—Est (*intus Simo*). Ter.
Is Simon in?—He is.

Estne frater intus?—Non est (*frater intus*). Ter.
Is my brother in?—He is not.

Virgo cuja est?—Nescio.

Ter.

Whose daughter is she?—I know not.

Numquid meministi?—Id quæro.

Ter.

Do you not recollect it?—I am trying to.

Civis Glycerium est?—Ita prædicant. Ter.

Is Glycerium a citizen?—They say that she is.

Detraxitne tibi vestem?—Factum (*est hoc*). Ter.

Has he carried away your clothes?—Yes.

Quid ille, quæso?—Perditus (*sum, dixit*). Ter.

What did he say, tell me?—I am lost.

3.—THE ADVERB IN ANSWERS.

Norasne eum prius?—Non (*eum noram*). Ter.

Did you know him before?—No.

Pro te huc deductus est?—Ita (*deductus est*). Ter.

Was he conducted hither instead of you?—Yes.

Intellexistine?—Probe (*intellexi*). Ter.

Did you understand it?—Very well.

Aperte visne loqui?—Sane quidem. Ter.

Do you wish me to speak clearly?—Yes, certainly.

Numquid vis?—Etiam (*volo*). Ter.

Do you wish anything?—*Yes.*

Num pudet vanitatis?—Minime (*pudet*). Ter.

Do you not blush at your levity?—*No.*

Mene quærit?—Verum. Ter.

Is he looking for me?—*Yes.*

4.—ANSWERS TO QUESTIONS MADE WITH *Qualis*, *Quantus*, ETC.

<i>Qualis?</i>	Bonus, peritus, imperitus, etc.
<i>Quantus?</i>	Parvus, longus, brevis, etc.
<i>Quot?</i>	Unus, duo, tres, quatuor, etc.
<i>Quotus?</i>	Primus, secundus, tertius, etc.
<i>Quoties?</i>	Semel, bis, ter, quater, aliquoties, etc.
<i>Quoteni?</i>	Singuli, bini, terni.
<i>Quotuplex?</i>	Simplex, duplex, triplex, etc.
<i>Quotuplus?</i>	Simplus, duplus, triplus, etc.
<i>Quotennis?</i>	Biennis, triennis... Anniculus, bimus, trimus, quadrimus.
<i>Cujus?</i>	Meus, tuus, suus, noster, vester, <i>or the genitive of a noun:</i> Cujum pecus? Meum or <i>A</i> gonis.
<i>Cujas?</i>	<i>Names of country, of sect, of fam-</i> <i>ily:</i> Italus, Romanus, Stoicus.
<i>Ubi?</i>	Ibi, hic, istic, illic, ubique, ibi- dem, alibi, nusquam, alicubi, usquam, foris, etc.

<i>Quo?</i>	Eo, huc, istuc, illuc, quovis, quolibet, eodem, alio, aliquo, quoquam, quopiam, foras, etc.
<i>Unde?</i>	Inde, hinc, istinc, illinc, un- dique, indiedem, aliunde, ali- cunde, cœlitus, etc.
<i>Qua?</i>	Ea, hac, istac, illac, qualibet, eadem, aliqua, usquequaque, recta, dextra, etc.
<i>Quorsum?</i>	Sursum, deorsum, introrsum, ali- orsum, etc.
<i>Utro?</i>	Utroque, utroque versus, neu- tro, etc.
<i>Utrobi? utrubi?</i>	Utrobique, neutribi, etc.
<i>Quando?</i>	Hodie, heri, cras, nudius, tertius, perendie, pridie, postridie, mane, vespere, noctu, interdiu, etc.
<i>Quandiu?</i>	Aliquandiu, diu, tandiu, semper, paulisper, parumper, etc.
<i>Quantopere?</i>	Magnopere, valde, omnino, par- tim, etc.
<i>Quantum?</i>	Aliquantum, multum, parum, paulum, plus, minus, etc.
<i>Quatenus?</i>	Hactenus, eatenus, magis, satis, nimium, etc.
<i>Quomodo?</i>	Sic, ita, item, pariter, gratis, frustra, etc.

VARIÆ COLLOQUENDI FORMULÆ.

DIFFERENT FORMS OF CONVERSATION.

1.

FOR GREETING.

Good-day.—Good-day.

Good-day, John.—And you, Paul.

Good-day, my good fellow, good-day my dear Curculion.

I am glad to see you well.—I know that, what is going on?

We rejoice in seeing you well.

To greet anybody.

To greet one another.

How-do-you-do?

I wish you good-day.

He came to pay me his respects.

AD SALUTANDUM.

Salve.—Salve et tu.

Salve Joannes.—Et tu Paule.

O salve, bone vir, Curculio exoptāte, salve.

Venīre te salvum volūpe est.—Credo, quid agitur?

Salvum te advenīre gaudēmus.

Aliquem salutāre; salūtem alicui dicere dare, ferre.

Consalutāre inter se.

Salvus sis.

Multam tibi salūtem impertio.

Venit ad me salutātum

Give my regards to Peter.	Petro meis verbis salūtem adscribe.
He has sent me his regards through you.	A te mihi salūtem dixit.
Give him my regards.	Salvēre illum jube meo nomīne.
Cicero sends his regards.	Salvēre te jubet Cicēro.
My son Cicero wishes to be remembered to you.	Salvēbis a meo Cicerōne.
He greets you with his best wishes.	Impertit tibi multum salūtis.
After interchanging greetings I set about my studies.	Ubi salutatio defluxit, littēris me imolio.
Good-bye, farewell.	Vale, multum vale, bene vale.

2.

CONCERNING THE HEALTH.

How are you getting along?	Ut vales?
Have you been well all the time?	Usque valuisti?
What is your ailment?	Quis te morbus habet?
How did you contract that disease?	Unde istum morbum contraxisti?
I am well.	Bene mihi est.
I am a little better.	Melius, meliuscūle mihi est.

DE VALETUDINE.

I am not yet well.

Non plane a morbo con-
valui.

I am not very well.

Ninus belle me habes.

I never felt better.

Sic valeo ut nunquam
melius.

How is your brother?
is he well?

Quid frater? salvus est?

How is he? what is he
doing?

Ut valet? quid agit?

Is everyone well at
home?

Rectene apud vos? Ut
valetur domi vestræ

He is well.

Est ipsi recte; belle se
habet; recte valet.

He is not well.

Minus valet.

My father is well.

Pater commōda utlītu
valetudīne.

He is in good health.

Valetudīne optīma es
affectus.

He has the fever.

In febrim incīdit.

He is subject to the
fever.

Proclīvis ad febrim.

The fever has entirely
left him.

Febris ex toto quiēvit
evāsit.

I have no desire to
vomit.

Nausea plane abiit.

I have the colic, the
gout, the *podagra*.

Ex intestīnis, ex renī
bus, podāgra labōro

He has the nose bleed.

Sanguis ei narībus ma
nat, fluit. Narību
sanguīnem emittit

He has sore eyes.

Labōrat ex ocūlis.

My tooth aches.

Dens dolet, dolōres mo
vet.

He has fainted.	Defecit eum anīmus.
He is cured of his sore eyes.	Ab oculis valet.
He is a little better.	Meliuscūle est.
His health was very poor.	Perdīta erat valetudīne; illi erat infirma valētudo.
He is sick.	Tenet eum morbus; ægrōtāt; morbo labōrat.
He is very sick abed.	Æger gravi morbo decumbit.
He has fallen sick.	In morbum delapsus est, morbo correptus est.
His sickness becomes worse.	Ingravescit morbus.
He suffers a great deal from the gout.	Magnas articulōrum dolores habet.
To take care of the health.	Valetudīni consulēre servīre.
To recover from a sickness.	Emorbo emergēre, recreāri; a morbo recreāri.

3.

TO GO, TO PART.

Where are you going?
I was going to see you.
Where were you going from here? — Nowhere; I know not where to go.

IRE, PROFICISCI.

Quo te agis?
Ad te ibam.
Quo te hinc agis? quo tibi est iter? — Nusquam; nescio quāsum eam.

Whither are you going? what way are you going?	Quo tendis? quo te pe- des ducunt? quor- sum is?
Where are you going in such a hurry?	Quo te rapis? quo te corrīpis, prorīpis?
Where are you going? I am going home.	Quo te capessis?—Ca- pesso me domum.
Where are you running?	Quo cursum, gradum corrīpis?
Wait awhile.	Paulisper mane.
Wait a minute.	Opperire me parumper.
I will return immedi- ately.	Ego mox huc revertor.
I have been waiting a long time.	Jamdūdum expecto.
I do not know the way.	Non novi viam.
What road shall I take?	Quam viam insistam?
Did he go this way or that way?	Hac aut illac iter insti- tuit?
Which road did he take?—That to Paris.	Quam tenet cursum?— Lutetiam versus in- tendit.
Go your way; continue as you have begun.	Perge viam; perge quo cēpisti.
Let me go.	Amitte me.
Go, I am not prevent- ing you.	Transi, nihil te moror.
Make haste and go there.	Matūra illuc ire.
Leave this place.— Wherfore?	Egredēre hinc.—Quam- obrem?
Leave my presence.	Apāge te a me.

Begone hence.	Te hinc amōve; facesse hinc; istinc recēde.
Depart as quickly as you can.	Faceſſite hinc ocyus; vos hinc ocyus amo- limīni.
Get thee gone; with all speed.	Hinc avōla; abi quam- prīmum; move te ocius.
Do you still linger ?	At etiam restitas, cessas?
Are you here yet ?	Etiam nunc hic stas ?

4.

TO COME, TO RETURN.	VENIRE, REDIRE.
Whence come you ?	Unde advěnis.
I come from the judge's office.	À judīce venio.
I will come presently.	Quam mox veniam.
I often come to the Senate.	Veni frequens in senā- tum.
We arrived a long time ago.	Jamdiu factum est cum, postquam venimus.
Will you come?—Yes.	Veniesne? — Etiam; numnam venies? — (erte).
Will you come or not ?	Veniesne an non ?
Will you come to-mor- row? — Yes, but to- ward evening.	Veniesne cras? — Ego vero, sed sub vespē- rum.
What day will you come?	Ad quem diem redībis ? Ad quae tempōra ve- nies ?

Come when you will.	Ubi vis, accēde.
Have you just come?	Advēnis modo?
He met me very conveniently.	Commōdum obviam mihi venit.
You come on time.	Per tempus venis.
You have come a little late.	Tardiuscūle, justo tardius venisti.
Your absence delays me.	Mihi moræ est quod non adsis.
What brought you here?	Quae te causa impūlit ut hoc venires?
I went to meet you.	Ego obviam tibi conābar.
Hasten, return as soon possible.	Propēra, actūtum huc redi.
He returns from Rome, from the vicinity of Rome.	A Roma redit, ab Roma redit.
He comes from Africa.	Adest ex Afrīca.
How long is it since he returned?	Quampridem rediit?
He met me not long ago.	Non ita pridem me convenit.
Why did you not have him come in?	Quidni eum intro misisti?
I shall conduct him hither	Huc coram addūcam illum.
When will he return?	Eequando redībit, reditūrus est, revertet?
He will return to-morrow at the latest.	Ut tardissime cras redībit.
Who rapped at my door?	Quisnam a me pepūlit fores?

He is waiting at the door.
Ad januam spectat.

Come in, otherwise I shall close the door.
Ingredere, sin aliter occlūdam fores.

This often happens.
Hoc saepe usuvēnit.

5.

ON GOOD AND BAD WEATHER.

What is the state of the weather?

The weather is beautiful.

The weather is very gloomy.

The weather is splendid.

The weather is uncertain.

The weather is unfavorable to setting out.

The weather was never so bad.

The weather is always good here.

It rains a great deal here.

It began to get very cold.

The climate of these regions is very cold.

DE TEMPESTATE.

Quænam est tempestas?

Cœlo sereno utemur;
sudum erit cœlum.

Tenebricōsum est tempus.

Dies luculentus est.

Dubium est cœlum.

Tempus discessūs absurdum est.

Nullus unquam dies tam magna turbulentaque tempestate fuit.

Hic non intermittit cœlum nitescere.

Valde pluvium est hoc cœlum.

Frigus impendebat maximum.

Frigoribus horrent haec loca.

The water is freezing on account of the cold.	Conglaciatur frigoribus aqua.
The ice is melting from the heat.	Glacies mollitur tepe- facta, calore tabescit.
Snow falls.	Nives diffunduntur.
The wind begins to blow.	Ventus increbescit.
It rained all night.	Tota nocte compluit.
I shall depart if the weather is good.	Proficiscar si sudum erit.
It was never any warmer.	Calet ut cum maxime.
His head is uncovered, no matter how cold it is.	Nullo frigore adducitur ut capite opero sit.

6.

AGE, CONDITION, MANNERS.	ÆTAS, CONDITIO, MORES.
Whose child is that ?	Puer hic unde est ?
He resembles his father.	Respondet patri; oris similitudine patrem refert.
You do not resemble your father.	Natūra te prorsus a sim- ilitudine parentis ar- ripuit.
What is your name ?	Qui vocāris? Quod nomen tibi est?
I have forgotten the name.	Nomen perdiī.
He resembles you very much.	Tui similis est probe.

How old is he?—He is ten years old.	Quotum agit ætatis annum?—Decimum
He is more than ten years old.	Excessit. egressus est annos decem.
I am not yet six.	Nondum sextum ætatis annum egressus sum.
He is nineteen years old.	Undeviginti annos natus.
I am of your age.	Ego te ætate consequor.
He is of my age.	Æqualis est meus.
He is older, younger.	Natu major, proiectior; natu posterior, inferior.
Where do you live?	Ubi habitas?
My house is opposite the college.	Respondet domus mea huic gymnasio.
He lives very near us.	Propinque, nostris ædibus, accölit nostras ædes.
He lives near Maubert Square.	Habet se propter aream Mauberti.
He lives in the upper story.	Summis in ædibus habitat.
When will you be wise?	Quando sapies?
He is not very wise.	Parum admödum sapit.
He is not at all wise.	Nihil sapit.
You are too wise.	Præter modum sapis.
He has begun to study.	Disciplinas, litteras primis labiis attigit.
He is lazy.	Pigritia labōrat.
This is no time to be lazy.	Nihil loci est segnitiæ, desidiæ.

Wisdom increases with years.

He has good natural talent.

He has but little talent.

He studies with ardor.

Ratio cum ætate adoleſcit.

Multis natūræ muneribus, dotibus ornatus; plurimum ingenio vallet.

Ingenio parum potest. Contento studio litteras arripit.

7.

TO SPEAK, TO TELL.

LOQUI, DICERE.

Do I speak to you or not?

Tibi ego dico, an non?

Do you not wish to answer?

Dicisne, an non?

I know not what to say.

Quod dicam non reperio.

Fear has tied his tongue.

Lingua hæret metu.

There is nothing to say.

Jacent rationes.

I thank you for having thought of it.

Amo te, et non neglexisse habeo gratiam.

You can do nothing more acceptable to me.

Hoc mihi gratius facere nihil potes.

I could not keep from telling it.

Tenéri non potui quin declararem.

I have it on my lips.

Versātur mihi in labiis primoribus.

What have you to say about him?

Quæ habes dicere de illo?

That's well said.	Belle omnino, belle sane.
Did you ever hear tell of that?	Num hoc ex ullo audi- visti aliquando?
You add this of your own accord.	De tuo illud addis.
He does not say what he thinks.	Aliud dicit atque sen- tit; aliud dicit, aliud cogitat.
I shall tell you when there will be need of it.	Dicam tibi tum demum cum usus poscet.
What does he mean by that?	Quid istuc verbi est?
I tell the thing as it is.	Dico ut res est.
What do they say con- cerning the death of my brother?	Quod ad fratri obitum attinet, quid circum- fertur?
This is a secret, tell it to nobody.	Secreto hoc audi, tecum habeto.
You may tell it to him- self if you wish.	Vel ipsi hoc dicat licet.
He speaks well.	Scite et diserte loquitur.
He speaks distinctly.	Expedite, articulatim, distincte loquitur.
He speaks Latin quite well.	Satis commode Latine loquitur.
He speaks Latin ele- gantly.	Perbene Latine loqui- tur.
You speak Latin badly.	Latine admordum in- quinante loqueris.
He talks to me every- where.	Mihi usquequaque lo- quitur.

I am not able to speak a word	Nullum verbum pro- löqui potui.
Enough of words.	Satīs jam verbōrum est.
I heard him say it a thousand times.	Ex eo millies audīvi.
He is anxious to talk with you.	Cupit te conventum.
My father wishes to speak with you.	Vult te conventum pa- ter.
It is necessary to speak with John.	Convento Joanne opus est.
Desist from speaking badly.	Mitte male loqui.
Enough is said, this is enough on the sub- ject.	Satis jam verbōrum est, satis superque dictum est.
Let us cease speaking of these things.	De his dicēre desistā- mus.
Let us speak of other things.	Sermōnēm. alio trans- ferāmus.
That is no longer spoken of.	Jacet istud in tenēbris ; haec óbvolūta sunt silentio.
I shall say no more.	Hic jam plura non di- cam.
No one spoke a word.— At length he became silent.	Verbum nemo facit.— Tandem aliquando conticuit.
Are you serious or are you joking?—I am in earnest.	Jocone an serio ?—Ex- tra jocum, remōto jo- co, bona fide, ex ani- mo.

8.

TO ASK, TO ACCORD,
TO REFUSE.

PETERE, CONCEDERE,
ABNUERE.

To permit, to grant permission.

Dare copiam, facultatem, potestātem, licentiam.

Grant us a thing.

Unum sin̄te a nobis exorāri; unum concedēte, date nobis.

Permit me, I pray you, to...

Date mihi, quæso, veniam ut...

Suffer yourself to be prevailed upon.

Sine te exorāri.

I shall not go far, I shall return directly.

Non longius recēdam; jam hic adēro.

I permit you to go.

Per me ut abeas licet.

I grant this according to your request; the demand is reasonable.

Hoc precībus tuis concedō; æquum postūlas.

It is not allowed to do that.

Illicītum est hoc agēre.

I will permit you to do that.

Tibi permissūrus sum ut hoc facias.

Who gave you permission?

Quis tibi potestātem fecit?

I will not allow that to be done; I'll not tolerate it.

Non committam ut hoc fīeri possit; non patiar, non feram.

If you do it, you will be punished.

Hoc si egēris, non feres in tacītum.

You refuse me that which is of little value.

Mihi denēgas, quod tanti non est.

Do not ask again.	Ne quid ultra requiras.
He has never refused me.	Nihil unquam mihi abnuit, denegavit.
He received naught from him but a refusal.	Nihil ab illo nisi repulsam tulit.
I will see that you obtain what you demand.	Tibi quod postulas impetrabo.
He has permission to do anything.	Omnium rerum libertatem tenet.
As much as the teacher has allowed him.	Quantum praeceptoris voluntas tulit.

9.

TO DO A FAVOR, TO GIVE THANKS.	OFFICIUM ADHIBERE, GRATIAS AGERE.
Do me this favor.	Adhibe erga me istud beneficium.
Help me, I pray you.	Id, amabo, adjūva me
Can you do me this favor?	Potesne me ad illud adjuvare?
Do me this kindness.	Hoc beneficium adhibe?
Who has helped you?	Quem adjutorem habuisti?
How have I done you a favor?	Quid de te merui, commerui?
Can I not be of use to you in any way?	Numquid est quod opera mea vobis opus sit?
Nothing will I do more willingly.	Nihil est æque quod faciam lubens.

I am completely at your disposal.	Tuus sum mancipio et nexu
Everything is at your disposal.	Omnia tibi patent.
I am wholly at your service.	Totus tuus sum.
I am much obliged to you for that.	Amo te de hac re.
I am under great obligations to you.	Plurimum, magnopere, tibi debeo
I return you sincere thanks.	Plurimum tibi gratias habeo, ago, refero.
I shall never forget it.	Nunquam illius memoria effluet discendet; nulla hujus rei memoriam oblivio obscurabit.
He has often done me a favor.	Multis me beneficiis complexus est, devinxit.
He has tendered me his services.	Ad hoc oporam suam professus est.
He is the most obliging man that I ever met.	Est omnium quos quidem novirim officiosissimus.

10.

DIFFERENT USES OF
THE VERB TO DO.

How will you find a means to accomplish it?

VARIUS USUS VERBI
FACERE.

Quam inibis viam ut id perficias?

Would you dare do that?—Certainly.	Ausisne hoc facere? Plane, omnino prorsus, ausim equidem
Which of you would dare do that?	Quotusquisque vestrum hoc audeat?
If you do this you will be punished.	Hoc si egēris, non feres tacitum.
I have been punished enough, more even than I deserved.	Satis superque poenārum dedi.
It does not concern you.	Nihil tuā refert.
I am not sorry for having done it.	Haud muto factum.
What! you dared do that?	Quid? tu ausus es?
At whose solicitation did you do it?	Cujus hoc hortātu fecisti?
He did that without thinking.	Non fecit hoc de industria, per imprudētiām hoc fecit, imprudentia ab eo pectatum est.
But we, what have we done?	At vero nos quid commisimus?
As for the rest, I will know what to do.	Sciam de reliquo quid agendum sit.
What must be done?	Quid facto opus est?
What must I do?	Quid me par est facere
Tell me what is to be done?	Præscribe mihi quid facto sit opus?
I well know what I must do.	Recte ego meam res sapio
Did you do it? Yes.	Idne fecisti? Admōdum

Will you do it? Cer- tainly.	Faciesne id? Maxime.
You do well.	Facis commōde.
I did it in consideration of you.	Merito tuo feci.
Do me this favor.	Istud erga me benefi- cium adhibe.
What shall I say to please you?	Qui pro tuo desiderio dicam?
I shall do it with all my heart, most wil- lingly.	Faciam illud anīmo li- benti prolixoque; fa- ciam illud ex anīmo lubens.
Do it according to your judgment.	Judicio tuo rem per- mitte.
Consider well what you are about to do.	Vide etiam atque etiam quid sis factūrus.
Look to what you are doing.	Vide quid agas.
You will have to deal with Lentulus.	Res tibi erit cum Len- tūlo.
What are you doing? You are doing noth- ing but playing.	Quid tibi agis? Nihil aliud quam ludis.

11.

TO THINK, TO HAVE A
THOUGHT.

What is your intention?
This is my resolution.
This is rooted in his
mind.

SENTIRE, SENTENTIAM
AGITARE.

Quid tibi consilii est?
Mea sic est ratio.
Hoc ejus anīmo insīdet.

The affair is worthy of attention.	Consilii res est.
But you, what think you of it?	Tu vero quid sentis?
What is your opinion? Are you of this opinion?	Quid sentis? Siccine est sententia?
Now then, what think you of it?	Age vero, agēdum qui censes?
What advice do you give me?	Quid mihi auctor es? Quid mihi suades?
Think no more of those things.	Evōca anīmum ab his negotiis?
Think seriously of that.	Cogitatiōnem illam toto pectōre amplectēre.
Think a little of that.	Id tantisper cogīta.
This is your opinion.	Ita censes, sentis; tibi ita vidētur.
In my opinion.	Meā quidem sententiā, quantum ego augūror, ut mea fert opinio.
We are of the same opinion.	Nostri sensus congruunt.
I am of your opinion.	Tibi assentio, tecum sentio, eo in tuam sententiam, tuæ sententiæ faveo.
I am not of Celsus's opinion.	Nec Celso accēo.
Add my opinion to that of Cæsar.	Adscribe me sententiæ Cæsāris.
They have been of different opinions.	Distracti sunt, abiērunt in diversas sententias.

The opinions agree.

Sententiæ constant, ad unum idem sentiunt omnes

The opinions are contrary.

Tendunt in diversum sententiæ.

This subject merits our attention.

Consilii res est, res ista habet deliberatiōnem.

Consider it, I pray you.

Considerāte cum anīmis vestris velim.

I think of it day and night.

Cura haec apud me excūbat.

I shall give it my serious attention.

De hoc valde vidēro.

It came to me when I was not thinking of it.

Id nec opinanti accidit, præter opiniōnem.

You remind me of my duty.

Me admōnes officii mei.

Did he impart to you anything concerning his intention?

Nihilne impertiit tibi sui consilii?

12.

ON BANQUETS, REPASTS.

DE CONVIVIIS SEU EPULIS.

Have you dined? — No, not yet.

Prandistine? — Non-dum, minime, nequāquam.

How long have you been fasting?

Quam pridem, quam dudum non edisti?

I promised to take supper with Cæsar.

Cæsari condixi, promisi; Cæsari cœnam condixi, ad cœnam promisi.

I shall take supper and then go to bed.	Cœnabo, post demum ibo cubitum.
He went away without taking dinner.	Impransus abiit.
He went to bed without his supper.	Incœnatus decubuit.
To invite anyone to dinner.	Aliquem in prandio accipere; prandio, mensæ adhibere.
To invite anyone to supper.	Aliquem invitare, vocare ad cœnam.
To prepare dinner, a repast.	Prandum curare, apparare, epulas, convivium instituere, parare.
After dinner, breakfast.	A prandio, a jentaculo.
To begin the repast.	Irruere, invadere in officium.
To eat mutton.	Ovillam edere.
To partake of partridge.	Perdice vesci.
With these victuals you whet my appetite.	His cibis renovas mihi integrum famem.
To appease hunger.	Famem replere.
To eat something with one's bread.	Adhibere aliquid ad panem, adjicere aliquid pani.
What kind of bread do you wish?	Qualem vultis panem? cuiusmodi panem vultis?
To quench thirst.	Explere, extinguere, sedare, levare sitim.
This makes one thirsty.	Hoc sitim accedit.
To give drink to anyone, to pour out wine.	Potum alicui miscere, administrare; vinum infundere.

He drinks sparingly, he never drinks wine.	Exiquo utitur potu, ab- stemius est.
To drink wine that is too pure, too strong.	Meracius vinum su- měre, adhibēre.
To drink wine much di- luted.	Dilutius potāre.
To drink one's health.	Propināre salutem ali- cui.
See that my dinner be got ready.	Vide mihi prandium.

13.

EVENING, NIGHT, SLEEP.

The sun is set.	VESPER, NOX, SOMNUS.
At sunrise ; at sunset.	Occidit sol, sol ad occā- sum abscessit.
At the close of evening. It is getting late; night is coming on.	Oriente sole, sub ortum solis; occidente sole, sub occāsum solis.
The nights are less long in summer than in winter.	Nocte concubia.
There's a new moon.	Advesperascit; declīnat, inclīnat ad vespērum dies, nox appētit, in- stat.
To study far into the night.	Noctes contractiōres sunt æstate quam hi- ēme.
	Luna ad initium recur- rit.
	Ad multam noctem stu- dēre.

He stays awake whole nights; he passes sleepless nights.	Pervigīlat noctes totas; noctes insomnes dūcit.
He set out during the night.	In noctem se conjēcit, multa de nocte profectus est.
Have all gone to bed ? Let us go to bed.	Decubuēruntne omnes ? Cubitum discedāmus; quiēti nos tradāmus.
Sleep has taken hold of me.	Me complexus est somnus.
Sleep has made him drowsy.	Oppressit eum somnus.
You must not go to sleep.	Tibi dormitandum non est.
To cause one to arise.	Excitāre e lecto.
Arise, the sun is already high.	Surge, dies est, diēi multum jam est.
He sleeps undisturbed.	Secūrus dormit.
This induces, invites sleep.	Hoc somnum inducīt, facit, conciliat, excītat.
This wards off sleep.	Hoc somnum prohībet, hoc somnum adīmit.
I have not slept a wink this night.	Hac nocte non quiēvi, somnum non vidi nullam partem noctis requiēvi.
I arose, it was still night.	De nocte multa, concubia nocte exsurrēxi.
I slept longer than is my custom.	Arctior quam solēbat me somnus tenuit, complexus est.

To-morrow I shall sleep
to my heart's content.

To sleep late in the
morning and to sit
up far into the night.

He sleeps during the
day and remains
awake at night.

Crastīna die me somno
replēbo.

Ad multum diēi, ad
multam diem dor-
mīre; ad multam lu-
cem stertēre et ad
multam noctem vigi-
lāre.

De die dormit et de
nocte vigīlat.

14.

TO SELL, TO BUY, TO PAY.

VENDERE, EMERE, SOLVERE.

To sell at auction, at
public sale.

To ask the price of any-
thing.

How much do you wish
for that?

What is the price of
that?

How much did he sell
this for?

How much has that
cost you?

That is beyond price.

That costs me nothing,
that costs me a great
deal.

Per praeconem, auctiōne
vendēre.

Mercis pretium exqui-
rēre.

Quanti hoc judicas, æs-
tīmas?

Quanti est hoc?

Quanti hoc veniit?

Quanti hoc venit, con-
stat?

Hoc extra pretium est.

Hoc mihi gratis con-
stat; mihi magno
constat.

He bought a book very cheap, very dear.	Librum comparāvit vi- li, impenso.
He gave me the price I demanded.	Meo pretio emit.
He sells cheaper than the others.	Vendit minōris cæteris.
Provisions are cheaper.	Laxāvit annōna.
Horses are selling cheap.	Jacent equōrum pretia.
It is for you to say what it is worth.	Tua judicatio est.
These apples sell for a cent apiece.	Poma hoc teruntio æs- timantur, adquāto singillātim pretio.
They have come to an agreement.	Venērunt ad pactiōnem.
He did not stand to the agreement.	Non stetit conventis pactis.
This has put me in debt.	Hoc mihi æs aliēnum attūlit.
He is much in debt at Rome.	Multa Romæ nomīna contraxit.
He is able to pay his debts.	Solvendo est.
To pay on time.	Ad tempus, ad diem dictam, respondēre, solvēre.
Pay me what you owe me.	Dissolve mihi quod de- bes.
You are paid.	Habes tibi res solūtas.
I shall institute a process against you, we will go before the judges.	Tibi scribam, dicam; ad judīces veniēmus.

To demand payment,
to pay one's debts. Nomīna exigēre.—Sol-
vēre, dissolvēre æs
aliēnum, nomīna.

15.

ON VARIOUS GAMES.

Do you wish to play ?
Let us play together.
How much do you wish
to wager ?

To win the wager.

I accept the terms.

I give you the game.
To give an opportunity
to retaliate.

Come then, let the con-
test be renewed.

To challenge anyone to
play.

I am not afraid of him
at playing ball.

Hunting and foot-ball
refresh me a great
deal.

To play at foot-ball.
He is teaching him how
to play at foot-ball.

DE VARĪS LUDIS.

Placetne tibi ludere ?
Inter nos ludāmus.
Qua sponsiōne vis lu-
dere.

Sponsiōne vincere;
sponsiōnem vincere.
Conditiōnem non res-
puo, conditiōnem se-
quor.

Tibi cedo.
Reddēre certamīnis po-
testātem ; lusus repe-
tendi copiam facere.

Age, certāmen instaurē-
tur.

Ludo aliquem poscere

De pila palmaria non
eum metuo.

Anīmum meum mire
recreat, reficit, oblec-
tat, afficit venatiōnis
usus et pila.

Ludere pila.

Docet eum pila.

To play prisoners' base.	Cursu ad metas conten dĕre.
To play at skittles.	Truncūlis ludĕre.
To play chess.	Latruncūlis ludĕre.
To spin top.	Versāre, agitāre, rotāre torquēre turbīnem.
To play at draughts.	Calcūlis ludĕre.
To play at hunt the slipper.	Solea detrita ludĕre.
To play at odd or even.	Ludĕre par impar.
To learn fencing.	Discere rudib⁹.
He fences.	Rudib⁹ elūdit, digladi- ātur.
To fence with anyone.	Batuere cum aliquo ru- dib⁹.

16.**DISPUTE, ACCUSATIONS.****ALTERCATIO, ACCUSA-
TIONES.**

Why this dispute?	Quorsum, quorsus haec disputatio, indignatio?
What is the question at issue?	Quid est argentum querelæ?
They quarrel like women.	Altercantur inter se mu- liorum ritu.
Do not cry.	Omitte lacrymas.
He cries whenever he wishes.	Habet lacrymas in po- testate.
What wrong has he done you?	Quid tibi injuriæ fac- tum est?
Who gave you that name?	Quis hoc tibi nomen im- posuit, indidit?

Call him in my name.	Voca illum meis verbis, illum, nomine meo accerse.
How have I done wrong?	Quid, qua in re peccavi?
What wrong have I done?	Quid offendi?
What great fault have I committed?	Quid tantopere deliqui?
What crime has he committed?	Quod scelus admisit, patravit, commisit?
Did it happen through any fault of mine?	Meritone meo id accedit?
How did the affair come off?	Uti res gesta est?
What happened then?	Quid tum postea?
He drove me from my place.	Extrusit me de loco.
He struck me with his fist.	Pugnos mihi impedit, infrigit, inflixit.
He tripped up my heels.	Me supplantavit.

17.

TO LISTEN ATTENTIVELY, TO BE ATTENTIVE.	ATTENTE AUDIRE, ANIMUM ATTENDERE.
Listen attentively.	Erigite aures, animum attendite, advertite.
Lend your ear and listen.	Admove aurem et subausculta.
You are paying attention to something else.	Alias res agis.

You are not listening.	Tuæ peregrinantur au- res.
Listen. I want to say a word to you.	Ades dum, paucis te volo.
Listen without saying a word.	Silentio, attento an̄mo adesse, audire.
You interrupt me! you reply to me!	Mihi interloquēres! mi- hi obloquēris!
What is your reply?	Quid repōnes?
Without reply.	Dicto citius, abjecta om- ni cunctatiōne.
Be quiet and calmly listen.	Favēte, adeste æquo an- ̄mo.
Be attentive.	An̄imum et aures ad- hībe.
Wake up, be attentive.	Explīca atque excūte intelligentiam tuam.
Pay attention to what I am going to tell you.	Attende, adverte an̄- mum ad ea quæ dic- tūrus sum.
Keep this well in mind.	Haec in memoria ves- tra penitus insideant.
Look out for what fol- lows.	Attendite an̄mos ad ea quæ sequuntur.
Pay attention to what I ask.	Quid petam, an̄mo at- tendite.
You speak too long and too much.	Nimis diu et nimium loquēris.
He is a little dull of hearing.	Aures habet hebetiōres.
Take a higher tone.	Intende, attolle vocem.
Lower your voice.	Remitte vocem.
You speak too freely.	Liberiōre utēris lingua.

Accustom yourself to speak Latin.

Listen to what I say.

Stand erect.

He threw stones at me.

He makes everyone laugh.

You do nothing but tell untruths.

Beware of lying to me.

There is no reason why I should lie to you.

Have you done it?—Yes.

Do you deny it?—Yes, I deny it.

What excuse have you? Will he offer his age as an excuse?

It is not my fault, I am innocent.

It is your fault.

How long is it since you began to reform?

You have rendered yourself guilty of a serious offense.

Excuse me.

Excerce te Latino sermōne, Latīne loqui.

Attendite me dicentem.

Rectus assiste, sta recto corpōre, sta in pedes.

Appetit me lapidibus.

Risum omnibus movet, concitat.

Nullus tibi mentiendi mōdus est.

Cave mihi mendacii quidquam.

Causa nulla est cur apud te mentiar.

Idne fecisti?—Admōdum.

Negasne?—Nego enim vēro.

Qua excusatiōne utēris? —An aētātem affēret?

Culpa vaco, sum extra culpam, abest a me culpa.

A te peccātum est, penes te culpa est, résidet ejus rei in te culpa.

Ecquando te ad bonam frugem recipies?

Gravi te scelēre devinxisti.

Excusātum me habeas.

I accept your excuse.

Accipio, admitto, capio
tuam excusatiōnem.

I will let your father
know of your laziness.

Defēram nomen tuum
ad patrem de prigri-
tia.

18.

TO OBSERVE, TO SEE,
TO PERCEIVE.

Look at me.

See what you are doing.

Turn your face to the
audience.

See how he walks.

Did you not observe it?

I had not perceived it.

I did not notice it.

What is going on? I
am wholly in the
dark.

I shall put it before
your eyes.

Show him to us.

Does not my father sus-
pect it?

He has sharp eyes.

ANIMADVERTERE,
VIDERE.

Converte ora et oculos
in me, ad me.

Vide quid agas.

Admove vultum ad au-
ditores.

Vide ut incēdat.

Ecquid non animadver-
tis?

Id non observavēram.

Hoc me prætervolāvi,
non hoc observāvi.

Quid agitur? Mihi
enim tenebræ sunt.

Rem subjiciam oculis
vestris, ponam vobis
ob oculos, in conspec-
tu vestro collocābo.

Exhibe illum nobis.

Numquid patri suboleat?

Oculos habet acutos.

He looks at us askance.	Perversis, malis, oblī- quis, torvis oculis nos intuētur.
Pupils have their eyes continually on their teacher.	In vultu praeceptōris habitant discipulōr- um oculi.
I have never been able to discover their tricks.	Illōrum fallacias nun- quam præsensi.

19:

TO EXPLAIN, TO CLEAR UP A DIFFICULTY.	EXPLANARE, DIFFICUL- TATEM APERIRE.
What is the meaning of that word?	Quid valet, sonat illa vox? Quænam est hujus vocabuli notio?
What does that word signify?	Quæ notio subjecta est huic voci, quid istud verbi est?
Let us examine that word.	Explicēmus illud ver- bum et exutiāmus.
That word is not in use.	Verbum istud est insō- lens, inusitatūm, tri- tum non est illud vo- cabūlum.
This word has changed its meaning.	Recessit hoc verbum a vetéri sui significati- ōne.
That word means many things.	Huic verbo multiplex subjecta est significa- tio

This word can have two meanings.

These two words have the same meaning.

What is the interpretation of this passage?

I do not thoroughly understand this passage from Cicero.

Do you understand what I say?

Did you understand that? or, Do you not understand it yet?
Yes, very well.

He does not understand a word of it.

I do not quite understand what you wish to say.

I do not quite understand what that word means.

I will make the difficulty clear to him.

To clear up a difficulty.
To explain anything to children.

Verbum istud in duas sententias accipi potest.

Haec duo verba unum sonant, eamdem habent sententiam, notationem

Quænam est hujus loci sententia?

Parum intelligo, minus locum istum a Cicerone accipio.

Tenes quod dicam?

Hoc intellexisti? an nondum etiam? Imo callide.

Nihil in eo videt.

Nondum tuam cogitationem assecutus sum, percipi.

Parum intelligo, minus capio, non satis novi quid haec vox sonet.

Illum ad intelligentiam hujus difficultatis adducam.

Aperi difficultatem.

Aliiquid puëris prælegere, exponere, explanare, interpretari.

To interpret a passage from Cicero.	Locum Ciceronis explanāre, aperīre, illustrāre.
To translate word for word.	Totidem verbis interpretāri.
To give a free translation.	Diffusius, enodatius explicāre; dicēre latius; plenius exprimēre; uberius explanāre.

20.

TO STUDY, TO READ, TO LEARN BY HEART.	STUDIIS VACARE, LEGERE, MEMORIÆ MANDARE.
I study as much as I can.	In studiis pro mea parte versor.
To give oneself up to work, to study.	Dare se labōri; tradere se studiis.
To labor in vain.	Labōrem inānem suscipere; labōrem profundere.
He did not labor long.	Labōrem diutius non tulit.
He studies zealously.	Ad, in studia incumbit.
He studies with as much ardor as ever.	Studet ut cum maxime.
He loves study very much.	Satis exardet ad litteras.
He has an insatiable love for reading.	Est in eo inexhausta aviditas legendi.
They all study as best they can.	Omnes certātim, alius alio diligentius student.

I read all the time.	Nihil mihi temporis a legendo vacat.
I employ all my spare time in reading Ci- cero.	Otium in legendo Cice- rōne consumpsi.
Cicero is continually in his hands.	Nunquam Cicerōnem de manib⁹ depōnit, demittit.
He has begun to trans- late the complete works of Cicero.	Interpretandi Cicerōnis provinciam suscepit.
I employed the after- noon in reading Vir- gil.	Pomeridiānum tempus lectiōne Vergili⁹ tra- duxī, transmisi.
You have not Virgil in your hands.	Non habes Marōnem præ manib⁹.
To read the poets.	Poētas evolvere, vol- vēre, percurrere.
To read the rules over and over.	Præcepta crebro regus- tare.
They study Greek with ardor.	Calent littræ Græcæ.
But little study is being done now.	Frigent nunc littræ.
To learn by heart.	Discere memoriter; me- moriæ tradere, man- dare, percipere.
He no longer desires to learn.	Discendi voluntatem abjēcit, depositum.
To learn one's lesson.	Lectiōnem memoriae commendare, man- dare.

To recite anything.	Aliquid reddere sine scripto, memoriter, ex memoria pronuntiare, recitare.
To recite intelligently and slowly.	Sensim et lente recitare.
To recite one's lesson in haste.	Cursius lectiōnem recitare.
You have skipped three verses in reciting.	Tres versus recitando prætervolasti, prætermisisti, omisisti.
His memory has failed him.	Memoria lapsus est.
Begin your lesson over from the beginning.	Ordire lectiōnem ab integro.
He knew hardly anything.	Nihil admōdum sciēbat.
The words did not come to me.	Neque mihi succurēbant verba.
I'm not myself.	Apud me non sum.

21.

TO TRANSLATE, TO COMPOSE, TO WRITE.

INTERPRETARI, SCRIP-
TIONI ANIMUM ADHIBERE.

To translate into Latin.

Latīne reddere, interpretari; in Latīnum sermōnem transferre, vertere.

To translate Greek word for word.

Adverbum de Græcis littēris exprimere.

To render word for word.	Verbum verbo exprimere, reddere verbum pro verbo.
To write an exercise.	Opus elaborare, perpolire, perficere.
I have worked hard over this exercise.	In eo vehementer desudavi.
We compose in verse and in prose.	Stricta oratione scribemus, soluta oratione.
Apply yourself to your theme.	Converte, adhibe animum ad scriptiōnem.
To write one's composition with care.	Scriptiōnem accurare, elaborare, polire, limare.
I write a theme every day.	A scriptiōne nullus mihi dies vacuus est.
Your theme has not been corrected thoroughly.	Ultima lima defuit scriptiōni tuae.
To review and correct anything diligently.	Aliquid summa cura et diligenter recognoscere.
This student excels in prose, and that one in poetry.	Hic oratoria facultate, ille præstat poetica.
You have made the same mistake as he.	Idem peccasti ac ille.
How much time have you given to your composition?	Quantum temporis scriptiōni tribuisti?
To win prizes.	Præmia conséqui.
He understands Greek very well.	Luculente, luculenter Græce novit.

He is not acquainted with Latin.	Latīne nescit.
He has not translated that passage well.	Hanc sententiam male interpretātus est.
To this passage he has given an entirely dif- ferent meaning.	Hunc locum in contra- rium sensum detorsit.

22.

TO MAKE A PEN, TO WRITE.	CALAMUM CONFOR- MARE, SCRIBERE.
To make a pen.	Calāmum apparāre, con- formāre.
Make this pen pointed and that one blunt.	Hunc mihi calāmum in acūtum mūcrōnem, illum vero in latiō- rem conforma.
To see if a pen be good.	Calāmum experīri.
To write on the back of the paper.	In aversa charta scri- bere.
Blank paper.	Pura charta.
I have no paper.	Non suppētunt mihi chartæ.
My paper allows the writing to be seen on the other side.	Transmittit litteras pa- pyrus mea.
To make an erasure.	Mendum scripturæ litū- ra tollēre, delēre, ob- literāre.
I am pleased with the writing of Lentulus.	Placet mihi Lentūli manus.

Write this in your note-book.	Refer hoc in adversaria.
You have blotted my book with ink.	Atramenti effusione chartam meam infecisti.
To stain one's book with ink.	Atramento librum maculare inquinare, fœdare.
To write what he dictates.	Ejus dictata scribere; excipere.
Lend me that book.	Commoda mihi librum, da mihi utendum hunc librum.
Give me my papers, that paper.	Cedo tabulas, hanc chartam.

23.

ON LETTERS, AND HOW THEY SHOULD BE SIGNED.

To fold a letter.

To seal a letter.

To open a letter.

To address a letter.

To send letters to anyone.

He has delivered letters to me unopened.

DE EPISTOLIS, ET IN EXTREMIS EPISTOLIS QUOMODO VALEDICENDUM SIT.

Epistolam complicare.
Obsignare litteras, epistolam sigillo munire, signo litteras obsignare.

Epistolam resignare, resolvare, explicare.

Epistolam inscribere..

Litteras ad aliquem scribere, mittere, dare.

Litteras integro signo mihi reddidit.

To intrust letters to any-one.	Alicui litteras committere.
We hear no longer from you.	Conquiescunt litterae tuæ.
I have not received a letter from you for a long time.	Litteras tuas jamdūdum desidero.
Why did you not write to me?	Cur conticescunt tuae littéræ?
Write to me as often as you can.	Ad me quam sæpissime scribas.
Not a bit of news from Cappadocia.	E Cappadocia ne hilum quidem.
I shall write often to you, do not forget to answer my letters.	Scribam ad te sæpe, vide ut par mihi sis.
I shall not write to you again; I shall be less long.	Littéræ meæ* conquiscent; longiore epistola supersedēbo.
I shall write to you more at length when I shall have more time.	Pluribus verbis ad te scribam quum plus otii nactus ero.
Truly I had not a word of news to tell you.	Plane nihil erat quod ad te scribērem.
I had no news to send you.	Nihil habēbam quod dicērem.
I received your short letter; your letter gave me much pleasure.	Accēpi perbrées tuas litteras; gratæ mihi tuae littéræ fuērunt.
I thank you for your letters; they gave me great pleasure, especially that of Sextius.	Gratum quod mihi disti epistolas, quae quidem me delectārunt, in primis Sextii nostri.

Tell me as soon as possible what you are doing and what you intend to do.

Tu velim, et quid agas et quid actūrum te putas, facias me quam diligentissime certiorēm.

Brutus is expecting a letter from you.

Tuas jam littēras Brutus expectābat.

Vale.

Da operam ut valeas, hoc mihi gratius facere nihil potes.

Tu me diliges et valebis.

Cura si me amas ut valeas.

Vale, et matrem meosque tibi commendatos habe.

Me velim, ut facis, diligas, valetudinique tuę et tranquillitati animi servias.

Valebis, meque, ut a puero fecisti, amabis.

Ama nos et vale.

Cura ut valeas; et me, ut amas, ama.

Bene vale et me diligē.

Fac valeas, meque mutuo diligas.

Valete, mea desideria, valete.

Etiam atque etiam vale.

Tu velim tuam et Tulliolę valetudinem cures.

Valetudinem tuam cura diligenter.

Fac ut tuam et Tullię valetudinem cures.

Maxime autem date operam ut valeatis, si nos vultis valere.

Cura ut valeas, et ita tibi persuadeas, mihi te charius nihil esse, neque unquam fuisse.

Reliquum est ut te orem, ut valetudini tuę, si me et tuos omnes valere vis, diligentissime servias.

Cura, mi frater, ut valeas.

Fac, mi frater, ut valeas.

Vale, mi optime et oplatissime frater.

Mi frater, vale.

Te oro etiam atque etiam, mi frater, ut valeas.

Cura, mi suavissime et charissime frater, ut valeas.

Vaie, mi suavissime et optime frater.

*Cura ut valeas et nos ames, et tibi persuadeas te a me
fraterne amari.*

Cura ut valeas etiam atque etiam, Tiro noster.

*Quantum me diligis, tantum fac ut valeas, vel quan-
tum te a me scis diligi.*

Ama nos et vale.

Cura te etiam atque etiam diligenter.

Cura, mi Tiro, ut valeas.

*Salvebis a Cicerone, salve a Petro, salutat te Cicero
meus.*

Cicero bellissimus tibi salutem plurimam dicit.

Tullia tibi plurimam salutem adscribit.

Terentia te salvere jubet, Cicero te salutat.

*Terentia tibi salutem, Terentia tibi imperit multam
salutem.*

Domus te nostra tota salutat.

Tulliolæ et Ciceronis salutem dicio.

Multam salutem Pilicæ.

Dionysio plurimam salutem.

Attico plurimam salutem velim dicas.

Dionysium velim salvere jubeas.

Jubebis meo nomine salvere Paulum.

Ex me salutato præceptorem tuum.

Saluta meis verbis Joannem.

Salutem Marcello.

Salutem dic Petro meo nomine, quem ego in oculis fero.

Molinio meo multam salutem.

Salutem quibus videbitur, Contarello præcipue, et Gerardo.

Communibus amicis a me multam salutem.

24.

VARIOUS FAMILIAR EXPRESSIONS.

For example.

For form's sake.

On tiptoe.

With equal chances.

Single-handed — by one's self.

For a special business; as occasion serves.

As far as I am able.

In proportion.

With the whole hand— liberally.

In person.

According to the weather.

According to your pleasure.

In earnest, seriously.

I will say it with your permission.

VARIAE LOCUTIONES FAMILIARES.

Verbi causa, verbi gratia, exempli causa.

Dicis causa.

Suspenso pede.

Æquo Marte.

Suo Marte.

Pro re, pro re nata.

Pro mea parte, pro virili parte.

Pro portiōne, pro rata portiōne.

Plena manu.

In propria persona.

Pro cœli conditiōne.

Ex anīmi tui sententia.

Ex anīmi sententia.

Bona venia tua dixerim, pace tua dixerim

It is finished.	Actum est.
Well done!	O factum bene!
I am vexed at it.	Nolle factum.
I do not repent of what has been done.	Haud muto factum.
It goes well.	Bene habet, est.
Evil to him who wags.	Quiesce melius erit!
Leaving joking aside.	Aufer nugas.
As was my duty.	Pro eo ac debui.
That you may not be deceived.	Ne tu frustra sis.
Contrary to what he says.	Contra ac dicit.
Since it was convenient.	Ut par erat.
As much as possible.	Quoad ejus fieri potuit.
As much as you are able.	Quoad ejus facere poteris.
To tell the truth.	Ut verum loquar, ne dicam dolo.
Not to lie.	Ne quid mentiar.
It is your duty to teach.	Tuae sunt partes docere
It is now my duty.	Meae nunc partes sunt.
Each one in his turn.	Sua quisque vice, suo quisque ordine.
It is your affair.	Tua res est, tua res agitur.
The business is not pressing.	Res habet moram.
He did it without thinking.	Per imprudentiam fecit.
Neither this nor that.	Neve hoc, neve illud.
For that is all nonsense.	Quippe leve est totum hoc.

How is that possible ?	Qui potis est ?
Let me alone.	Quoniam omitte me.
Will you not let me alone ?	Non omittis ?
Will you soon have finished ?	Potin' ut desinas ?
He finds a great deal of fault with it.	Accerrime illud vituperat.
They are not numerous.	Non ita multi sunt.
I am at work on a book.	Liber est in manibus.
The affair has turned out to my liking.	Res obtigit atque optabam.
We should take men as we find them.	Ut homo est, ita morem geras.
I want nothing to do with you.	Extranum̄um mihi es.
I wish to have a word with you.	Paucis te volo.
It is useful, important.	Op̄ræ pretium est.
To live but for the present.	In diem vivere.
To take note of.	Ad memoriam notare.
To speak from the manuscript.	De scripto dicere.
He is certainly much mistaken.	Næ ille vehementer errat.
What else could he do ?	Quid fecisset aliud ?
After the fashion.	Ut novus fert usus.
To tell the truth, you are genteel.	Extra jocum, homo bellus es.
There is nobody who does not like you.	Unus nemo te diligit.
To behave according to one's fancy.	Suo nutu regi.

Everyone after his manner.	Suus cuique mos.
To read <i>recto tono</i> .	Uno tenōre legēre.
Seeing the time it is.	Ut diēi tempus est.
As near as I can remember.	Ut mea memoria est.
This is easy.	Hoc in promptu est, jacet.
The matter is not clear.	Non liquet,
My account agrees, is right.	Constat mihi ratio.
Right or wrong it matters little to us.	Recte an secus nihil ad nos.
He asks for you at the door.	A janua te quærit.
There is nothing in the world that I would do more willingly.	Nihil est æque quod faciam libens.
I am not at all anxious about that.	Nihil isthæc moveo ac eculo.
He cares nothing for what they say of him.	Sermōnes homīnum de se facile sustinet.
All things are turning out as I would wish.	Mihi omnia voto compētunt.
Believe me, you will rejoice at having done it.	Gaudēbis facto, crede mihi.
Everything goes well with him.	Res illi omnes ad votum fluunt, succēdunt.
There's not so much in it as is reported.	Non tantum est in re quantus est sermo.
The labor has been expended with profit.	Constat opēræ fructus.

Everything befalls me against my will.	Omnia mihi eveniunt præter sententiam.
I hardly kept from laughing.	Ægre risum continui.
I cannot keep from laughing.	Nequeo risum continere, tenere, cohíbere.
He said that to excite laughter.	Anīmi gratia, hoc dixit.
To take seriously what was said in jest.	Prævertēre serio quod dictum est per jocum.
Let us see how all this will end?	Videāmus hoc quorsum evādat.
I know not what you are aiming at.	Quo evādas nescio.
That word has escaped me.	Hoc verbum mihi excidit.
You will pay for this, I will be revenged.	Hoc feres non multum.
Mind your own business.	Tuas res pérāge.
Saving the company's respect, with all due respect, etc.	Salva audientium reverentia. dicto sit veña, bona adstantium sit venia, honor sit auribus.
The sooner the better.	Quod celerius, id potius est.
Close your ranks.	Ordīnes stipāte, compri- mīte.
It is indifferent to me.	Hoc perinde, proinde est.
Suppose that it is so.	Demus hoc ita esse.

Let it be so, what then?	Ita res se habeat, quid deinde.
What more do you want?	Quid vis amplius?
I answer for this on my honor.	In hanc rem fidem meam interpōno.
You return a wrong an- swer to my question.	Aliud mihi respondes ac rogo.
I have an answer all ready.	Ad manum est respon- sio.
I shall answer for you.	Respondēbo vestram vi- cem.
He has forgiven me everything.	Omnium mihi gratiam fecit.
Pass to the right.	Concēde ad dextram.
To punish anyone to serve as an example for others.	Exemplum severitatis in aliquo statuere, edere.
He and I are great friends.	Cum illo magna est mi- hi gratia.
We must consider that.	Habenda est ejus rei ratio.
That seems to me to be a very good reason.	Valet haec ratio apud me multum.
That argument is against you.	Ratio illa contra te valet.
You are completely mistaken.	Tota via, toto coelo erras.
One or the other is mis- taken.	Alter nostrū fallitur.
It is other than you say.	Alīter se habet ac dicis.
I am not very sure of that.	De illa re parum mihi certum est.

They esteem this as of no importance.	Nullius momenti hoc ducunt.
Who hatched that rumor?	Quis hujusmodi dissipavit, disseminavit rumorem?
That hat becomes your head well.	Belle quadrat, convenit hic pileus capiti.
Let me recover myself. I am not myself.	Sine ut ad me redeam. Apud me non sum.
Pass along, I want nothing from you.	Transi, nihil te moror.
That relieved me a little.	Hoc me aliqua ex parte relevavit.
It has become a proverb.	Increbuit res proverbio.
That has passed into a proverb.	Hoc proverbii locum obtinuit, hoc abiit in proverbium.
In order not to retain you any longer.	Omnino ut te absolvam.
I meet you very opportunely.	Optime te mihi offers.
He said that ingenuously.	Natīva venustāte hoc dixit.
Let us draw lots, if you will.	Res revocētur ad sortem, sorte dijudicētur, si tua fert voluntas.
Choose that which best pleases you.	Utramvis, utramlibet accipe.
Let us pass over those things.	Age, omittāmus ista.
Let us now see the rest.	Jam porro videāmus caetera.

I did that out of regard
for you. Merito tuo hoc fēci.

He has well merited it. Meritissimo ejus.

25.

VARIOUS QUESTIONS.

VARIAE FORMULAE PERCUNCTANDI.

How came that suspi-
cion?

Quī tibi ista incidit sus-
picio?

What reason had he for
doing that?

Quid habuit argumenti
quamobrem hoc fe-
cerit?

What is your reason for
being angry with me?

Quid negotii et quam-
obrem succenses mihi?

What ails you?

Quid tibi aegre est?
Quid aegre animo tuo
factum est?

You make me angry,
you provoke me.

Mihi aegre facis.

What are you mad
about?

Quid tibi stomācho est?

Why so much noise and
talk?

Quorsum tot clamōres
et verba?

But what need of more
proofs?

Sed quid ego argumen-
tor? Quid plura dis-
pūto?

Why beat about the
bush?

Quid opus est circui-
tiōne? Quid verbis
opus est?

What need did he have
of me?

Quid opēra mea egēbat?

What have you to settle with him?	Quae ratio tibi cum illo intercedit? Quid tibi cum illo commercii est?
Attend to your own affairs.	Tuas res peräge.
What brings you here?	Quae tu causa huc affert, vocat?
Who introduced that custom?	Quis ascivit hanc consuetudinem?
With what do you busy yourself?	Qua in re vitam exerces?
What profession do you follow?	Quam vitae conditio nem sequeris?
What benefit do you derive from that?	Quam ex hac re utilitatem ducis? Quid hoc habet commodi.
To whom has that been profitable?	In cuius hoc utilitatem cessit?
This will redound to your advantage.	Utilitatem redundabit hoc ad tuam.
For whose benefit?	Cui bono?
How happens it that you do not know this?	Qui fit hoc nescias?
How happens it that I do not know it?	Qui fit ut ego nesciam?
Do you know it? why should I not know it?	Idne scis? quid ego nesciam?
Why not?	Quid ita non? Quidni?
Have you not given a thought to your reputation?	Nihil tibi venit in mente existimatiōni consulere?
Why do you tremble?	Quid est quamobrem trepidas, trepides?

Think you that you stand acquitted?	Te hoc criminē elapsum putas?
What are you muttering?	Quid est tibi mutatio?
What means that joy?	Quid istud gaudii est?
Are you in your senses?	Penes te es?
What is that?	Quid hoc rei?
Why do you weep? what then! would you want me to sing?	Quid fles? mirum! canticem?
Is a good man capable of lying?	Num cadit in virum bonum metiri?
Do you understand well what he says?	Num intelligis? num me, numnam intelligis quæ dicit.
What is it that disturbs you?	Quid tibi est sollicitudinis? Quid te tenet sollicitum?
What kind of bread do you wish?	Qualem vultis panem? Cujusmodi panem vultis?
What does he charge for teaching?	Quanti docet?
What is the matter with you, my son? Why are you sad? Nothing is the matter, mother.	Quid est tam tristis fili? —Recte, mater.
Do you wish to do me a favor that would be most pleasing to me?	Vis primum hodie facere quod ego gaudeam?
What is your object in saying that?	Quorsum istud?

To what examples do you refer me?

Is it thus that you wish to impose upon us?

Take care that you do not damage anything.

Who is happier than I? Nobody, beyond a doubt.

Who imposed this duty on you?

You have undertaken a difficult labor.

Drive him out.

Gently, don't get mad.

Which of us two has come out the better?

What do you talk about together?

Why do you allow yourself to take part in such follies?

Please get out of the sunlight, you hinder me from getting warm.

What madness has seized you?

Whence arose your scruples?

Who is to make the speech?

Ad quæ exempla me reveras?

Itæne vero nobis fucum facis?

Vide ne quid impiudens ruas?

Ecquis me vivit fortunatior?— Nemo certe quisqu: m.

Quis has tibi partes imposuit?

Provinciam cepisti duram.

Trude, extrude, exige illum.

Pona verba, quæ so.

Uter tandem nostrum superavit?

Qua de re sermōnem habētis, ter̄tis inter vos?

Quid ad istas ineptias abis?

Rogo te, absis a sole, officis enim mihi apicanti.

Quæ te dementia cepit?

Unde isthæ te incessit religio?

Quis conciōnem habet? quis pro conciōne dicit?

Well, what news do you bring?	Cedo, quid portas, obsecro.
Anything new?	Numquid novi?
Is there nothing else?	Numquid est aliud? nihilne præterea?
Who made you withdraw from my company?	Quis te a mea consuetudine abstraxit?
Who is that man?	Quid hoc hominis est?
How much time have you spent in doing that?	Quantum huic rei temporis tribuisti?
Whom will you employ for that?	Quem ad hoc interpones, adhibebis?
Of what does that book treat?	Quid habet argumenti liber iste?
What do you find fault with in this?	Quid in hoc arguis, improbas, reprehendis?
What more do you want?	Quid vultis amplius?
Do you wish anything else from me? May you prosper in everything.	Numquid aliud me vis? Ut bene sit tibi.
What more?	Quid inde porro?
Is there anything more? what more?	Etiamne est quid porro? quid inde porro?
What happened afterwards?	Quid tum inde?
What then? ah! who could have told you?	Quid ergo? ecquisnam tibi dixerit?
Is it he?	An is est?
Is he in?	Anne est intus?

Whence arose the fault?	Unde natus error?
Do you believe that?	Credin' ?—Imo certe.
Yes, I believe it.	
Do you wish a part of it? Yes, truly.	Vis unam partem? — commōde.
Why are you in want of these?	Quo tibi ista sunt opus?
Where are you carrying that book?	Quo librum hunc asportas?
How long did you remain in Italy?	Quandiu, quandūdum egisti, degisti in Italia?
Where did you tarry so long?	Ubi tamdiu, commorātus es, morātus es?
What shall I gain by deceiving you?	Quid lucri mihi est fallēre te?
To whom have you given that commission?	Cui istud negotium demandasti?
What has been done? speak—where are the others?	Quid factum est? Cedo? cedo alios.
What pleasure is there in that?	Quid habet voluptatis, quæ percipiuntur ex illa re voluptas?
Give me the hand, some water, my tablets	Cedo manum, aquam, tabūlas.
How long is it since you stopped going to class?	Quamprīdem, quandūdum scholam frequentāre desiisti?

26.

IDIOMS AND PROVERBS.

To lose one's time and labor.

To baffle a design.

To write on water.

To speak to a deaf person.

To impose upon.

You hold me up for laughter.

You open the wound afresh.

You have put your finger on it.

He promises seas and mountains.

To look for knots in a bulrush.

To scoff at, to deride anyone.

Nothing remains to be done but to hang myself.

To give an opportunity to speak.

The fool advises the seer.

To labor for nothing.

IDIOTISMI ET PROVERBIA.

Aquam perdere, lapidem verberare, imbreu in cibrum gerere.

Aperire cuniculos.

In aqua scribere.

Canere surdis auribus.

Verba dare

Me delicias facis.

Obductam refricas cicatricem.

Belle, acute, argute conjectisti; rem acu tegisti.

Maria montesque pollicetur.

Nodum in scirpo querere.

Naribus indulgere, naso suspendere adunco.

Redit mihi, res in restim.

Sermonis ansas dare.

Minervam sus docet.

Latrem crudum lavare.

To begin at the beginning.	Ordīri ab ovo.
Seek for dupes elsewhere.	Ad popūlum phalēras; quære peregrīnum.
To admit being beaten.	Porrigēre herbam. Salī- vam movēre.
He is entrapped.	Ab transenna turdus lumbrīcum petit.
To correct one's style.	Stylum vertēre.
Depart, you are a man of worth.	Abi, virum te judīco.
A man of fine taste.	Acūtæ naris homo.
There's a difference between a good man and a rogue.	Æra distant lupīnis.
Not at all excessive.	Ne quid nimis.
Service for service.	Manus manum lavat.
A fortune's favorite.	Albæ gallinæ filius.
To turn one's back on a benefactor.	Afferre dentes in domī- num.
His mind is in his stomach.	Anīmus est in patīnis.
A cuñning man, a sly fox.	Naris emunctæ homo, reccctus senex.
To dispute over trifles.	Rixāri de lana caprīna, de asīni umbra.
To render a thing useless.	Scopas dissolvēre.
From beginning to end.	Ab ovo usque ad mala.
To spend one's means on trinkets.	Perdēre bona in cicēre et faba.
To swindle anybody.	Emungēre aliquem.
To kill time.	Fallēre tempus.

He is at a stand.	Hæret illi aqua.
To talk nonsense to anyone.	Sarcire centones alicui.
To be sold at auction.	Sub hasta venire.
There's neither rhyme nor reason in his talk.	Nec pes nec caput sermonis apparet.
From head to foot.	A capite usque ad calcem.
You touch a sore spot.	Tangis ulcus.
An empty head.	Vacuus vertex.
The affair is in good trim.	In vado res est; res calet.
It is safe.	Res in portu est.
All is lost.	Res rediit ad restim.
Done accurately, to a nicety.	Ad unquem factus.
A man of no consideration.	Homo nullo numero.
No longer a child.	Nucibus relictis.
You are a <i>sot</i> , a man of three letters.	Trium litterarum homines.
To sleep free from care.	In utramque aurem dormire.
You engage yourself in great difficulties.	Magnum mare ingrediris.
A word to the wise is sufficient.	Dictum sapienti sat est.
To complain to the deaf.	Apud novercam queri.
To fill both sides of the account.	Utramque paginam facere.
To make one fall into another's net.	Palumbem alicui ad aream adducere.
As the father, so the son.	Colubra restem non parit.

You have your hands full of business.	Satāgis tanquam mus in mate'la.
You are still far from the end.	Adhuc tua messis in herba.
We reap what we sow.	Ut sementem facēris, ita et metes.
Every man for himself.	Sibi qui·que ruri metit.
That neither makes me cold nor warm.	Mihi istic nec serītur nec metītur.
That is your business.	Tibi metis.
As easily as drinking a glass of water.	Tam facile quam pirum vulpes comedest.
Nothing is more worthy of being loved.	Dignius est nihil quod amētur.
To have immense possessions.	Habēre quantum milvi volant.
To be extremely rich.	Modio nummos metīri.
To measure himself by his own standard.	Metīre se suo modūlo ac pede.
To keep harping on the same string.	Uno opēre eamdem incūdem tundēre.
Let not a shoemaker go beyond his last.	Ne sutor supra crepīdam.
Birds of a feather flock together.	Pares cum paribus facilīme congregantur.
To laugh in one's sleeve.	Tacīto ridēre naso.
To talk to the wind.	Mortua re verba facis.
To carry coals to Newcastle, to pour water into the sea.	In silvam ligna ferre. In mare fundēre aquas. In littus arēnas ferre.
Fortune does not change nature.	Vulpes pilum mutat, non mores.

To be all things to all men.	Utrosque pariētes linēre.
To remain in one's condition.	In propria pelle quiescere.
To rise above one's condition.	Majōres pennas nido extendēre.
To do impossibilities.	Mulgēre hircos, jungēre vulpes.
To tread on roses.	In viōla esse.
To be on the edge of a precipice.	Extrēma tegūla stare.
The wine is drawn, we must drink it.	Tute hoc in tristi, tibi omne exedendum.
He is a dangerous person.	Fœnum habet in cornu.
To kill two birds with one stone.	De eadem fidelia duos pariētes dealbāre.
He comes, when you are talking about him.	Lupus in sermōne, lupus in fabūla.
To view rapidly, at a glance.	Per transennam aspicere.
To enter into the most minute details.	Ab acia et acu omnia exponere.
Dogs do not devour one another.	Canis canīnam non est.
To lead anyone by the nose.	Ductāre aliquem labiis.
To promise something rare.	Lac gallinaceum, avem albam promittēre.
In a place where there is no jesting.	Huc ubi ferrum mures rodunt.
Milder than a lamb.	Oleo tranquillior.
To fare sumptuously.	Malis orbiculātis pasci.

I steer my own course.	Meo remigio rem gero.
To spoil nature by art.	Ebur atramento cande- facēre postūlas.
A continual repetition of the same.	Eamdem recōquit cram- brem.
To repeat to satiety.	Ad ravim decantāre.
Everything happens as he would wish.	Laureum gestat bacū- lum.
While the pot boils, friendship lives.	Fervet olla. vivit ami- citia.
To make much ado about nothing.	Excitāre fluctus in sim- pūlo.
To supplant anyone.	Alicui ex manu exi- měre manubrium.
To look upwards, to be unconcerned.	Spectāre lacūnar.
To love afar off.	Extrēma linea amāre.
To love one as the ap- ple of your eye.	In ocūlis aliquem ferre.
Having neither hearth nor home.	Esse inops laris et fundi.
To sell for cash.	Oculāta die vendere.
Spoken in vain, to the wind.	Verba fiunt mortuo.
Riches wrongfully got- ten count not as profit in the end.	Male partum male dis- pěrit.
He is loaded with debt.	Anīmarū debet.

CURRENT LATIN EXPRESSIONS.

From the beginning.	Ab initio.
Wise without instruction.	Abnormis sapiens.
While the defendant was absent.	Absente reo.
Unconditionally.	Absque ulla conditione.
From one specimen judge all the rest.	Ab uno disce omnes.
From the building of the city; <i>i. e.</i> , Rome.	Ab urbe condita.
Salvation is from the cross.	A cruce salus.
At the Greek Calends, never.	Ad calendas Græcas.
To the end.	Ad finem.
The dispute is still pending.	Adhuc sub judice lis est.
Without end.	Ad infinitum.
At pleasure	Ad libitum.
To satiety or disgust.	Ad nauseam usque.
To the touch of the nails; to a nicety; exactly.	Ad unguem.
Equity follows the law.	Æquitas sequitur legem.
With equanimity.	Æquo animo.
Lamb of God.	Agnus Dei.

Even the good Homer sometimes nods.	Aliquando bonus dormitat Homerus.
Kind or benign mother.	Alma mater.
My other self.	Alter ego.
A philanthropist.	Amicus humani generis.
Mind.	Animus.
In the year of our Lord.	Anno Domini.
In the year of the world.	Anno mundi.
Before the war.	Ante bellum.
Before noon.	Ante meridiem.
Against.	Anti.
From the effect to the cause.	A posteriori.
Words that glow or burn.	Ardentia verba.
An argument to the man.	Argumentum ad hominem.
With attentive ears.	Arrectis auribus.
It is true art to conceal art.	Ars est celare artem.
Art is long and life is short.	Ars longa, vita brevis.
Fortune favors the brave.	Audaces fortuna juvat
Hear the other side.	Audi alteram partem.
The golden mean.	Aurea mediocritas.
The accursed appetite for gold.	Auri sacra fames.
Either Cæsar, or nobody.	Aut Cæsar, aut nullus.
Either to conquer or die.	Aut vincere, aut mori.
From words to blows.	A verbis ad verbera.

From the bond of matrimony.	A vinculo matrimonii.
War! horrid war!	Bella! horrida bella!
In good faith; really.	Bona fide.
It is wanting.	Caret.
Enjoy the present day.	Carpe diem.
A cause for war.	Casus belli.
An indispensable condition.	Causa sine qua non.
A roundabout expression.	Circuitus verborum.
By common consent.	Communi consensu.
Of sound mind.	Compos mentis.
For whose advantage?	Cui bono?
With a grain of salt; with some allowance.	Cum grano salis.
There is no disputing about tastes.	De gustibus non disputandum.
By right; by law.	De jure.
Carthage must be destroyed.	Delenda est Carthago.
About the dead say only what is favorable.	De mortuis nil nisi bonum.
God favoring, helping.	Deo favente, juvante.
God willing.	Deo volente.
Thanks to God.	Deo gratias.
Out of the depths.	De profundis.
A thing desired.	Desideratum.
Day of wrath.	Dies iræ.
A knot worthy of being untied by such hands.	Dignus vindice nodus.
Household gods.	Dii penates.
The Lord be with you.	Dominus vobiscum.

Characters of the drama.
It is sweet and honorable to die for one's country.

It is pleasant to fool in the proper place.

While we live let us live.

Behold the man.

Behold the sign.

On the other hand.

I and my king.

One of many.

To err is human.

To be, rather than to seem.

There is a medium in all things.

Let it endure forever.

And the rest.

And with thy spirit.

And even you, Brutus.

Abruptly.

Out of the abundance.

Heartily, sincerely.

From the chair or pulpit; from high authority.

Higher; more elevated.

The exception proves the rule.

The proper exceptions being made.

Dramatis personæ.

Dulce est decorum pro patria mori.

Dulce est desipere in loco.

Dum vivimus vivamus.

Ecce homo.

Ecce signum.

E contra.

Ego et rex meus.

E pluribus unum.

Errare humanum est.

Esse quam videri.

Est modus in rebus.

Esto perpetua.

Et cætera.

Et cum spiritu tuo.

Et tu, Brute.

Ex abrupto.

Ex abundantia.

Ex animo.

Ex cathedra.

Excelsior.

Exceptio probat regulam.

Exceptis excipiendis.

From the crime.	<i>Ex delicto.</i>
I have built a monument more durable than brass.	<i>Exegi monumentum aere perennius.</i>
Examples are offensive.	<i>Exempla sunt odiosa.</i>
For example; for instance.	<i>Exempli gratia.</i>
All go out.	<i>Exeunt omnes.</i>
From nothing, nothing is produced.	<i>Ex nihilo nihil fit.</i>
By virtue of his office.	<i>Ex officio.</i>
On one side.	<i>Ex parte.</i>
By profession.	<i>Ex professo.</i>
Off-hand; on the spur of the moment; extemporaneously.	<i>Ex tempore.</i>
The descent into Hell is easy; it is easy to get into a difficulty.	<i>Facilis descensus averni.</i>
The fates oppose.	<i>Fata obstant.</i>
He made it.	<i>Fecit.</i>
Let justice be done, though the heavens fall.	<i>Fiat justitia, ruat cœlum.</i>
Let there be light.	<i>Fiat lux.</i>
Faithful Achates; a true friend.	<i>Fidus Achates.</i>
Glory to God in the highest.	<i>Gloria in excelsis Deo.</i>
Here and everywhere.	<i>Hic et ubique.</i>
Here lies.	<i>Hic jacet.</i>
That is.	<i>Id est.</i>
A government within a government.	<i>Imperium in imperio.</i>

Let it be printed.	Imprimatur.
Forever.	In æternum.
At the point of death.	In articulo mortis.
In this sign thou shalt conquer.	In hoc signo vinces.
Into the midst of things, or affairs.	In medias res.
In memory.	In memoriam.
Forever.	In perpetuum.
In person.	In propria persona.
For ages on ages.	In sæcula sæculorum.
In the former state.	In statu quo.
Entirely.	In toto.
The die is thrown.	Jacta est alea.
By divine law.	Jure divino.
By human law.	Jure humano.
Civil law.	Jus civile.
The law and rule of speech.	Jus et norma loquendi.
The law of nations.	Jus gentium.
Labor conquers all things.	Labor omnia vincit.
A slip of the tongue	Lapsus linguae.
A praiser of past time.	Laudator temporis acti.
Praise to God.	Laus Deo.
The common law.	Lex non scripta.
The statute law.	Lex scripta.
Naming a thing by its opposite.	Lucus a non lucendo.
Truth is mighty and it will prevail.	Magna est veritas et prevalebit.
Bad in itself.	Malum in se.
I being the judge.	Me judice.

Remember death.	Memento mori.
A sound mind.	Mens sana.
Mine and thine.	Meum et tuum.
Wonderful to relate, to see.	Mirabile dictu, visu.
Much in little.	Multum in parvo.
The necessary changes being made.	Mutatis mutandis.
The name being changed.	Mutato nomine.
Nothing further.	Ne plus ultra.
Whether he will or not.	Nolens volens.
Do not touch me.	Noli me tangere.
To be unwilling to proceed.	Nolle prosequi.
He has not been found.	Non est inventus.
It does not follow.	Non sequitur.
Mark well.	Nota bene.
He (or she) died	Obiit.
O the times! O the manners!	O tempora! O mores!
An accomplice.	Particeps criminis.
To compare small things with great.	Parva componere magnis.
The father of a family.	Paterfamilias.
The father of his country.	Pater patriæ.
I have sinned.	Peccavi.
Bridge of asses.	Pons asinorum.
After death.	Post mortem, obitum.
On the first view.	Prima facie.
For the public good.	Pro bono publico.
For and against.	Pro et con.

For the time	Pro tempore.
Punic faith; treachery.	Punica fides.
How changed from what he was.	Quantum mutatus ab illo.
As if; as it were.	Quasi.
One thing for another; an equivalent.	Quid pro quo.
He who transplanted, still sustains.	Qui transtulit, sustinet.
By what right?	Quo jure?
Which was to be demonstrated.	Quod erat demonstrandum.
A rare bird.	Rara avis.
The reducing of a position to an absurdity.	Reductio ad absurdum.
The people rule.	Regnant populi.
May he (or she) rest in peace.	Requiescat in pace.
I shall rise again.	Resurgam.
The welfare of the people is the supreme law.	Salus populi suprema est lex.
Holy of holies.	Sanctum sanctorum.
According to the course of nature.	Secundum naturam.
Always faithful.	Semper fidelis.
Always the same.	Semper idem.
Words a foot and a half long.	Sesquipedalia verba.
Such is the way to immortality.	Sic itur ad astra.
Ever so to tyrants.	Sic semper tyrannis.
So passes away earthly glory.	Sic transit gloria mundi.

Like things are cured by like.	Similia similibus cūrantur.
If you seek his monument look around.	Si monumentum quæris, circumspice.
Without a day appointed.	Sine die.
An indispensable condition.	Sine qua non.
He stands in the shadow of a mighty name.	Stat magni nominis umbra.
Let it stand.	Stet.
Privately.	Sub rosā.
Of its own kind.	Sui generis.
The chief good.	Summum bonum.
Let each have his own.	Suum cuique.
A smooth or blank tablet.	Tabula rasa.
The times are changed and we are changed with them.	Tempora mutantur, nos et mutamur in illis.
Time flies.	Tempus fugit.
Solid earth ; a safe footing.	Terra firma.
By the whole heavens; diametrically opposite.	Toto cœlo.
The utmost limit.	Ultima thule.
With one voice.	Una voce.
As below.	Ut infra.
As above.	Ut supra.
Go with me; a constant companion.	Vade mecum.
Woe to the vanquished.	Væ victis.

Farewell.

Vale.

I came, I saw, I con-
quered.

Veni, vidi, vici.

Word for word and let-
ter for letter.

Verbatim et literatim.

By way of.

Via.

In place of.

Vice.

The terms being ex-
changed.

Vice versa.

By force and arms ; by
main force.

Vi et armis.

The bond of marriage.

Vinculum matrimonii.

Long live the king.

Vivat Rex.

A voice and nothing
more.

Vox, et præterea nihil.

The voice of the people
is the voice of God.

Vox populi, vox Dei.

VARIA COLLOQUIA.

DIALOGUES.

PRIMA PARS.

1.—A DEO CAPIENDA PRIMORDIA.

Posthumus, Gemellus.

P. Divināre nequeo, cur non modo studia mea, verum etiam quidquid facere accipio in dies singulos, parum recte sub manus succedat. Adeōne hominem esse infaustum atque miserum quemquam, ut ego sum?

G. Mihi e diverso, et studia mea, et quidquid auspicio quotidie, satis prospere et ad voluntatem. Summo illi rerum Parenti ac Domino sit gratia.

P. Quo artificio aut qua demum ratione hanc felicitatem consequeris?

G. Nullo artificio; paucis tantum verbis.

P. Cantionibus, seu carmine magico fortasse.

G. Quod, Divi Divaeque omnes avertant! Quali tu me ingenio arbitrare?

P. Bono.

G. Quid factis?

P. Bonis.

G. Quid religione?

P. Optima.

G. Quid ergo te isthac audio loqui?

P. Si quid per jocum dixi, nolim te id in serium convertere.

G. Primum cassis oportuit ne diceres.

P. Eadem, si pergas, mihi patienda sunt.

G. Ignosco.

P. Quibus igitur verbis? Validam profecto verborum tuorum vim esse oportet si tantum efficiunt.

G. Non te morabor. Memoria tenes non audisse aliquando, antiquos si quid incepserent, praefari solitos. *Quod bonum, faustum, felix fortunatumque sit; quod feliciter eveniat; quod dii bene viriant.*

P. Memor sum.

G. Non te mater tua perdocuit, actuum aliquid animum ad Deum convertere ejusque opem tacite implorare?

G. Numquam.

G. Credo ipsammet non consuesse id facere. Mei parentes consueverunt, et ita me instituerunt, cum saepe illud Pauli occinarent: *Omne quodcumque facilis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini Iesu Christi.* Ob hoc itaque res tuae feliciter non eunt: openi enim præsidiumque cœleste non flagitas.

P. Tuam pietatem imitatus in postrum haud despiciam. Quam adhuc male, tam posthac bene de me ipse merabor. Velim tamen pro conjunctione benevolentiae nostræ. precatiunculam ipsam qua uteris ne me celes: hoc precario abs te peto.

G. Illa Ecclesiæ communissima et commodissima est. *Actiones nostras, quæsumus, Domine, aspirando præveni, et adjuvando proseguere, ut cuncta nostra oratio et operatio a te semper incipiat, et per te cœpta finiatur. Per Christum Dominum nostrum. Amen*

P. Hæc valde arridet, hac utar.

G. Bene eveniat.

P. Et tibi bene sit, qui me hodie ex ærumna non modica extraxisti.

PONTANUS, S. J.

2.—FORMULÆ SALUTANDI ET VALEDICENDI IN CONGRESSIONIBUS.

Claudius, Albinus.

C. Quandoquidem Latinitatis peritia multis partibus jam diu factum est postquam me vincere cœpisti, rogo atque oro, si commodum est, da mihi paulum opere.

A. Vel multum, si id rationibus condūcat tuis.
Nolo tibi illum commodum in me claudier.

C. Ut si quidquam aliud: ne dubitavérис. Sed hoc die, docéri peropto.

A. Quid est illud unum?

C. Tristissimum cum sit ita salutare factos obviam, et in congressis, *bonus dies, bonus vesper, bonum mane, bonum serum* et respondētur salutantibus. *Deo gratias.* Item in digressis sub noctem, cum his verbis bene precari sol-

eāmus: *fausta nox, felix nox*, reddāturque idem responsum, more patrio videlicet, *good night, thanks be to God*, iis autem formis loqui necessitas nulla cogat: latinisque auribus ingratissimum: sit quo pacto tum salutando tum valedicendo, sive cum in alicūjus collōquium congressumque veniendum est, sive alicui scribendum nos gerēmus? Non enim latet solēre te studium acerrimum ponere in notandis hujusmōdi latinismis, cum inter legendum occurrunt, aut a magistro inculcantur.

A. Haud equidem me tanto dignor honore. Nihilominus, quia tu hoc a me candide petis, et posse me tibi cōmodare judicas, parēbo voluntati tuæ, in præsentia, nihil tale providenti, memoriam subiérint. Hoc tenēbis primum, non semper opus esse responsiōne cum salutāmur: et interdum salutantem non resalutāri, verum respondēre aliquid aliud, quod ille libens ac volens audiat. Est quando salutatiōni quæstiunculæ quædam adjiciuntur, de valetudine præsertim: nonnunquam salutantes etiam interrogatiunculam annexunt. Hæc omnia exemplis declarabuntur, tu aurum te facio.

Salve. Resp. *Salve.*

Salve Joannes.—Et tu, Paule.

Salve.—Et tu.

Mysis, salve.—O salve, Pamphile.

Salveto.

Salveto, quid agis.

Mater mea, frater mi, salve.—Salve, fili; salve mi frater.

Antonī, salve.—Salve, Paule.

Salve, oculissime homo.—O dulcissime rerum.

Jubeo Chremetem (sub salvere).

O Jacobē, salve.—Salvus sis, Cornelī.

O salve, bone vir.—Hem Simo, O noster Chreme.

Mi Patrice, salve.—Salve.

Curculio exoptate, salve.—Salve, salvum te advenire gaudeo.

O noster Chremes.—Salve, Geta.

Salve, Andrea.—O nutrix, ô mea nutrix.

Salve, mi Germane. O Soror mea, quid agitur.

Salve, exoptate gnate mi.

Salvum te advenisse gaudeo.

Venire te salvum volupe est.—Credo; quid agitur?

Here, salve, salvum te advenisse gaudeo. O bone custos, sa've.

Plurima salute Parmenonem suum impertit Gnato; quid agitur?

O mi exoptate Clinia, salve.—Ut vales?

Georgius plurimum jubet salvare Stephanum.

Jubeo te salvare.

O pater, pater mi, salve.—Salve multum, gnate mi.

Charmidem sacerum suum Lysiteles salutat.—Dii dent tibi. Lysiteles, quæ velis.

O Thraso.—Salvete.

Amphitryo uxorem salutat lœtus suam. Vuluitin' usque? expectatusne advenio?

Salvus atque fortunatus, Euclo, semper fies.—Dii te bene ament, Megadore.

O amice, salve, atque æqualis mihi; ut vales Ambrosi?—Et tu.

Salve, Gregori. Valen', valuitin'?—Valeo et valui rectius.

Mi homo, et mea mulier, ego vos saluto.—Et nos te.
 In Andrea Crito, quum salutasset ancillam, et ab ea fuisse resalutatus, subjēcit secunda interrogatiōne. *Quid vos? Quo pacto hic? Satisne recte? M. Nosne? sic, ut quimus, aiunt, quando ut volumus, non licet. Quærēbant etiam sic. Satin' salve?* Exempla sunt apud Livium.

- C. Habeo salutatiōnum rationes Nunc quibus verbis valedicendum sit quæro, quocumque diēi aut noctis tempore.
- A. An potest ulli quidquam optāri melius integrā valetudine? Qua nihil majōris aestimandum vita humāna complectitur. Itaque has fere formas invenio.

Bene vale.—Et tu.

Vale.—Et tu bene vale, Martine.

Vale.—Et tu frater.

In hoc quatriduum, Antoni, vale.—Mi Georgi, et tu; numquid vis aliud?

PONTANUS, S. J.

3.—FORMULÆ BENE PRECANDI.

Didasculus, Bernardinus, Cæcilius, Fusculus.

- D. Formulas illas, quibus alicui, aut aliquibus latine moreque Christiāno bene precari possumus mihi recitato, Bernardine.
- B. Hem, Præceptor.
- D. Quibus verbis peregre abeunti, seu in viam sedanti optares prospéra.
- B. Istis: *Hoc iter felix faustumque tibi sit.*
- D. Aliter.

- B.** *Faxit Deus, uti salvus et incolmis revertare.
Bene prospereque istuc tibi itineris eveniat.
Angelus Domini te per hanc viam comiletur.*
- D.** Quibus peregre redeunti.
- B.** *Optatus mihi et charus accidit tuus iste redditus.
Reditione tua multum me exhilaratum sentio.
Quod sanus reverteris gaudeo. Deo sit laus qui
te firmum valentemque nobis restituit. Tuu re-
versione etiam atque etiam lætor.*
- D.** Prandentibus et cœnantibus bene precāre, Cæ-
cili.
- C.** *Escam potumque vestrum Deus benedicat. Sit vo-
bis hoc prandium, seu cœna salutaris. Utinam
istœ epulœ conducant vestris corporibus.*
- D.** Ad te mox redībo, Bernardīne, si Fuscūlum
interrogavero. Age, Fuscūle, quid dices,
ægrotanti quod audiat quam libentissime?
- F.** *Deus Opt. Mar, tuī misertus vuletudinem tibi re-
dintegret.*
- D.** Dic reliqua, nam plura recordor me dictasse
vobis.
- F.** *Ab hac febri, ab ista colica, ab isto morbo libe-
ret te Christus, qui sanavit omnem languorum.
Medicinam malo tuo faciat misericors Dominus.
Levare dolores tuos, et depellere morbum istum
dignabitur omnipotens Deus.*
- D.** Sat multa. Quid sternutanti, Bernardīne?
- B.** *Deus te servet, sit saluti.*
- D.** Nihil aliud.
- B.** Nihil, quod sciam, aliud dixisti in hoc genere.
- D.** Propinanti seu bibenti?
- B.** *Sit saluti, prosit, proficiat, condurat quæ vulgi
sunt, Sit felix haustus, sit salubris potio; bibe
salutem.—Accipio perlubenter.*

- D. Diem et noctem.
- B. *Hic tibi dies candidus illuxerit, felix procedat tibi hic dies. Hæc nox tibi commoda transigatur; prosperam, placidam tibi istam noctem precor; somnus tibi placidus contingat.*
- D. Optato aliquid boni honorem adipiscentibus Fuscule.
- F. *Hic honor tibi eso perpetuus sit; Deus hanc gloriam, istud decus tibi perpetuum faciat; hunc honorem Deus tibi conserrct atque augeat. Gratulor tibi honore isto. Deus faxit, ut eo dignus maneas.*
- D. Opus quodpiam aggredienti.
- F. *Quod bene vertat. Quod fauste feliciterque cadat. eveniat. Tuis cæptis adsit Deus. Deus incepta tua ad exitum felicem perducat. Deus hunc laborem tuum fortunet.*
- D. Novo anno ineunte, quæ bona verba dicēmus?
- F. *Hic annus tibi faustus procedat. Vive hunc annum sanus et incolumis.*
- D. Nihil est præteritum. Amo vos multum de memoria et diligentia.

PONTANUS, S. J.

4.—ARMA SCHOLASTICA.

Michael, Ambrosius.

- M. Scholam petentibus in nobis dies singulos, ac pene incolentibus, cum instrumenta, ut aliis cuiusvis genoris artificibus sua necessaria sint, illorumque appellatiōnes quædam mihi exci-

ſerint, obsēcro, quod sine molestia tua fiat,
redīge illas in memoriam meam, et velut sub
unum aspectum ſubjice universa.

A. Forsitan non subibunt anīmo omnia, quanquam
adeo multa non sunt. Verum si quid nes-
ciēro, ait Plautīnus Pseudotyndārus, id nes-
cium tradam tibi.

M. Non vertam vitio, aut non recordāri, aut nes-
cīre te, quod ipsēmet vel nesciam, vel non
meminērim in præſentia.

A. Interrōges licet, quo commodius accipias, quæ
cupis.

M. Sic agam, et ad duo capīta, quo distinctius
res agātur, argumentum totum revocābo.

A. Ad quæ?

M. Scholastīci aut legunt aut ſcribunt; quocirca
duōrum genērum instrumentis indīgent; unis
quæ ad lectionem ipſis inserviant, alteris
quæ ad ſcriptiōnem. Videorne opportūne
distribuisse?

A. Et valde quidem

M. Enumēra jam quæ referuntur ad primum ge-
nus.

A. Liber, libellus, quo ſpectant pagīna, pagella,
margo seu ora libri, involucrum seu opercū-
lum, quo vediuntur libri, ut ab injuria vetus-
tatis et pulvērum conſerventur. Hic filium,
acum, ceram quorum apud nos non infrē-
quens est usus, referre potes. Eōdem pertī-
net pluteus.

M. Quid est pluteus?

A. Pluteōrum alijs dicitur armarium ſive re-
positorium librōrum qui etiam in forūlis re-

ponuntur. Alius est tabula seu scrinium, quod sibi scribentes subjiciunt; barbareis, pulpitum.

M. Habeo ista; procēde ad cætēra.

A. Restant nomina secundi ordinis.

M. Quānam illa?

A. Charta sive papyrus. Jam chartarum alia vocātur Augusta, tenuis nempe et candida, ad epistolas accommodata; appellata sic est ab Augusto. Alia dentata, alia bibula, quæ transmittit litteras: alia Claudiāna, regia, imperiālis, amplo folio et crassa: alia emporīca, mercībus involvendis idonea, unde cuculli fiunt; alia charta virgo, ex qua nullum est descriptum exemplar, alia pura, in qua nihil est litterarum; alia pergamenā, quoniam apud Pergamum Asiæ urbem inventa sit; etiam membrana dicītur. Hæc de chartarum generibus. Atramentum scriptorium sive librarium.

M. Cur addidisti scriptorium sive librarium?

A. Quod aliud est atramentum fuligineum, quo utuntur typographi, aliud sutorium, quamquam consuetudo, quæ est verbōrum domīna, nihil solet adjicere. Atramentarium. Calamus absolute seu calamus scriptorius. Culletum, graphiarium seu scalpellum, scalprum librarium vocat in Vitellio Suetonius, ut docti annotarunt. Theca calamaria seu graphiaria, theca sive pixis pulveraria, sive arenaria.

M. Annon putas aliis quibusdam armis nos indigēre?

A. Immo, sed præcipua recensui. Sunt ergo insuper forcipes, clepsydra, regula, circinus æneus, et nonnumquam præsertim in æstate, cum sirius ardor findit agros, et versiculi componuntur, moderatus vini haustus.

*Ingenium potis irritat Musa Poetis.
Bacche, soles Phæbo fertilis esse tuo.*

M. Optatissimum vero instrumentum; nominas-
ses hoc primo loco.

A. Nam quia carmina lætum sunt opus, ut ce-
cinit Ovidius, vinum exhilārat anīmum. Et
sæpe audisti illud Ecclesiastici: *Vinum læti-
ficat cor hominis.*

M. Probabilius dixisses, pecunia quoque ut in-
strumento opus esse scholasticis, idque non
interdum, sed continenter; qua suppeditante,
multo hilarior fit mens, vino pecunia non
emītur, emi certe quidem non dicitur. Nunc
de hoc in me collāto beneficio multum te
amo, tibique gratias ago.

PONTANUS, S. J.

5.—COEMPTIO ARMORUM SCHOLASTICORUM.

Bartholomæus, Godefridus, Franciscus.

B. Hodie, fili, initia sunt studiorum, in gymnasio
societatis Jesu.

F. Gaudeo, Pater, illuxisse diem mihi toties ex-
optatum. Verum placetne coemere mihi
arma litterarum studiosis necessaria?

- B.** Ubi nanciscēmur instrumenta ex sententia?
- G.** Ex adverso templi societatis Jesu, aperta est non ita pridem officina. Bibliopola juvēnis est affabilis, et merces vendit sat commōdo pretio.
- B.** Duc me ad illum.
- G.** Hic est in proximo.
- B.** Salve, Francisce.
- F.** Salvus sis tu quoque, mi Domine; quidquamne ex usu tuo est me penes?
- B.** Apparātum scholasticum desidero huic parvulo.
- F.** Habeo omnis genēris.
- B.** Quibusnam opus est tibi rebus? Age, eloquere.
- G.** Ante omnia Magister pietatis instrumenta requirit in discipulis.
- B.** Intelligo. Quantū illud rosarium aestimas, Francisce?
- F.** Quinque et triginta centesimis.
- B.** Itāne ais? Dimidium ejus pretii sufficit.
- F.** Unus funiculus plus valet dimidio: textilis est e serico, globuli de osse tornati instarebōris sunt candidi.
- G.** Habeas tibi semisse minus.
- F.** Accipio.
- G.** Deest mihi præterea libellus precum.
- F.** En tibi perelegantem et utilem.
- B.** Qui inscribitur?
- F.** Exercitia quotidiana.
- B.** Habe, fili et hoc utere libro quotidie. Sed quo pretio tulero?
- F.** Aufēres sexaginta centesimis.
- B.** Jocōne an serio?

- F. Sic stat sententia: teruntius hinc deduci non potest. Quid? Non est rudi arte in membrana consutus; tectus est corio hispano, inauratus perfoliorum secturas.
- B. Numerabo centesimas sexaginta, hac lege, ut insuper libro adjicias ex aere adstrictorios uncos.
- F. Curabitur, sed adhuc adjicies centesimas decem.
- B. Imo ne obolum quidem. Ceterum habes chartam venalem?
- F. Habeo.
- B. Profer. Haec est charta tenuis et subhumida: atramentum perfluet. Cedo densam, nec tamen asperam nec scabram.
- F. Haec sine placet?
- B. Quod hujus est chartae pretium?
- F. Vendo in singulos scapos quinque et viginti centesimis.
- B. Plus minus, ut existimo.
- F. Ita ut dixi.
- B. Non tibi opus codice ex charta pura consuto?
- G. Maxime, pater, ad excipienda quotidiana scriptioris argumenta.
- B. Videam volumen aliquod hujus generis mediocriter densum.
- E. Hoc in annum integrum sufficiet, aut plus eo ut conjicio: placetne?
- B. Sic satis: appone ad chartam.
- G. Pater, capsam non habeo, ad includendam chartam, dictata adversaria.
- F. Ecce tibi capsulam commodissimam, tectam corio vitulino rubro: ut nitet? Praeterea circum oras limbus obi argenteus

- B.* Pennæ istæ sunt venāles?
F. Etiam, si se emptor obtulērit.
B. Ostende: vah! quam sunt molles!
F. Sunt aliæ aliis firmiores. Facio tibi optionem.
B. Quot vis dare sex centesimis?
F. Dabo duodēcim, modo promiscue de manu mea accipias.
B. Nugas agis: cedo totum fasciculum, ut deligam arbitrātu meo.
F. Delige, per me licet; sed solves pluris.
B. Mox videbitur. Age nunc profer atramenti vascula et thecas calamarias.
F. Habeo atramenti vascula cornea, torno affābre facta.
B. Nolo thecam quæ non nisi unicam pennam capiat.
F. Scio quid quæras: vis thecam oblongam et rotundam?
B. Ipsam volo.
F. Ecce atramenti capācem, et calamōrum complurium.
B. Accumulēmus in acervum eumdem: ad extrellum una licēbor in omnia. Imple hanc lagunculam fictilem atramento.
F. Id præstat; necesse non habēbit puer in dies ad propolam recurrēre.
B. Adesdum, Godefride; numquid desit præterea?
G. Etiam, pater; velim regūlam mihi ligneam compāres; curvos plerumque versus duco; a magistro quotidie objurgor; deinceps plumbo ducam lineas secundum regulam; his inscribam.
B. Hoc est opus arcularii. Tace; aliunde tibi prospexero.

- F. Numquid placet his amplius ?
B. Nihil; nunc indīca merces has una omnes,
 quam sis datūrus minīmo.
F. Quinque francis a me aufēres, neque obōlo
 minōris.
B. Numerābo tres francos.
F. Tantillo tibi non addixēro.
B. Discrīmen pretii dividātur ex aequo : tibi de-
 cēdet medium, mihi accīdet.
F. Quod bene vertat habeas, per me licet ; sed ea
 spe, ut me crebro revisas.
B. Age, recense pecuniam et missos nos fac.
F. Nihil desiderātur aut supērest ; vis tibi scribam
 apōcham ?
B. Nihil opīs est ; habeo verbis tuis fidem. Pre-
 cor tibi felicem vespērum.
F. Idem tibi vicissim precor.

VAN TORBE, S. J.

6.—FORMULÆ PETENDARUM FACULTATEM.

Ludimagister, Nicolaus, Crispinus, discipuli.

- L. Quas ob res, Nicōlae, consuevērunt a magistris
 potestātem petēre puēri ?
N. Ob duas potissimum.
L. Scilicet.
N. Ob exitum e schola et absentiam a schola ad
 tempus.
L. Quapropter solent exire a ludo.
N. Vel ut corpus levent, vel ut emant aliquid
 necessarium. Item ob causam aliquam om-
 nino fortuitam.

L. Estne, more Cynicōrum Stoicōrumve, simplicibus, propriis, apertissimis utendum verbis, sine ulla præfatiōne honōris, cum loquimur de illis natūræ humānæ necessitatib⁹, quas jam cogitatiōne præcipis: an potius tectis, ac prætextatis, ut quod re dishonestum non est, modo oculte fiat, id verbo ne turpe obscēnumque fiat?

N. Ita tu quidem nuper a Cicerōne nos erudivisti.

L. Velim petitiōnes aliquas iis verbis itēres, quibus a me accepistis. Agite, pueri, auscultate atque op̄oram date et quæ dicentur percipite.

N. Cuput dentes, venter mihi condolent, Praeceptor: quocirca, precor, fuc mihi cupiam eundi domum.

Febriculam, tentatiunculam sentio; tua cum venia domum me recipere concupisco.

Necesse habeo exire, Praeceptor, ad hoc illudve emendum; si permittis, exibo, et post paulo revertar.

Vocor dūmum a servo, ab ancilla; possum abire?

L. Quomodo, Crispine, absentiae facultas rogandas est?

C. Hoc illudve negotium mihi curandum, transactum redilendum, perficiendum est, lavandum, hospitibus servendum, ægrotanti sorori, fratri, ministrandum.

Parentes mei hanc, illam rem ut peragerem mihi præceperunt; huc, illuc me mittunt: quamobrem hodie, cras, biduo, triduo in ludo adesse non potero.

Hac de re certiore te facere volui, amatissime Pater et Praeceptor; quod id te consciente ac non repugnante fieret.

A. Scholis absui heri, nudius tertius, quatuor quinque dies, etc.; ob hanc, ob illam causam; quam excusationem ne repudiem, te vehementer oro.

L. Hisce phrasibus edīco a me potestātem petant omnes, et usitātam sibi luculentamque bar-

bariem valēre jubeant. Qui contra venērit, is et quod petet non impetrābit, et modis accipiētur tam misēris, ut posthac omnes barbarismos odio vatiniāno odērit.

PONTANUS, S. J.

7.—ROGATUR VARIA FACULTAS EGREDIENDI SCHOLA.

Præceptor, Discipuli.

G. Licetne per vestram reverentiam, Præceptor, ut ego et patruēlis meus eāmus domum?

P. Quid eo?

G. Ut obviam occurrāmus patri nostro Lutetia reditūro sub vespēram.

P. Cur tam cito?

G. Mater domi nos opperītur ad hanc horam.

P. Ipsa etiam procēdet obviam?

G. Ipsa etiam et universa familia. Famūli præcurrent pedītes. Mater cum sororībus rheda vehētur; ego factūrus sum iter equo.

P. Abi: sit iter felix ac commōdum.

G. Commōdum ut sit, subvereor.

P. Quamobrem?

G. Quia schola exeo, onustus...

P. Qua sarcīna?

G. Argumento scriptiōnis cras reddendo. O si hoc onēre me levavēris?

P. Quid pollicēris mihi?

G. Futūrum ut sarciam hanc jactūram dupla deinde diligentia.

- P. Per me licet, sed vidēris, mihi fidem serves.
- G. Liberābo apud te fidem meam.
- G. Placetne, Reverende Domīne, mihi facere potestātem egrediendi schola?
- P. Quid causæ est?
- Gr. Rure in urbem venit mater mea : condixit locum et tempus quo se conveniam.
- P. Quid istud opus est?
- G. Ut mater emat mihi libros necessarios. Raro in urbem venit : occupanda est mihi occasio.
- P. Adfer mihi a matre testimonium in crastinam diem.
- P. Non novit mater scribēre.
- P. Iḡitur testem addūcas tecum.
- Gr. Id curābo : numquid aliud vis?
- P. Ut meis verbis officiōse matrem salūtes.
- Guill. Urgeor necessitatē, Reverende Pater, licetne mihi exire schola?
- P. Quin ante scholæ initium satisfecisti necessitatī, ut sāpē admonui?
- Guill. Non urgēbar id tempōris.
- P. Continuo hic adsis.
- H. Placet exeam? Laborāvi per aliquot dies alvi profluvio : itērum premor, placetne ut secēdam vel curricūlo domum excurram?
- P. Abi.
- Hier. Hora nona fiet sacrum funēbre anniversarium pro avo meo : jussit me pater interesse : placetne Præceptōri ut eam? jam immīnet nona.
- P. Quanam in æde sacra jacet humātus?
- Hier. In Divi Nicolai.
- J. Licētne per vestram Reverentiam, ut adeam janitōrem collegii?

- P. Quid tibi cum illo negotii?
- J. Heri a patre Xaverio renuntiāre quiddam me jussit homīni in vicinia nostra habitanti : debo illi responsū reddere.
- P. Reddes a schola.
- J. Festināto opus est.
- P. Quin ergo ante tertium pulsum patrem evocasti ad januam?
- J. Antea plane excidērat : jam mihi in memoriam redit.
- P. Vise, si domi est.—Jam admoniti estis de adeundo templo : colligant vasa, et ad sacrum se comparent.
- L. Ambo nos inservivimus sacro. Observande Domīne, placetne, ut conferāmus nos domum?
- P. Ut quid ante alios?
- L. Quia jam sacrificio uni interfuimus et frigore totus rigeo. Insuper procul hinc habito, vix domi ad horam licet interquiescere : ad scholam itērum expetendum est.
- P. Jam vos missos faciam, hac lege, ut pomeridiānas prælectiones firmius imprimatis memoriæ.
- L. Callebimus ad unguem.
- J. Pater, emitto sanguinem e naribus : placetne exeam schola?
- P. Exi et lava ad proximum fontem aut antliam.
- Ph. Placetne Magistro, ut egrediar schola empturus chartam et calamos?
- P. Quo cures? Jamjam excipiendum est argumētum scribendi pro imperio.
- Ph. Est officina hic in proximo, e regiōne gymnasii.

P. Propéra.

Ph. Hic sum, atque ibi sum.

P. Libenter quotidiē ex irētis e schola sexies: non patiar. Prospic̄te quibus rebus opus sit ante scholæ initium.

VAN TORRE, S. J.

8.—PETITUR FACULTAS AD VARIA.

Præceptor, Faustus, Juvenalis, Contra 'us.

F. Reverende Domīne, pudet me toties admonēri de garrulitāte: cupio deinceps taciturnus esse in schola, si quis aliis: sed nunc oro Reverantiam vestram.

P. Quid illud, adolescens?

F. Ut mihi liceat mutāre locum quovis alio.

P. Locum, non ingenium mutābis, ut conjicio.

F. Confirmo fore ut secus eveniat. Nunc assideo Emmanuēli illi; puer est inquiētus, identidem me irritat: modo hocmodo illud insurrit ad aures.

P. Simūla te indignāri, desinet.

F. Nequāquam. Collōcet me Reverentia vestra, ubi placuērit, modo ne prope Emmanuēlem: obmutescam illīco et pendēbo ab ore Magistri docentis.

P. Tentābo.

J. Licetne per Reverentiam vestram ut meridie provōcem adversarium ad disputandum de præterītis et supīnis verbōrum, de nomīnum comparatiōne et de imponendis adagiis?

- P. Quod pretium vis esse victoriæ?
- J. Depōno notas diligentiaē, ex parte romāna vi-ginti: supp̄nat ille, si ausit, totidem.
- P. Faciam tibi provocandi potestātem.
- J. Insūper princ̄ipem diligentiaē ad certāmen pro-vōco, ut ipsum exclūdam loco. Diutius quam pati possum tam honorifīco potītur solio.
- P. Vide sis, ne utrinque spe excīdas. Altērum e duobus lacesse: nam qui duos insectātur lepōres neutrum capit.
- C. Placetne tibi, Reverende Domīne, ut con-veniam Patrem Pr̄aefectum?
- P. Ubīnam est?
- C. In area modo erat, vel in ambūlat cum magis-trō Poeseos in portīcu.
- P. Quid illi habes dicēre?
- C. Heri vesp̄ere adīvi ejus nomīne causidīcum quempiam nobis vicīnum, destinatūrus epis-tōlam; nunc illi responsum refēram, si placeat.
- P. Placet.
- F. Placetne Reverentiæ vestræ mihi facēre potes-tātem recurrendi domum? Quam mox revertar.
- P. Quid te urget?
- F. Excīdit mihi scriptūram afferre et pensum.
- P. Susp̄icor te altērum exemplum themātis non descriptsisse.
- F. Salva pace tua, Domīne, descripti hodie, primo mane. Seposuēram dum exsiccarentur char-actēres: deinde non memīni recondēre in capsam: det veniam Reverentia vestra, im-prūdens feci.

- P.* Atque ego te prudentem faciam et memōrem.
F. Si unquam posthac, non recūso supplicium.
P. Sed revertēre e vestigio.
F. Sine mora hic adēro.
G. Reverende Domīne, cum non ita pridem com-
modassem aulēa et argentea candelabra ad
exornandum sacellum sodalitatis, pollic̄ta
est mihi Reverentia vestra singulārem im-
munitātem: licetne ut hodie fruar?
P. Quis postūlas immunitātis.
C. Ut liber sim a scriptiōne cras reddenda.
P. Eh! æquum tu postūlas, et ego cupio stare pro-
missis. Esto immūnis.
C. Ago Reverentiæ vestræ max̄imas gratias.
P. Abi.
C. Quoniam cœpit esse benigna Reverentia vestra,
fac mihi amplissimam, quæso, gratiam.
P. Quid amplius exp̄tis?
C. Ut merear et a penso liberari: describendus
est mihi græce dialoḡus.
P. Exorābo tibi, ut confido, apud Magistrum
tuum immunitātem. Liber esto.
C. Habeo gratiam: sicūbi deinceps op̄era mea
usui fuērit Reverentiæ vestræ, exhibēbo me
promptissimum.
P. Non repudio.
F. Reddat mihi, obsēcro, Reverentia vestra, cre-
pundia illa hisce diēbus mihi erepta.
P. Non ideò eripui ut mox restituam.
F. Fateor me violasse mandātum Præceptōris, cum
in scholam intūli: posthac numquam im-
portābo.
P. Quas autem res requiriſis?

- F.* Redda mihi, quæso, Reverentia vestra, bombyces meos, metuo ne moriantur fame: globulos, sunt inter eos marmorei tres quatuorve: forficem, non est meus sed spectat ad sororem: deinde imagines, libellum, cultellos.
- P.* Hodie recipies quidem; at si te unquam alias attulisse deprehendero, extrimum tunc videbis.
- F.* Cavabo thesaurum hunc exponere præsenti periculo.
- J.* Reverende Domine, placetne paulisper nobis dare clavem schola? reliquimus ibi saccum librorum, cum exhibamus inservituri sacro.
- P.* Obliviosi! Atqui jussoram una vobiscum in sacrarium deferratis.
- J.* Excedit nobis præ festinatiōne: jamjam referemus. Ecce clavem, Reverende Domine, licetne per Reverentiam vestram ut nos conferamus domum? Jam Missæ sacrificio interfuimus.
- P.* Hac lege ut ne per plateas tergiversem̄ni.
- J.* Recta domum properabimus...
- C.* Reverentia vestra præest sodalitati Angelorum: jamdiu ego optavi esse de numero. Placetne me hodie recipere in sodalem?
- P.* Quales mihi mores pollicēris in postērum?
- C.* Quales exīgnnt leges, ut spero.
- P.* Ampla promissio! merēris ut nomen tuum refēram in album sodalium, et refēram dominica die proxime instantē.
- C.* Licetne ut illo die conveniam una cum sodalibus reliquis?

P. Per me licet.

F. Nequeo diutius niti genibus. Observande
Domine, placetne mihi potestatem facere
sedendi in scanno?

P. Ne minus quidem sacri spatio potes genibus
incumbere? Quid tibi obstat?

F. Heri procidi in genua inter ludendum: altē-
rum genu graviter offendit. Decidi domi de
scalis: impēgi tibiam in gradum, læsi me ad
sanguinem.—Deficiunt me vires in genua
subsidentem, Pater, placetne ut sedeam?

P. Quid ita?

F. Metuo ne linquar animo: sentio vertiginem
capitis; laboro ex intestinis; male habet
stomachus; dolet caput.

J. Licetne per Reverentiam vestram ut eam con-
fessurus de peccatis?

P. Quid rogas?

J. Placetne Reverentiæ vestræ mihi copiam facere
confitendi peccata?

P. Heri litaniarum tempore id factum oportebat.

J. Sic et consuevi: sed sacerdos qui mihi est a
confessionibus, heri aberrat a domo; vacabat
sedile.

F. Utinam placeat Reverentiæ vestræ dare ve-
niā ut absim cras mane a schola? Eun-
dum mihi est rus cum parentibus.

P. Si quidem mihi videbitur.

F. Omnino, siquidem probat Reverentia vestra.

P. Tempori venies a sacro.

F. Bona tua venia, Pater, proficiscemur summo
mane, ubi primum pendentur urbis portæ.

P. Quo cogitatis?

- F. In villam nostram : in pago illo celebrantur Paganalia.
- P. Quando redibis?
- F. Crastino vespere in urbe ero, perendie mane in schola.
- P. Abi, sed inter rusticos esto sapiens.
- C. Cras, Reverende Domine, non potero frequenter scholam : ne gravetur me excusare.
- P. Quid impedit?
- C. Ex medici judicio sumenda mihi potio medica ad purgandum corpus; tentatus fui fabricula hisce diebus : medicinam adhibebo, ut obstem principiis.
- P. Num tibi aliquando aperta fuit vena?
- C. Imo nudius tertius.
- P. Absis per me licet, et valetudinem cura diligenter.
- J. Reverende Domine, remittit me parens meus ad Reverentiam vestram et rogat ut liceat mihi abesse a schola hodierno die et crastino.
- P. Quid causae adfers?
- J. Cum nuper pater meus decumbaret oppressus gravi morbo, mater mea peregrinatiōnem vovit Deiparæ, si pater convalescere. Convaluit, Deo sit gratia, defunctus extrēmo discrimine; hodie persolvet mater votum quod nuncupavit : ipsam comitatūrus sum, si mihi, Domine, placeat facere potestātem.
- P. Suspicor te hanc veniam a matre lacrymis extorsisse.
- J. Nequāquam, Pater : jam in procinctu stabam, venturus ad scholam, cum ultiro me accersit

parens, et hac ipsa de causa me allēgat ad
vestram Reverentiam.

P. Ibis : sed redux exhibēbis a parentibus super
hac re testimonium.

J. Exhibēbo.

P. Ad aram Virgīnis Matris fac nostri memoriam.

J. Spondeo, Pater, in meque recipio.

VAN TORRE, S. J.

9.—OBSEQUIA SCHOLASTICA INVICEM PRÆSTITA.

Baptista, Andreas, Cæteri.

B. Quid actum est in schola postquam abiēram
domum ?

A. Interpretātus est professor epistōlas Cicerōnis ;
deinceps dictāvit argumentum scriptiōnis
hodie vertendum.

B. Quando reddendum ?

A. Perendie mane.

B. Jamne vertisti ?

A. Nondum etiam omnīno, sed bonam partem.

B. Dicta mihi, quæso, vernacūlum.

A. Quære tibi alium qui dictet ; nunc ego tibi non
possum opēram dare.

B. Cur non ?

A. Est mihi aliud negotium. idque necessarium.

B. Nolo te urgēre, sed saltem commōda mihi tua
adversaria.

A. Accipe, utēre, ut libet, modo ne abutāre.

B. Ne verēre.

A. Seriōne scribis, an tu nugas agis, Vincentī ?

- V. Equidem scribo serio, sed quorsum id rogas ?
A. Fuit cum elegantius scrib̄res. En litt̄ras !
Æque scite gallus gallinaceus scalp̄ret ungib⁹.
V. Deest mihi calamus accommōdus : da mihi,
obs̄ero, pennam novam.
A. Non sic dantur mihi:
V. Nolo mihi dono des, sed commodāto.
A. Sunt mihi tantum duæ.
V. Unam mihi commōda per amicitiam nostram.
A. Amicōrum omnia sunt communia.—En tibi
calamus longo et firmo caule.
V. Reddam tibi statim cum scriptūram descripts̄o.
A. Nolo mihi reddas.
V. Quid igitur faciam ?
A. Quidquid voles; a me enim tibi dono datur.
V. Gratiam habeo maximam.
M. Quæso, Paule, ut app̄ares mihi pennam hanc.
P. Non habeo scalpellum scriptorium.
M. Petam mutuum a Livino.
P. Vade.
M. Livine, da m̄hi mutuum tantisper scalpellum
tuum.
L. Scilicet ut Magister eripiat si te utentem de-
prehendērit.
M. Utar clanculum sub pallio.
L. Habe tibi: tamen tuo periculo.
M. Omne in me periculum transfēro.
L. Hac lege a me aufères ut, si Præceptor te spo-
liet, persolvas pretium.
M. Omnino hac lege.—En scalpellum, Paule.
P. Heu ! quam obtūsum.
M. Age, exp̄di, priusquam Magister veniat.

P. Utrum amas scribēre cuspīde duriuscūla aꝝ molliōre?

M. Attemp̄ra ad manum tuam.

P. Ego molliōre uti soleo.

M. Habeo altērum calānum tenui cuspīde: para nunc mūcrōne crassiōre.

P. Incommōdum aliēnam semper opēram emen-dicāre aptandis calāmis; addisce ipse artem parandi.

M. Tentāvi frequenter: oleum et opēram perdo.

P. Nullius est negotii: en, sic rescindo utrum-que caput. Tum in superiōre parte inci-sūram facio scalpello sensim ducto: postea exacuo in cuspīdem. Age, profer atramen tum: intinge calānum et pericūlum fac an sit accommōdus.

M. Exarābo nomen tuum ut refēram gratiam.

P. Phuy...litūras verius fingis quam litteras.

M. Adhærēbat crinis fibra aliqua vel floccūlus: debuissem demēre.

P. Scio unde adhærescat: cedo; aliquantūlum rescindam e pennae cuspīde, alicūbi adunca est.—Nunc experīre.

M. Est calāmus egregie habīlis: ago tibi quantas possum gratias.

C. Quis commodābit mihi dimidiātum chartæ folium? Obsēcro te, Domīne.

D. Habeo folium unīcum, sed ego ipse egeo.

C. Tibi alterum dimidium serva: altērum dimid-iūm sufficiet mihi.

D. Revelle ex codice tuo compacto chartam va-cuam.

C. Non fecēro. Inde sensim compactio dissolvī-tur et liber membrātim discerpītur.

- D. Sufficitne tibi hoc frustūlum ?
C. Hei ! non capiet sex versus, ex meis præsertim.
D. Scribe in utrāque papyri facie, et duc versus densiores : quid necesse habes tuam magna interstitia relinquere ?
C. Egone id facio ? vix intervallum est ullum : nam littræ sese utramque attingunt. Eh vero ! quid tu nos instruis ? nolim scribere ad exemplar tuum. En, ut pravos ducis versus !
D. Scribe seorsum, et tace.
F. Estne tibi bonum atramentum, Henric ?
H. Cur id rogas ?
F. Ut mihi des aliquantūlum de superfluo.
H. Nunquam non tibi aliquid desit : dic, quid est scholasticus sine calamo et atramento ?
F. Quod miles sine clypeo et gladio ; fateor, sed in postērum instructus veniam. Nunc dato mihi pauxillum in præsentem usum
H. Sed atramentum meum instar limi crassum est ; hæret in summa crena, nec defluit.
F. Diluas acēto.
H. Non est mihi acētum ad manum.
F. Cedo, ibo ad antliam : instillabo guttas aliquot aquæ.
H. Pericūlum est ne charta perfluat.
F. Quid refert ? Non scribimus æternitati.
H. Vah ! Nimium infudisti : vide, quæso, quam dilūtum : est instar aquæ.
F. Quale, quale, erit mihi usui ; infunde.
H. Porrigere atramentarii cornu apertum.
E. Infunde pluscūlum.

H. Deprime gossypium calamo; aliōquin redundabit atque effluet.

F. Satis: quānam est hæc profusio? Plus dedisti mihi quam tibi retinuēris. Ago tibi gratias; refēram cum et tu egēbis.

H. Utēre commōdo tuo.

G. Nemone arēnam habet ad manum?

R. Habeo; sed perpārum.

G. Oro te, scriptūram meam consperge modicē pulvēre: invertenda est pagīna; confundetur littéræ litūris.

R. Insēre chartam bibūlam.

G. Æque in promptu est mihi.

R. Pulvērem abrādam de pariēte.

G. Nefas est scalpendo deturpāre scholæ pariētes. Quid cunctāris? Insperge pauxillum ē theca tua arenaria. Attentus es nimium ad rem nihili: arēna quid est vilius?

R. Nihil, verum ad littus maris ubi ejus est copia. Tamen quia noster es, explīca librum et exc̄ipe.

G. Refēram vices cum tibi opus fuērit. Quid video? Jamne nunc descriptsisti intēgrum scriptiōnis argumentum?

R. Descriptsī.

G. Utīnam mihi essent articuli tam celēres! equīdem perquam tarde scribo.

R. Quid potes dictantis vocem scribendo assēqui?

G. Ægre admōdum. Egōmet mihi: nam prima mihi cura est ut bene scribam: proxīma ut celerīter. *Sat cito si sat bene.*

R. Belle! sed istam cantilēnam cane Præceptōri cum dictat: *Sat cito si sat bene.*

10.—OFFICIUM JANITORIS SCHOLÆ.*Præceptor, Discipuli, Janitor.*

Th. Habeo gratias quod Reverentia vestra me janitorem scholæ esse juss̄erit: nullum est officium quod præ hoc malim.

P. Vidēsis, obeas sedūlo. Quidquid mihi renuntiandum est, latīne mihi renunties volo.

Th. Dabo op̄ram.

Bal. Hanc frequentare classem illum opinor, quem quær̄to: pulsābo ostium.

Th. Quid tibi vis adolescens?

Bal. Venitne ad scholam Claudius a Kempis!

Th. Sic exist̄mo.

Bal. Habeo, quod illi verbo significem: rogo Magistrum ne gravētur potestātem illi facere egrediendi tantisper schola.

Th. Faciam: tu hic int̄erim siste, dum rediēro.— Reverende Pater, est pro foribus adolescens: cupit verbo agere cum Claudio a Kempis, si liceat per Reverentiam vestram ut is prodeat.

P. Licet sed illi in aurem dicas exeunti ut brevis expeditat.

Th. Claudi, Magister jubet te paucis absolv̄ere.

C. E vestigio hic adēro.

Th. Reverende Pater, Ædiluus desiderat ministros sacri.

P. Mittantur statuti in hanc diem et horam. Vise ad januam, Theodōre. Vidēris mihi surdaster, et tamen quis pepūlit satis graviter fores.

Th. Adest, Reverende pater, ex tertia classe nescio quis.

P. Qua de causa interpellat nos?

Th. Rogat ut lubeat Reverentiæ vestræ interrogare ex discipulis, num quis per plateam repererit Epistolas Ciceronis; num cui pilei redimiculum excidérunt: præterea an corneam hanc calamorum thecam quispiam amisérunt.

Pr. Quisquamne amisit? Renuntia neminem præsentium reperisse quidquam hodie, aut amisisse.

Th. Habe tibi merces tuas: nihil harum ad grammaticos pertinet. Professor rhetoricus evocat Reverentiam vestram, nisi incommodeum est: habet quod verbo communiqueret.

Pr. Refer illi jamjam me futurum.

Th. Mox aderit Præceptor, dictato scribendi argumento; restant paucula. Quid hoc rei? nullus est fores pulsandi modus: identidem interpellor.

Bened. Estne Magister intus?

Th. Est.

Bened. An mihi non liceat illum allungi?

Th. Nescio an illi prodire sit integrum.

Bened. Obscero te ut illi nunties me hic pro foribus consistere.

Th. Quem virum?

Bened. Roderici parentem, discipuli ejus.

Th. Reverende Domine, placetne prodire foras?

Pr. Quis me vult?

Th. Vir est gravis et honestus: venit excusatrus filium de absentia.

Pr. Nosti illum de facie?

Th. Non, verum de nomine: nam se ait parentem Roderici. Heus, Ambrōsi, occlūdēris ostium ingrediens in scholam: audin? Non lubet mihi assiduo surgere, scribendo impeditur.—Ut quid januam pulsasti, Paule, quasi externus, essem quin recta introibas? familiaris es.

Pau. Qui poteram? Januae sera erat obdita.

Th. Non erat, sed pessulus modo.

Pau. Ansam vidi, qua attrahatur janua, non pessulum.

Th. Eadem est ansa et pessuli clavis.

Pau. Quo pacto foris hic pessulus attollitur?

Th. Attrahere ostium leniter te versus, et deprime capulum.

Pau. Ibo foras ut experiar.

Th. Viden?

Pau. Video. Hoc omnino commodum est.

VAN TORRE, S.J.

11.—OFFICIUM PRÆFECTI PENSORUM.

Michael, Angelus, etc.

M. Frustra, Angèle, tuum pensum in schola absolvis: non admittam.

A. Rogavi te domi tuæ quid mihi scribendum esset: gravatus es schedulam inspicere.

M. Præceptor diserte singulos admonuit: quin attendisti?

A. Tum temporis meminoram: postea excidit.

M. At mihi non excidet fungi meo munere.

A. Expunge hodie nomen meum, te obsécro.

M. Non ausim.

A. Obsécro te per consuetudinem nostram.

M. Nunquam tam belle dices, ut in tuī gratiam
ego in discrīmen castigandi veniam.

A. Nihil periculi est: de te suspicio Magistro non
incidet. Bonae fidei habēris.

M. Præstabo igitur Magistro fidem, et defēram ca-
ruisse te penso.

A. Odio dignus es cum rigore.

M. Redde mihi pensum, Nicōlae.

N. Ecquod?

M. Decalōgum Græce.

N. Jam tibi promam e capsa. Habe.

M. Hui! ut scite pingis litteras Græcas.

N. Facile duas horas insumpsi scribendo: cavēbo
deinceps fabulāri.

M. Quam tibi metuo, David, male?

D. Qua de causa?

M. Non nisi dimidiātum persolvisti debitum?

D. Altēra parte liberatus fui.

M. Cujus favore et benevolentia?

D. Magistri Rhetorices.

M. Quid illi præstiteras obsequii?

D. Latīno utēbar et urbāno sermōne, cum pe-
tērem immunitātem: hoc illi placuit.

M. Gratiōsus es.—Hem, Simon, pensum mihi in
manus insēris aliud pro alio. Debēbas ver-
tēre epistōlam tertiam et verbum de verbo
expressum efferre vernacūle.

S. Nuper mihi Magister hoc pensum reddidit,
alias pro alio valitūrum.

M. Unde tibi fidem facis?

S. En patris syngrāphum: nōstīn'?

M. Ipse novērit: exhibēbo.

VAN TORRE, S. J.

12.—DECURIONIS MUNUS.

Julius, Marcellus.

J. Serius accēdis; dicam Præceptōri.

M. Estne audītus quadrans?

J. Jamdiu est; postrēnum mox audies signum.

M. Quæso ne me notes.

J. Quid dabis?

M. Denos globūlos.

J. Denos? scilicet. Non, si millēnos dares, frau-
dem hanc commisero.

M. Quam fraudem dicis? Non veni tarde. Satis
adhuc temporis est ad recitandum.

J. Nugæ, somnia, fabūlæ.

M. Quin me, inquam, audis recitantem?

J. Non libet, non vacat.

M. Testes vos estis, sodales mei, quod commodare
aures mihi noluērit mucōsus nebūlo.

J. Tu me nebulōnem appellas; me decuriōnem
tuum? Testes vos appello: defēram cui
debeo.

M. Cave facias; nam joco dicēbam.

J. Joco autem? Non is sum qui sic impūne ri-
dear.

M. Veniam posco; dixisse pœnitet.

J. Seriōne pœnitet?

M. Serio ac sinc̄ere profecto.

J. Age: me tuū mis̄eret, jam rec̄ita; tenesne Ci-
cerōnem?

M. Teneo satis: primam mihi vocem īdīca.

J. Prima vox est *Quamquam.*

M. Deinde quid sequit̄ur?

J. Vis, credo, singūla ut tibi vocabūla sugḡeram?

M. Da ergo mihi tantillum temp̄oris ad cogitan-
dum.

J. Scisne pr̄æterīta?

M. Mentīri nolo; nescio bene.

J. Scribam iḡitur in hac charta te nihil tenēre.

M. Nihil enim vero? Annon teneo rudimenta?

J. Nescio utrum scias. Cedo scriptiōnem tuam
ocius; en auditur campāna; Præceptor mox
adērit.

M. Hei mihi! reliqui domi.

J. Dic potius non fecisse, et verum dix̄ris.

M. Imo; illud si dicam, luculentum mendacium
dix̄ero. Verum audi, quod tibi in aurem
volo dic̄re.

J. Quid illud est?

M. Est mihi turbo buxeus; cerne quam concin-
nus: et est hæc pila, quam in sphæristerio
subripui nuper: utrumque dabo, si nullam
de me mentiōnem fec̄eris.

J. Ap̄age te cum hac pila tua atque hoc tuo tur-
bīne. Quo me loco habes et num̄ero?

13.—OFFICIUM PRÆFECTORUM DECURIÆ.

Lambertus, Ludoricus.

- Lam.* Redde prælectiōnem memoriter, Ludovīce.
Lud. Paulisper expecta, dum relegero.
Lam. Non patior moras: examinandos habeo plures, et dudum sonuit signum secundum: age, incipe.
Lud. Unde vis exordiar?
Lam. Nescis initium prælectiōnis? Defēram te ignorasse.
Lud. Defēres citra culpam meam: dic præcepti primum verbum modo: cætēra prosēquar sine hæsitantia.
Lam. Dicam, quia mihi familiāris es: *Mascula in os.*
Lud. *Mascula in os sunto, dos, cos, muliebris et arbor.*
Lam. Librum complīca: identidem inspicis.
Lud. Ne littēram legi quidem.
Lamb. Tamēn complīca. Quid tu illi insusurras, Martine? Abstinēbis, si sapias.
Mart. Equidem nihil illi suggero.
Lamb. Satis audīvi; faxo ut sentias. Prosequere prælectiōnem, Ludovīce.
Lud. *Da chaos atque melos.*
Lam. Submissiōri voce pronunția: notabīmur.
Lud. Asside mihi ad latus, dicam tibi in aurem.
Lamb. Sed ocīus: festīno ad alios.
Lud. Absolvi; nonne accurāte reddīdi?
Lamb. Sic satis. Etiam scriptiōnem tuam profer.
Lud. Paulo post ad me redi: interea subscrip-sēro meum et æmūli mei nomen.

Lamb. Hoc domi factum oportuit. Quid me moraris?

Lud. Importunus es exactor: habe tibi.

Lamb. Videam alterum scriptioris exemplum in adversariis.

Lud. Sane de sedulo decurionis nobis prospectum est; non connives.

Lamb. Nolim ego pro te penas dare, si deprehendar dissimulasse.

Lud. Non ita in amicos tuos es rigidus censor.
Ego te novi, quam mihi parum faveas.

Lamb. Quid garris? Exhibe scripturae exemplar altorum.

Lud. Viden', percurre, si lubet, a capite ad calcem.

VAN TORRE, S. J.

14.—CENSURA VARIARUM CULPARUM.

Ludimagister, Adolphus, Basilius, Genesius, Justinus, Marcianus, Quirinus.

L. Quis orationem recitavit?

A. Ego, Domine.

L. Multa sane peccasti, illam recitans.

A. Mihi latent.

B. Visne illi, Domine, indicem?

L. Perplaet?

B. Primum, non satis tollit vocem; 2° nimium festinat, 3° elidit opprimitque voces ferme singulas.

- L.* Vera sunt hæc omnia. In pœnam autem tantæ negligentiae munus ei recitandæ orationis aufero et in te transfero.
- B.* Multas habeo, agoque gratias.
- L.* Quinam duo illi sunt, quibus dedi curam eos notandi, qui dum recitat̄ur oratio, Deum non precantur?
- G.* Alter ego sum, Domine.
- J.* Et ego alter.
- L.* Ede tu prior, Genesī, quæ notasti, et singulorum nomina.
- G.* Gaius sedebat, cum debuisset flexis esse genibus: Paulus tecto erat capite: Lucas pileum non plane detraxerat, sed in alt̄ram depresso Aurem. Ludovicus scribēbat nescio quid; Claudio legēbat chartam.
- L.* Tu vero, Justine, quid observasti?
- J.* Alphēus garriēbat cum socio; Drusus adridēbat nescio cui; Celsus circumspiciēbat in omnem partem. Marcus digitōrum pulsu tympanotribam agitabat; Hugo et Otho, pugnis pedibusque se mutuo impetebant.
- L.* Quam longa delictōrum series?
- M.* Quam multo longior hæc est!
- L.* Quid illud est, Marciāne, quod manu geris?
- M.* Index est, quem tuo jussu texui, in quem ea retuli omnia quæ per hanc hebdomādam peccāri a meis condiscipulis animadverti, contra cīviliſ et urbānæ vitæ rationem.
- L.* O quantam a me iniisti gratiam! Lege hunc indicem: omnes attentissime audiant.
- M.* Quispiam hodie mane, e lecto ubi desiluit, diductis brachiis corpus pandebat, et horsum illorum contorquēbat valde indecōre.

- L.* Illiberale illud est.
- M.* Tussit alius; alius sternūtā magno et vibranti sonōre; alius incondīte instrēpit.
- L.* Ferre non possunt aures hunc sonōrem, nisi graviter.
- M.* Sunt qui oscitando ulūlant: alii qui oscitant frequenter in congressu.
- L.* Valde indecōrum est hoc ultīmū; habet enim id tædii significantiōnem, aut parum comis observantiae in eos quibuscum agunt.
- G.* At enim, si continēre te non potes quin oscites.
- L.* Tum vero cavendum ne patūlo ore hiscas, sed pressandum illud modeste, seu objecta manu, seu sudariōlo, vultu ab circumstantium oculis modice averso.
- M.* Novi unum quempiam, qui quoties nares emungit, naso persōnat; deinde quod elicuerit, in sudariōlo respectat, quod item facit, postquam respuit.
- L.* Fœdum imprimis illud est. Sputa pedum pressu illīco confundenda et obterenda sunt
- M.* Vidi qui de fenestra in subjectam viam despūrent. Alii procul exscreant, quasi jactūlo emissō, alii despūunt in focum.
- L.* Illud omne contra decōrum est.
- M.* De iis qui hic adsunt unus est qui, meo quidem judicio, fœdius peccat; consulto tamen peccāre illum, vix credo: nimīrum quos alloquītur nonnunquam salīva compluit.
- L.* Certum est, id peccāri aliquando; quod ne accidat, nulli te in os proprius offeres, sed justo ex intervallo colloquēris.

M. Istud autem committitur passim: multi videlicet, dum sedent, crus cruri, aut pedem pedi, invenuste superponunt.

L. Id non decet.

M. Sunt qui digitos articulatim distendunt cum crepitu. Nonnulli, aliis intuentibus, digitis nasum converrunt, et unguis subsiccant palam, aut dentibus demordent, aut foedum in modum sinunt excrescere.

L. Res illae omnes sunt invenustae.

M. Non paucos videre licet, qui genas inflant, linguam exsertant, manus confricant, labra distendunt ac mordent, et pressa arctius aut hiulca circumferunt.

L. Devitandae sunt res hujusmodi.

M. Quot animadvertis, quorum vestes fere aut conspurcatae sordibus, aut pulvere oppletae sunt!

L. Nempe minime advertunt, ubi sedeant, ubi in genua procumbant, quo corpus applicent ne aut pulvere, aut qua alia immunditia locus sordeat.

M. Ad extreemam chartam deveni.

L. Satis nunc quidem est. Reliquum a prandio prosequemur.

VAN TORRE, S. J.

15.—FORMULÆ DISPUTANTIUM LATINE.

Petrus, Paulus.

Petrus. Unde disputatio inchoanda est?

Paul. A signo sanctæ crucis.

Petrus. Forma signum sanctæ crucis.

Paul. Formāto tu par̄iter.

Omnes. In nom̄ne Patris, etc.

Petrus. Exhibe arma.

Paul. En chartam, en libellum precum. Tu ipse
destitūtus es?

Petrus. Nequāquam.

Paul. Agēdum profer. Dixin' verum? Caret
charta.

Petrus. Ecce tibi, decādem habeo.

Paul. Cares quæstionib⁹?

Petrus. Imo habeo ad quas ægre respondeas.

Paul. Magnifica verba! Ausculto. Propōne tua
ænigmāta.

Petrus. Num bene latīnum est: petere ab aliquo
quæstionem?

Paul. Non bene latīnum est.

Petrus. Dic pure et emendāte.

Paul. Quærere aliquid ex aliquo; interrogare ab
aliquo; scistari ex aliquo quæstionem, sen-
tentiam.

Petrus. Recte dictum. Interrōga vicissim.

Paul. Declīna aliquis per omnia genēra. Ignō-
rasne?

Petrus. Non ignōro.—Nominat.: aliquis, aliqua...
Accusat.: aliquem, aliquid vel aliquid.

Paul. Constaſ? constaſ tibi?

Petrus. Quidni? Dic ipse perfectius.

Paul. Nequeo. Recte respondisti. Perge porro,
Age, prosequēre, absolve quod restat.

Petrus. Vocabūlo... ablative, etc... Nunc meæ sunt
rogandi vices: quomodo conjugātur *fio*
in futūro præterito mixto? Nescis? Cu-
pis docēri?

Paul. Paulisper expecta... *Factum, factum esse vel fuisse.*

Petrus. Constanſ tibi? Constanſ? Vis corrīgi? Li-
cetne ut corrīgam interrogatiōnem?

Paul. Emenda, si potes.

Petrus. *Faciendum, faciendam esse, etc.*

Paul. Responde porro et tu alīquid. Qua rati-
ōne inflectitur *Eo* in præsenti tempore
participii?

Petrus. *Iens, ientis.*

Paul. Constanſ, nescis melius?

Petrus. *Iens, iuntis.*

Paul. Nondum etiam apte.

Petrus. Corrīge... Per me licet.

Paul. *Iens, euntis.*

Petrus. Equīdem ita respondēram.

Paul. Minīme vero, sed *iuntus aiēbas...* Placetne?
Præceptor, ut refēram, tres notas pro
parte Romāna?

Petrus. Ut quid ita?

Paul. Quia vici adversarium.

Petrus. Sed jam ultiōne repētam.

Paul. Præsto sum. Congredēre... interrōga.

Petrus. Cujus genēris est *cometa...*? Ignōras? Vis
te doceam tuo damno?

Paul. *Cometa...* masculīni est genēris.

Petrus. Itane censes? Sic stat sententia?

Paul. Ita sane.

Petrus. Constantissīme... agēsis... corrīge.

Paul. *Cometa* est feminīni genēris.

Petrus. Hem! emendatōrem nostrum! male cor-
rexit. *Masculīnum* est.

Paul. Per quam regūlam id assēris? Præceptum
recīta.

Petrus. Femineum *A* primæ est veluti: *Panthera*,
planeta. Erravine?

Paul. Sane splendidissime.

Petrus. Quin corrigit?

Paul. Dictum opportuit: Veluti *panthera*, *sagitta*.

Paul. Phui piget errati.

Petrus. Et crassi quidem: porro regulam prose-
 quere.

Paul. Hic *mammona* petit.

Petrus. Constas? Rursum aberras regula.

Paul. Imo: Veluti *Panthera*, *sagitta*: hic *mam-
 mona*, etc., num aberro?

Petrus. Toto cœlo.

Paul. Emenda si quid novisti rectius.

Petrus. Prætermisisti hunc versum *Adrias*, *mas*,
œquor, etc.

Paul. Malum! me fefellit memoria.

Petrus. Io! superavi victorem meum.

VAN TORRE, S. J.

16.—CONCERTATIO.

Ludimagister, Justinus, Cœlianus.

J. Oro, amabo.

L. Quid tibi vis?

J. Oro mihi fiat copia concertandi cum aliquo.

L. Concerta certe quocum voles.

J. Age, Cœliane, descende in arēnam: prodi in
 medium, mihi tecum res futūra est.

C. Mecum non potes congrēdi.

J. Quippñi?

- C. Quia tibi jus non est. Gero ego magistratum principem; tu es homuncio de fæce plebis.
J. Nihil refert.
C. Itāne vero, nihil refert? Qui jacent in subselliis infirmis, an possunt provocare illos qui soliis insident?
L. Potestātem illi facio istam. Noli detrectare certamen, mihi crede; aliōquin inurētur tibi nota ignaviæ.
C. Mihi nota ignaviæ? Scilicet. En; age, præsto sum, incipe.
L. Vos censores, officio accurate fungimini. Agitur enim et dignitas loci principis et honos totius Provinciae.
C. Notāte; a signo Crucis non est auspicatus.
J. Fateor, peccavi per incogitantiam.
C. Non recte illud figurasti.
J. Imo, recte satis expressi. Quam pensi partem vis sumamus ad decertandum?
B. Recita heteroclita. Intende vocem; non te audio.
J. Satis intendo, nisi forte surdaster es.
C. Nimium approperas: ne mente quidem te valeo conséqui.
J. Mihi lente satis festinare videor.
C. Plane ac distinete pronuntia.
J. Absolvi nec infeliciter; semel enim duntaxat lapsus sum.
C. Imo plus quam decies offendisti.
J. O mendacissimum nebulōnem! Ubīnam hæsitāvī! Quandōnam me coarguisti, aut suggestisti quod non occurrēbat.
L. Ita est; sine ulla prorsus prolapsione recitāvit.

- J. Age, age tuum est jam obire vicem tuam.
 C. Primam mihi vocem indica.
 J. Noscis; annotate, Censores, punctum unum.
 C. Melius scio quam tu.
 J. Perge porro.
 C. Da mihi spatium.
 J. Quid ita haeres?
 C. Concide, inquam, mihi tantillum temporis.
 J. Concedo plus quam satis est.
 C. Tantis per sustine.
 J. Jam hoc dixeras, nihil opus est repetere.
 C. Pertexui omnia.
 J. Imo vero ternae adhuc supersunt solidæque
 lineæ.
 C. Falleris; plura non habemus addiscenda.
 J. Esto sane, at uter vicit?
 L. Quid quæris? Satis patet, te victorem, vic-
 tum illum discedere a certamine.
 C. Supéri! vestram fidem!
 L. Locum ejus occupa.

VAN TORRE, S. J.

17.—COMPARATIO NOMINUM, VERBORUMQUE CONJUGATIO.

Elias, Arnoldus.

- E. Demus finem huic collocutioni temperius: ex-
 templo coram aderit Praeceptor, exacturus
 quæ heri reddenda imposuit.
 A. Quid ergo facto opus est?
 E. Meditemur adjectivum per accidentia perque
 tres gradus et tria genera.

- A. Hoc agāmus. Quod erat illud ?
E. *Benignus.*
A. Declinēmus in casus.
E. Quoti ordīnis ?
A. Virile et neutrum sunt secundi, muliebre est
primi.
E. Cujus speciēi ?
A. Primitīvæ.
E. Figūræ.
A. Simplīcis.
E. Quotūplex est figūra ?
A. Triplex: simplex, composita, decomposita.
E. Dic nominandi casum.
A. *Benignus, benigna, benignum.*
E. Comparativum.
A. *Benignior, benignius.*
E. Cur non sunt hīc tres voces ut in positīvo ?
A. Quia *benignior* est genēris commūnis.
E. Da superlatīvum.
A. *Benignissimus, benignissima, benignissimum.*
E. Jam tu interrōga me de verbo quod conjugan-
dum erat.
A. *Commendo* erat.
E. Istuc ipsum.
A. Si quis didic̄it *Amo*, non potērit errāre in
commendo.
E. Nihilomīnus interrōga.
A. Indicativō præsenti ?
E. *Commendo, commendas, commendat.* Plurāli nu-
mēro: *commendamus, commendatis, commen-
dant.*
A. Pro certo credo te numquam lapsūrum. Ve-
rum hæc facilia sunt: si anomāla inflectēre
et conjugāre jussērit, tum sudabīmus.

E. Id forsitan hodie futūrum est. Profecto cum conjugārem nudiustertius *Odi*, multum id verbi odēram: quia tum sit defectīvum facēbat ut deficērem.

A. Recordāris, opīnor, quemadmodum me vexābant infelicia heteroclīta et comparatiōnes anomālæ.

E. Si... audītur horologium: tussit, screat ante ja-nuam Præceptor; parcāmus voci.

PONTANUS, S. J.

18.—NOMENCLATURA.

Magister, Clemens, Liberius, Donatus, Pueri.

M. Vixdum exactis sideribus dies se mundo red dīdit, cum vos puerōrum floscūli ante alios omnes huc intro pedem infertis. Quinam cum prima luce potuistis expergisci?

C. Mandāto matris famūla nostra in dies me ex-pergefācit, quanquam hodie maturius præter morem.

L. Ast ego unquam non sponte mea, et invocātus. ac fere semper bene mane consuēvi surgēre.

D. Ego etiam, Præceptor.

M. Res difficilis ad credendum: puēri quippe, quibus sopōre nihil est amicius, nihil dulcius, pro more non habent ultro ac per se de strato surgēre.

D. Certe surgo, expergefactus a nemīne.

M. Ecquid tentastis?

C. Ita.

- L.** Dum offa coquitur, visum est nimis longum;
quapropter relicto jentacūlo huc appro-
perāvi quam maturissime.
- M.** Pulchrum in hac aetatūla facinus. Quid si ego
darem nunc tibi jentacūlum?
- L.** Cum nihil sit tibi, quid dares?
- M.** Quo nihil edis libentius.
- L.** Mihi etiam, Præceptor.
- C.** Et mihi obsecro.
- M.** Nimium satur fières altēro jentacūlo.
- C.** Eia, quæso.
- M.** Libéri, si prompte et nunquam intersistendo
recitavēris, quæ heri nomina tibi ediscenda
præscrips̄ram, ecce pictam imaginem præ-
mio tolles.
- D.** Ego quidem nomina mea teneo, ut qui perfec-
tissime.
- C.** Ego, ego mea ref̄ram memoriter.
- M.** Liberius esto primus: eum si memoria fefel-
lērit, tum vos duo de istoc honorario in cer-
tamen veniētis. Sed cuius ordinis sunt tuæ
voces?
- L.** Rerum Cœlestium.
- M.** Tuæ, Clemens?
- C.** Dignitatum et mun̄rum Ecclesiasticorum.
- M.** Tuæ autem, Donāte?
- D.** Dignitatum functiōnumque civilium.
- M.** Incipe.
- L.** Deus Pater, Deus Filius, Deus Spir̄itus Sanc-
tus, Sacrosancta Trinitas, sive Trias, Nu-
men, Divinitas, Creator, Salvātor, Servātor,
Dei Mater, Deip̄ra Virgo, Dei genitrix,
Cœlites, Cœliclæ, Divi, Sancti, Beati, An-

gěli, Archangěli, Patriarchæ, Prophētæ, Apostōli, Martyres, Confessōres, Virgīnes, Viduæ, Innocentes, Cœlum, Sol, Luna, Stella, Astrum.

M. Num intelligis quæ singūlis subjecta sit notio?

L. Optime, immo.

M. Qui sunt Coelites?

L. *The good Angels.*

M. Archangeli?

L. *The Archangels.*

M. Dei Mater?

L. *The Mother of God.*

M. En accipe munuscūlum. Tu, Clemens, edic tua.

C. Quid erit præmii?

M. Si omnia, et ea serie qua se consequuntur red das, erit quod dem tibi: non omnes obtinēbit effigies Liberius: sin perpēram, neque indonātus abibis.

C. Pontifex Maximus, Patriarcha, Cardinālis, Archiepiscopus, Episcopus, Præsul.

M. Quid hæres?... Antistes, Abbas.

C. Antistes, Abbas, Cœnobiarcha, Monāchus, Con cionātor, Ecclesiastes.

M. Quæ est vis Ecclesiastæ.

C. Eādem quæ Concionatōris.

M. Quid ergo Concionātor?

C. A preacher.

M. Perge.

C. Parōchus, parōchus.

M. Parōchus, parōchus: tene bis labi? Sacerdos,

C. Sacerdos, Diacōnus, Ædilis, Sacra Virgo.

M. Cætera ubi sunt?

C. Non jussisti plura.

M. Haud recitasti ut cupiebam. Tu melius, Domine.

D. Imperator, Imperatrix, Rex, Regina, Monarcha, Princeps, Dux, Comes, Baro, Dynasta, Heros, Heroina, sive Herois; Praefectus a cubiculis, a pedibus, a poculis; Apparitor.

M. Qui sunt isti?

D. Body servants, lackeys, butlers, ushers.

M. Cape has imagines praemium consecutus.

D. Ut praecipis.

M. Sedete suo quisque loco, et quae adhuc praescripsero, celeriter ac naviter nomina edicite.

L. Etiam.

C. Praeceptor, Liberius me irridet.

L. Commovi.

C. Non impune feres.

PONTANUS, S. J.

9.—ITERUM NOMENCLATURA.

Adalbertus, Iodocus.

A. Visne, Iodoce, quemadmodum tu me consuesti alicujus rerum genoris interrogare nomina, sic ego vicissim aliquando te interrogem?

I. Volo.

A. Quenam ergo rectissime complexus es animo?

I. Muscam.

A. Recense primo loco instrumentorum musicorum appellations. Sed majus industriæ

tuæ documentum dabis, si ego Anglice et per mixte ea nominavero, tu idne Latine nomines.

I. Utroqueversum haud imparatum offendes.

A. A tambourine.

I. Tympnum.

A. A harp.

I. Cithara.

A. A violin.

I. Chelys.

A. A triangular harp.

I. Sambuca.

A. Immo sambuca, si rite audit recordor, significat, elder tree.

I. Nequāquam: sambuci est illa notio, non sambucæ.

A. The bow of a violin.

I. Plectrum.

A. A cornet, a lute.

I. Cornu, organa, testudo.

A. The lyre.

I. Lyra.

A. A flute.

I. Fistula.

A. Clarionette, flute, trumpet.

I. Buccina, tibia, tuba.

A. Enumera, nunc, servato quem ego secutus sum ordine, artificium seu musicorum nomina.

I. Faciam in quibus potero, quorum meminero.

A. Quod dederis eo contentus ero.

I. Tympanista, citharædus, chelys, seu χέλυς; dicit enim Magister ubi cienda Graeca, cum Latina desunt, quando innumera sint Graeca, quæ Latina jam, velut usucapiōne potentur.

A. Verum prædicas.

I. Cornicem, organista vulgo, latinus qui orgānis canit, sicut dicimus aliquem canere fidibus.
Lyrīcen, Fistulātor, Buccinātor, Aulædus seu Tibīcen.

A. Restantne alia quædam vocabūla ad musicen spectantia, nec ita abstrūsa ut diapente, et huic similia?

I. Restant.

A. Dic.

I. Ligūla tibiæ, *lip of a flute*; fides, unde Fidīcen, *a player of stringed instruments*; verticūli, screws. Cantor, chanter. Psaltria, *a music girl*. Choraules, *one who accompanies the chorus on the pipe*, proprie, with the flute. Harmonia, *harmony*. Pausa, *intermission*. Cætēra tute, si voles, a magistris disciplinæ hujus petas.

A. Polles memoria, Iodōce, Obsonēmus famem parum inambulando, et de rebus ludicris sermōnes serāmus usque ad cœnam: tantum quippe spatii cessatiōnis Magister indulxit.

PONTANUS, S. J.

20.—CATECHISMUS.

Bernardinus, Lepidus.

L. Lætus sum.

B. Quamobrem?

L. Quia didīci.

B. Quid didicisti?

- L.* Catechismum.
B. Totumne et ad verbum ?
L. Totum, ad verbum.
B. Qui tam brevi spatio libellum paginārum adeo non paucārum ?
L. Diligentia quid non vincit ? eam mihi subsidio comparāvi.
B. Atqui nec ego segniter ad hoc ipsum incubui, tamen vix dimidiātum comprehendendi : itaque animo valde discrucior.
L. Fortassis memoria non perinde vales.
B. Haec causa est, uti conjicio. Quando reddēmus ex memoria ?
L. Perendie ante meridiem. Ita jussit. Præceptor nobis renunciāri.
B. Interea discam plurīma.
L. Non me superābis.
B. Quid ita vero ?
L. Quia post finem quo ego pervēni, restat nihil.
B. Intelligisne totum ?
L. Immo etiam.
B. Relīquum est, si et memoria tenes, et probe intelligis, uti secundum ejus doctrinām vivas.
L. Vivam, Deo juvante. Et tu, quamvis non teneas nihilominus decem præcepta custodire debes, et alia quæ ibi mandantur ; compertum et explorātum habeo.
B. Incitāvit me quoque permultum, genitor, qui si scirem perfecte, non vile præmium mihi se datūrum appromisi.
L. Quod ?
B. Horologium aureum.

- L.* Satis honestum magnumque præmium.
B. Quid tu expectas?
L. Præter laudatiunculam a Præceptōre nihil, si
scivero; præter pœnas similiter nihil, si ig-
noravero.
B. Utrāque merces sua mercēde condigna est.
Sed vis te audiam prius, quam in gymnasio
recites.
L. Admōdum.
B. Ubi?
L. Domi meæ.
B. Quo tempore?
L. Cras post meridiem, cum scilicet a studiis erit
otium.
B. Accēdam igitur ad te?
L. Accēde.

PONTANUS, S. J.

VARIA COLLOQUIA

DIALOGUES.

SECUNDA PARS.

21.—EUNTES IN LUDUM.

Antonius, Marcellus.

A. Securusne et timore expeditus in sphæris-
terium vadis, *Marcelle?*

M. Quid tibi ista percunctatiōne vis? explican-
dum; non enim satis intelligo.

A. Fabor ergo apertius. Contexuisti epistolam
quam a nobis hodie requīret Præceptor?

M. Contexui, et descriptam porto mecum.

A. Præcurrit alactrītas tua meam tarditātem.
Quanquam haud ita pigritia me, ut cartæ
penuria, qua premēbar, remorāta est fecit-
que ut meam non totam descripts̄im:
serius quippe adentus sum papyrum.

M. Quid actūrus, si poposcerit?

A. Dum vestras emendat, interea quod reliquum
est nullo negotio describam. Hoc concessū-
rum mihi spes est, si quidem aliis alias con-
cessit.

M. Ostende tuam scriptiōnem.

A. Hem!

M. Quām fōde tu pingis littēras? gallīnam scripsisse arbitror. Quām item vacillant versū?

A. Dummōdo legi queat scriptūra, parvi duco tristia sint, an lāta, pulchra visu, an deformia elementa: versū ad amussim nequeo dirigēre, quantumvis coner. Atqui non tam valde utrāque laude mihi ante stas.

M. Judicium cæci.

A. Alīter doceat me præceptor, si ipsi displiceo, cum istis illepīdis invenustisque characteribus.

A. Abhorrent istae partes ab ejus munēre.

M. At unde discam tandem? Quid tu nunc mihi auctor es?

M. Alīquem perītum adolescentem pacta pecunia condūcant parentes tui, quem hanc ad rem magistrum capias.

A. Attāmen doctrīna quoque spectāti, et clari homīnes plerumque inscīte et indecōre efformant figūras istas.

M. Dici alīter non potest, verum non idcirco sunt docti: et tamen multi illōrum decenter.

A. Parentes mei (quod vitium senectus affert) attenīores sunt ad rem quam sat est; defraudant genium suum: vereor ut illis persuadeam.

M. Adhībe procuratōrem Magistrum, cujus unum verbum hic plus valēbit, quam centum tua.

A. Rogābo ut hanc mihi opellam surripiat.

M. Cætērum, quæ heri explicāta sunt in Cicerōne, si te forte nominavērit, potērisne repetēre?

A. Nisi ipsēmet opitulētur, parum bene: oblītus enim sum quorumdam, et quem domi interrōgem, habeo, præter pariētes, nemīnem.

M. Hærenti subveniet. Ego insūper, quoad ejus facere potuero, tibi opem feram.

A. Mi optime Marcella, sponden' te mutuum esse factūrum mecum si in eōdem luto hæsita- vēro? Si necessitudo postulavērit.

M. Spondeo firmiter.

A. Salva res est.

PONTANUS, S. J.

22.—TARDE LUDEM PETENTES.

Emmanuel, Eustachius.

Em. Salvus sis, Eustachi.

Eu. O salve, Emmanuel. Quo ire tendis?

Em. In scholam. Quo te pedēs?

Eu. Eōdem.

Em. Ubi libri? ubi atramentarium?

Eu. Sub pallio et axilla gestīto.

Em. Audistin' primam?

Eu. Pridem.

Em. Ain' tu pridem? Væ nobis!

Eu. Quid consternāris? aut quid metuis?

Em. Quid metuam? Quod solent sero venientes.
Ah!

Eu. Ego sane probabīlem excusatiōnem addūcam.

Em. Obsecro quam?

Eu. Mater me cum mandātis ad sorōrem misit,
cujus responsum renuntiandum fuit domum,
et absunt illius aedēs a nostris longuis; eo
tardius venio.

Em. Quid si hanc ratiōnem tanquam commentatiām repudiet?

Eu. Fiducia est id minīme factūrum. Nam me ab hujuscemōdi mendaciuncūlis temperāre non raro expertus didīcit.

Em. Me miserum malique fati! quid confingam, cum (ut hoc æstīvum, et pomeridiānum tempus etiam magno natu homīnes invitāre solet), somno captus obdormiērim super libros, in extrēmo sitāe sunt fortunæ meæ, nec quid agam certum est.

Eu. Si rem ipsam ingenue confiteāre, forsitan delicti gratiam faciet. Quid forsitan? certe faciet; exonēra te metu.

Em. Obtemperābo bene monenti; abstersisti mētum. At enim ecce aliqd mihi timōrem objēcit.

Eu. Aliud? dic, quæso.

Em. Formīdo male, ne hic elapsus, alībi in casses incīdam.

Eu. Alībi?

Em. Quæ memorīter pronuncianda præscripsit haud teneo absolūte.

Eu. Suspiciōri fas est, non te inter primos interrogātum iri; tum ego, qui secundus tibi sedeo, suggēram dissimulanter et fideliter.

Em. Id amībo, adjūva me. Summum tibi beneficium debuero, hoc si perlectum dedēris, nam nunc spes opesque meæ omnes in te sunt sitæ.

Eu. Ambulēmus contentius.

Em. Tam strenue te conséqui vix possum.

23.—EXCUSATIO, ABSENTIAE.

*Magister, Animadversor, Antonius, Joannes,
Marcus.*

M. Euge, Animadversor, ades dum.

A. Adsum, impēra.

M. Quinam hesterno die scholam non obiērunt?

A. Qui? Antonius Niger, Joannes Faber, Marcus Sylvus.

M. Per paucos memōras.

A. Relīqui ad unum omnes coram præsentes affuērunt.

M. Extra eos videlicet, qui munuscūlis te elinguvērunt.

A. Hoc quidem alias cum tentārent nonnulli. semper Austrum perculērunt.

M. Probatus es adolescens, et Magistro tuo fidēlis. Heus? prodīte vos in medium repente, statim, sine mora, an nondum etiam? Confestim, inquam, ad volāte. Quid habes, Antoni, dicere ad excusandam absentiam?

A. Ingens quidam, et intolerabilis dolor occupavērat sinc̄put meum. Quocirca mihi in mandatis dabat mater, extra ædes pedem usquam ponērem.

M. Fabūlœ: Tibi ut credam? Non ego te novi?

A. Si verbis meis exigua apud te est fides; certum hominēm ad matrem et familiāres indagātum allēga.

M. Logi.

A. Haud secus reperies.

M. Somnium. Quasi vero tu, ut es callidus et versipellis, hoc tuis non imposuisses, tibi nimis condolere caput. Studebas verberationem effugere, quae propter segnitiem te manebat.

A. Neutquam. Praeceptor; non imposui profecto; revera nihil finxi.

M. Poterone hodie verum ex isto puero excuslpere? Cave mihi mendacii quidquam.

A. Vera loquor. Si aliter fueroit ac dixi, causae nihil erit quin tibi dem poenas.

M. I sessum; rem ego nunc quidem in medio relinquam, Tu, bone Faber, quo negotio implicatus tenebare?

J. Pater, quopiam profectus ad animum suum relaxandum remittendumque, me perduxit illuc secum.

M. Quo profectus?

J. In villam nostram, quae aliquot millia passuum ab urbe distat.

M. Cur pridie a me copiam non petebas?

J. Noctu hac de re deliberavit pater: tum multo mane in viam nos dedimus, ut ad te adire nequiverim, nec voluerim, quod verabar ut cubitu surrexisses.

M. Dictum inopinatum atque mirabile, te alioqui somniculosissimum, id temporis, sub galli cantum scilicet, experrectum. Monstra ac portenta loqueris.

J. Videre me somnum haud sinebat gratissimae missonis exspectatio.

M. Quin tu exoraveras patrem, ut hoc promittet.

J. Factum est ut, patre secundo, villam amoenissimam petiv̄im, ibique animum studiorum perpetuitate, fatigatum triduo isto instaurav̄im. Proinde, amabo, mi Praeceptor, parce ultra querere; quandoquidem te clam non est, quanto me opere schola delectet, nusquam ut sim libentius.

M. Qui tibi incessit metus pœnârum insolitus, hic de improviso oratorem te reddidit. Nunc condonabitur erratum. Posthac nisi quoquo modo de absentia certiorem me feceris, verberibus te cædam, ut si in pistrino moleres. Percepisti?

J. Planissime.

M. Restat ut te quoque purges, solute adolescens, et omnium inertium inertissime. Quid egisti? aut ubi fuisti? aut quare in ludum non venisti? Quid est, Sylve? Quid taces?

Mar. Existimabam esse ferias litterarias.

M. Ridiculum. Hoccine os tuum? istane frons tua? Ecquid, o insulse, nudiustertius aut quartus primum auditiones obire cœpisti; quomodo? an ter nesciebas vacatiōni diem Jovis consecratum? Hic ego te manifestum mendacii teneo.

Mar. Ast mihi occurribat heri dies Jovis.

M. Ast ego faxo tibi hodie pœna occurrat. Lepidum capitulum. Tene errare in isto negotio tam antiquo, tam noto, tam vulgato? Quamobrem autem horis antemeridiānis saltem non comparuisti in hoc loco? Prætexis culpari hoc figmento; non fit mihi verisimile quod ais. Illi, illi sodales et con-

gerrōnes tui alīquo te ambulātum, aut lusum
te avocārunt. Phœnas dabis.

Mar. Miser, ah ! miser, cui tam male vertit dolus.
Sed te obtestor, unam hanc dimitte noxiām,
nec sane rursus admittam.

M. Nihil agis.

PONTANUS, S. J.

24.—ABSENTES.

Benedictus, Augustus.

B. Multōrum diērum intervallo non te vidīmus
in Gymnasio, Augustīne; nec tamen fuit,
quod mirātus sum vehementer, cum Præ-
ceptor te requirēret, aut mittēret qui ubi
esses, et quid agēres investigaret. Cur abfu-
isti ?

A. Male me habēbam ; idque ut ne latēret Magis-
trum curāvi, quo bona cum ejus venia, et
tuto abesse licēret.

B. Meritissīmo non apparuisti : si quidem est, ut
autūmas. Convaluistine ?

A. Nondum plane me confirmāvi.

B. Quandiu ægrotasti ?

A. Quandiu me in schola non conspexisti.

B. Haud equidem recordor quantum tempōris ab-
biērit.

A. Dies compluscūli, undeviginti omnīno.

B. Quid erat morbi ?

A. Febricula.

B. Quo medicamento ei subvenisti ?

- A.** Inedia prope sola, qua, maximos quosque morbos, et gravissimos depelli solere, aiēbat. Magister auctores in medicina claros et nobiles asserere. Vacuus mihi venter crepitare, ego flocci pendere.
- B.** Facili negotio consequere, quae intērim præcepta nobilis dictata et explicata sunt.
- A.** Sic mihi persuisi: et in eam rem si non recūsas, utar tuis suppetiis.
- B.** Repetam tibi omnia, et rectissimis tuis atque optimis studiis non gravate, obsquar. Quando te redditum censes?
- A.** Secundum Natalia Domini. At tu quid vagaris? Cur non es in ludo?
- B.** Eram in itinere cum libris: ecce tibi, pompa procēdit serentium instrumenta pugilatus. Ego illos sequi in aulam curiae: ibi ludicrum illud certamen certantes spectavi voluptate mirifica. Nam ubi ætas maturuerit, eamdem artem addiscere cogito: quandoquidem disciplinis liberalibus non est aliena. Novi per plures litteratos eosdemque pugiles non spernendos.
- A.** Crastina luce quam expurgationem habebis?
- B.** Intendenda erit aliqua fallacia, quæ me virgarium periculo eximat: nox dabit consilium. Simendacum dixero, solens meo more secero.
- A.** Timeo ne aliorsum cadat res, et tu propter hanc curiositatem spectandorum pugilum sine vibibus a Magistro non dimittare.
- B.** Evasi non semel confictis causis absentiae.
- A.** Bestiae quædam cum canibus bis, ter, quater elapsæ fuerint, tandem capiuntur et pereunt.

- B. Oh, non adīmet mihi vitam ista verberatio...
A. Tua res agītur.

PONTANUS, S. J.

25.—AMISSUS ET PROMISSUS LIBER.

Udalricus, Oho.

- U. Quid vult hic flētus?
O. Amīsi librum.
U. Quem?
O. Emmanuēlis Grammaticam.
U. In scholane?
O. In schola.
U. Quo tempōre.
O. Hoc ipso die, ante prandium: cum enim dato signo discedendum esset domum, egoque libellos meos colligērem, hunc non invēni.
U. Quæsivistine apud vicīnos?
O. Ac diligentissime. Respondent omnes se esse extra noxiā, ne habēre, nec scire quis habeat.
U. Non tu illīco ad Præceptōrem?
O. Immo; sed præcepit ut se appellārem denuo post meridiem.
U. Appella.
O. Despēro me recuperatūrum.
U. Alias alii suos amisērunt.
O. Sic est?
U. Nonne recuperarunt?
O. Quidam, non omnes. Et hi, quod rem suam male custodissent, aut in ludo a Doctōre,

aut domi a parentibus vapularunt liberaliter.
Quod si hodie librum meum non recepero,
certiores faciam ipsos oportet, ut pro hoc
malo mihi dent malum.

U. Juvabo te in quæritando Emmanuèle tuo; si
non invenēris est mihi aliquanto tritus hoc
ipso exemplar ejusdem, id dabo tibi pro-
prium.

O. Si non simulāte promittis, porrige dext̄am.

U. En.

O. Offudisti aquam: rediit animus, et cura omnis
ex corde excessit.

U. Latus sum quod te tranquillavi. Væ illi, qui
se hujus furti astrinxit: nam et librum
minime retinēbit, et uberior quam tu plo-
rabit.

O. Furem hunc mihi dari in conspectum gestio:
coram in os laudarem ipsum, et capillos
conscindērem.

PONTANUS, S. J.

26.—CHARTÆ IN MEMBRANAM CONSULTÆ.

Christophorus, Hugo.

C. Mi Hugo, est quod abs te petam.

H. Pete audacter.

C. Insue mihi in membranam hasce chartas puras.

H. Ipsēmet insuères

C. Expers sum hujus artificii: atque ut id credas,
inspice hunc librum, quam sit inconcinne
distorteque consūtus.

H. Nec me Bibliopēgus erudīvit.

C. Attāmen, quasi erudītus eleganter id facis.

H. Si cui optīme placet, ei optīme facio. Complicastine jam chartas tuas?

C. Maxīme, istae sunt.

H. Da filum, acum, membrānam.

C. Cape omnia.

H. Filum oportet cerātum esse, ut opus evādat diuturnius.

C. Heus, puēri, quis secum affert seram?

H. In meo saccūlo quāram. Alīquid certe, reperio, ceram candīdam; commodissīma est huic rei; nuper mihi hoc frustillum donāvit aedituus ad tales usus. Tu porro atten-tus aspīce me suentem, et artem disce, quo posthac aliēna opēra indigeas.

C. Aspicio intentis oculis.

H. Ecce quemadmōdum chartam chartæ arctius conjungo, ut spatium inter illas nullum intercedat.

C. Video.

H. Item quemadmōdum supra et infra sunt æquāles inter se; nulla promīnet.

C. Apte, artificiōse.

H. Nec foris in tergo fila superiōra inferioribus longiōre visuntur: nec primum a secundo majōre intervallo distat quam secundum a tertio, tertium a quarto.

C. Perite.

H. Nodi parvi, et intus omnes.

C. Sane.

H. Nunc tu cultellum accipēsis, partesque chartarum superiōres caute scindendo apēri.

C. Pro ista opéra referētur gratia tibi, mi Hugo.
 H. Satis gratiārum retulēris, si me amavēris, et
 majōre quadam cura et alacritāte quam hu-
 cusque didicēris.

C. Utrumque præstitūrum tibi recipio.

PONTANUS, S. J.

27.—MUTATIO CALAMI.

Conradinus, Pigmenius.

C. Da mihi, oro, utendum calāmum.

P. Nulos habeo calāmos hodie, quos tibi dem
mutuos.

C. Thecam plenam apud te vidi.

P. Per somnium fortassis. Sed dicam uno verbo
rem totam : nulos habeo quos tu commodā-
tos retineas.

C. Quæ tam mala mens in hanc te suspiciōnem
impellit? tam perverse de me existīmas?
eho, nondum nosti mores meos? verum, ne
sis in mora, da mutuum calāmum.

P. Ubi tui?

C. Meliuscūlos reliqui domi, deteriōres portāvi
mecum per imprudentiam.

P. At tu meum quoque disperdēres, aut nimium
premendo, aut ipso instinctu, ad fundum
atramentarii allidendo videlicet.

C. Levīter ducam per chartam, sensim intingam.
salva cuspīde.

P. Multane descriptūrus?

C. Tantummodo versus aliquot a Praeceptore post horam explanandos: ut nimis glossulas interserere queam, nam retinere eas non possum ob tenuitatem memoriae. Si quid mutuaberis a me, seu calamos, seu papyrus, seu librum, seu quid aliud, dabitur mutuum, haud gravate.

P. Ecce tibi probatum calatum quem dono; tuus esto.

C. Multum te, mi Pigmeni, de istac liberalitate, amo. Experiar. Profecto idoneus est, si quis alius, ad decore formandas litteras.

PONTANUS, S. J.

28.—CALAMI APPARATIO.

Vedastus, Balthasar.

V. Cum haud invenuste pingas elementa, doleo tibi nec chartam esse bonam, nec calamos aptos.

B. Ab his singulis fateor me inopem Charta nec candida multum, nec firma et plana, sed aspera, scabra, et pilis pravissimis plena, quos cum a calami crena detraho, scis ipse quales efformentur littvae. Sed quod intolerabilius mihi accidit, etiam perfluit, verum haec culpa sit atramenti potius, quod, cum esset heri spissum valde, aqua nimia effecit dilutissimum et subalbidum. Calamos ad usum accommodare cultello prorsus nescio; et te etiam atque etiam vehementer rogo, ut hanc rem me doceas, si ipse scias.

V. Mis̄eret me tui, qui pene solus ignōres, quod condiscipūli tui didicērunt magnam partem,

B. Lib̄era tu me ista ignorantia.

V. Ausculta igit̄ur. Anserīnæ pennæ sunt ad scribendum imprīmis apposītæ, iisque plures ut̄imur, ac s̄aepe quam pavōnum aut cygnōrum, quarum illæ nimis sunt duræ, hæ nimis amplæ quamquam diutius bonæ perm̄enant atque anserinæ.

B. Teneo.

V. Ex his ipsis anserīnis meliōres judicantur quæ sunt pellucīdæ, mediocr̄iter duræ, caule longiore, ampliōre, firmiōre. Quæ autem habent caulem brevem, angustum, et sunt admodum duræ, ut quæ inhārent extrēmæ alæ, non probantur.

B. Jam nov̄erim diligere pennas.

V. Ubi delegēris, ita parābis. Rescindes eamdem, plumūlas utrinque detrahēs, scalpelli tergo cavum pennæ lēvigābis, extrēmum cavi seu caput rescindes ex utrāque parte, antrorsum et retrorsum hoc modo, ut fiat bifurcāta (asp̄ice). Tantum porro resecābis quantum latus est unguis auriculāris diḡti.

B. Meminero.

V. Post hæc in dorso crenam facies; id est calāmum cuspide cultelli, sivi extrēmo cultello juste per medium scindes, sic ut fissio seu incisūra diamētro dorsi pariter pene æqualiterque respondeat. Tum ubi adhuc aliquantillum deorsum a fronte exsecuēris, a dextris et sinistris acuēre calāmum, et mucrōnem facere perges; seu æquābis duos illos

pedunculos, sive cruscula. Nunc me vide, quomodo indita crena utrumque horum absolvam.

B. Observo.

V. Rastellum hoc, quem mucronem antea vocavi, temperatæ gracilitatis esse debet. de quo quanto plus abscidēris, tanto habebis calatum obtusiorēm, et grandioribus notis ducentis aptiorem: dextra tamen pars, in quam calamus, dum scribimus, incumbit, sit aliquanto altior sinistra, quod discrimen adeo sit minutum, vix ut perspiciatur. Age, experiāmur hunc nostrum. Accipe, vide an placeat. Quare sic eum capis?

B. Sic assuēvi.

V. Tene pollice et medio digito, molliterque superpone indicem, sic; ita minus vacillabit manus, et firmius eam chartæ imprimes. Sit autem brachium usque ad cubitum librum, dum scribis, et pondere suo tabulæ seu pluteo innitatur. tota autem manus auriculari. Intuere me scribentem.

B. Imitabor ad unguem, et quibuscumque officiis potero, tuam erga me humanitatem aut obruam aut exequabo.

PONTANUS, S. J.

29.—FRUSTRATIO PETITI ATRAMENTI.

Simplicius, Zephyrinus.

S. Magnum apud me beneficium ponet, qui praxillum atramenti in vasculum hoc

meum, cuius linteolum pene exaruit, infundere de suo dignaretur. Si gossypium, aut tomentum imposuissem, et calamos intingendo corrupissem, jam pridem atramento caruissem. Tu, Zephyrine, quoniam circumfers atramentarium instar lampadis aut mortarii vastum et amplum, ne deneges mihi ad incitas redacto, quam submisse peto stipem seu eleemosynam.

Z. Vix quarta pars horae praeteriit, cum aliis idem quoque me poposcat: et dedi. Nunc si tibi similiter dedero, veniet tertius, deinde quartus, deinde quintus, et ita me exarmabis omnino, et mendicitatem mihi afferetis.

S. Non venient, interpono fidem meam.

Z. Qui scis?

S. Vidi cum intingarent calamos, referre eos ex atramentariolis madidissimos.

Z. Quin aquam infundis?

S. Exeundum esse e schola currendumque ad fontem in forum propter sex aut septem aquæ guttulas.

Z. Inspue.

S. Linguam nimis siccam gero. Da si quid das, et si vis dare bis, da cito semel.

Z. Aliam quercum excute, aliunde exora quo indiges: atramentum hoc mihi coxi, non tibi.

S. Saltem da mutuum, si non vis gratuito, rem tantillam.

Z. Pergin' aures tundere? abi hinc.

S. Aliquando tu etiam egēbis aliquo: tum accedito ad Simplicium; per pari refēret. Spec-

tāte hujus Zephyrīni inhumanitātem et
avaritiam: ego te pro istis factis mactābo
infortunio.

PONTANUS, S. J.

30.—ELEMENTORUM CONFORMATIO.

Josias, Exaperius.

- J.** O scitissimum archetypon! o speciosissimas
litteras! o illecēbras! Divīna, quod aiunt,
virgūla adeptus es hanc elegantiam. Sed
unde?
- E.** Meus germānus patris jussu manu sua mihi
confēcit.
- J.** Ubi porro ipse didēcit ductus hosce bellissimos?
- E.** Semper hujus artificii studiōsus fuit et in
quemdam magistrum anno proxīmo superi-
ōre incīdit, qui Latīnas, Græcas, Germanī-
cas pingēbat excellentissime.
- J.** Exemplar et prototypon quoddam mihi quo-
que datum est munēri ab amīco: verum præ
tuo sordet. En.
- E.** Quare contemnis? Si ad istum modum ac
formam effinxēris elementa, ut in hac tua
papyro effecta conspiciuntur, judicābo te
oleum non perdidisse.
- J.** Atqui optima imitandi cupido assidue versat
anīmum meum.
- E.** Atqui hic non quærītur optimum.
- J.** Laudātur tamen.

- E.* Non nego.
J. Ostende mihi tuam manum.
E. Ecce.
J. Quasdam formas propemōdum perfecte, quasdam non assequēris, quod pace dixērim tua.
E. Paulātim et consuetudīne imitandi assēquar.
J. Proh! quam decentia *f.* quam decōra *p. q.* et omnes denīque caudātas littēras facit ille frater tuus?
E. Quid notas grandiōres? Nonne amas?
J. Mirifice.
E. Aspīce A, vide D, et M, tanquam si ex typis æneis in chartam essent impressæ.
J. Ipsa vero quæ alphabēto subjecta est scriptūra, quam ad lineam rectam sine linea directis versībus! quam æqualibus sursum ac deorsum elementis! Unum te volo.
E. Vel decem.
J. Nonne tibi præcepta dat pingendi, et lapsus corrīgit?
E. Certe: et nonnunquam sua manu meam tenetem calānum comprehendit, atque alienis digitis pingit, ut ego tractibus litterārum hac ratiōne assuescam.
J. Inīres a me non vulgārem gratiam, si exemplum a fratre mihi curāres.
E. Difficulter indūcam. Nihilominus quoniam te tanto studio pulchre pingendōrum characterum ardēre animadverto, curābo, ut voti compos fias.
J. Quotum intra diem pollicēris datūrum in manus?
E. Intra quartum.

- J. Perlubenter gratissimum hoc donum tamdiu expectabo, cogitaboque int̄erim quo te hono-
rario remunērer.
- E. Sic habēto me gratuīto hoc opēris non esse
factūrum.

PONTANUS, S. J.

31.—SILENTIUM ET ATTENTIO.

Sigismundus, Cœlestinus.

- S. Dupliciter peccātur in gymnasio quotidie, ab aliis hoc, ab aliis illo modo.
- C. Quæ sunt ista peccata?
- S. Confabulāri et Præceptōri non attendere.
- C. Qui prius designant utrōque tenentur.
- S. Ita prorsus existīmo. Verum qui aliud, alībī oculis curiōse divagantur, pingunt animalia, equites, stultos, libellos ineptos legunt, chartas et scanna conscindunt, illi in posteriore genere culpam castigabilem committunt.
- C. Vere dictum sentio et novi quorum ista est consuetudo.
- S. Tu ipse unus de illis es.
- C. Egōne?
- S. Ita; næ.
- C. Falso hoc in me vitium confers.
- S. Mentiri non est meum.
- C. Attentissime audio.
- S. Non semper.

- C. Quando eōrum quæ tu commemorasti aliquid ago, quasi si quid per transennam inspicere, et levi brachio id fit.
- S. Ut elēvat hic peccātum suum?
- C. Haud elēvo; ut loquor, ita res.
- S. Quin est quando sermunculos seris cum proxīmis.
- C. Demīrōr tantum tibi esse otii a rebus tuis, ut aliēna cures.
- S. Tam sine pudōre id perpetras, ut non possim non notāre; vidēret vel cæcus, audīret etiam surdus.
- C. Viciſſim te captābo.
- S. Capta, non capies tamen. Sed extra jocum: desiste, si te amas, ab hujusmōdi, virtutib⁹, et noli cum te ipsum privāre tantarum utilitatum fructū, tum alios impedīre.
- C. Quos alios impedio cum tenuissimo sono loquar?
- S. Qui propius tibi assident, dextra, sinistra et a tergo.
- C. Apāge cum superstitiōsa ista religiōne tua.
- S. Amīce monenti volens obsecunda, et boni consule: aliōqui coactus, non mihi, sed Magistro.
- C. Adeo infanda hæc tibi peccāta videntur?
- S. Magna procul dubio suo in genere. Nam quid indignius ac turpius in schola delinqui possit, haud dispicio.
- C. Nisi aut ego mutus fiam, aut tu obsurdescas, difficile pax inter nos erit.
- S. Tu considēra quorsum eas, et quid tibi futūrum sit. Auceps quando concinnāvit aream, effundit cibum: aves assuescunt, sæpe edunt: semel si sunt captæ, rem solvunt auc̄ni.

C. Intelligo parabōlam. Opere maximo dabītur
opera, ne fraudi sit hoc aucupium.

PONTANUS, S. J.

32.—OBSERVATOR.

Observator, Athanasius, Matthæus, Bonifacius.

O. Vos tres linguas geritis impense liberas et ex-
peditas, loquacitas vobis dominatior; meam
admonitionem contemnitis ac pro nihilo pu-
tatis. Ecce in fabulatōrum indicem vos
refero. Si Pegāso velociores sitis, numquam
hodie effugietis infortunium.

A. Connivisti alias, connive nunc etiam, et muta
istam mentem, rogo; tacebo deinceps ut
piscis.

M. Si nomina nostra in catalogum retuleris, erit
mihi, quod Præceptōri de te narrem.

O. Quid dices?

M. Cognoscet.

O. Minas jactare cuivis obvium est.

M. Experiēris.

O. Nullius in me maleficii crimen admisi, cuius
me stimulet conscientia.

M. Senties.

O. Nullum inquam, crimen incurri, quo tu me
accersas; et non ignoro technas tuas.

M. Vidēbis.

B. Ne scribe nomen meum in tabula, donabo tibi
quidpiam.

- O. Egōne ut patiar me abs te corrumpi muneribus?
- B. Lepidissimum est.
- O. Non curo.
- B. Simul aspexeris, appētes.
- O. Mitte nugāri, nihil habes quod dones.
- A. Habet certe.
- O. Quin ostendis?
- B. Ecce imāgo longe venustissima: Augustissima
Dei mater puērum Jesūm ulnis sustēnens.
Vidētis ut amabiliter arrideat nobis divinissimus
atque bellissimus infans?
- O. Hanccīne datūrus es?
- B. Datūrus, si pollicēre silentium.
- O. Polliceor, da.
- B. Quae res feliciter ambōbus eveniat! accēpe.
- M. O factum bene! jam tu, incorruptissime observātor, nec me, nec Athanasium audēbis accusāre.
- O. Quapropter non audērem?
- A. Quia nos te accusarēmus, et tu pendēres pœnas non leves, quod Præceptōri infidēlis ac perfidus extitisses.
- O. Ignosco vobis similiter, ut Bonifacio.
- M. Perplācket. Discēde jam hinc, observa alios.
- A. Proh! quantum boni adepti sumus hac luce, qui ab isto quidem observatōre quoad voluerimus tūti simus.
- B. Quinam?
- A. Si de fracta lege silentii postulāre quemquam e nobis meditabitur, objiciēmus illi, quam abs te accipere non recusāvit elegantem pictūram ut silēret: mutare non audēbit. Nam

tribus, tibi qui donasti, mihi et Matthæo testibus oculatis plus utique quam illi soli vel jurato credet Magister. Perjurissimum dicet, si dejeravero.

M. Via reperta est commodissima ad evadenda verbæra, propter istam congressiōnem nostram videlicet imminentia. Vah.

PONTANUS, S. J.

33.—ACCUSATIO VARIA SCHOLASTICA.

Præceptor, Discipuli.

Blas. At, at, ecce, nunc capti estis: nonne confabulamini?

Clem. Certe fatemur ingenue: sed te, quæso, mi Blasi, ne velis nos notare.

Blas. Ergo conticescите: connivēbo. Heus tu, Præceptor adest.

Clem. Quid tum?

Blas. Respice ad illum.

Clem. Quamobrem?

Blas. Ut ei caput aperias et venientem salutes.

Clem. Sic decet: sed adhuc cogitabam...

Blas. Reverende Domine, admonitiōne mea non desinunt tumultuari.

Præc. Quinam auctores sunt turbarum?

Blas. Felix jam inde ab ingressu suo nihil aliud quam garrivit. Gregorius sursum deorsum de scannis saltitat.

Greg. Placetne Reverentiæ vestræ ut respondeam?
Pr. Quid dices?

- Greg.* Felix exturbāvit me de loco meo, et protrūsit cubīto, ut de scamno decidērem.
- Fel.* En mihi, Gregōri, decussisti pileum.
- Blas.* Ita se res habet, Reverende Domīne; Gregorius prior Felicem adortus est.
- Pr.* Novi te ego, Gregōri, quam sis petūlans: dabis mihi pœnas.
- Blas.* Clemens mihi mīnātus est verbēra, quia notāvi petulantem.
- Pr.* Siccīne?
- Blas.* Prodi, inquiēbat, e schola in platēam: impingam tibi alāpas; omnes dentes labe-faciam tibi.
- Pr.* Istuc ergo volo ipsum experīri: ego quoque in ipsum depugnābo, et tentabīmus uter virībus plus valeat.
- Flor.* Præceptor, Remigius mihi assiduo crines vellīcat.
- Rem.* Ille a tergo impōnit scamno pedes, et chlamydem meam calceōrum luto contamīnat.
- Flor.* Immo, tu, Remigi, rapuisti e manībus pensum et concerpisti.
- Rem.* Domīne, Florus modo conspuit libros meos, modo atramentum adsperrgit scriptūræ, et fœdat macūlis chartas meas: non sinit me momento esse quiētum.
- Pr.* Mox ego adēro vobis, et faciam altercandi finem.—Jacōbe, quis tuam sic unguībus lacerāvit faciem, vidēris cum felībus concurisse.
- Jac.* Acceptum id refēro Gaspāri nostro.
- Gas.* Prior me invāsit: ego me defendi, Domīne: pulsābat me, quantum potērat.

- Jac.* Equidem jocabar: at ille serio agens de-
jēcit me in terram, et alāpas impēgit ad
satietatēm: distraxit mihi auricūlas;
misēris excēpit modis.
- Pr.* O Gaspar, Gaspar, tuam istam semel com-
pescam lasciviam.
- Don.* Raphael prætereunti sacerdōti nunquam
assūrgit; numquam caput apērit.
- Pr.* Quid præterea observasti?
- Don.* Simon et Henricus, ut egressi erant templo,
singulāri certamīne decertārunt.
- Pr.* Audiāmus eventum pugnæ.
- Don.* Ponunt utrinque pallia et libros humi: con-
sistunt altrīnsēcūs: librant brachia et
pugnos. Sine mora involārunt et se in-
vīce in pugnis cecidērunt. Circumfluunt
puěri, succlāmant; risus tollītur incondī-
tus: turbæ fūnt mirabiles.
- Pr.* Uter victoria potītus est?
- Don.* Uterque multātus est probe. Simon e narī-
bus cruōrem emīsit: Henricus ocūlum
plagis livīdum retūlit.
- Pr.* Belle! meæ nunc sunt partes ut pacem
conciliem.
- Don.* Ludīcra fuit velitatio, Praeceptor: non age-
bātur de capīte.
- Pr.* Nec in schola, ubi rediērint, agētur de
capīte, sed de poena.
- Ben.* Redde mihi meum Cicerōnem, Christo-
phōre.
- Christ.* Quem Cicerōnem repētis?
- Ben.* Meum, abstrusisti quopiam.
- Christ.* Hodie numquam vidi.

Ben. Immo clam surripiisti.

Christ. Domine, ait benedictus me sibi furto abstulisse Ciceronem.

Pr. Fecisti, necne?

Christ. Hoc ut fecerim? malim egere indigne, quam clepere.

Ben. Fabulae: idem nuper suffuratus mihi est chartam de capsula: deprehendi in faciendo.

Christ. Mutuabar modo, alirm deinde restitu.

Pr. Jacabit sub scamno de quo litigatis Cicero.

Ben. Investigavi, non invenio.

Pr. Excute pallium, et peram, alicunde excedet.

Christ. En. Praeceptor, jacet ante pedes; nempe ego abstuleram? Agam injuriarum.

Nat. Siccine, Gratiane? scribis pensum in schola?

Grat. Quid tua id refert?

Nat. Jussus sum observare vicinos: defera te ad Praeceptorem.

Grat. Id ego curo scilicet: i, curre: tamen non feceris impune.

Nat. Neque has minas adeo Magistrum celavero.

Grat. Dic quidquid in buccam venierit, non laboro.

Mart. Decuriæ praefectus nostræ notavit me signo ignorantiae.

Vit. Merito: ad singulos versus haesitas.

Mart. Immo non amplius bis me fefellit memoria.

Vit. Certabo quovis pignore ignorare te lectiōnem: sit Magister arbiter.

Pr. Quid deponis, Vite, si citra errorem reddiderit?

Vit. Ego pro illo luam.

Pr. Dura conditio : sed quid si causa cadas?

Vit. Equidem stabo conventis.

Or. Periclitēmur.

VAN TORRE, S. J.

34.—TEMERARIA SUSPICIO.

Burkardus, Alipius.

B. Me infortunatissimum ! Nullus dies abit quin amittam aliquid, nunc atramentariolum, nunc papyrus, nunc libellum aliquem, nunc calatum ut in præsens: schola ista est plena furum, nec poenarum ullus jam hic est metus.

A. Næ tu nos tam inconsulto in crimen vocavérис.

B. Aliquem vestrūm mihi surripuisse calatum oportet.

A. Qui scis te attulisse ?

B. Qui sciam ? nonne hoc litterarum paulo ante exaravi ?

A. Ut̄re alio int̄erim, dum priōrem recup̄eres.

B. Nec unum præterea mecum attuli.

A. Suadeo ut sit, quod tu semper possis avert̄re.
Libentius sane tu cum malo quiescis, an sine malo, si copia est ?

B. Quis potuit clepsisse nisi qui mihi sedet proximus ?

A. Quid ergo ? Joannes tibi a dextris non assidet, sicūti ego a sinistris ? Cur non potius illum quam me arcessis furti hujus ?

- B.** Joannem novi, mallet spoliāri suis, quam
minīnum quippiam sublegēre de meis: dis-
similis tui est.
- A.** Certe dignus es virgis.
- B.** Tace de virgis: quare me his dignum depūtas?
- A.** Quia n̄e de falsum per impudentem audaciam
sine argumento pronuncias.
- B.** Hei, utinam habērem calānum meum: quem
eo molestius amitto, quod tertium jam men-
sem usus sum, adeo bonus et firmus est.
- A.** Quid si reddidero tibi calānum tuum?
- B.** Qui reddit, abstūlit: atque hoc est, quod mihi
dudum videbātur.
- A.** Non est hoc semper consēquens, inepte. Tu
ibi abstulisti.
- B.** Quomodo? quis post homīnum genus natum
sibi quidquam abstūlit?
- A.** Quia super auricūlam, ut mos obt̄net, reposu-
isti, postea es oblītus, quodque non amisēras
quæsivisti et alios furātos putavisti. En tibi
tuum optatissimum calānum: deinceps
quoties amisēris, auricūlam dext̄ram inter-
rōga prius, an vidērit calānum quam de
innocentibus mentiāre.
- B.** Mi Alipi, mi Alipi. Gratias ago tibi; ignosce,
obsecro, quod tecum egi suspiciosius, atque
immodestius.

PONTANUS, S. J.

35.—*COLLOQUIUM IN SCHOLA.**Georgius, Thomas.*

- G. Oho! Thoma, jam ulciscar me. Frequenter
abs tē accusātus, paria repōnam.
- T. Aliquoties, accusāvi te, non eo inficias: səpius,
nego.
- G. Quare autem vel aliquoties?
- T. Quod commeruēras, et mihi quoque non plus
parsum est ab aliis.
- G. Nunquam te læsi.
- T. Immo reum me fecisti.
- G. Nunquam.
- T. Quid est porro quod me cogītas accusāre?
Quid culpæ contraxi?
- G. Scamnum cultello scriptorio conscindis, quod
prohibuit Præceptor, et tuum nomen inci-
dis, quod gravius prohibuit.
- T. Oro te, tace, cera complēbo sulcos illos, aut
radam lignum, ne appareant littéræ.
- G. Vah consilium callidum! Quid dabis in loco
merc̄dis?
- T. Submisse, ne audiat Magister. Pulcherr̄-
mum de globūlis meis.
- G. An tulisti tecum?
- T. Non omnes.
- G. Quot habes?
- T. Septem.
- G. Monstra, si placet.
- T. En.
- G. Sunt elegantes. Facisne mihi copiam eli-
gendi quem præcipue probavero?
- T. Facio.

G. Hunc eligo.

T. Istum eligeres; meo enim judicio, post se relinquit altorum præstantia.

G. Non tam aptus est ad manum meam propter magnitudinem.

T. Ergo istum, paulo minorem.

G. Sine tentem. Nimium parvus est.

T. Retinēbis igitur quem primum omnium sumpseras.

G. Ita faciam. Quam venuste nigro alboque distinctus, venulas quasdam ostentat! Emistine an lucro acquisivisti?

T. Lucro.

G. A quo?

T. A Leonardo nostri vicini filio, quicum persæpe ludo.

G. Si tam scite factis abundat globulis, provocabo illum ego similiter ad certamen.

T. Vix aliquando vincitur: peritissimus enim hujus scientiae puer est.

G. Et me lusorum non ultimum esse cognoscet. At comprimamus orationem: Præceptor de cathedra descendit, ne confabulantes inventiat, et ad pœnam vocet. Profecto haud multum abest a nobis infortunium.

PONTANUS, S. J.

36.—SOMNUS IN GYMNASIO.

Fabiolus, Erastus.

F. Fabiosulum te autemo.

E. Quam ob causam?

- F.* Quod me modo vellicas, modo pugnum in latus meum incūtis.
- E.* In laneum latuscūlum tuum. Cur dormītas? non decet hoc in schola.
- F.* Mihi sic usus est: tu, ut tibi opus est facto, ita fac̄to, Tua quid refert?
- E.* Mea quidem aliquantūlum, tua vero permul-
tum. Nam si te dormīre sivero. Doctor
me quoque ut infidēlem custōdem supplicio
prosecutūrus est.
- F.* Itāne est?
- E.* Etiam, dormitātor, ita est.
- F.* Permitte ut dormiam. Quomodo nunc est,
alīter fiēri non potest.
- E.* Istam a Magistro veniam pete.
- F.* Irrides? quasi tu dicas: pete ab atrōci cane
ut te mordeat: sua sponte mordēbit.
- E.* Ego profecto non ferām, non patiar, non si-
nam ut dormias: usque et usque molestus
ero, etiam acicūla, en, te compungam, ut
clames, teque ipsum ut sorex tuo indicio
prodas.
- F.* Heu! mitte me, vicissim indulgēbo, si te som-
nicūlus corripuērit.
- E.* Hanc abs te gratiam nolo.
- F.* Tamen.
- E.* Jam reddenda erit e memoria hesterna prælec-
tio: excūte somnum, frica paulum oculos, et
relēge quæ edidicisti. Nisi faxis, a tergo,
supra caput, ante oculos vindicta est.
- F.* Quid relēge? nihil edidici.
- E.* Tum tu ipsa es miseria.
- F.* Non exīget a me quidquam hac luce: non

enim omnes, id quod scis, quotidie recitare possūmus, præ multitudine.

E. Ponāmus exigere : quid dices ?

F. Doce tu me quid dicendum.

E. Pulchre dictum ! Egōne doceam te mendacem fieri ? nihil attraxit funis tuus.

F. Actum est, pœnas luam, recitare non potero. Quid ergo prodērit mihi si vigilem ? uno dolore duo peccata expiabo : dormiam rursus.

E. Dormi, dormi, nihil moror. Si Magister me objurgabit, narrabo quid fecerim, quid dixerim tibi, quid tu contra respondēris.

F. Tantum ne me expergefalias. Si etiam hodie vapulavero, non moriar.

E. Quae tibi res favisse ac feliciter eveniat, mi Fibiōle.

PONTANUS, S. J.

37.—LITIGIUM.

Pædagogus, Blæsus, Curtiolus, Alumni.

P. Germānus tuus, Blæsule, in discendo est impiger, citoque arripit omnia, tu autem lente admōdum et ambulas gradu testudineo.

B. Quid ergo tam crebro obmutescit, cum, te interrogante respondendum est ?

P. Audin' Curtiole ?

C. Stimulat fratrem meum invidia, ferre neutquam potest, cum abs te laudor.

B. Egone gloriolas tuas tibi invideo ? Scilicet

Iaudatissimus hom̄lus es, pr̄sertim cum
mane surgendum. Ibi appāret generōsum
pectus tuum; nam ad lectūlum quasi clavis
affixus adhærescis.

- C. Tibi, obtrectātor, hoc visum est: nam ego
vocātus soleo me cūbili proripere.
- P. Ambōrum una culpa. Mea hoc facit indul-
gentia: sed ali quando malis mala evenient.
- B. Nihilo sum te inferior.
- C. Quid erit imprudenter loqui, si hoc non est?
nondum declinatiōnes devorasti?
- P. Pridem concoxi. Hebdomāde antegressa ex-
rabātur tibi corium, quod vocabūlum jus-
jurandum, in casus male inflectēbas.
- B. Et tu ex uno errāto collīgis inflexiōnes me
nescīre?
- C. Si examinarēris, utque peccāres in plurīmis.
- P. Ne superbi, Blæsūle; dabo enim potestātem
Curtiōlo te excutiendi, et intropsiciendi
penitissime.
- B. Habet nihilom̄nus in schola compluscūlos,
quibus palam cedit.
- C. At tu interea manes indoctior: quamvis me
alii doctiōres, sunt, ut sunt: cātērum vix
tres quatuorve ex omni copia.
- B. Si tam crebris donārē munuscūlis ut tu, forsī-
tan alacrius discērem.
- C. Imo tum accipēres, si alacrius discēres. Non
ante, sed post labōrem veniunt.
- B. Abi, argutūle, consēquar te, tametsi nolis.
- C. Si ego te cursūram incipiente consistērem, tum
me non exæquāres modo, sed etiam antevertē-
tēres. Hoc tu, si speras, despēra.

P. Satis verbōrum. Uterque contendat nervos: ita parentibus, mihi, cognātis, futūri quam carissīmi.

PONTANUS, S. J.

38.—HORA PRODUCTA.

Patrophilus, Zachaeus.

P. Hæc hora tam longa est, ut si dimidiātus sit dies.

Z. Mihi pene annus vidētur.

P. Retraxit a cursu is, qui horologium moderātur.

Z. Non abest suspicio. Egisset hoc bonus vir antēquam scholas ingrederēmur. At illi perpetuo post meridiem errōrum horologii sui, vel suam potius incuriam ista hora corr̄igit, ponderaque sursum revōcat quo in dies singūlos ferme ad dimidium horæ tempus nobis prorogētur, cum aliōqui totas quinque hic sessitēmus.

P. Ubīnam igitur hanc injustitiam deplorabīmus? Apud quem de ista injustitia quærimoniam habebīmus?

Z. Censeo apud Præceptōrem. Verum cum ipsē met non ignōret tempus extendi, et tam leni anīnio id patiātur, vidētur velle nos citra definitum spatium hic inter scamna hæsitare: quod tamen sine magna ejus quoque molestia fieri non protest.

P. Consilium dabo.

Z. Da.

- P.** Conveniāmus præfectum horologii, eumque totius scholæ verbis rogēmus, et honorarium polliceāmur, ne nos cruciet amplius; quin posthac non solum non productiores, sed angustiores etiam horas reddat: quippe cum his sedēmus tamdiu, et immerito, tempus quod domi ad studia, ad cœnam lusumque relinquuntur necesse est fieri contractius.
- Z.** Nostra ætas, proh dolor! valde exposita est injuriis: puéri enim contemnūtur facile, quia puéri sumus.

PONTANUS, S. J.

39.—MUNDITIA LIBRORUM.

Amantius, Mansuetus.

- A.** Si incumbere in libros, et cubito supra eos deposito niti male est, haud memini videre qui magis incumbat te uno, qui Emmanuēlem et alios codices tuos prope jam incumbendo contrivisti.
- M.** Assiduitas hoc intertrimentum attulit, non cubitus.
- A.** Quid? ista assiduitas in meo cur non sic apparet? præterea, quam sunt commaculati intus et foris tui? quam habent oras paginarum infimas et summas introrsus inflexas? quas auriculas asinorum solēmus vocare. Itane ut loquor?
- M.** Tu aliquid artificium calles, ut videtur, mihi adhuc ignōtum: quod ubi didicero, habēbo libros mundiores, minusque tritos.

- A.* Nullum teneo artificium, omitte jocatiōnes; munditiam librōrum perinde ut corpōris totius amo et complector.
- M.* Quid tam te misēret librōrum meōrum? quid tam mirum in modum sollicitus es? brevi novos emam.
- A.* Si sanus es mentis, quare mavis prodigēre pecuniam, quam deponēre rusticitatēm et negligentiam?
- M.* Echo, tu ut mihi rusticitatēm et negligentiam in probri loco objectes?
- A.* Non enim est urbāna elegantia: hoc quamvis inīquo judīce probavērim.
- M.* Quid tibi mecum est negotii? cura tuos.
- A.* Id ego ago; verumtamen odi male sordes istas in aliis quoque. Phu! quam habes item digītos atramento fēdatos, et os similiter denigrātum; ut non injuria suspicētur aliquis, te atramentum bibēre solītum. Cur non caves? cur non aqua purgas?
- M.* Indicia et vestigia sunt hæc diligentiae magnæ et labōris.
- A.* Pigritiæ magnæ et torpōris: oportēhat aliōqui diligentes fiēri immundos atque sordīdos.
- M.* Desine mihi exhibēre molestiam, si sapis.
- A.* Tracta libros humanius, aut diem dicam tibi; scis Magistrum in hujusmōdi peccāta æquū, ut in discendi socordiam, acrem se præb̄re vindicem.
- M.* Crimēne vacāre debet qui in altērum parātus est dicēre.
- A.* Quid istuc?
- M.* Non deērit unde tibi par repōnam.

A. Minæ istæ nihil sunt nisi minæ. Vale, sor-
dide.

M. Vale, nitidiuscule.

PONTANUS, S. J.

40.—CANTUS MUSICUS.

Sabinus, Crescentius.

S. Auditōne accēpi, te in ludum itāre musicum,
Crescenti.

C. Mene? audisti vera.

S. Quoties per hebdomādem?

C. In dies singūlos.

S. Qua hora?

C. Duodecīma.

S. Utrōne pater voluit, an tu ab eo precībus id
extorsisti?

C. Exorāvi patrem; nec muto factum.

S. Cur, quæso?

C. Quæ hunc intemperiæ tenent? Haben' tu
aures, an auricūlas tantum?

S. Enimvēro habeo aures, nisi eas hoc tempōris
articūlo perdidērim.

C. Quid ergo interrōgas, cur discam canēre?

S. Non absurde id quæro.

C. At ego dico, absurdissime. Quid enim musica
dulcius? quid illa sonōrum temperatiōne
aurib⁹ gratius aut jucundius?

S. Scire fidībus (quod ingravescente jam ætāte
Socrātem philosōphum didicisse fama vul-
gāvit), et canēre cithāra, testudīne, barbīto

multo esse suavius quovis pignōre contendam: at de vocib⁹bus, libentius audiērim Sirenas, aut lusciṇiōlam, aut cygnum in morte canentem.

Dulcia delecta modulatur carmina lingua
Cantator cygnus funeris ipse sui.

- C. Ista reprehensio inscitiam tuam coarguit; nam si musicam scires, numquam facultātem nobilissimam in vituperatiōnem adducēres.
- S. Non diffitēbor me artem homīnum feriatōrum, languentium, et nihil agentium ignorāre. Aures permulcet illa quidem; in anīmo voluptatis nihil relinquit ut littræ.
- C. Necessē non est, si littræ sunt bonum, musicam esse malum: nec si illæ plus prosunt, ideo hanc nihil prodesse.
- S. Acūmen Dialecticōrum. Patet tamen in musica nimium dedītos, esse idiōtas fere, tria verba Latīne loqui nescīre.
- C. Haud me dedam immoderāte, non dico amplius.
- S. Nolim ego tempus disperdēre in repetendis, et usque ad vomītum pene audientium recantandis per dies integros hisce syllābis, *ut, rr.*
mi, fa, sol, la. Præterea in ligatūris, fugis, cantib⁹bus naturalib⁹bus, consonantiis perfectis, imperfectis, resolutionib⁹bus, diminutionib⁹bus, diapente, diatessōron, et similib⁹bus tricis.
- C. Mihi relinque istas tricas, et perpende in quos hoc maledicti conferas.
- S. In nemīnem.
- C. In multos præstantissima dignitāte, et in ex-

celso ætatem agentes viros, qui animos
pondere curarum lassos, cantiunculis remit-
tunt ac relivent. Sanctarum litterarum
summa est auctoritas, qua commendatur
musica.

- S. Novi tamen clarissimos gravissimosque viros,
qui ne ponantur in suspicione levitatis,
canere cum sciant, cantu consulto abstinent.
C. Fasesse hinc, Mome; tempus est in ludum
eundi. Vale.
S. Ito, ito, et bonas horas male perde. Canta ab
usque mane ad vespeream, canta in somnis
quoque.
C. Et tu, quoad lubet, in cœlum jaculare.

PONTANUS, S. J.

41.—STUDIUM RERUM EDISCENDARUM.

Ariston, Florinus.

- A. Tenesne memoriter rerum ediscendarum pen-
sum imperatum?
F. Num vides, huic rei me navare opeream quam
possum diligentissime?
A. Quid? horæ unius spatio, quaternas nequivisti
lineolas memorie tradere?
F. Non potui equidem.
A. Miserebam me tui profecto.
F. En vero quantum temporis posuisti in illis
ediscendis?
A. Vix sesquadrantem posui.
F. Itane tibi est tam felix memoria?

- A. Nequāquam mihi est quam tibi felicior.
 F. Id supērat fidem.
 A. Sed huic, quam ago, rei trado me totum: tu contra assidue aberras et peregrināris anīmo.
 F. Falsum dicis; qua enim in re aberro?
 A. Ocūlis in omnem partem circumferendis, muscis captandis, mugis agendis cum tuo illo passercūlo.
 F. Næ tu magnas me adegēris in angustias, si vel unum alium nactus fuēris falsum testem similem tui.
 A. Rem ipsam dico; nec enim is sum qui auribus tuis serviam.
 F. Quanam igītur arte, tam facile commendas memoriae quod cupis addiscere?
 A. Dicam libenter. Principio effingo religiōse signum sanctae crucis: tum opēram meam ac labōrem Nūmīni consēcro, simulque opem flagīto, ad id retinendum, quod mandāre volo memoriae.
 F. Præclāre factum.
 A. Deinde, ternas et quaternas sumo voces, tamdiuque revolvo atqué repēto, donec impressas firmiter in anīmo habeam; pari ratiōne condisco quæ sequuntur. Secrētum jam tenes meum et artem calles.
 F. Ah! non sic agēbam.
 A. Atqui sic deinceps agas; pro certoque habeas futūrum, ut dimidio minuātur labor, quem cepisti hactēnus.
 F. Tuo consilio parēbo.

42.—RECITATIO.

Magister, Discipulus.

M. Heus, Andréa, comprehendistin' memoria
quam hesterno vespere explanavi epistolam?

D. Vero comprehendidi.

M. Quod felix sit, claude librum, et recita dis-
tincte, clara voce.

D. Tullius Terentiae suæ, et pater Tulliolæ duabus
animabus suis, et Cicero matri optimæ ac sua-
vissimæ sorori, S. P. D. Si vos valetis, nos
valemus. Vestrum jam consilium est, non
solum meum, quid sit vobis faciendum.

M. Altiore voce, ut omnes exaudiant. Date vac-
uas aures, Puéri.

D. Si ille, Romam modeste venturus est, recte in præ-
sentia domi esse potestis, etc.

M. Andréa, Andréa, næ tu male hanc tam bellam
epistolam memoria sepsisti atque custodisti.

D. Revéra domi tenēbam perfectissime.

M. Oh! tibi ego ut credam? Identidem inspi-
ciēbas librum, et verba furabāris. Antiquum
obtinēbas.

D. Bis tantummōdo, summum ter.

M. Et mentiri non verēris? quoties clamāvi,
claude, claude? Quam sæpe insūper ordī-
nem verbōrum commutābas, priōra pos-
terius, posteriōra, prius pronuntiando? et
aliquando tua pro Cicerōnis, lutea pro au-
reis videlicet substituēbas. Frequenter
præterea voces jam dictas repetēbas, et
denuo quasi deglutiēbas: ut intērim posses

aut ipse librum aperire aliquantum, aut vicinorum aliquis suggestendo hærentem te in salēbris expedīret, quod et nunc, et alias sollicite præstītit Bernardūlus. Abs tene mihi hanc afferre fallaciam? Novi ego artes puerōrum ad unguem omnes. Senex sum! et seni verba dare difficile est.

D. Fuit nimium longa epistola, nequīvi tam ediscere.

M. Ecce, jamjam asseverābas, domi te perfecte memoriter eam complexum. Itāne tandem? Tu ex uno ore calidum et frigidum? et aliud stans, aliud sedens? Cur non ingenue fas-sus es te nescire?

D. Me terruērunt pœnæ.

M. Infelix puer, hoc magis pro commerita noxia te castigabo quia ludificasti me, et ad socordiæ vitium vanitatis culpam addidisti.

D. Volēbam mihi consulere.

M. Non consūlit, sed nocet sibi, qui sic recitat.

VAN TORRE, S. J.

43.—SUGGESTIO.

Magister, Stephanus discipulus.

M. Sæpenumero cum minis severissimis interdixi vobis, Puéri, ne suggesterētis recitantibus: vos nihilominus, qui mos est vester, idem peccatum peccare non desinētis; patientia mea nimium abutimini. Jam postrēnum moneo, prædico, et ante denuntio, tibi præsertim

capillāte, tibi bone Stephāne, quem obser-
vāvi præter cæteros in ista noxia contra-
henda diligentissimum, nisi temperaverītis
ab ista intempestīva benevolentia, non ego
mihi temperābo ab iracundia.

S. Non soleo tam frequenter.

M. Non soles? nemo quisquam frequentius. Pros-
pice rebus tuis: nam acriter ulciscar te, si
vel semel amplius suggesterentem conspexero.

S. Spero mitiōra.

M. Spera quæ vis, quod accidērit patienter fert.

S. Oportet me gratum esse adversus bene meritos.

M. Etiam tu taces? Illa merita tua merebuntur,
quod dixi, præmium. Itaque nisi finem
deritis mutuo bene merendi, et imperium
meum minuendi, faciam ego ut hujus diēi,
locique, meique in omnem vitam meminer-
itis. Et ego quidem verberando, vos vapu-
lando defatigabimini.

S. Crudēle promissum.

M. Nihil hoc genere puerorum perniciosus in
schola. Quid enim? dum hinc inde, dextra
lævaque, antrorsum, retrorsum recitantibus
subveniunt, ubi eos memoria fugit, illos
reddunt ignavissimos, et ipsi expectatiōne
similis beneficii, socordia socordiores fiunt.
Quisque sui memor, ut pœnam ne sentiat,
punienda ne designet.

PONTANUS, S. J.

44.—REPETITIO.*Publius, Gaudentius.*

- P. Conferāmus inter nos audīta, Gaudenti, antēquam Magister huc adītum ferat.
- G. Non ausim.
- P. Quae huic est offūsa religio? Qua de causa non audes, quod ipse Præceptor si resciscat non agere, tanūm abest ut ulla castigatiōne afficiat, laudatiōne etiam prosequētur.
- G. Quia fit cum pericūlo.
- P. Quo pericūlo.
- G. Animadversōres isti me hoc alias cum alio facientem in gregem fabulantium, per summum nefas, aliquoties conjecērunt, ut ægre postea multa nimīrum diligentique purgatiōne usus, constitūtum garrūlis supplicium evitavērim.
- P. Vix adjungēre dictis tuis fidem queo.
- G. Putas me somnia narrāre tibi? Ecquando me cujuspiam rei tibi falsilōquum reperisti?
- P. Nunquam. Sed cur ego non nemīni istuc accidēre!
- G. Non semper es præsens in ludo; et, te absente, potest accidēre, quod postmōdum vel non credas, vel etiam mirēris accidisse.
- P. Onus fortasse declīnas, et aliud in pectōre, aliud in lingua promptum habes.
- G. Alīter est, tutiōra elīgo.
- P. Quam tu verēris culpam, ego prāstābo. Consuetīne solus tecum domi repetēre explicatiōnes Magistri.

- G.** Ut si conceptis verbis id me factūrum jurassem.
- P.** Non mirābor amplius, te numquam non parātum invenīri cūm jubēris auctōrem expōnēre.
- G.** Parum conducibile est audisse, Publi, nisi recōlas quæ audiēris, nec proxīma tantum, verum longinqua etiam, quæque ante hebdomādam, ante mensem explicāta fuērunt, repetendo iteranda sunt, quoniam Themistoclis aut Carneadis memoria non antecellimus, facileque auditōrum obliviscīmur.
- P.** Possesne, non quidem in dies singūlos, nam id neutri foret commōdum, at festis, ac vacatiōnum diēbus, cum scilicet, otium est a scholis, pauxillum tempōris mihi tribuēre, meque adjuvāre, et communicāre mēcum hanc meam provinciam?
- P.** Ut una repetāmus, et vicissim quæ obscuriōra sunt declarēmus? istuc vis?
- P.** Nempe istuc.
- G.** Equidem possum, et tua causa volo. Ventābis igitur in ædes nostras.
- P.** Habes musæum quiētum, atque a strepītu remōtum?
- G.** Etiam, ubi nemo nos, ne musca quidem, neve muscūlus impedit. Sed satis verbōrum, jaciunt rete piscatōres, sileāmus.

PONTANUS, S. J.

45.—EXPLICATIONUM REPETENDARUM RATIO.

Urbanus, Theophilus, Gabriel, Jacobus, Ferdinandus.

- T. Repetistīne hesternam explicatiōnem epistōlæ Cicerōnis?
- U. Nondum.
- T. Quid egisti?
- T. Occupātus fui in aliis.
- U. In quibus?
- T. In præceptis Grammaticæ ediscendis.
- U. Utrumque faciendum fuit.
- T. Si socio non caruissem, hoc quoque forsitan præstitissem.
- U. Vis tecum repētam?
- T. Nihil malo.
- U. Principio revocābo tibi in mentem ipsum argumentum epistōlæ verbis Anglīcis: tu si diffidis memoriæ, potēris in chartaceum libellum referre.
- T. Nullo negotio retinēbo, si itērum audiēro: nec enim est ita longum.
- U. Postea Cicerōnem expōnam verbum verbo, sequens constructiōnis ordinem; mox sententiam sententia, ut Præceptor solet.
- T. Et ut nos vult sese imitantes facere in repe-tendo.
- U. Postrēmo themāta indicābo cum accidentiōbus, et syntaxes quasdam faciliōres.
- T. Obstringes me non vulgāri beneficio. Secedā-mus in locum solitarium, ne quis hic nostra dicta arbitrētur.

- U.* Ecce tibi Gabriēlem, Jacōbum et Ferdi-
nandum... opportūne conveniunt.
G. Tenesne, Urbīne, memoria prälectiōnem?
U. Propemōdum.
G. Vis una repetāmus?
U. Maxime velim; audiāmus nos vicissim.
G. Incīpe, igītur: ego te corrīgam, si quid erra-
vēris.
U. Fiat; ordiar a nomīnum declinatiōne.
G. Die prop̄ere.—Peccas accentu in ipso principio:
itēra. Nihilo melius.
U. Me mis̄erum! putābam me tenēre ad ap̄icem.
G. Aliud est sibi tacīte pronuntiāre, aliud clara
voce coram Præceptōre.—Videsne te erra-
visse quater?
U. Video, vah! quam turpīter fefellit memoria!
G. Executiāmus interpretatiōnem vernacūlam ter-
tiæ epistōlæ: en hanc Magister præscripsit
exponendam.
U. Quando istud fuit?
G. Die venēris a meridie.
U. At ego tunc non interfui.
G. Ergo pœnam meruisti.
U. Siccīne censes, sevēre judex? occupātus erām
domi, nec abfuēram injussu Præceptōris.
G. Esto: sed tamen debuisti postridie quærere
quid pridie actum sit.
U. Fateor: cedo librum tuum, quæso, ut videam
quid nobis reddendum sit.
G. Signāto eīdem op̄era quam præscripsit Mag-
ister p̄rälectiōnem et vale: alium mihi ad-
jungam socium, quicūm rep̄etam lectiōnem:
tecum tempus absūmo inutiliter.—Jacōbe?

- J. Quid vis?
- G. Repetāmus una prælectiōnem.
- J. Non est mihi nunc otium.
- G. Quid habes negotii?
- J. Ludendum est.
- G. Non potes semihōram detrahēre ludo tuo?
- J. Gaudēre consuēvi cuncta relaxandi anīmi facultātē; tu stude quantum iubet; ego vero ludam quamdiu licēbit.
- G. Tandem nactus sum sodālem percommōdum quicum repētam.—Ferdinande, complectērisne memoria prælectiōnem?
- F. Quasi digītos meos, aut nomen proprium.
- G. Visne examinēmus nos inter nos?
- F. Quorsum istud? Solus repetīvi satis: omnia teneo.
- G. Tamen ad confirmandam memoriam.
- F. Quod si Præceptor interveniat? Instat adventus.
- G. Scilīcet instat: nondum est semihōra post primam.
- F. Ergo submissa voce susurrēmus, ne censor nos notet pro confabulantībus.—Tu age Præceptōris partes: ego discipūli.
- G. Equidem incipiam: tamen alternabīmus vices. Conjūga verbum *ferror* in futūrum infiniti modi.
- F. *Latum iri.*
- G. *Varia.*
- F. *Ferendum, am, um esse.*
- F. Recte: quem casum admittit præpositio *subter?*
- F. *Accusatīvum aut ablatīvum.*

- G. Annon ad libitum est ubique ?
F. Minime : sed pro varia significatiōne, vario casu gaudet.
G. Forma gradum comparativum et superlativum a nomine adjectivo *malus*.
F. *Malus, pejor, pessimus*.
G. Est igitur comparativus anomalus ?
F. Est... Est... sufficit, Præceptor adest : audio tussientem : desinamus, ne putet nos garrisire.

VAN TORRE, S. J.

46.—DISPUTATIO.

Eucharius, Optatius.

- E. Si cuiquam vestrum tantum adest fidentiae, prodeat extemplo in medium, ac certamine mecum congregiatur, et vel summis mecum copiis contendat.
O. Quid tu garris, audacie ?
E. Ad disputandum quemcumque de condiscipulis presentibus provoco, nemine excepto ne te ipso quidem, etsi vidēris esse quantivis pretii.
O. Quo fretus tam insolenter te jactas ?
E. Diligentia sola: tenas ?
O. Nos igitur hactenus dormivimus; et tu, si cœlitibus placet, didicisti omnia, cæteris nihil reliquisti ?
E. Qui se credit profecisse surgat, veniat, digladiemur.

- O. Quasi tu sis præcipiuus et invictus disputātor,
ita gloriāris, ventosissime atque confident-
issime homuncule.
- E. Re cupio refelli, non meris negationībus et
maledictionībus.
- O. Dolēbis int̄imis sensībus, cum tibi victo rubō-
rem excussēro.
- E. Tu opiniōne tua dejectus, et a me pudōre
affectus recēdes.
- O. Quo de vis disputēmus?
- E. Hoc tui est arbitrātus.
- O. Parātus es in omnībus?
- E. In omnībus.
- O. De nomīnum verborumque inflectionībus
agāmus.
- E. Ut voles.
- O. Capiāmus arbitrum, seu legāmus qui ambōrum
errōres totidem punctis notet.
- E. Ad id jam se Albertus compārat, ut vides.
- O. Euge, Alberte, ne somniculōse hoc agas, et
nihil des gratiæ.
- E. Dimitte librum.
- O. Tu quoque abjice tuum.
- E. Nullum habeo.
- O. Suggestōrem tibi nullum esse volo.
- E. Multo minus ego tibi. Egredēre de loco tuo,
et consīde in scammo longo, quod affixum
est pariēti.
- O. Tu idem facīto, sed e regiōne.
- E. Licet.
- O. Ne obruas me clamorībus, et spatium justum
ad respondendum concēdas.
- E. Geram me ut par est.

- O.* At si te vicero, haud eo contentus ero.
E. Quid petes?
O. Tuum mihi locum cedas oportēbit.
E. Haud recūsem. Tuum, cum meo inferior sit
non postūlo; aliud victoriæ præmium per-
solves.
O. Quale?
E. Vel pulchram imaguncūlam, vel globūlos
aliquot de selectioribus.
O. Inīqua conditio.
E. Quapropter? Locus meus honoratissimus lo-
cōrum est, ista autem quæ abs te exactūrus
sum, honōris et ornamenti quid affērunt.
O. Etsi non optīma appāret conditio, nihilomī-
nus quia fastum hunc tuum retundēre dis-
cupio, hui, Martem utrinque invadāmus.
Pone tuas quæstiunculas. Mox vel ad ter-
ram ictūs corrues, vel præcipītem te fugæ
mandābis.
E. Rēs tibi erit in angusto.

PONTANUS, S. J.

47.—SCRIPTIO.

Maximus, Paulinus.

- M.* Scriptiōnem componāmus; satis, Paulīne, lus-
īmus.
P. Mihi quidem constitūtum est, nihil toto hoc
die scriptiōnis edēre.
M. Cur non?

- P.* Quia nempe prolixius est argumentum.
- M.* At pœnam feres?
- P.* Illud ego non reformido.
- M.* Quid vero facies? cum exigeret a te Decurio scriptiōnem?
- P.* Dabo.
- M.* At componere nullam vis.
- P.* Alicui furto auferam.
- M.* At nescis, decretum esse furibus virgārum supplicium?
- P.* Recte dicas; tutius fueroit emere.
- M.* Quo autem emes pretio?
- P.* Exsolvam me, castaneārum libra una.
- M.* Mihi crede, ex hujus genēris commercio, nihil lucri refères.
- P.* Cur igitur imperantur nobis pensa tam gravia?
- M.* Mitte inānes has querelas, et meum sequere consilium, si sapis.
- P.* Quodnam autem?
- M.* Sume in manu calānum, serioque incumbe opēri.
- P.* Faciam quod mones, dummodo tuam pollicēaris opēram.
- M.* Polliceor. Age, calānum deprōme et atra-mentum.
- P.* Sunt illa in promptu.
- M.* Et chartaceum librum ubi habes?
- P.* Ecce in manu est.
- M.* Lexicūm autem?
- P.* En illum, super illam tabūlam, at usu jam detritūm.
- M.* In primis, fac singūlas ut oratiōnis partes perspectas habeas, et quid quæque vox signifīcat,

quidve regat, aut a qua regatur, quemve mutuum habeant habitum, consideres diligenter.

P. Id omne peractum est.

M. Quære nunc in lexico vocabula singula.

P. Istud non repéri nomen.

M. Nempe quia ibi illud quæris ubi non est.

P. Ubīnam vero reperitur?

M. Quomodo illud exscripsisti?

P. Cum aspiratiōnis nota.

M. En errōris causa. Nulla huic voci nota inest hujusmodi.

P. Hem: repéri: utile dedisti monitum.

M. Tua causa gaudeo.

P. At, in quo casu collocandum nunc est id nominis?

M. Quem regit casum præpositio a qua pendet?

P. Ablativum.

M. Ergo in ablativo illud collōca eoque modo reliqua prætexe.

VAN TORRE, S. J.

48.—EMENDATIO SCRIPTIONIS.

Ludimagister, Antonius, Erasmus, etc.

L. Antonine, scriptiones collige. Tu, Eraste, coge pensa mulctaticia.

A. Jam colligi, et acicula copulavi decuriātim.

E. Ego item multas coēgi irrogatas garrientibus.

L. Et quas tardis infixēram, non exegisti?

E. Non exēgi, Domine: id munēris imposuisti alteri.

- L.* Bene habet. Suntne autem ordinātæ?
- E.* Quin etiam illas colligāvi funicūlo papyraceo.
- L.* Cedo has mihi; tu etiam scriptiōnes tradīto.
- A.* Ecce illas.
- L.* Sed anne recognovisti singūlas?
- A.* Singillātim recognōvi ego quidem, magna cura
- E.* Et ego pariter non minōri diligentia.
- L.* Et nihil observasti quod sit reprehensiōni obnoxium?
- A.* Immo certe plurīma quæ in hanc schedam retūli.
- E.* Etiam quem texui indīcem.
- L.* Trade, aut potius alta voce et distincta per-lēge.
- A.* Germānus scriptiōnem non composuit.
- G.* Immo composui, sed reliqui domi.
- L.* Cur reliquisti?
- G.* Quia oblītus sum afferre.
- L.* At non es oblītus jentāre.
- G.* Sane non sum oblītus; at, si placet, ibo quæsti-tum.
- L.* Nequāquam; sed affēres a prandio gemīnam.
- A.* Feliciānus scriptiōnem reddīdit fēde exarā-tam, vix legi potest.
- F.* Quia nempe mea charta bibūla est atramen-tum transmittit.
- L.* Emēre tibi debuisti firmiōrem.
- F.* Emi etiam, at hæc quoque perfluit, puto vi-tium esse atramenti.
- L.* Quin atramentum tibi idoneum paras?
- F.* Parābo quam primum.
- A.* Pelagius in charta scripsit semilacēra, pin-guique oleo illīta.
- L.* Apāge te.

- P. Esse, mi Domine excusatum queso habeas,
casu, id, non culpa mea factum est.
- L. Quid ita?
- P. Scriptiōnem reliquēram supra culīnæ men-
sam: hanc ancilla, ignāra quid rei esset,
adhibuit abstergendæ lampādi.
- L. Nempe musēum tibi culīna est, et studes intra
lances et ollas: numquid?
- P. Etiam, interdum, cum friget.
- A. Sulpicius obliquos, inter scribendum, dicit
versus; ne unum quidem rectum exārat,
præterea charactēres efforinat perpērāt,
eosque nimium stipat: neque satis voces
discrimīnat: sed ita perpetuat connectitque,
ut singūlæ singūlis lineæ vocabūlis contin-
eantur.
- S. Pingēre non didīci elegantius.
- L. Redi ad scribendi magistrum, qui te melius
doceat.
- S. Nec pennæ suppētunt, ad scribendum satis
appositæ.
- L. Expectas, dum tibi ad usum parem egōmet?
- A. Martinius nullas omnīmo interpunctiōnes
adhībet: virgūlas. oppōnit nullas, nulla
puncta, nulos, ubi opus est, charactēres
appingit majuscūlos; nullas seu admirandi,
seu interrogandi notas; neque usquam ap-
pingit littéræ I apicem suum.
- L. Pœnam merētur non levem tam gravis osci-
tantia.
- A. Silvester chartam dedit litūris deformātam
innumēris, fœdissimisque deturpātam ex
atramento macūlis.

- S. Quia scilicet liquidius est atramentum.
 L. Quin spissiore uteris?
 S. Spissius reddere non vult calamus.
 L. Dilue ac tempora vino vel acetato. Recita jam
 tu, Eraste, indicem tuum.
 E. Pontianus denos admisit solcemos. Secun-
 dinus prepositioni *per* ablativum adjunxit.
 Hilarion, verbo *auxilior*, accusativum copu-
 lavit. Leontinus, lauro, masculinum genus
 adscripsit. Florentinus, questio*n*i *Quando*,
 non attribuit casum, quem postulat. Juven-
 tius barbarismos fecit inumerabiles. In
 scriptione Metelli, non pauciora sunt menda
 quam vocabula. In illa vero Liberii nequa-
 quam tot sunt voces quot cacographiae.
 L. Satis est: fluxit jam quadrans: alia nobis
 nunc agenda sunt. Vos interim, ignavi, sic
 habetote: datum me operam, ut vestrae
 vos poeniteat inertiae pudeatque.

VAN TORRE, s. j.

49.—CONCERTATIO Scriptionis.

Gerardus, Octavius, Lambertus.

- G. Magister die adhinc tertia materiam nobis
 communem ad scribendum dictavit, cras
 ante meridiem ostendenda est scriptio. Lam-
 bertus suam prædicacione effert, meam vil-
 pendit, quam tamen nondum vidi; ego me
 inferiorem illo in animum inducere non
 possum ut existimem. Restat igitur ut te

orēmus. Octāvi, des judicium; noster arbīter, noster Palæmon sis, et hanc controver-siam ex æquo et bono disceptes.

- O. Non audeo me in istam contentiōnem interpo-nēre. Non nostrum inter vos tantas componēre lites
- L. Ludens potes, si libeat: siquidem utrōque nos-trum non paulo est literatior.
- G. Da hoc mutuæ familiaritati, sine impetrēmus.
- Q. Quid vultis faciam?
- G. Ausculta dum legimus scripta, et quæ vide-buntur commōde dicta, apprōba, quæ vitiōse, imprōba.
- O. Fiat ea lege hoc adeo, si neque laudātas su-perbia, neque reprehensiōne perstrictus bile intumescat...
- L. Spondeo meam vicem.
- G. Et ego meam.
- O. Recētet ergo Gerardus principēm periōdum.
- G. Ex tuo tam diuturno silentio, mi Petre, non levem traho molestiam, cogorque suspicari, ne forte res aliqua te mihi immutaverit, ut jam non sis qui adhuc fuisti, hoc est, mei cupidissimus.
- O. Legat suum initium Lambertus.
- L. Charissime Lamberte, propter tuum satis longum silentium non parum perturbor, et causam habeo suspicandi quod forsitan mutaveris voluntatem erga me pristinam, nec me, sicut antea diligas.
- O. Pressius Gerardus, et aliquando nitidius; ad cætēra itēte.
- G. Si erro, tu, quæ proxima inciderit occasio, eam noli prætermittere quin ad me scribas, et errorem hunc mihi eripias: si id non feceris, ne

œgre feras, cum te in posterum in meis inimicis numeravero.

- L.* *Si me falsum habet isthæc mea suspicio, tu cum primum licebit, te mihi per litteras aperi, et hanc opinionem ex animo meo evelle. Quod si præstare detrectaveris, ne succenseas, si deinceps inimicorum te loco habuero.*
- O.* Uterque haud inepte, et paulo melius Lambertus.
- G.* Simus itaque pares hactenus. Ceterum æqua manu ex hoc prælio non discedemus.
- L.* Planum hoc, et ad victoriam maxime id interest.
- O.* Ad reliqua procedamus.
- G.* *Pro mea parte.*
- L.* Barbärum.
- O.* Corrige.
- L.* *Quod a me attinet.*
- O.* Recte..
- G.* *Quod a me attinet, idem sum erga te, quem cognovisti a longo tempore.*
- L.* Barbärum et hoc.
- G.* Quid dicendum erat.
- L.* *Jam pridem.*
- G.* Qui tam acutum vides in meis lapsibus, vidēbo quos tu Ciceroniānismos allatūrus sis in medium.
- O.* Turpe est doctōri, aiunt, Lamberte; proinde te circumspicias, caute rem geras.
- L.* Haud reprehendissem, nisi me iisdem locis Latīne locutum certo nossem.
- O.* Absolve circuītum, seu comprehensiōnem istam.

- G. *Nec me ulla res ab instituta semel et confirmata inter nos amicitia desciscere coget.*
- O. *Lege quod sequitur in tua, Lamberte.*
- L. *Quantum meam personam attingit.*
- G. *Barbārum.*
- L. *Quomodo? an non sic loquimur: hoc negotium me attingit.*
- G. *Hoc et similia dicimus quidem, vero non ideo statim proba est loquendi ratio qua tu uteris. Olet merum rus, et est Anglicismus. Cur non adhibuisti illud: quod ad me attinet.*
- L. *Credēbam hoc quoque Romāne dictum.*
- L. *Idem permaneo in te, quem expertus es jampridem; nec me ab amore semel suscepto quidpiam aliquando abstrahebit.*
- G. *Ho, ho, ho abstrahebit.*
- L. *Abstrahet, abstrahet, Phui, non advertēram, obstupesco. hui! obr̄psit.*
- O. *Etiam non advertēre vitia erratum est quoddam scribentium, quos convénit quam oculatissimos esse et non solum scribēre, verum etiam scriptūram relegēre, bis, ter, quater emendareque studiosissime.*
- L. *Non tantum est flagitium istuc, quantum si ex inscitia pecces.*
- O. *Esto.*
- G. *Legam clausulam epistolii?*
- O. *Age.*
- G. *Hæc breviter multis arduisque districtus negotiis exaravi: cum plus otii nactus fuero, et aliquid abs te litterarum accepero, id quod vehementer et cupio et spero, longiores mittam. Vale.*
- L. *Ista conscripsi in magnis liboribus; quando plus*

mihi vacuitatis contigerit, et ad aliquid responderis, sicut multum desidero et spero, prolixiores a me accipies. Valeitudinem tuam cura diligentissime.

O. Servabitis promissa?

L. Utique.

O. Tu igitur, Gerarde, ne tibi ut victor placeas: tu Lambertus, ne ut victus excandescas. Quamvis semel iterumque minus Latine quædam inseruerit Gerardus, accuratius tam en epistolam contexuit, et loquitur Latinus quam Lambertus. Cede tu priores, cede palmam Gerardo et jactura hujus gloriolæ noli ad desperatiōnem abuti. quod esset pusilli et abjecti animi, sed ad laborem ac navitatem; quo tanto plus alias honoris reportes, quanto ipsum victorem tuum superavēris.

L. Tuis consiliis parere certum est.

G. Io, triumphe!

PONTANUS, S. J.

50.—EXAMEN.

Adauctus, Olympius.

- A.* Examen, id quod nosti, propediem instruendum dies noctesque ante oculos mihi obversatur penitusque insedit in animo.
- O.* Eadem res versat et coquit mentem meam.
Si huic tam gravi periculo ereptus essem!
- A.* Quod iterum iterumque, ac saepius per annum non idoneas ob causas declinavi ludum, id

nunquam æque sensi ut nunc sentio quantum damni fecerim: quocirca non mediocri in dolore sum.

O. Me pariter æqualiterque absentiæ meæ, quantumvis non tam frequentis pudet, pœnitet, piget.

A. Accedit ad exaggerandum anīmi ægritudinem, quod divinare non possum, quānam interrogatūri sint illi Quæsitores.

O. Si scires?

A. Addiscerem ea quam accerrime.

O. Estne alīquis ex omnibus, cui hoc detegere soleant?

A. Nullus.

O. Moderatè igitur feramus communē malum.

A. Timor item solet obstare ne promam libere et intrepide quæ scio; itaque hæret mihi aqua sæpe. Hinc pro inscitia ducitur, quæ non fuit.

O. Ego, ne ut errans aliquantulum sinistre respondeam, nihil quidquam vereor; sed ne ut illiteratus plane illiteratissime respondeam, id vero non mediocriter pertimesco.

A. Qui te ad istud tremendum et horribile exāmen præparas?

O. Quidquid audīvi totius anni curriculo, sæpius relēgo, ac repēto expositiōnes, quantum me adjūvat memoria; in Cicerone, Grammaticis Christiāna Catechēsi. Ubi quid non intelligo, de condiscipulis doctiōrem alīquem interrogo. Ad hæc, denuo mando memoriarē præcepta pro virili.

A. Nimirum operosus labor est tam multa discere.

O. Operōsus, at necessarius omnīno.

A. Certum est tamen non omnia quæsitūros.

O. Propterea instructum esse in omnībus coram vēnit, quia quod ipsis lubet interrōgant de omnībus prudenter. Si enim ordīne interrogāre velint universa, idque de singūlis, nimis longum sit et fastidii plenum. Qui porro quæstiōni cuicunque apte respondeat, is totam vidētur scientiam consecūtus.

A. Non stulte dictum. O si præteriisset hæc turbulentissima tempestas!

O. Subeunda et preferenda est, si optes ascendēre.

A. Tametsi hucusque segregāvi a me ignaviam in ista præparatiōne, tamen cogor nervos magis contendēre, tum ne rejiciar, tum ne de postrēmis fiam unus, cui rei, præsertim quando est major ascendentium societas magna adjuncta turpitudo et infamia. At enim, nisi exāmen istuc impūdens me adigēret, numquam studia forent mihi tanti, ut eōrum gratia caput affligērem.

O. Non ob exāmen duntaxat, sed ob futūras quoque prælectiōnes melius citiusque capiendas audīta repetenda et recolenda sunt, ut sic felicius et fructuosius in superiōre schola versēmur.

A. In scriptiōne haud leve momentum est; ibi barbarismos et solcēcismos timeo, malas bestias.

O. Non sine causa; mordent atrociter.

A. Ex tempōre, sine ullo libro in schola de agumento improviso scribendum.

O. Omnia denique ad explorātam progressum nostrōrum et cognitionem capiendam insti-

tuuntur; ideo reprehensiōni affinia nequāquam putanda sunt. Et cum hujuscemōdi discrimīna in annos recurrent singūlos, nec ulla via evitabilia sint. reddāmur studiosiores: numquam vidi diligentes exclūdi.

- A.* Opitulēmur alter altēri in ista præparatiōne.
O. Opēram meam tibi promitto.
A. Ego meam promitto vicissim.

PONTANUS, S. J.

51.—PRÆMIA.

Paulus, Gregorius, Faustinus.

- P.* Jubēmus te salvēre, Gregōri noster.
G. Salvēte, suavissimi sodāles mei: quid agitur?
F. Mirabāmur paulo ante ego et Paulus ubīnam delitescēres; etēnī circumferentes ocūlos in omnem partem, cernēre te non poterāmus eo in loco, quo loco, nisi me fallit opinio, numquam fuisses quam hodie libentius.
P. Aliqua de improviso commotiuncula te ædībus exire, ut suspicor, prohibuit.
G. Nulla, Paule.
F. Quid ego, amābo te, creāvit hanc absentiam?
G. Dum per tabulāta in summis ædībus euro incātius, clavi cuspide e vetusto assēre prominente me indui: id vulnus me ut claudum sutōrem residēre domi oculum adēgit. et jucundissimi spectaculi fructu privāvit. Sed unde vos ad me?

- P. Celēri passu ex ipso theātro huc nos contulimus.
- G. Frons lēta. et ocūli ludibundi indicio sūnt rem cecidisse ut voluistis.
- P. Et ideo addīto gradu ad te appropereavimus, ut voluptatis te nostræ participem faceremus.
- F. Haud aliquando æque beāti fuīmus ut hodie.
- G. Audīri expēto; præmia nempe, et secundam populi admurmuratiōnem consecuti es sis.
- P. Qui bene conjicet, hunc vatem perhibēto optīmum. Ita sane, obtinuīmus præmia.
- G. Uterque?
- P. Uterque, atque ut nihil omnīno dubītes, rem ipsam tibi auctōrem proferēmus. Ecce libellum.
- F. Ecce meum.
- G. O venustos! o vere aureōlos libellos! nam auro radiant ac fulgent undīque.
- F. Considēra paulisper emblemāta et parerga frontium quam ocūlis blandiuntur!
- G. Iste est tuus, Paule?
- P. Meus est.
- G. Ut bene, ut festīve impressus est multicip̄tem Lernæ belluam contundens Hercūles?
- P. Verte.
- G. O Imagīnem pulchram! Æneas patrem suum Anchīsen humēris imposītum ex incendio Trojāno effērens, quem passībus etiam non æquis parvus Iūlus sequītur.
- F. Et meus, aspīce, quam elegantībus signis insig-
nitus est!
- G. Sic est. Apéri, ut videam quis auctor, et qua de re scriptus.

P. PUBLIUS VIRGILIUS MARO.

G. Anno proxīmo superiōre hujusmōdi ego quoque consecūtus sum, quem librum, ut gryphes in Riphæis montībus aurum, custodio. Summopēre parentes recreabītis hisce munuscūlis tam polītis et micantībus.

F. Spero equīdem.

PONTANUS, S. J.

VARIA COLLOQUIA.

DIALOGUES.

TERTIA PARS.

52.—VIRTUS IN TENERIS.

Parens, Ludimagister.

P. Op̄ræ pretium factūrum me credīdi, si aliquando interrogārem te uti se darent initia, quantumque profic̄eret meus Laurentiūlus.

L. Est cur Deo gratias agas: mirandum in modum procēdit in littēris.

P. Jam huc accessum, et hoc abs te audītum gaudeo, tibique secundum Deum ago gratias singulāres propter tuam diligentiam.

L. Similes illi utinam essent omnes. Verum alios plerosque minis et ictībus ægre promoteo ad descendū quomodocumque; iste tantum laudībus alītur; nihilque pejus timet quam dedēcus. Quod si quando in concertationībus frangītur (quod perquam raro contingit) plorat tanquam si parentem

amisisset. Excellenti imprīmis est memoria: nam cum facile percipit quæ audit et legit, tum fideliter continet. Quid multis? Dicit classem suam, et cum tempus adērit ad scholam superiōrem ascendendi, aut primus, aut a primo proximus, est ascensūrus.

P. De morib⁹ quid sperem?

L. Non minōra. Pius omnino puerulus est. Catechismum memoria tenet ut nomen suum; rosarium secum assidue, et in sinu semper libellum precatiōnum gestat; cum in templum venīmus, quietissīmus est, Deumque preci⁹bus colit quam religiosissīme: quin et in ludo nemo ipso tranquillior, nemo ad parendum promptior. Aureum genuisti filium. Precāre Nūmen cœleste ut sospītem annos juveniles conficere patiātur: magnam utīque et claram Reipublicæ lampadēm accendēris.

P. Vix sum apud me præ gaudio. Insiste mihi puerulum erudire sicut facis, et scito te ob hoc, ut fratrem fore mihi in medullis. Malo enim prorsus carēre libēris quam eos non habēre quam præstantissīmos: quales tua fideli opēra me visūrum spero.

C. Deus votis tuis operatisque quam cumulatissīme respondeat.

PONTANUS, S. J.

53.—PENSUM DIURNUM.*Magister, Discipulis.*

M. Non tu existimas, Antōni, ad progressus in eruditōne liberāli haud ita longinquo tempore consequendos permagni interesse, certosne tibi labōres, libros, exercitatiōnes propōnas, quibus studium dedas in dies singūlos, an ut impētus tulērit, et quamdiu tulērit, ita quidquid et tamdiu agas?

D. Sane quidem maximi interest. Hæc mea est opinio.

M. Nonne præterea intelligis quanti refūse ac perturbāte, an distincte, et ordīne discas atque exerceas, quæ discenda et exercenda sunt?

D. Ego vero perspicue intellīgo et reipsa id experior.

M. Non tu igitur consuevisti certa quædam trac-tare et unumquodque præstitūta hora per diēi spatium?

D. Prorsus consuēvi.

M. Commemora mihi quanam istuc ratiōne.

D. Postequam ad primam auroram somno solū-tus de lectūlo surrexi, corpus amictu contexi, faciem ablui, capillum pexui, quartam horæ partem divinis precationibus trans̄go, a coelesti Doctōre opem auxiliumque eſt' a-ḡto, me illi cum studiis et actionibus diur-nis totum effero et dedico.

M. Castissime: a Deo enim qui est totius sapi-entiae primus et antiquissimus Parens, auspi-cari oportet; ab eo agendi sunt capienda initia.

D. Tum me ad libros appl̄co. Primo dum omnia quæ ante meridiem in scholis pronuntianda sunt ex memoria edisco. Reliquum tempus, in vespertinis diēi præcedentis interpretationib⁹ dictatisque consūmo: ut si juss̄ris, possim auctōrem explanāre. Ære campāo interea in ludum arcess̄mur, ibi tu ipse nosti quid agam.

M. Et quid tu, et quid alii.

D. A prandio rursum edisco et rep̄eto mecumque retracto ac revolvo, quæ te explicantem, et aliōqui ad nos expoliendos accommodāta et idonea disserentem audīvi. Si quid sup̄erest temporis, quemadm̄dum mane quoque, Adriānum Cardinālem, aut epistolas Ciceronis lect̄to.

M. Rectiss̄ime. Quando scribis?

D. Secundum scholas pomeridiānas usque ad cœnam: id est intervallum horæ et semis. Nunquam autem scriptiōni manus admoveo, nisi prius Cicerōnem versav̄rim, animumque meum illius compositissimæ ac splendifissimæ oratiōnis illec̄bra delinītum, amore et diligentia ad similiter scribendum inflammarim.

M. Euge, prudentissimum consilium. Quam vellem te condiscipuli et quotquot posthac se mihi in disciplinam tradent, imitarentur! Hoc si fiat, publico fiat bono. A cœna quid incepitas?

D. Si non desunt sodales, honestis facetisque sermonib⁹, aliquando symphonia, seu cantu music⁹, cum illis diem combūro. Si solus,

tum aut testudinem pulso, aut fabellas AEsopi, apophthegmata, historiam planam et diserte ac terse conscriptam, quandoque etiam festiva et pudica, poemata lego, quibus lectiunculis oblecto otium meum, et tum ex ipsa rerum pulcherrimorum cognitione, tum ex sermonis elegantia, quasi aliud agens, utilitatis fructum minime pœnitendum excerpto.

M. Liberalius, jucundius, conducibilis suadere tibi nihil potuisse; supra ætatem sapis. Diēbus festis, quid rerum agis?

D. Ad exercendam memoriam, de Poëtis veteribus, item ex Cicerone, Livio, Sallustio, locos insignes edisco, quia te id in laude ponere non sum nescius. Praeter ista in Græcis non parum temporis, colloco. E sacris auctoribus ad animum emendandum etiam saepe aliquid lego.

M. Probo summopere institutum. Quid? diem vacatioonis totumne dum cubitum conceras, in ludo exigis?

D. Deus averruncet; ne tu suspicere me unum de inertium illorum esse sodalitio, qui ludum et ferias imprimis, studia in postrémis numérant.

M. Quid ergo facis?

D. Ubi horas aliquot corpus animumque jucunde recreavi, et ad omnem me hilaritatem effudi, mihi met receptui cano, ad libellos regredior. Nam me quemcumque diem, quo non didicērim, perdidisse statuo.

M. Quam non invito ad aures sermo hic tuus accessit! O te solertissimum, o summe indust-

trium adolescentem? Tu non amandus?
Tu non gestandus in sinu? Mane in hac
ratione semper teque ex ea lucrum emolu-
mentumque uberrimum, et immortalis gloriæ
splendorem acquisitum spera.

PONTANUS, S. J.

54.—PECUNIA PETITUR; MUTUO DATUR.

Juvenalis, Clemens.

- J. Vis a me magnam inire gratiam, Clemens,
amicorum optime?
- C. Nihil libentius quam tibi gratificatus fuero, si
quidem penes me res ipsa erit.
- J. Malo nimis omne hodie descendere in fossas
urbis ludendi gratia: omnem amisi pecuniam.
- C. Num quis tibi crumenam praecedit?
- J. Lubet tibi ridere; mihi non item.
- C. Quidni?
- J. Exhausti sunt loculi perdendo.
- C. Quo lusu certasti?
- J. Ut hodie ego scopulum transfixerim? Irascor
mihi, cum recognito. Non secus deerravi ac
si captus fuisse oculis.
- C. Sed quid est in quo tibi commodare possim?
- J. Da mihi mutuas centesimas triginta quadra-
gintave.
- C. Non tantum nunc habeo presentis pecuniæ.
- J. Quantum quæso?
- C. Nescio, nisi crumenam inspexero: ecce tibi
centesimas triginta.

- J. Da mihi mutuo dimidium, nisi incommodum est.
 C. Totum, si usus est, accipe.
 J. Inurbanus sim si te prorsus pecunia spoliavero.
 C. Hodie non egēbo: universam accipe.
 J. Accipiam ergo: sed quod sine incommodo fiat tuo.
 C. Ne verere.
 J. Amo de te ista tam prompta benignitatem.
 C. Si quid aliud poscis ne parcas.
 J. Reddam ab obolum, Deo volente, quum primum cras te videro.
 C. Illam mitte sollicitudinem: nondum est opus mihi.
 J. Nolo esse in alieno ære: ego vero reddam nec sine fœnore.
 C. Vale. Ego domum me confero.
 J. Ego sodales reviso et lusum repeto.
 C. Faxit Deus, ut meliori auspicio iteres.
 J. Alit ludentem spes victoriae, et ipsa dies quandoque parens, quandoque noverca est. Vale in crastinum.

VAN TORRE, S. J.

55.—VALE DICITUR IN AMICI DISCESSU.

Blasius, Jodochus, Paschasius.

- B. Heus, Jodoce: num es domi?
 J. Non sum.

- B. Impūdens! non ego te audio loquentem?
- J. Imo tu impudentior: nuper ego famūlo tuo credīdi, te non esse domi et tu non credis mihi ipsi?
- B. Æquum dicens: par pari retulisti... Sed tu mihi vidēris cochleæ ex more vitam agere.
- J. Qui sic?
- B. Quia perpetuo domi latitas, nec usquam prorēpis.
- J. Est quod agam domi: foris mihi negotia non sunt. Neque tamen sum tetrīcus: si prodeambulare lubet hodie, non recuso.
- B. Plane videtur utendum hoc cœlo.
- J. Utāmur: adsciscendus est unus et alter socius.
- B. En opportūne se nobis offert sodalis percommodus; lepidus est adolescens: consalutēmus.
- J. Paschāsi, salve: te quærebāmus.
- P. Immo valēte, sodales amicissimi.
- J. Quo cogitas?
- P. In patriam.
- B. Quidum?
- P. Sic est: arcessor a patre.
- J. Numquamne es reversurus?
- P. Numquam, ut opinor.
- J. Siccine igitur nos relinquis?
- P. Ita necesse est.
- B. Me miserum! Ubi deinceps similem nanciscar socium!
- P. Ne te sollicitet discessus meus: mei similium sat vilis est copia... Præterea absentes corpore, præsentes animis erimus.
- J. Quandoquidem te à nobis distrahi necessitas, ferendum est.

- P. Quas ultro citroque dabimus epistolas, fovēbunt
pristinam amicitiam.
- B. Scribam ego certe creberrimas.
- J. Imo te silentem lacessem.
- P. Non id patiar ut meo facias merito.
- P. O quam triste divertium!
- P. Quid agam? Patris voluntati parendum est.
Longiorēm moram non patior: jam, ut credo,
aurigam moror: properandum est.
- B. Quoniam non est mora tibi libera, vale: sit
iter tibi felix ac commodum.
- J. Opto tibi incolūmem in patriam adventum.
- P. Maximas ago gratias, et vicissim omnia precor
vobis prospéra.
- B. Bene vale.
- P. Valēte.

VAN TORRE, S. J.

56.—INVISITUR SODALIS ÆGER.

Mansuetus, Placidus, Charinus, Paterfamilias.

- Man.* Charīnum familiārem nostrum intellexi
laborare adversa valetudine.
- Plac.* Doleo sane vicem ejus. At quando morbus
illum corripuit?
- Man.* Non ita dudum. Vin' tu mecum una ægrum
visere?
- Plac.* Equidem volo. Ita nobis præcipiunt leges
sodalium: obtemperēmus. Unde autem
contraxit morbum? Non ex intempestivo

litterarum studio, opinor, nendum ex frigore, aut inedia.

Man. E crudis malis, pyris, fructibus: nam horum puer non alter æque est cupidus atque ille.

Plac. Quid illi dolet?

Man. Stomachus.

Plac. Labōrat ex stomacho? hinc illæ lacrymæ, certo certius. At quid cessāmus? Quin pulsāmus ostium?

Man. Resiste, Charini patrem video per tempus egrēdi: conveniāmus. Mi Domine, salve!

Pat. Salvēte vicissim, adolescentes optimi.

Plac. Filius ut valet a stomacho?

Pat. Ita, tamen minimus à stomacho metus est.

Plac. Quo morbo tenētur præterea?

Pat. Ipsi divinant medici. Suspicantur tabis esse speciem.

Man. Spero meliōra. Superioribus diēbus febri quoti liāna conflictabātur.

Pat. Nondum convaluit a febri: jam tertio quoque recurrit die. Sed quid tam diu pro foribus vos detineo? Tecto, si placet, succedite.

Man. Pax et salus hisce aedibus sit! et omnibus eas incolentibus.

Pat. Tantumdem precor et eas ingressūris. Hac me subsequimini in ægrōti cubiculum.

Plac. Licetne cum illo collōqui?

Pat. Rogas? Quidni licēret?

Plac. Ne, si quiētum interpellēmus, hoc illi ad morbum præterea.

Pat. Interdiu somni nullam partem capit, noctu haud multo amplius: innoxii acceditis.
Est illi solatio et voluptati consortium.

Man. Qui vales in præsentia, mi Charine? Nihil dum melius quam heri?

Char. Nihilo melius, quin aliquanto pejus.

Man. Sane doleo: at bono sis animo oportet.

Char. Et vos quanam valetudine estis?

Plac. Prospéra certe, quæ Dei benignitas est. Utnam propediem tu quoque valeas perinde ac nos.

Char. Ubi supēris videbitur, fiat: sin minus æquo animo ferendum est.

Plac. Charine, ut corpōri tuo male sit, certe animus valet.

Char. Quid agam? Impatientiā morbus aggressit: contra multum juvat animus in re mala bonus.

Man. Nondum tibi redditur cibi appetentia?

Char. Non nauseat saltem stomachus.

Man. Id felix est famis principium.

Char. Paulatim restituendam orexin spero, quoniam febris intermittēre cœpit

Plac. Nos porro precibus opitulabimus quoad poterimus.

Char. Habeo gratiam.

Plac. Non est quod habeas: mutua precum subsidia pro jure suo sodales exigunt.

Char. Aliquanto crebrius deinceps commeāte invisendi mei gratia.

Man. Adhuc metuimus, visendo ne molestiam tibi exhiberemus potius quam officium.

Ægris ut plurimum amīca est solitudo.

Char. Nunc illa desinunt morbōrum fastidia:
grati adveniētis hospītes.

Man. Non patiar me desiderāri, si quid meum
oblectat consortium.

Char. Tua consuetudīne nihil est suavius. Verum
quid causæ est quod Placīdus nos tam raro
visat? Quid accidit?

Plac. Non licuit per valetudīnem matris.

Char. Itāne vero? An et morbus illam corripuit?

Plac. Gravissimus. Dies sunt plus minus viginti
cum decubuit.

Char. Accipio excusatiōnem.

Plac. Jam defuncta est pericūlo. Deo sit gratia.

Char. In postērum recurrēs frequentior.

Plac. Ita. Si quid a me neglectum est, crebra
consalutatiōne pensābo.

Char. Optātus advenēris.

Man. Valetudīnem fac cures diligenter, Charīne,
et vale.

Char. Valēte et vos in proxīmum congressum.

Plac. Itērum atque itērum vale.

VAN TORRE, S. J.

57.—VESTIENTES SE ET RELIQUA PERAGENTES.

Calixtus, Adolphus, Henricus, Sympertus.

C. Adolphe.

A. Hem quid est?

C. Veni huc sis.

A. Quid hic homo vult?

C. Quid ais?

A. Qua de re?

C. Cur piget te magis attrahere sursum caligas,
thoracique astrigmentis istis quæ plurima
dependent subligare: ut pulchre, sine plicis
atque rugis adhaereant pedibus undique, uti
meas vides adhaerere? Nam hoc negligere
quid est aliud quam segnem et desidiōsum
velle argui?

A. Novimus te φιλόκαλον et munditōrem ipsa
munditia. Porro meas ille indoctus sartor
nimium laxas, nimium longas fecit, nihil
attrahendo proficio.

S. Tune fregisti hanc matūlam, Henrīce?

H. Apāge cum istac insimulatiōne, nuces jug-
landes, castaneas, amygdālas fregi multas,
hoc scio.

A. Quis autem pectīnem meum sublēgit?

C. Ne clama, en illum tibi. Ego ante usus sum
quam tu experrectus es, quia meum nescio
ubi deposuērim.

S. In risco vidēbam heri

C. Visam. Rem elocūtus es; hic est. Pecte igitur
caput, Adolphe. Primum, uti suadent medīci,
radiis rarioribus, tum densioribus a bregmāte
in occīput, rursumque ab occip̄te in sincīput
ducīto: sic enim pori aperiuntur et exhalatiōnib⁹ caput levātur.

A. Obtempero, ac vellem hanc me citius medicī-
nam docuisses. Da inductorium, calcei sunt
angusti et breves.

S. Ut stridet sponda mea? ut item crepīdæ meæ,
et hoc quod calco catapetasma scirpcum?

- C. Fulmenta lecticæ tuæ, Adolphe, quam cariōsa sunt?
- A. Non minus tua, si aspicias et si scrutēris, forsitan muscūlos aliquot invenies, quos tibi culcīta tua stramentitia progenuērit.
- C. Sentīrem, si quid esset vernulōrum istōrum domi meæ procreātum.
- H. Globūlos thorāci assūtos unumquemque ocello suo fac indas, Adolphe: nē ut ventriōsi abdomīna, eo infra aperto, sub interiōre tunīca ventricūlum tuum spectandum ingēras.
- A. Euge, calceōlos tuos nitidissimos vincūlis suis oblīga ne laxi in pedo hæreant.
- C. Hic tapes de pariēte cadet, tot passim ab junctis annūlis quibus ad uncinūlos suspendebātur. Symperte, providēbis ut commodius pendeat.
- S. Providēbo. Quo pedem, Adolphe?
- A. Etiam tu interrōgas? deorsum ad abluendam frigīda et faciem et manus. Cætērum guttus, pollūbrum, ut scitis immunda sunt. Demus ancillæ teruntios aliquot, ut permundet: intērim ad salientem lavēmus in atrio.
- C. Continuo te sequēmur Tolle tecum lintea quibus nos extergēmus postquam laverīmus.
- S. Tu Henrīce, ut aspersus es atramento? ut digītos habes sordidātos? Calīda opus tibi sit, non frigīda, et pondo smiegmātis.
- H. Eo diligentius lavābo.
- S. Frica item cilia et palpēbras, sunt ibi sordes: nec minus auricūlas, et gargarizābis ter, quod ad fauces collumque purgāndūm valet.
- H. Doctum ne doceas.
- C. Eāmus, ego obserābo cubicūlum.

S. Clavim autem in porta relinque, ut nuper, unde cleptatum irrēpens quispiam, itērum mihi scabellum aufērat et pulvillo deinde: ac nisi gravis sit nimium, grabātum cum ipso lecto et toralibus.

C. Nullus est hoc meticulōsus æque.

S. Si spondes te damnum præstatūrum, non metuam.

C. Spondeat Henrīcus, mihi non est otium.

H. Ain' vero?

C. Certe, inquam.

PONTANUS, S. J.

58.—CUBITUM DISCESSURI.

*Pædagogus, Luciolus, Amandus, Pueri, Pater,
Mater.*

Pæd. Heu! puéri, jam satis superque lusum est a cœna, quantum videlicet nunquam antehac. Dormītum censeo aliquando discedāmus, quandoquidem istuc hora nos admonuit.

L. Hora? Numerastīne, Amande, octāvam?

A. Ego vero numerāvi, ac pridem.

L. Cur tu reticēbas?

A. Quia juvābat ludendo tempus extrahēre, et aliēnas partes atque munus arrogāre mihi nolēbam.

L. Astūte!

Pæd. Amande, quid verbi ego ex te audio?

A. Habes causas.

Pæd. Quæ istæc religio incessit?... Tibi edīco, in postērum pace mea arrōges licet, et simul octāvam pomeridiānam audiēris, mihi aurem vellas.

A. Si ita vis.

Pæd. Nempe ita volo.

L. Necdum est cupido somni: ne prohībe nos, amībo, adhuc aliquantis per hac tam bella et optāta lusiōne contendēre: paulūlo contenti erīmus.

Pæd. Arcessit nos somnus, qui, quam mox cubilia vestra ascenderītis, tam mox utrumque complectētur. Etēnī puerōrum est amantissimus. Estne alīter ac dīxi?

A. Haud alīter.

Pæd. Ite præ.

L. Ecce imus.

Pæd. Cætērum antēquam in cubicūlum nos abdāmus, parentībus pro consuetudīne dīcenda est salus, porrígendaque prius osculāta manus dextēra, poplitībus modice curvātis, id quod boni liberalesque puerūli factitāre consuevērunt, et ego vos sic institui.

A. Adeāmus igītur, adesse festināto. Pater mi carissīme, et tu mater suavissīma, bene valēte in hanc noctem: nos ad quiētem capessendam proficisci mūr.

L. Salvus esto in crastīnum, pater, salva esto, mater.

Pat. Quid? sopor ocellos vestros obtegēre prop̄erat? Utīnam quiescātis ambo tranquillissīme usque in lucem. Verumtāmen non

usque adeo in multam lucem. Septem horæ vel puëris putantur sufficere. Nihil omnus ego vobis octavam et aliquid etiam ultra indulserim.

- A.* Istud tibi est in manu, pater.
Mat. Domnus Jesus vigilantes vos juxta atque somno consopitos ab omni malo periculo semper custodiat, filio mei.
P. Spero equidem hanc noctem eventuram nobis ex sententia.

PONTANUS, S. J.

59.—E SOMNO SUSCITATI, PRECATIO MATUTINA.

Calixtus, Adolphus, Henricus, Sympertus.

- C.* *Benedicat nos hodie Deus Pater per quem conditi, et Filius cuius dira morte a sempiterna morte vindicati et Spiritus Sanctus, per quem abluti et sanctificati sumus. Jam lucis ortu sidere.* etc. Surgite contubernales, surgite Adolphe, Henrice, Symperte. Ecquid audistis? Expergiscimini. Tacent; cernite, ut valvis reclusis clarissima se lux infudit. Surrecturine estis, an non?

- A.* Quid tu (malum!) nobis ista horribili vociferatione somnum abrumpis? Quid gannis? Quid vis? atra bilis te agitat?
C. Surgendum est tibi, deserendus nidulus. Heus, heus! surge.
A. Cessa sic hos clamores edere. Enimvero profecto non possum.

C. Profecto potes.

A. Connivi potius hac nocte quam dormivi, eamque plenam timoribus et miseriis habui; plumbeum gero caput.

C. Et cujusnam erant illi rhonchi?

A. Nulos sensi rhonchos, absiste hinc.

C. Non igitur verum loquēris, te connivisse, somno apprōbe irrigātus, summersusque jacuisti, si rhonchos, et quidem tantos, minime sensisti; ego sensi. Surge, non piger sed ipsāmet pigritia.

A. Ah! Calixte, nimis hoc quidem inhumaniter et valde importūne, sine pauxillum: sic tibi obtingant, quaecumque exoptas bona.

C. Littīri loquēris; Henrīce, corripe e strato corpus.

H. Quota est hora?

C. Quinta.

H. Errātis uterque, tu et horologium. Adhuc nox atra cava circumvōlat umbra

C. Scilicet in oculis tuis. Faxo mox adducātur faber, qui forcipibus illos tibi aperiat. Excūte noctem, dormitātor. Quin surgis?

H. Obtundis, jam primum versāvi me in altērum latus.

C. O Christe, etiam hic stertēre vult in meridiem. In eodem ludo videntur docti ad somnolentiam. Sed est vocis sat. Symperte, surge.

S. Dictum ac factum, surgo.

C. Te laudo, haud somniculōsus es. Vos nisi e vestigio surrexerītis, renuntiābo Magistro, ut vapulētis pro jentacūlo.

- A. Quod tibi Deus Opt. Max. pro tuo prandio largiātur. Facessant minæ.
- C. Ut oscitant? Ut brachia tanquam in cruce suffigendi distorquent? Ut capita scalpunt? Ut oculos fricant? Quasi vespertiliūnes lucem indignantur.
- H. Nonne hic dies est festus?
- S. Cur tu istud quæris?
- H. Quia de more ad sextam licēret somno recreāri.
- S. N'egotiōsus, seu profestus est, non festus. Sed conticescīte dum solitam precatiōnem expedio: attendīte, animosque vestros ad Deum transferte.
- A. Hoc agīmus.

PONTANUS, S. J.

60.--SESE VESTIBUS EXUENTES, PRECES ANTE SOMNUM.

Pædotriba, Justus, Fulgentius, Demetrius.

- P. Quorum vos cunctamīni? Detracto amictu usque ad subucūlam, suo se lecto quisque commendet. Auferte moras, ego actūtum huc revertar. Quod nisi cubantes invenero, postea virgārum vicibus exarāti cubabitis. Prænuntiāvi cladem: prohibēte a vobis vim meam.
- J. Nescio quomodo nodus gemīnus et arctissimus in ista ligūla coriacea mihi extītit; quæso, adjūva me, Fulgenti.

- F. Quam multis astrigmenti et quam scite hic sublīgar thorāci alligāvit.
- D. Sic oportet. Ast ego, aspīce ut labōrem in abstrahendis callīgis.
- J. Quare!
- D. Quia ex deambulatiōne cujusque hodierna pedes et crura affātim sudōre immaduērunt.
- J. Adjuvābo te.
- F. Mihi vero quis subībit auxilio?
- J. In quo tandem?
- F. Vellem sane alter vestrum purgāret calceos meos; oppīdo lutulenti sunt.
- J. Tute, ut reor, ad istam rem non male aptus es: suffīcis, mihi quoque præter me nullus est servus.
- F. Haccīne gratiam refers? Phy, ut olīdi sunt calcei tui linteī?
- J. Mirum ni balsāmum spirent, aut pastillos, aut stactem atque casiam oleant, gestāvi duōbus hebdomadībus.
- F. Certe quidem pro istis allium, hircūm, suem olent. Dares lavandos.
- J. Darem utīque, si alios retulisset mulier quæ lavat.
- D. Oh! quid tu, Fulgenti, hoc tempōre et loco de diploīde tua pulvērem excūtis? Oculos, aures, nares, faciem mihi compleas. Fac modum. An nondum etiam? Quia parcis, inquam, mihi παρέχειν πράγματα?
- F. Ubi ergo, et quando excutērem?
- D. Foris.
- F. Non ausim foras ire sine thorāce.
- D. Ad fenestram procedēres saltem.

- F.* Nec ibi honestum est in industio conspici a prætereuntibus.
- D.* Par repōnam quod te mordeat. Quorsum tot fibulæ? Ad ornamentum scilicet supervacaneum, atque ad dissipandas et dispergendas pecunias.
- F.* Tua quid interest?
- J.* Commutemus, Demetri, cingulos. Eia annuito.
- D.* Tamne blanditur oculis tuis meum!
- J.* Et quidem multo ante hunc diem.
- D.* Quid diceret præceptor?
- J.* Nihil prorsus, ne vereare.
- D.* Qui periculum amat, etiam in re levi, næ ille haud mecum sentit. Verum ego periscelides seu facias crurales tuas validius optavērim quam tu istam zonam meam.
- J.* Posterius hoc dicas quam credidi. At tu, Fulgenti, in arca tam alta, tam longa, tam lata, quid habes?
- F.* Quid hoc autem ad te attinet? libros nonnullos philosophicos.
- D.* Hui philosophicos
- F.* Ita, philosophicos, quibus me usūrum spero, postquam ævi florem contigero: aliquot industria, femoralia bina, tibialium paria duo, interlam eleganti opere contextam, pileum sericum, et quatuor tenuissima tela, perque angulos acu picta sudariola. Adhæc totidem collaria rugata linea, quibus, novo invento, collum circumdare mos increbuit.
- J.* Malo ego collaria industiis continentia, plana, super oram vestis aliquantum projecta, quales sacerdotes litteratique viri gestant.

- D. Quam commōdum est conopēum hoc, quo muscas et culices arcet?
- J. Beātus ter et amplius si quid etiam ad arcendos pulīces.
- D. Obsēcro tu mihi armōrum tuōrum tegumentōrumque pauxillūlum commōda, quibus te aduersus illōrum insultus morsusque communīre soles atque defendēre.
- F. Væ misēro. Ut se isti impudentissīmi sceleratissimique sacrificatōres meo sanguīne hac nocte ingurgitābunt: intēgros alo exercītus, et sum stigmatīcus toto corpōre.
- D. En præterea lectīcam spatiōsam, perquam me volutāre possum ut libet. En culcītram plumeam, non uti vestræ, lana inculcātam: pulvīnar longum, cervical mollissīmum, toralia candidissīma, stragūlam vestem splendidissīmam ac princīpe dignam.
- J. Ideone arctius dormis ac nos? qui æstāte, ut nunc, gausapīnis tegīmur laxis: cortīnas serīcas, tuasque exotīcas delicias nihīli pendīmus. At, at! Præceptor redit, sileāmus, et in lectum pernicīter.
- P. Comprimīte lingūas. Siccīne hoc fiēri? An istuc est colēre vespertīnum silentium? Cras pro his merītis condigno vos afficiam pretio. Cur non occlusisti valvas, Juste?
- J. Oblītus sum.
- P. Solemnem precatiōnem edidistis? imo eam quoque, ut suspīcor, oblīti estis. Vide quam parum religiōsi sunt isti adolescentes; sic somnum carpsissent, Deique, suique, mei-

que funditus immemores. Nonne hæc tua
hebdōmas est, Demetri?

D. Equidem est.

P. Ergo age, dum vestimenta pono ad cubandum,
interea loci pie pronuntia solitas preces, et
singuli junctas manus cœlo attollite.

PONTANUS, S.J.

61.—PRÆPARATIO AD CONVIVIUM.

Laurentius, Archimagirus, Anthrax.

L. Archimagīre, rogat herus, num parāta sint
quæ coquenda in prandium, an nondum
etiam?

Arc. Vix sonuit undecima et me morātur Judōcus
obsonātor noster, Dromo, spartam cape,
curre in forum piscarium curricūlo, adfer
quos mercātus es pisces: et accelēra.

Ant. Modo obsonātor Judōcus rediit: advexit sal-
monem, acipens̄rem, raias, ostrea, soleas,
pisces alios variis genēris.

Arc. Visam: ades huc, Anthrax: pisces igni
superposui in cacābo; hi ne decoquantur
tibi cautio sit.

Ant. Dabo opēram. Tu, Laurenti, quoniam adstas
otiosus, parumper despumāto, dum ego
abeo allatūrus ligna arida hinc extrue
proxima.

Arc. Quæ est hæc ignavia? mytīli nondum sunt a
sordībus purgāti.

Ant. Unus ego expurgandis non sufficio.

Arc. Abi, accersitūrus unum atque altērum, qui nobis hac in re op̄ræ paulum tribuant.
Laurenti, exīge canem illum e culīna fuste querneo: evertet ollas.

Ant. Felis dimidiātum pene butyrum devorāvit.
Arc. Hoc tibi vitio datur.

Ant. Mihi autem?

Arc. Tibi vero Quin arcēbas illum a butyro?

Ant. Non prævidēram.

Arc. Cave cuiquam dixēris præterea, nam, herū si rescivērit, tu illi poenas tergo pendes.

Ant. Quid hac faciam aselli cauda.

Arc. Cedo ut igni superpōnam: tu adfer croticūlam.

Ant. Num is asellus erat recentior?

Arc. Caput consūle: en ut rubent branchiæ: id indicium est certissimum. Aquamne in ahēnum infudisti, quod jussēram?

Ant. Etiam supra focum appendi. Quid postea.

Arc. Fac ut bulliat aqua, quo celerius excoquātur Lucius, fluviālis. Nimium modo attollis ahēnum, modo dimittis; serva medium.

Ant. An acēti guttas alīquot instillābo, quo piscis sapiat acrius?

Arc. Tu fac ipse sapias et abstine. Instillābis acētum cum tibi præcepero. Laurenti, admōne architriclīnum, mensam ut sternat: interea tempōris cætēra fercūla apparavēro.

VAN TORRE, S. J.

62.—MENSÆ EXTRUCTIO.*Laurentius, Architriclinus.*

- L.* Heus, heus, Architriclīne, adesdum extrue
ocys mensam; est enim tempus prandendi.
Herus præstolātur convīvas.
- A.* Jam unum id ago: sis mihi paulūlum sub-
sidio, quæso te.
- L.* Non recūso. Ubi est mappa?
- A.* Jacet in scrinio sub mensa.
- L.* Ubi autem orbes sunt stannei?
- A.* Respīce: sunt ad manum supra abācum.
- L.* Papæ! ut relūcent non secus ac tersum specū-
lum.
- A.* Hoc meis debent manībus: heri ad sudōrem
defricui. Mantile mundum singūlis impōne
orbībus: juxta vero cultrum cochleāre.
- L.* Monstra mihi salīna, implēbo sale: ubīnam
sunt?
- A.* Foris propter januam triclinii vidēbis arma-
rium: apēri, illic invenies. Una adfer canis-
trum.
- L.* Scio consuetudīnem: addam sub unumquod-
que mantile panem triticeum cādīdum.
- A.* Sicut dicis. Panem autem secundarium seca
in partes oblongas, ut circumferātur cupi-
entibus.
- L.* Vidētur hic panis non recens.
- A.* Ne te crucia: abi, statue salīnum hoc in
medio mensæ: ego aquam hauriam exter-
gendis. cyāthis vitreis, et canthāris.
- L.* Jamjam opēram tibi navābo.

- A. Cave ne illidas illos in marginem situlæ et defringas, crystallini sunt et cari.
L. Quotquot opus est eluere?
A. In singulis convivis bina vitra; alterum vinarium, alterum cerevisarium.
L. Numquid desideratur præterea?
A. Sedilia adferamus e proximo conclavi. Nunc confusa suo quæque loco reponamus, Cœnaculum instructum est: adsint convivæ, ubi libu'erit.
L. Patrem familias commonefaciam.

VAN TORRE, S. J.

63.—NARRATIO CONVIVII.

Donatus, Simon.

- D. Age quoniam nunc otiosi sumus, narra mihi, quæso, aliquid de hesterno convivio, instructo domi tuæ.
S. Quid de illo scire cupis?
D. Primum, qui convivæ fuérint: deinde quam lautum et opiparum convivium.
S. Convivæ fuere hi præcipui: Consules duo, urbis præfector, alii tres primæ notæ e senatorum numero.
D. Nostine viros?
S. De facie quidem, sed eorum non teneo nomina.
D. Quis accubabat in capite mensæ?
S. Rogas? Præfector urbis.
D. Tu vero ubinam?
S. Egöne homuncio cum tantis viris epulærer?

Satis mihi hoc honorificum fuit, quod ministrarem.

D. Habeo de convīvis satis: nunc exspecto de convivio.

S. Longum est singūla enarrāre fercūla: dabo tam nō opēram, ut aliqua ex parte expleam desiderium tuum.

D. Succedāmus sub porticū, ut in umbra commodius fabulēmur.

S. Accīpe ergo mensae principium. In primis appositæ sunt pernæ salitæ, linguæ bubūlæ fumo et sole induratæ.

D. Nempe ad excitandum appetentiam et sitim acuendam.

S. Nempe sicut dicis. Eōdem ordīne interposita sunt acetaria e lactūcis, asparāgi, minutalia vitulīna cum ovōrum solīdis vitellis, et plura alia. Atque hic missus primus fuit.

D. Nihilne interīm bibītum est?

S. Indigna homīne quæstio. Sed de potībus agam posterius; sine me cibos expedire.

D. Prosequere; ausculto.

S. In secundo missu hæc fere fuērunt: artocreas, pulli gallinacei elixi cum intūbis candidissimis, caro bubūla, vervecīna; suilla recens et salsa. Sed hic fabulātum fuit plus quam esum.

D. Nil miror: desiderabātur condimentum.

S. Quodnam?

D. Fames. Nam ut in adagio: *Optimum condimentum est fames.*

S. Fames non deērat, verum assa expectabantur.

D. Et ego expecto: veniāmus ad tertium missum.

S. Assa hæc fuērunt apposita: pulli columbīni;

anser fartilis, nefrendes castaneis farti cuniculi et armus vervecinus, duæ perdices junctæ cum lepusculo.

D. Unum mihi videtur prætermisisse.

S. Quid illud est?

D. Nullane erant condimenta?

S. Varia erant embammata, seu intinctus saporis exotici, singulis propemodum ferculis addita. Nec vero defuerant capparides, mala aurea, citrea, olivæ conditivæ.

D. O quot gulæ irritamenta!

S. Tandem cum jam nemo amplius quidquam attingeret, jubet pater inferri bellaria, in quibus haec fuerunt inter cætéra: caseus recens et vetus, placenta a pomis, oryza in lacte cocta saccharo et cinnamo dense conspersa. Armeniaca mala, ficus cerasa, uvæ passæ, et alia quæ nunc mihi non occurunt.

D. Age vero, quale vinum appositum fuit?

S. Si de colore queris, album fundebatur, rubrum et flavum, omnia generosissima: commendabant plerique Rhenanum pauci bibebant Gallicum, vix aliquis delibabat Hispanum.

D. Quis fuit prandii exitus?

S. Ubi pater vidit convivas omnes jam saturos edendo et bibendo, ordine tolluntur omnia: datur aqua odorifera manibus abluendis. De more Deo gratias agimus. Denique ad convivas pater inquit: Mihi, quæso, ignoscite, quod pro dignitate non ampliiter satis excepterim. Contra Praefectus urbis objurgat eum, quod tam magnifico et sumptuoso apparatu convivatus fuisset. His dictis,

surgunt e mensa universi. Magna pars vale dicto, statim discessit: ca tēri manent stantes in aula et confabulabantur. Nonne ego tibi lautum exstruxi convivium?

- D. Tali convivio ego nunquam interfui.
 S. Ah! gaudeo, nunc saltem stomācho tuo a me factum esse satis.
 D. Et tamen nihilominus quam antea esurio. Ego te ad merendam invito, unde non abeas famelīcus.
 S. Recipio.
 D. Quid?
 S. Me esse ventūrum si voces.
 D. Eāmus.

VAN TORRE, S. J.

64.—PECCATA IN TEMPLE COMMITTI SOLITA.

Præceptor, Cæsarius, Lucianus.

- P. Age, Cæsari, et tu, Luciāne. qua fide ac diligentia gessistis munus vobis impositum, observandi ea quæ præcipue peccāri solent inter missæ sacrificium.
 C. Ego quidem ea duntaxat observāvi quæ defectu peccāri animadverti.
 L. Ego vero quæ immodiō studio et exuberantia.
 P. Haud vanæ, mihi credite, inutilesque accident observationes hujus genēris. Itaque, dum recitantur, omnes diligenter attendant. Vos incipite jam illas enunciāre; sic tamen, ut

suum cuique peccāto oppositum peccātum ex adverso respondeat.

- L. Sic agere jam apud nos statuerāmus.
C. Sunt, qui templum dum intrant, sibi non adhibent aquam lustralem.
L. Et sunt, qui plus aequē adhibent, nec enim modo frontem sed guttur etiam aspergunt.
C. Aliqui signum crucis expressūri, tam leviter id agunt, et ita perpēram, ut nihil minus effingant quam signum hujusmodi.
L. Alii contra ita porrectum efformant, ut a fronte ad umbilicū pertingant.
C. Multi Deo altāre versus honōrem non habent.
L. Et multi quoque plusquam semel habent, toties ferme acclinantes corpus et pedib⁹ reducendis perstrepentes incondite, quot sunt in templo aræ et sacra signa.
C. Vidi qui nulla id poscente causa legitima, sacro intersunt considentes, aut stantes, aut altiero tantum submisso genu.
L. Et vidi etiam, qui non satis rati, flexis humi prostire genib⁹, ita insuper proclinant, prosternuntque se, ut videantur osculari velle pavimentum, ne tum quidem stantes pedib⁹, cum recitatetur evangelium.
C. Sunt qui neque precantur Deum, neque ullam edunt aliam significatiōnem hominis erga res divinas pie affecti.
L. Sunt pariter, qui assiduas quidem fundunt preces, at labiorum motu, collisuque ita sonoro, ut exaudiantur a circumstantibus.
C. Subrident quidam cum precantur.

- L. Et vultum nonnulli distorquent flebilem in modum.
 C. Quosdam videas, qui manus habent toto illo tempore in peram insertas, aut immissas in manicam.
 L. Et cernis quosdam, qui manus pro pectore conjunctas aut consertas teneant quidem: at non sine specie quadam assimulatae pietatis.
 C. Sunt qui se per idem sacrum tempus, aut foede scalpant, aut indecorē fricent.
 L. Et sunt qui crebrius sibi tundant pectus.
 C. Quidam indesinenter tussiunt et exscreant.
 L. Quidam vero, alta ducunt vibrantque suspiria, ut satis ex longinquo feriant aures.
 C. Bene multi oculos intendunt in omnes partes.
 L. Alii clausos habent, aut uni loco defixos immobiliter; aut sursum arrectos, sic ut nihil oculi appareat praeter album.
 P. Abite, egregii estis; sane meremini, praeclari quidpiam ut quærām in mea cistella, quo laborem a vobis susceptum remunerer. Cæterum, date omnes opēram, ne recidat in vanum recensio hujusmodi, neu quis vestrum deinceps quidquam committat simile.

VAN TORRE, S. J.

65.—MINISTERIUM SACRI.

Vincentius, Silvius.

- V. Quid trahis moras, Silvi? nostræ sunt vices inserviendi sacro. Jamdudum campanæ

signum datum est. Haud dubie morāmur sacerdōtem.

S. Quis factūrus est rem sacram?

V. Sacerdos, qui per æstātem consuēvit coram studiōsis facere.

S. Qui scis illud?

V. Modo transīvi per sacrarium, vidi induentem se vestībus sacris.

S. Fortassis faciet ad aram Deipăræ aut Sancti Ignatii?

V. Faciet ad summum altāre, certo scio. Accele-rēmus... Viden, accurrit ædituus, ut nos ac-cersat.

S. Vah! Hodie non lavi: pudēbit me manus porrigēre ad præbendas ampullas, adeo nigri sunt atramento digīti. Inserviam ego a sinistro latēre.

V. Tuum est a dextris inservīre: tu me in schola altiōrem locum obtīnes.

S. Alias utar jure meo, hodie tibi concēdam.

V. Hac super re non altercabīmus. Faciam ut vis.

S. Librum tu accīpe, Vincenti, et stropholium, ac præcēde sacerdōtem: ego fores apertas retinēbo.

V. Cape a me pileum sacerdōtis, et appende ex clavo secundum abācum.

S. Sacrum inchoātum est, conticeāmus.

V. Sacro non jam inservīmus serio. Sed exercitii grātia: conferāmus oportet consilia. Tenesne memória respondendi formūlas?

S. Accurāte didīci et teneo. Verum tu, Vincenti, volubili es lingua ægre te assēquor inter res-

pondendum. An magistri præceptum excidit,
quo cavit, ne alter alt̄erū antevertat?

V. Hoc est præceptum observātu difficile.

S. Non est, si advertas anīmum; sed unīco tu spi-
rītu totam vis percurrēre formūlam, quæ
longa est. Ad interpunctiōnes subinde recipere
anīmum, ut invīcem accommodēmus: et ita
te assēquar, sicūbi hæsitavēro.

V. Dabo opēram... Quam pauci decentem exhibent
reverentiam, etiam dum hierothēca Corpōris
Domīni palam in altāris medio est exposīta!

S. Hic me culpa vacāre satis scio: quoties enim
ex adverso Corpōris Domīni transeundum
est, consisto paulisper, sustollo pedem dex-
tērum et ad calcaneum sinistri digītos ap-
plīco, sic ut dextra tibia sinistræ surae
innitātur; tum erectus, sine strepītu submitto
genua.

V. Certe vidēris in ludo humanitatis esse ūnstitū-
tus ad omnem urbanitatem. Verum vidisti
hisce diēbus Ignatium nostrum? Laborabat
ut librum de latēre ad latus transferret, ita
brevi est statūra.

S. Inserviunt subinde sacro vel ipsi minōres.

V. Utinam pro dignitāte sacrosancti sacrificii!

S. Quomodo doctus es quatēre tintinnabūlum,
Vincenti!... Sunt qui bis terve interrumpunt
pulsum.

V. Ego nolam agīto pulsu, non per vices inter-
ruptos, sed perpetuo... Decetne, Silvi, minis-
trum sacrificii, oculos hac illac in circūlum
circumferre, ad minimum motum intrantium
templum, aut templo egredientium?

S. Id vero indēcens est quam quod maxīme... Peracto sacro, ut a sacerdōte discedendum est?

V. Non extemplo fugiendum, sed haud ita pridem hanc magister nos docuit missiōnem formūlam petendi... Placetne, Reverende Pater, mihi bene precāri; insūper corrigēre me, sicūbi errōrem aliquem admisērim interministrandum? Tum si admoneor venerabundus ausculto; sin minus, exhibīta sacerdōti reverentia, in scholam me recipio.

VAN TORRE, S. J.

66.—DIES REMISSIONIS.

Polycarpus, Ignatius.

P. O dies Jovis, credibile non est, quam optātus et charus illuxēris. ut alias in hebdomādas singūlas. Celebritatis venustatisque plenus es.

I. Pernōvi cogitatiōnes tuas. Quia lusūrus es, idcirco tam amīce salūtas præsentem diem.

P. Vellem alternis reverterēre; non contīnens biduum nauseabundus tracto littēras.

I. Votum asinōrum; qui, si loquerentur, optāre se dicērent cum Polycarpo meo, ut alternis tantum dorsa onerāti incidērent.

P. Non ego hoc solus, Ignāti; complūres mecum desidērant.

I. Nempe sic est profecto ut dicam tibi, multi tecum magis amant catellos suos, quam

studia bonārum artium, creduntque sibi
dormientibus omnia confectūrum Deum.

P. Dum Latīne loqui sciām modo, Aristotēlem et
Euclīdem tibi et aliis relinquam.

I. At tu, ne Latīne quidem aliquando dices, si au-
diendi, legendi loquendi, scribendi quamdam
perseverantiam non adhibeas.

P. Quorsus hæc tetrica et jucunditatis omnis ex-
pertia, ut Catōnes alīqui fabulāmur? Hodie
insigniter ludendum esse aio, instaurandas-
que vires, quas labor tam longus delassāvit.

I. Nec Ignatius ludum quietemque necessariam
recusavērit, quin parātus sum hac ipsa hora
tibi colludēre: nulla tibi, hoc quidem in
negotio, a me difficultas erit. Remissiōnes
crebas et extraordinarias odi, siquidem
honestis morib⁹, optimarumque artium
studiis detrimentosæ sunt.

P. Tu fac, et senti quod collibuērit: mihi indūl-
gentia vacatiōnum nihil potest contingere
gratius. Magistri vidērint quid, quibus,
quando indulgeant: nostrāruni partium esse
statuo, quod concedētur non invītos accipere,
quotiescumque concedētur.

I. Olim cognosces te nimium lusisse.

P. Et tu perspicies olim te nimium studuisse;
quando, inquam oc̄li caligābunt; ventri-
cūlus cibum male concōquet, corpus totū
pallor et macies obsidēbunt. Nimia oīnnia
nimium exhibent negotium hominib⁹.

I. O falsidicūm vatem. Haud ita me intemp-
ranter ingurgīto littēris, ut istas pra-dictiōnes
formidāre oporteat. Audīvi etiam eruditōs

plurimos, ad decrepitam ætatem ævum extendisse, cum assidue in libris litterisque essent volutati.

P. Ipse Thales ad sapientiam tuam merus nūgator est. Desine philosophari: hæc lux hilariter consumenda est.

I. Qua tandem ratione consumenda?

P. Visne in prata virentia concedamus, ibique pila experiāmur palmaria?

I. Volo sane: utile et jucundum est hoc ludendi genus. Ascende e vestigio in conclave, et defer ambōrum pallia cum pila.

P. Ubi est pila?

I. In pluteo, aut certe in capsa ductili sub mensa.

P. Eo ut affēram.

I. Actūtum redi, hic te expectavero.

P. Illic sum, atque hic sum.

PONTANUS, S. J.

67.—DISSIMISSIO IMPROVISA.

Gorgonius, Theodorus, Eusebius.

G. De scholane?

T. De schola.

G. Proripuistis vos inde, an potestatem abeundi obtinuistis?

T. Neutrūm.

G. Quid igitur exeundi tempus antecapitis? Necdum enim secundam audivimus, et exiri solet ad quartam demum.

E Quin taces? non displicēbit tibi simul rem

intellexeris. Bonum factum te in nos incidesse, lætitia et lubentia onusti incedimus.

G. Expedite brevi.

E. Præceptor nos dimisit lusum.

G. Hui, lusum? Dies mercurii præstitutus est, ad quem exerceantur ludi, non dies Martis.

T. Sciscitare ex aliis si lubet, et si inveneras secus, mentitos dicito.

G. Ain' tandem ita esse ut dicis?

T. Quidni aiam?

G. Quapropter dimisit hodie? quid natum est novi? quid viro in mentem venit?

E. Duplex causa.

G. Cedo.

E. Una, quia misit sanguinem e brachio dextro, quod videbamus illum gestare in mitella bombycina et nigra.

T. Altéra, quia hodie dabit natalitia.

G. Mulsa loquimini; jam assentior. Est enim utraque causa perquam verisimilis, et in memoriam regredior alias quoque nos ideo jussos redire domum, quia cum amicis diem suum natalem acturus erat.

T. Nobis nec opinantibus haec fortuna obtigit, siquidem, ita ingressi eramus gymnasium, tanquam vetéri more exituri.

G. Euh, probe. Nemo igitur hanc gratiam extorsit?

E. Nemo quod sciam, sponte sua benefecit nobis.

G. Omnia quantum est qui vivunt hominum optimus est homo. Verum in isto concessu seu liberalitate sui magis quam nostri rationem duxit; nam haec lux, qua ipse primum

lucem hanc aspexit, et vitales auras hausit,
omnino hilāris ei, et sine ulla perturbatiōe
molestiāque sumenda est.

E. Nos lusum vadīmus recta.

G. Siccīne est sententia?

E. Sic.

G. Celerīter revertar, et adjungam me vobis
tertium.

T. Vola curricūlo; hunc diem suavem et amoenum
agitabīmus.

PONTANUS, S. J.

68.—PETITIO LUSUS.

Philippus, Magister, Puerorum turba, Decius.

P. Memorīter memīni, Præceptor, dixisse te ali-
quando nobis necessarium esse in rebus
vicissitudīnem, nec durāre posse, quod al-
terna requie careat.

M. Quid tum postea? quam ob causam tu id mihi
nunc subjicis?

P. Haud sane inconsulto ac temēre tuam usurpāvi
sententiam.

M. Ergo cur usurpas? Dic.

P. Quoniam res quædam est, quam me a benig-
nitāte tua impetrātam auferre volo.

M. Memōra, puer.

P. Si moleste non es latūrus.

M. Nisi tu injustum quid a me petas, indigne non
feram, quidquid petivēris. Nam ut justa ab

injustis petere insipientia est, sic injusta a
justis impetrari non decet

P. Ne tibi lubeat sinistrum suspicari. Juste a
justis justus sum orator datus, et advenio
omnibus lubentibus, ut quod in rem nostram
communem sit, hoc a tua lenitate obtineam.

M. Eloquere, quid est quod obtinere gestis?

P. Paulum est.

M. Quin tu uno verbo dic, quid est?

P. Jam dies effluxere complures, ex quo libris
semper affixi fuimus.

M. Trabalibus clavis opinor. Subolet quorsum
evasurus sis. Bene habent tibi principia.
Pertexe telam, sed apte, ut ne compellam
te retexere.

P. Et exercitationibus auditiorum, scriptiorum,
recitacionum, concertacionum pene exhausti
sumus.

M. Itane vero? Exhausti? o me in discipulos
atrocem, o crudellem.

P. Nec unquam nobis vel ad momentum respi-
rare, viresque fessas reparare datum est.

M. Ut res suas exagg'erat? quodque contritum est
vetustate proverbium: *Hic musca elephantum*

P. Quare vehementer etiam atque etiam te rogamus,
Præceptor noster, pomeridiānis horis
ad lusum remissionemque animi descendere
tuo concessu licitum sit.

M. Aequissimum postulas. Verum ego his con-
ditionibus potestatem largior. Ut absque
tumultu ludatis, neve quis altieri turbas ciere
insistat. Ut ante quintam ad libellos rede-
atis. Ut deinceps manus pedibusque, cum

hasta, cum scuto, quod aiunt, ad vestra studia incumbatis.

D. Justae conditiōnes: accip̄imus, ut pro tota schola respondeam.

M. Capesse cursum, condiscipūlos affice tam bono nuncio.

D. Gratias magnas, ingentes tibi aḡimus, humanissime atque optime Præceptor. Heus, heus, pūri.

Pt. Num quidnam apportas novi? frontem exporrexisti, hoc omen placet.

P. Onerātum lætitia pectus apporto. Ego vester hodie orātor et exorātor fui apud Magistrum.

Pt. In quo?

P. In ludendi venia.

Pt. Voluptātem magnam nuncias. Habēmus ergo rem factam.

P. Bene, factum est, et volup' est.

Pt. Deus te bene amet. Ludēmus igitur.

P. Nisi me vultis inhærere libris.

D. Valeant libri. Ludāmus, socii, euge, ludāmus.

P. Silēte, non permittit gratis ludere.

D. Qua mercēde?

D. Ut absque incondītis clamoribus absque strepītu, crepītu, fremītu.

Pt. Fiet.

P. Ut ante quintam ad libros recipiāmus.

D. Fiet.

P. Ut deinceps nervis omnībus discāmus.

D. Hic melius est respondēre fiat quam fiet, optāre quam promittēre.

69.—DELIBERATIO DE LUSU.

Donatus, Rumoldus, Theodorus, Remigius.

D. Facta est nobis hodie ludendi, copia, Rumolde.

Rum. Id tu nosti scilicet.

D. Novi enim vero : ex ipso audivi magistro

Rum. Agendum quolibet te provoco lusus genere.

D. Jaciamus lapides funda ad scopum.

Rum. Legibus scholasticis is lusus est vetitus, et plus illi discriminis est quam voluptatis.

D. Quo nos igitur lusu oblectabimus ?

Rum. Mihi quidem sphæris lubet ludere per annum ferreum.

D. Hoc lusu nimium quantum me superas, scio quam valido sis brachio. Undecumque globos feris, ut metam transeant : undecumque recta mittis per annum.

Rum. Velim esse vera quæ de me prædictas.

D. Globis missilibus nos exerceamus potius.

Rum. Neque viribus, neque arte tibi concessero : ita torquabo globos, Donate, ut si tormentum meum foret brachium.

D. Periclitabimus tamen.

T. Trahit sua quemque voluptas, mihi placet venatio a meridie.

Rum. Placet et mihi : sed ubi canes ? ubi vena bula ! Ubi casses ?

T. Valeant apri et vulpes, nos insidiabimus cuniculis.

R. Ego ranas captabo.

- T.* Humile id est venatiōnis genus.
R. Sed jucundum.
T. Quo ranās astu decipis?
R. Aliis atque aliis modis: interdum, ex linea pendula de vimine aut arundine suspendo frustulum panni rubri, ipsum in aquas dimitto: avide id glutiunt ranæ, et adhærescunt: illi ex aquis extraho.
T. O lepidum venatōrem!
R. Interdum aliter ranis imposui.
T. Quomodo; reti!
Rem. Non, sed arcu.
T. Novum piscandi genus.
Rem. Ah! Non injucundum. Habeo balistam modicam, sed longo manubrio; nervo affixum est telum ferrea cuspide, præacuta et recurva. Manu teneo funem, item nervo annexum: tum autem sicubi ranam undis eminentem aspicio, jaculum admoveo quam possum proxime: nervum adduco, mox impetu remitto in prædam, ut cuspis per ventrem emineat, aut femora.
T. Equidem malo insidiari piscibus. Est mihi hamus elegans, arundo et linea piscatoria ex setis equinis torta.
Rem. Sed unde parabis escam?
T. Lumbricorum ubique magna est copia.
Rem. Est, si tibi velint prorepere e terra.
T. At ego mox efficiam ut sexcenti prosiliant.
Rem. Quo pacto?
T. Talpam simulabo. Hoc ligone terram tremefaciā, quasi si talpa lumbricis infestissima humum moliretur: exemplo exi-

bunt foras... Hem! observa paulisper...
Vides emergentes.

Rem. Rem prodigiōsam video.

T. Sed quid si potius certēmus nucībus.

Rem. Nuces admōdum puēris relinquāmus: nos
jam sumus grandiuscūli. et quibus lubītum
est ludēre nucībus, iisdem non indecōrum
est ludēre par impar, equitāre in arundīne
longa. Num et hic tibi ludus allubescit?

T. Nequāquam. Tu igitur præscribito lusus
genus: sequar quocumque vocavēris.

Rem. Du lusu a meridie conveniet. Hora prima
te opperiar in moenībus urbis.

T. Aděro istic. Vale in proxīmum congressum.

Rem. Vale in horam primam.

VAN TORRE, S. J.

70.—LUDUS GLOBULORUM.

Melanolius, Fabius.

M. Heus, Fabi, unde tibi saccūlus tam plenus
globulōrum?

F. Furātum me credis?

M. Apāge cum ista suspiciōne: non puto furātum.
Emistīne? an donāti sunt tibi? an lucrando
acquisivisti?

F. Lucrando majōrem partem: reliquos emi.

M. Quid si te pauperiōrem conciliem.

F. Quid si cœlum ruat? sed si quid audes?

M. Libet ludēre?

F. Cur non libeat.

M. Quo genere?

F. Illo, per quod tu mox aut Crœsus aut Iruſ fias: ille, si vicēris; hic, si victus fuēris, quod opto et spero. Vix tibi sunt viginti globūli.

M. Fuit, quando tu trecentos non habēbas. Age dic, quo genere certabīmus.

F. Par impar volo, ita ut scrobicūlum humi faciāmus capācem unius pugni virīlis, altum mediocriter. Inde ego certo intervallo distans, et subsīdens de vola meos tuosque simul in illum levi jactu conjiciam. Sin incurrit in fossūlam numērus par, omnes globūli erunt mei, quique foris quique intus jacēbunt: si impar, omnes erunt tui.

M. Ast ego quoque jacēre velim.

F. Esto, sed tunc quando ero victus. Fac scrobi- cūlum.

M. Commōda cultrum.

F. Franges, et magno stetit.

M. Nequāquam, est terra mollis et argilacea.

F. Digitis everre frustūla.

M. Dictum ac factum; everri. Hic erit meta.

F. Nimium distat.

M. Quomodo nimium? Duōbus passībus meis, et semis: est humus plana, sine lapidībus stratoriis, lenīter acclīvis, accommodāta huic ludo. Si esset scrobicūlus ad pariētem, licēret jacēre majōre vi. Quot vis dem tibi in manum?

F. Si vis cito rem perdēre, da multos.

M. Duos dabo?

F. Hoc nihil est. Vis me quatuor globūlos jac- tare?

M. Ego quatuor do.

F. Jam hoc aliquid est. En octonarium, sic collocatum, ut binarius binarium sequatur.

M. Sta intra metam, ne digitum transversum, aut unguem latum excesseris.

F. Siccine?

M. Etiam. Sed jam nimis propendes contra scrobiculum.

F. Non profecto.

M. Immo. Esto justus si me vis esse.

F. Sum. En jacio. Quatuor sunt intus, numerus par.

M. Expecta, ne colligas: adhuc alii accurrunt aduersus scrobiculum. Hem, quintus incurrit, mea est victoria. Jam tu mihi da numerum.

F. Accipe sex.

M. Placet. Prima victoria addidit animos. Asperce omnes injeci, evax!

F. Accipe rursus totidem.

M. Accipio. Octo sunt intus. Io, io, tertia palma!

F. Accipe denuo, et totidem.

M. Ecce tibi rursus octo.

F. Nolo amplius ludere.

M. Quare?

F. Tecum est felicitas.

M. I, gloriare de tuis globulis. Fecine sacculum tuum leviorum?

F. Et tibi aliis faciet.

M. Tumebas ante.

F. Et tu modo.

71.—LUDUS TURBINIS.

Charinus, Lepidus, Fortunatus.

C. E buxo est meus turbo.

L. Meus e cornu.

F. Et meus est corneus. Aspicite sultis: quam niteat, præ nigrōre, quam bene fastigiatus excavatusque sit. Nec est grandis nimium qui laborioso flagello agitarētur: nec nimis parvus, qui saltitaret immodice et amitteretur facile.

C. Vis commutēmus?

F. Qui tibi hoc cogitare libet? tuus citius terētur quam meus, lignum quippe mollius cornu.

L. Meum hunc non laudo, jam semetipse laudabit, cum gyros describet currendo maxi-
mos, et paucis, ac levissimis ictibus curret diutissime.

C. Hoc solum est planissimum, proindeque huic lusui mire idoneum. Quod bene vertat, con-
torques meum pollīce et medio digīto.

L. Ego soleo circumvolvēre ter, quater corrigiam flagelli, circumvolūtum humi ponere, bacillum impētu attrahēre sursum. Tum ille liberātus vincūlo, quasi in pedes se erigīt, et strenue cursītat hoc modo.

F. Ecce meum. Insta flagello, tuus languet,
Charīne, agit animam, et tuus, Lepīde.

L. Ut volītat meus?

F. Ut amplissimos orbes conficit meus!

C. En ut meus tuum ferit cum sonītu, Fortunāte,
propémōdum dejecērat.

- F.* Feriet non vicissim brevi.
L. Ah, mei flagelli virgula diffracta est.
C. Certemus nos duo, Fortunate, jam plus spatii
relictum est, et turbines contra se mutuo
impellamus
F. Sic agamus. Bone Deus, ut me fatigat meus!
et minutis tantum ictibus opus est. Scuticam
probatissimam habeo, corrigiam optimam e pelle hircina, et bifidam.
C. Sudore diffluo, cessemus.
F. Nondum sudo. Solus sum, validius agitabo
meum. Vide, queso, horribiles saltus edit.
C. Ero aliquandiu spectator tuus.
F. Quo Lepidus abiit?
C. Virgulam querit ad reparandam scuticam.
F. Quare non jampridem hunc nobilem ludum
exercuimus?
C. Erit cum etiam hic displicabit.
F. Nunquam, Charine.
C. Quo pignore certas tecum? Sed redit Lepidus.
F. Ego quoque lassus sum, spectabimus ambo
Lepidum. O Lepidule, tibi cedimus campum istum. Nunc te ostendes, quantus vir
fies.
L. Tam cito fessi?
C. Te deficiente (deficies enim), nos ludum iterabimus.
L. Quid cras futurum sit, juxta vobiscum nescio.
Hoc die quidem istud quod vos auguramini
haud futurum est.
F. Magnos spiritus tibi in hoc artificio sumis.

72.—*LUSUS PILÆ.*

*Arnoldus, Petrus, Gulielmus, Laurentius, Carolus,
Martinus.*

- A. Visne certare nobiscum pila, Laurenti?
- L. Evidem volo, et quemlibet vestrum provoco.
- A. Fateor te in hac palæstra longe me exercitatiorem.
- L. Age, largiar tibi termnum quam potes mittere longissime.
- A. Largire mihi quindecim.
- L. Faciam tibi unius errati gratiam.
- A. Placet mihi. Sunt ne plures, qui velint colludere?
- P. Sunt.
- A. Qui?
- P. Carolus, Martinus et Gulielmus.
- L. Agendum, sumus numero sex, haud multum dispares.
- P. Sortiamur, quis cui jungatur.
- C. Nos tres vos provocamus.
- L. Id neutquam permisero: scio quam perite Martinus ludat.
- A. De pila Martinum non metuo.
- L. Ducamus sortem igitur, qui sint futuri comites.
- A. Ducamus.
- L. Eia! mihi oblata est optio. Ego mihi Martinum sumo et Carolum.
- A. Placent mihi Petrus et Gulielmus.
- M. At pilas ex urbe non attulimus.
- G. Habeo unicam.

- L.** Non sufficit. Ego in singulos semissem superpeditabo; diminuetur mihi, si victoria cecidero, aut reddetur, si potitus fuero.
- M.** Andréa, excurre in viciniam empturus nobis pilas: ubi ludendi finem fecerimus, omnibus te donabimus. Fac, redeas quantocius.
- A.** Martine, intērim nobis accersitrus abi, qui nostros notet termenos.
- M.** Faciam equidem lubens.
- P.** Nos definiāmus interea quae sit futura jaciendi meta, qui cetéri limites.
- L.** Etiam appārent a superioribus diēbus. Sortiāmur utra pars intus, utra foris sit constitūta.
- C.** Vos exercitatiōres in hac estis palæstra: priores intra lineas consistite.
- L.** Non sinam: sorte potius experiāmur.
- M.** Ergo cultrum in altum ejaculāre.
- L.** Ejaculābor. Utrum seligis, latus charactere impressum proum aut supīnum?
- M.** Deligo character impressum proum.
- L.** Euge, evēnit ex sententia: Vestrū est intus, nostrū foris consistere.
- C.** Age, auspicēmur ludum. Sed quo certabimus pretio?
- P.** Fateor, aliquo periculo certandum est, aliōqui friget lusus.
- A.** Utra pars prior tres lusus amisērit, ea victoribus singulis pendet centesimas tres.
- L.** Placet omnibus. Agite, commilitones optimi, certēmus graviter: amat victoria curam.
- M.** Age, Arnolde, bonis avibus pilam emitte.
- A.** Vos igitur pilam excipite.
- L.** Euge: non pervenit ad lineam.

- G.* Pervenit omnino.
M. Nequāquam.
A. Volo disquirātur.
L. Pila metam præteriit, spectatōres, necne? Negant præteriisse.
G. Inauspicātum hoc auspicium.
A. Non ita anīmum despondeo: facile jactūram hanc resarsiēro.
P. Gulielme, prāstat te mihi a tergo consistēre: pilam excipies, si me transvōlet.
L. Carōle, consiste in medio.
C. Potius in hunc me angūlum confēram, atque istic observābo. Ut ne musca quidem prætervōlet impūne.
A. Agēdum, Laurenti, excīpe pilam denuo.
M. Laurenti, repelle pilam transvolantem me.
L. Transvolāvit et me.
P. Arnolde, virum te judīco: altērum termīnum tam longinquaum quam priōrem emitte, et spondeo tibi victoriam.
A. Conābor pro virili. Rursum pilam excip̄ite.
M. Profecto Arnoldus est valīdo brachio: habent duos longinquos termīnos.
L. Longinquos quidem, sed tamen superabiles.
C. Laurenti, vide quo consistat Gulielmus loco: falle ejus manus et očulos.
L. Excīpe pilam, Arnolde.
G. Ut qui repercutsum expectasti? pilam debuisses volātu excip̄ere.
L. Cecidit commōde sic satis: singūli singūlas metas superavīmus: utrīque hābēmus quindēcim.
G. Placīde: tua præcipitantia nos opprimēre studes.

- C. Obstatisti pilæ tuo pileo, Petre, quod tibi fraudi est.
- P. At tu secundo recussu excepisti.
- C. Bona tua venia priōre excēpi.
- P. Ne commutēmus inter nos verba: Martīne, dirīme controversiam.
- M. Quantum ego visu colligēre potui, primo excepisse recussu mihi vidētur.
- C. Vicīmus triginta.
- L. Age, nunc statōnem mutēmus. Habēmus duos termīnos.
- A. Excīpe pilam Laurenti.
- L. Præsto sum. Fac, commōde misēris: tibi domum remittam. Euge! extra metas misisti.
- A. Tentābo denuo, excip̄te.
- M. Pudor, Laurenti! te non potuisse pilam repellere: et tamen erat commodissime missa.
- L. Quid, commodissime? Stringēbat humum. Nisi commodius misēris, Arnolde, par pari mox refēram: petis pedes. Ludāmus legit̄me.
- C. Laurenti, sufficit; illōrum nunc est intus consistēre: habēmus quadraginta: et termīnum bene longinquum.
- G. Totis virībus. Arnolde, hic est ictus decretoriūs.
- M. Hunc ludum certo vicerīmus, Gulielme.
- G. Præprop̄e tu quidem ante victoriam triumphum canis. Varia est ut Martis, ita lusus alea.
- A. Heus! ludīte: recte! tet̄igit pila tibi vestem, Carōle.

- C. Non inficior.
A. Habēmus et nos quadraginta.
L. Probum! tua imprudentia, Carōle, periit nobis ille termīnus, alias insuperabilis.
C. Mox resarciam.
L. Dinumerāte ludum vestrum.
A. Habēmus utrīque quadraginta. Nunc serio res agītur.
G. Lusisti non præfatus, Arnolde: insūper pila limites excessit.
A. Præfatus sum bona venia; sed fateor pilam deerrasse.
L. Sumus igitur potiōres.
A. Estis. Hanc, si potestis, ad datōrem remittite.
C. Fac, mittas commōde, conabīmur.
A. Euge! pila iterāto tacta est. Semel a Martino, itērum a Laurentio.
M. Quis tecum ludat? perpetuo rixāris. Pignus depōno quodlibet, si me tetigisse affirmant arbitri.
P. Fallēris, Arnolde; transvolāvit illum pila facile dimidium pedem.
A. Ubi igitur obstitisti pilæ?
L. Hic.
A. Ponātur igitur nota termīni. Vos nunc intro consistite: altērum habēmus termīnum intra, altērum extra lineam.
P. Præstāte vos viros, socii, nunc serio res agītur.
L. Excip̄te.
P. Euge! successit: facile duōbus passībus termīnum primum vincīmus.
L. Excip̄te, hinc pendet victoria.

- A.* Errātum est: non præteriit pila lineam. Vicimus lusum
- L.* Gratūlor vobis victoriam, et gaudeo nos jucunde adeo pomeridiānum hoc tempus transegisse.
- P.* Gaudēmus et nos parīter. Verum advesperascit, et ludendo adeo defessus sum ut genua mihi labent lassitudīne.
- G.* Insūper vesp̄era nos domum et ad musēa nostra revōcat: abeāmus domum parīter.
- A.* Abeāmus.

VAN TORRE, S. J.

73.—LUSUS VELITARIS.

Petrus, Paulus, alii decem.

- Pet.* Heus, heus! Adeste; suntne qui lusu velitāri cupiant nobiscum contendēre?
- Paul.* Hic mihi lusus arrīdet præter cætēros.
- Jac.* Etiam mihi, corpus exercet; famem exacuit.
- And.* Agēdum, discurrendo obsonēmus famem.
- Phil.* Imo vero frigus depellāmus; totus algeo.
- Pet.* Totus æstuābis e vestigio, hoc in ludo te adde socium.
- Phil.* Addam enim vēro: eo accurrēbam.
- Pet.* Convenērunt sodāles bono numēro: auspicēmur.
- Paul.* Nondum, etiam unus ad duodēcim deest. Accersam ultimum: heus, Barnāba; unicus desiderātur collūsor; placetne velitēmur curricūlo?

- Bar.* Oppido lassus sum ab hesterno certamine:
vereor ut valeam.
- Pet.* Non meministin' clavum clavo, quod aiunt?
Age, segnitem execute.
- Bar.* Tentabo tua gratia: aggrediāmur.
- Pet.* Deāmo te ob tuam illam facilitātem. Prox-
imum est ut duces partium eligāmus.
Quos censētis strenuissimos, socii?
- Bar.* Tu Petre, alterius cohortis dux esto.
- Pet.* Quid si tu ipse, Bartholomæe?
- Bar.* Non ausim suscipere. Petrus, esto.
- Thad.* Nos Petro Paulum opponimus.
- Paul.* Metuo ne congressus sit impar. Tamen
subībo aleam, tametsi Petrus sit cursor
velocissimus.
- Pet.* Imo tu, Paule, cervum cursu antevolas.
- Paul.* Experiendum est. Sortiāmur quis commil-
itones prior eligat.
- Pet.* Fiat. Nummum in altum ejaculare.
- Paul.* Utrum mavis faciem pronam an supī-
nam?
- Pet.* Euge! secus accidit, facie signatum latus
pronum cecidit, et mihi ex sententia:
mea est optio. Barnabam mihi primum
assūmo.
- Paul.* Contra statuo Bartholomæum.
- Pet.* Noster erit Jacōbus.
- Paul.* At meus sit Andréas.
- Pet.* Thaddæe, accede ad nos.
- Paul.* Vah! tu etiam, Simon, supères? quid te
occūlis? Te maxime cuplo.
- Pet.* At ego, te, Philippe; præsto sis.
- Paul.* Nec Joannes aspernendus est; veniat.

Pet. Commilitōnes, horum uter est pedībus cel
erīor?

Jac. Thomas longe est celerrīmus.

Pet. Accēdat huc.

Paul. Tu, Matthæe, mihi es novissīmus, sed non
eris in cursu; te novīmus.

Pet. Priusquam lusum auspicēmur, promulgentur
hujus certamīnis leges, ne quis harum ig-
nārus noceat forte fortūnæ, dum prodesse
voluērit.

Paul. Recte mones.

Pet. *Lex prima:* Intra castra quivis ab hostībus
et ante et post excursiōnes tutus esto.

Secunda: Qui prior ad lacessendum hos-
tem e castris procurrit, eum si forte quis
adversorium insēquens attigērit, captīvus
in hostiles carcēres abducītur. *Tertia:*

Tantis per captus apud hostes persistīto;
dum ejus commilitōnum alīquis manum
extensam aut alīquam vestis ipsius par-
tem attingat: tum ad suos liber ei
redītus esto. *Quarta:* Hostis nullum ex
hostībus, prāter eum qui ante se prox-
īme castris egressus est, legitīme capīto.

Quinta: Si, dum fiunt excursiōnes, co-
hors altēra statīva sua ab omni prāsidio
vacua relinquat, licēt ab hostībus occu-
pantur. *Sexta:* Interceptis castris aut
virtūte aut dolo, item captis universis,
victoria parta esto. *Septima:* Si qua con-
troversia incidērit circa lusum, locus detur
disquisitiōni. Intērim, ne qua fraus
interveniat, omnes parīter a lusiōne

abstinento. His legibus standum est cuilibet.

Paul. His legibus inchoēmus. Verum assignanda prius utrique cohorti castra et carcēres.

Pet. Nihil magnopere refert utro loco figāmus castra: tibi, Paule, eligendi optionem defero.

Paul. Quoniam defers, accipio. Nos ad hanc columnam stationem eligimus.

Pet. Nos ad illam ex adverso arborem castra locabimus. Cancer esto noster istae columnae tertia.

Paul. Noster porro istae janua.

Pet. Vidēsis, ut æquāli spatio carcer a statīvis vestris absit ac noster a nostris.

Paul. Nihil admōdum est discriminis.

Pet. Sane aliquot passuum intervallo videtur propior: tamen ex hoc tibi largiar.

Paul. Sit ita. In stationem quisque suam se recipiat, bonisque rem avibus ordiāmur.

Pet. Eia, Jacōbe, primus hostes lacesse; tu, Philippe, subsequere. Vos, observate periclitantes.

Paul. Quo simul omnes ita proruītis? Vicissim excurrite.

Pet. Thoma, tu fer suppetias Barnābæ: pericitatur: accelera. Quid hoc rei? Captivus e nostris primus abducitur.

Th. Eum brevi in libertatem vindicavero.

And. Age, Barnāba, mea, tu, præda es: carcērem subi, hic consiste.

Bar. Variat et mutat vices fortūna.

- Sim.* At ego Philippum apprehendi; nec vult sequi in carcères.
- Phil.* Tetigistin' mei quidquam?
- Sim.* Tetigi vero.
- Phil.* Nego enimvero.
- Sim.* Non ego tuum a tergo thorācem attīgi.
- Phil.* Non, quod sens̄im.
- Sim.* Proxīme abērat ut manu te sist̄rem.
- Phil.* Non tibi assentior.
- Sim.* Quid altercatiōne est opus? spectatōres consulāmus.
- Phil.* Placet illōrum stabo judicio. Andrēa, exquīre.
- And.* Quid censētis, spectatōres? Non Simon a tergo Philippum ad vestem attīgit? Aiunt universi attigisse.
- Sim.* Sequere huc, age ad carcērem.
- Pet.* Tandem et vos primi laceſſite: nos identīdem excurrīmus.
- Paul.* Euge, Petre, hac me insequēre.
- Pet.* Haud feres impūne; non effugies.
- Thom.* Phillippe, tu ad captīvos advigila, ne quis eos inopināto libēret.
- Thad.* Dixisti in futūrum? captīvos redūco.
- Matt.* Fit ab adversariis nobis injuria: peractis excursionībus suis non revertuntur in campum.—Bartholomae, legātus ad eos accēde: ludant legitīme, vel a ludo desistant: nobis non placent fraudes.
- Bar.* Sic fecero. Heus, heus, socii, tutone mihi statiōnem vestram adīre licet?
- Pet.* Tuto. Quidnam rei est?
- Bar.* Nostri mala vos fide ludere assērunt.

Pet. Quid ita vero?

Bar. Quoniam intra stativa non regressi cursum repetitis.

Pet. Id si commissum est, nescio; in postērum, cavebitur. Agdum, commilitōes, ludum redintegrēmus. Vivi jam estōte: nostra est victoria!—Viden' Barnāba; universos hostes e castris excurrisse? vacua occūpa: sed quasi aliud agens, a tergo incautos circumvěni.

Jac. Meus es, Bartholomæe.

Bar. Imo, Jacōbe, tu, meus. Posterior ego sta-
tiōne egressus sum; tu prior.

Jac. Non desīnes jurgāre?

Bar. Non ipse desīnes? Jamjam præteriens
in castra redīvi, recens te insecūtus
sum.

Jac. Quis vidit? Quem testāri potes?

Bar. Quemvis adstantium.

Jac. Itāne est, Thaddæe, ut dicit?

Th. Ita est, illi proxīmus adēram.

Bar. Dolo igītur malo usus est.

Jac. Dolus an virtus quis in hoste requīrat? Abi,
sis ad carcēres.

Paul. Alternis provocēmus: præcursōrem emittite
etiam vos aliquando.

Pet. Ultīmum emisīmus Paulo prius.

Paul. Salva pace, Simon noster jamjam rediit:
vix a cursu animam trahit.

Pet. Quid rixāmur? Matthæe, fac unum curricū-
lum. Vidēmur hostem metuēre.

Matt. Hoc agam.

Paul. Tu ad eos una contende, Andréa; sed a

fronte, ne ad Matthæum advertant a tergo
insidiantem.

Matt. Io triumphe! castra hostilia victor invāsi:
capti estis ad unum omnes. Paule, quo-
nam afficientur victi suppicio?

Paul. Dimittantur. Sufficit nobis victoriæ gloria.

VAN TORRE, S. J.

74.—LUSUS GLOBORUM MISSILIUM MANU.

Andreas, Carolus.

- A. Quid usque hæres in libris, Caröle?
- C. Quid potius agërem?
- A. Ludendi veniam exoravimus, et cœlum invitat
ad deambulandum: age, fruāmur tempore.
- C. Placet: at tetricum est nos solos excurrere.
- A. Jam turmātim in campos excurrere gram-
matici: nos poscimur.
- C. Quod lusos genus tractant in campis patentibus?
- A. Alii pila certant; alii harpasto; quidam con-
tendunt cursu: quidam sagittis avem petunt
erectam in pertica: alios trahunt lusus alii.
- C. Parum me exercui istiusmōdi ludis: non
placent.
- A. Sunt in campis longa spatia et æquissima:
mittamus globos ad statūtum termīnum.
- C. In hoc certamine te mirum novi artificem
- A. Non diffiteor: pluscūlum me globis missilibus
exercui: at tu validiori es brachio.
- C. Ut tu es, tentābo aleam; properēmus.

- A. Hæc esset æquissima campi planities, et utrumque in seriem consitæ quercus æstum solis tempérant.
- C. Hic ego fodiam scrobiculum.
- A. Præstat defigere in terram stipitem; hunc qui minimo jactuum numero prior sua sphæra tetigérat, potiētur victoria.
- C. Perplacet. Incipio.
- A. Imo sortiamur.
- C. Nihil intērest uter præcedat.
- A. Ego subsēquar, tu jace.
- C. Priōres tibi defero.
- A. Admitto, observa. Bonum auspiciū! jactus mihi primus bene longinquus est.
- C. Meus longinquus quidem, sed non recta misi ad stipitem. Jam damnum resarciam: iterabo.
- A. Heus! procurrīs plus æquo: consistendum est in sphæræ vestigio.
- C. Sane vix altēro ego jactu pertingam, quo tu primo, adeo me longe prævertis. Opus est viribus; exēram totas quibus valeo. Quid tibi vidētur de hoc jactu?
- A. Est profecto ingens.
- C. Jam singuli altērum jactum numerāmus. Tu tertium prior jace: nam meus est globus proprior termino.
- A. Hoc si jactu tetigero, victor sum: eo collinēabo.
- C. Adhībe sane omnem industriam: sudābis satis, ut vel circa stipitem volvas; tantum distas.
- A. Hem noster vehemens! ægre pervenit ad medium.

- C. Quid miri? in medio cursu globum impēgi in
lapidem, quem te objecisse reor, ut globus
offendēret.
- A. Scilicet. Nunc et ego tertium jaciam: adverte.
Euge! victus es: tertio jactu stipitem attigi:
te nondum etiam quarto.
- C. Placetne a ludo desistēre? nam vespēra appē-
tit, et prorsus anhēlo.
- A. Quomodo? nunc primum ludus allubescit.
- C. Tibi victōri credidērim; mihi victo, non item.
- A. Quid metuis? habet et fortūna regressum.
- C. Hac spe, dum licet per lucem, usque prosēquar:
altērum instituāmus lusum de integro.

VAN TORRE, S. J.

75.—JACTUS LAPIDUM AUT DISCORUM AD METAM.

Matthæus, Marcus, Lucas, Joannes.

Matt. Quo lusu hoc pomeridiāno tempore oblec-
tabimur?

Marc. Ut nunc fert anni tempestas, lapidem mittā-
mus ad metam terræ defixam.

Matt. Non displicet. Adjungāmus nobis Lucam
et Joannem.

Marc. Huc adeste, Luca et Joannes: placetne
colludēre?

L. Ea ipsa causa huc convenīmus, vix sumpto
bene prandio.

J. Sunt mihi lapides duo percommōdi.

Matt. Ego mihi quāro et ægre invenio.

- J. Ego te altēro meōrum dono: accīpe. Ex-
perīre an commōdus sit.
- Matt. Habeo gratiam. Ego et Marcus una in vos
certabīmus.
- L. Per nos licet, agēsis, vos priōres jacīte.
- Matt. Auspicābor. Faxit Deus ut felicīter cedat.
Ohe? optime cecīdit.
- J. Brevi te hoc lapīde prætervertēro.
- Matt. Hac lingua, existīmo.
- J. Etiam hac manu.
- Matt. Accēdis, fateor; non tamen prætervertisti
me. Et tu fac adjicias, Marce; nullo
negotio vincēmus duōbus. Huc in pedis
mei jace vestigium, aut inter utrumque
hunc lapīdem.
- Marc. Tentābo si quid potēro.
- Matt. O jactum optīmum et commendandum!
Vicīmus duōbus.
- L. Ad opposītam metam tantumdem et nos
præstabīmus.
- Matt. Istum perverte jactum, si potes.
- L. Eia! lapis meus adhāret metæ.
- Matt. Meus item est proxīmus.
- L. Sed longiōre intervallo.
- Matt. Metiāmur.
- L. Cedo virgūlam, aut stramen alīquod, Marce,
ut metiar.
- Matt. Dum arēnam decūtis, furtim protrūdis lapi-
dem tuum. Flatu pulvis dimovendus erat.
- L. Salva pace tua nondum etiam lapīdem at-
tīgi.
- Matt. Viden'? nihil est discriminis. Vis redin-
tegrāre jactum?

- L.* Nolo: sed dijudicent arbitri. Accede huc aliquantis per, Laurenti: lapidum horum uter est meta vicinior?
- Laur.* Vultis meo stare judicio?
- Matt.* Stabimus.
- Laur.* Quantum visu assēquor, est ille propinquior.
- L.* Nonne dixēram? Tu Joannes, nunc, si possis, hunc depellito; et primas tenebimus.
- J.* Metuo ne dum Matthæi peto lapidem, una tuum disjiciam.
- L.* Audāces fortūna juvat. Ne metue. Malum! sunt tibi vires ergo? Quin adjicis?
- J.* Timida manu misi ob periculum.
- L.* Inepte meticulōsus es.
- Matt.* Hunc si prætervertēris, Marce, te virum præstiteris. Successit. Ejus lapis minimum palmo propinquior est omnibus. Tota nostra est victoria.

PONTANUS, S. J.

76.—LUDUS LAPIDUM ORBICULATORUM AD METAS.

Basilius, Carolus, Daniel, Eusebius.

- B.* Quid hic sessitāmus et marcēmus otio? Quin aggredīmur ad ludendum? quandoquidem ea nobis a Doctōre facta est copia.
- C.* Id ipsum in pectōre volutābam meo, quomodo hunc diem ludis jocisque conderēmus, et mirābar te quiescere tamdiu potuisse

qui lusōrum *alpha* sis, et qui nunquam æque
beātus tibi videāre atque cum ludo das
opēram.

- D. Ludāmus cum hilaritudīne.
E. Et quem ludum? nam ad victoriam non parum
apud me intērest: neque enim trecentis in
generībus exercitātum me possum affir-
māre.
B. Nucībus ludāmus, si vultis.
C. Immo pila. Quid ait Carōlus?
D. Neutro, sed par impar, idque aut acicūlis aut
globūlis.
E. Si me audiātis, optīmam formam repēri.
D. Nempe tibi optīmam.
E. Et vobis, si perīte luserītis.
B. Dic sodes.
E. Jactus lapīdum ad conum, seu metam, probā-
tur mī ante omnes.
C. Qua causa?
E. Usitatissīmus est candidātis litterārum: exer-
cet corpus, et casui non est tam subjectus
quam alii: nam artificio quodam contor-
quendus et emittendus est lapis, si gestias
vincēre: casus vel numquam vel perrāro te
adjuvābit.
B. Fiat petāmus scopum jaciendis lapidībus:
vos pro se quisque lapides deligīte, ego hunc
mihi rotundando accommodābo.
D. Lapides quidem sat multi: at inepti, at nimis
aspēri, at magni et inæquāles.
E. Quin tu me imitāris, ut ego lapicīdam pulchre
imītor.
C. Hui, quam elegantem et apposītum invēni?

- E. Invideo tibi; nihilominus quod tu a lapide, id
ego a dextra mea sumam.
- B. Adeste oculis, jam ego experiar meum.
- E. Perbene cadit
- C. Metas depangamus. Tu hanc, Eusebi, ego istam.
- D. At enim quot passibus unam abesse placet ab
altéra, quod intervallum neve nimis breve,
neve nimis longum fiat? Hoc etenim incom-
modo est debilioribus, illud valentibus.
- B. Quindécim passus mei intersint, nisi aliud
videatur.
- C. Agendum, metere spatium.
- B. Unus, duo, tres, quatuor, etc.
- D. Quinam erunt sodales inter se?
- E. Mox sciēmus. Jacite singuli. Metae proximi
sodales sunto; remotiores similiter. Ego
praeibo. Quod Deus bene fortūnet.
- B. Sequor.
- E. A me stabis: bonum omen victoriae. Daniel
et Carōlus sociabuntur sibi.
- D. Quid si metam attigero!
- B. Non attinges.
- D. Velis, nolis, attigi. Jam tu cede mihi partes
tuas, Basili.
- C. Si ab ultimo incipies, patet me primum fore.
- E. Ita est: sodalis meus est Daniel; tuus, Carole,
Basilius.
- C. Quotum ad numērum ascendendum censētis,
ut sit perfecta victoria?
- C. Ad septenarium.
- B. Ad octonarium.
- D. Octonarius igitur sit palmarius.
- C. Ecquod praeium dabitur victoribus?

- B. Qui victi fuērint victoribus jentacūlum solvent.
C. D. E. Honestum præmium.
E. Initium nos facīmus. Quod felix faustumque sit. Adversarius alter mihi succēdet, ne continenter ludāmus sodāles.
B. Novīmus morem. Ergo lude jam aut tu Basili, aut tu Carōle.
C. Ecce.
D. Quo pacto tu Euisebium, eōdem ego te superrābo.
C. Non superasti. Rade metam, Basili, si potes.
Docte. Duo numerāmus.
D. Nunc prior jace, Carōle.
C. Bene.
E. Melius.
B. Optīme.
D. Cum suprēmo evasēro superior, quid dicam, nisi bona pace Grammaticōrum, optimissime?
Jam numerāmus unum.
C. Unum numerāri qui potest?
D. In cruciātum sophista. Prōcedat jactus tertius.
Proh! manu fugit lapis; itērum jaciendum est.
B. Non patiēmur.
E. Lex hunc ludum Iudentium sanxit, ut si quis imprūdens jecērit, aut si dimidiātum spatiū non transmisērit, resūmat lapidem, ac de intēgro jaciat.
C. Gerāmus morem illis: aliōqui par pari refērent, quod nos mordēbit.
B. Lude rursum.
D. Non me pœnitēt iteratiōnis hujus.
B. At jam pœnitēbit.

- E.** Ha, ha, cern̄te, obs̄cro, quam scite saliat lapis
Basilii. Exc̄pe socium Carōle.
- D.** Ohe, lapis tuus, Čarōle, æmulātur rotam. Quot
millia curret? Restas solus, Eus̄bi. Esto vir
fortis. Vic̄mus. Quantum num̄erūm obtine-
bāmus antea? Heus, Carōle, ecquid ternarius
potest numerāri? Nam paulo ante monas
non potērat.
- C.** Longe abest ternarius ab octonario.
- E.** Quotum vos adepti?
- B.** Binarium.
- D.** Vide mihi hunc, et vince, si queas, Basili.
- B.** Vincam.
- C.** Si tu deinceps ita vic̄ris, nos jentaçūlum per-
didimus.
- B.** Papæ, quantum a meta disto?
- D.** Est locus, Eus̄bi; appropinqua.
- E.** En.
- D.** Nostra est palma.
- C.** Nostra est.
- D.** Nostra est profecto. Quo pignōre certas me-
cum, Carōle?
- C.** Tres ligūlas, quas optīmas habeo, depōno.
- D.** Ego istum torūlum de pileo.
- B.** Circumspiciāmus mensūram, vimen, culmum
aut tale quid.
- E.** Ecce mensūram.
- C.** Metiāmur.
- E.** Fallis, o mensor.
- C.** Fallēris, non fallo.
- E.** Sine, metiar ego.
- C.** Cape.
- E.** Vidētis nos viciisse?

- B. Vix tanto præcedītis, quantum et præsegmen
unguis.
E. Et falsum autūmas, et parvi refert quanto,
dum antecedīmus modo: siquidem non is
victor declarātur, qui valde multum vincit,
sed qui vincit.
B. Habetōte quod habētis, nos spem neandum
ejecīmus.
D. Ipsa spes mera est audacia. Incipe, Eusēbi.
E. O jactum faustissimum!
B. O infelīcem jactum meum! Nisi tu, Carōle,
doctius ludis, propemōdum actum erit de
nobis. Nos miséri, jam isti septem nume
rābunt.
E. Io, triumphē?
D. En septem; et nunc meus finem dabit. Dedit.
B. Cur?
D. Accurre, aspīce, ipsi metāe incumbit.
C. Ego dejiciam.
E. Si velle esset efficēre. Jecit, nihil promōvit.
Jentacūlum, jentacūlum.
B. et C. Solvēmus; ne clama, Stentor.

PONTANUS, S. J.

77.—LUDUS NUCUM.

Flavius, Dionysius, Sylvanus, Crispulus.

- F. Adeste, sodāles, ego istam ollūlam a coquo,
vetērem et remōsam exorāvi, ut luderēmus
nucībus.
D. Quid ad hoc ollis egēmus?

- S. Miror istum lusōrem ollarium.
 C. More antiquo recepto ludāmus: impinge hanc ollam pariēti.
 F. Tibi pugnum facilius ac libentius in os impegērim. Præceptor me novum quemdam lusum docuit: eum jam vos docēbo: discētis nullo negotio.
 C. Ergo doce.
 L. Unusquisque de collusoribus impōnit in olla duas, tres quatuorve nuces, quot denique voluērit. Post humi collocātur; commūni consensu metā statuitur, a qua unusquisque os ollæ ter aut quater nuce petit vicissim, et eo ordīne ac loco quem quisque sortītus fuērit. Juglante ab olla ad metam provolūta, proxīmus metæ sit primus, huic vicinior secundus et ita deinceps.
 S. Quid amplius?
 F. Qui vel solus, vel sæpius suas nuces injecērit, aufēret omnes quæ in olla reperiuntur.
 C. Agite ita ludāmus.
 D. Duas impōno?
 F. Nos similiter.
 S. Juglans altēra de tuis est vitiōsa, quia mucīda.
 G. Ecce aliam. Hujus ego nucleum statim comēdam, tibi relinquam putamīna.
 S. Devōra hæc quoque.
 F. Hic ollam depōno: hic erit meta quinque meōrum passuum intervallo.
 C. Ita quinque passuum.
 F. Nunc sortiāmur vices. En ego metæ proxīmus.
 D. Ego te propior.
 S. Ego te.

- C. Ego omnibus.
F. Est igitur princeps Crispulus, alter Sylvanus,
tertius Dionysius, postremus ego.
C. Proh? aberravi.
S. Ansam tetigi.
D. Meam injeci.
F. Et ego meam. Lude, mi Crispule, et perde
rurus jactum tuum.
C. Iterum erravi.
F. Divinabam hoc fore.
S. Vidisti! injeci meam.
D. Heu! infastus fui hoc jactu.
F. Ecce duas nuces intus jam habeo, spero victorię.
C. En tertia intus est. Sed quid hoc prodest?
S. Iterum intravi. Nisi tu, Flavi, tertiam injec-
ceris, erimus pares, ac praeter alios quartum
aut quintum etiam jaciemus, donec penes
alterum victoria fuera. Mitte nucem, Di-
onysi.
D. Possum ego, favente fortuna, secundam injicere,
et aberrare Flavius ad hac ultima
petitione sua; tum ego utrique vestrum ero
par, et palma nullius.
F. Si potes; oho! oho! errasti. Tertia, tertia est
intus; omnes nuces meae sunt. Octo depositae
initio, injectae a me tres, a Crispulo una, a
Sylvano duae, a Dionysio una: quindecim
nuces, e quibus quinque meae, decem vestrae.
Primum igitur decem nuces. Io triumphe!
Domi sciurum alo cui hodie coenam dabo
largissimam. Hem, istuc mihi certum erat.

78.—LUDUS TRUDICULARIS.

*Anselmus, Blasius, Gilbertus, Hilarius, Julianus,
Morinus.*

- A. Placetne trudicūlis ludere?
 B. Placet quidem, at seni sumus.
 G. Quid tum!
 B. An terni certare in ternos possimus?
 G. Cur non?
 H. Id quidem facile; expeditius tamen fuērit
 geminōrum certāmen in geminos instituēre
 relīqui autem duo sponsiōne certent.
 J. Ego quidem hoc pugnæ genus subibo lubens
 sum enim in hoc ludo plane rudis.
 M. Ego vero, sat mihi videor peritus: at cum
 aperta hodie mihi fuērit dextéri vena bra-
 chii, prudens abstinēbo.
 A. Eāmus ergo; hanc ingrediāmur domum du-
 plīci celebrātam trudiculāri arca. Ad in-
 fēram accedāmus.
 B. Plurīma huic insunt vitia.
 A. Nihil refert: solertiæ est peritiæque ludentium,
 vitiis hujus genēris abūti ad victoriam.
 B. Id ei proclīve fuērit, qui illa norit; nosti
 autem tu, qui frequens trivisti hunc lu-
 dum.
 A. Non admōdum freq̄uens.
 G. Expedīte trudicūlas et pilas.
 A. Ecce.
 H. Pilæ suntne ex ebōre?
 J. Numquid vides?

H. Non videntur quidem certe, nec satis rotundæ sunt.

A. Quam voles elīge tibi; datur optio.

B. Nos ambo vos ambos habeāmus adversarios.

G. Placet: at quo certēmus præmio?

H. Merenda a victis victorib⁹ persolvenda.

B. Per me non stetērit.

A. At ego malim certāre pecunia.

G. Non abnuo, juxta habeo; quanta vero pecunia?

A. Florēno uno.

B. Deponāmus igītur: en depōno prior.

A. Agēdum, auspicēmur. Trajēci, transii.

G. Transmissūrum me quoque spero æque feliciter.

B. Perverse trajecisti, transmisisti.

G. Errōrem brevi correxero.

H. Primas sum assecūtus; bene est.

B. Vah? quid fecisti? dedisti te in prædam: objecisti te ipse discrimini.

A. Succēdes me in tutum, si placet.

G. Sane quidem, ni prius te compingam in fornīcem. Hei! in ipsa fundūlæ ora hæsit globūlus.

J. Nempe quia nihil pene declivitatis est illam ad orcam.

M. Adversarii loco pulsi opportūno ad transītum, locum ipsum, si potes, occūpa.

B. Non est mihi int̄egrum; expedītus non sum; in arctum sum redactus.

A. Te mox expediam; vades per me liber.

G. At tu constitue te commōde in loca ad transītum, aut objice te ipsi metūlæ.

H. Conābor quidem.

J. Proh! quam lusisti imperīte! te ipse conjectisti in angustias.

B. A scopo deerrāvi.

M. Trude loco hunc globūlum.

J. Tu autem illum perstringe leviter.

A. Tu vero repercutsum hunc emōve.

G. Ignoscat tibi Deus, attigisti.

A. Quid ages? frustrantur illisi margines.

H. En präcipitat, in barathrum ruit.

G. Heu! quid egi? illam trudendo pilam me detrūsi in latomias.

J. Ad illius globum collinea, totus patet.

M. Heus! pede contingē terram... Non pervenit.

A. Longinquiōres petere non valeo globos.

G. En tibi, repercutsum hunc loco pello.

B. Ducas pilam.

H. Ictum iterasti. Palmam amittes.

A. Immo semel ici.

B. Clavūlæ cauda hic utendum.

A. Hinc illum dejice.

M. Praelārum, vero fortūtum casum!

G. Tota, si possim, area ejus exturbābo globum.

J. Tibi sors obsecundat; manum regit, cum pilam trudis.

B. Illum impēte.

A. In tuto est: ictui obnoxium non habeo.

B. Ad illum, inquam, qua patet, ictum destina.

G. En illum intus. Vicimus.

VAN TORRE, S. J.

79. —EXCURSUS IN GLACIEM.

Bernardus, Modestus, Dominicus.

B. Etiamnum ass̄ides foco, Modeste?

M. Scilicet, ita nunc fert anni tempestas.

B. Fateor, est frigus intensem atque horridum; verum alio modo quam ad ignem residendo, juvenes calefiéri decet, si quando premantur frigore.

M. Quo pacto igitur?

B. Appetamus invicem pilis niveis.

M. Nempe ut mihi oculum excutias, an mactes etiam, si capit̄is tempora impegeris.

B. Absit a me tantum flagitium.

M. Non de industria id facies, scio; sed ita cadet forte fortuna.

B. Lubricum ergo per glaciem agitemus cursum: toti ociosus incaluerimus.

M. Aegre me eo pellicies hodie.

B. Quidni?

M. Timeo ut glacies sit satis firma.

B. Ne dubita, furens enim spirat ventus, quo facilissime aqua constringitur.

M. Omnia dein vivaria nive obtecta sunt.

B. Venti dissiparunt nivem. Novi ubi pateat ampla planities: agendum comitare me.

M. Quoniam tam amice instas, comitabor. Sed munimur manus chirothecis; alias obriges- cunt frigore.

B. Manus meae patientes sunt frigoris: tamen induam chirothecas.

- M.* Nostin' per glaciem discurrēre callopodiiis ferrātis?
- B.* Velocissīme: dextrorsum, sinistrorsum, recta, oblique, in circūlum; nunc utrōque pede. nunc altēro tantum.
- M.* Tiro admōdum in hac ego sum arte, nec adeo satis audax, ut incēdam per glaciem: metuo ne glacies mihi fallat vestigia.
- B.* Cur non tibi compāras calceos soleis clavātis? quantumcumque sit glacies lubrica, inambulābis tutissīme.
- M.* Atque ecce obvium commōde habēmus Dominīcum. Is se nobis adjunget tertium. Primum, salve Dominice.
- D.* Et vos tantumdem.
- M.* Credo te glacie domum reverti.
- D.* Glaciem ego concendēre numquam soleo. Vereor, ne mihi cadendo cerēbrum diminuam, et brachia frangam vel crus, aut luxem aliquod membrum.
- B.* Nimium es meticulōsus.
- D.* Non temēre est quod ita metuam. Modo præterīvi vivarium quod in proxīmo est: aliquos gravissīme labentes conspexi de ripa, adeo, inquam, graviter, ut glacies crepitaret atque in formam stellæ rimas ageret. Malo me in atrio nostro calefacere flagellis agitando trochum.
- B.* At nos excursu in glaciem. Vale.

VAN TORRE, S. J.

80.—MENSIS MARIANUS.

P. *Præfector rerum spiritualium ingreditur in scholam Humanitatis, ubi pie celebratur mensis Marianus. Adsunt intus Vedastus et Fabius, eximii hujus scholæ discipuli; accedit postea Octavius.*

P. Salvête quotquot estis... et certe nemo est!

V. *Salvus sis R. Pater. Re quidem vera, præter nos, nemo est.*

P. O bone vir, te non aspexeram... Ain' tu? Nemo est... Hui, *In solis tu mihi turba locis...*

V. Honor sit auribus?

P. Minime.

V. Heus! quemnam virum me judicas, Pater? *Æra distant lupinis tamen. At quæ te via nostram in scholam tam feliciter reportat? Numquid velis Magistri vices explere?*

P. Quidni?

V. Quia hoc si affectas, Pater, vereor ne pervicācem atque malam suscipias provinciam... quamquam nos aures tibi sat elegantes afferemus.

P. O facete dictum! tamen a malitia non discēdis; hoc tandem cognōvi, recocte vir; latērem crudum lavo.

V. Bona verba, quæso, Pater. At, amabo, quæ tibi causa viæ est? An opéra mea eges? En tuus sum mancipio et nexu.

P. Nostras forte per aures fama venit de vestra in sanctam Virgīnem ædicūla.

F. Nec mirum! scilicet res increbuit proverbio.

- P. Ergo rumōre commōtus, mirāri cupiēbam illud ipsum sacellum, quod, nisi ne me omnia fal-lunt, optīme se mihi offert; illud est forsitan?
- F. Admōdum, R. Pater.
- V. At, ut vides, fecīmus pro nostra virili parte; non tam pulchrum quam quantum voluissēmus, sed

*Non ebur neque aureum
Mea renidet in domo lacunar.*

- P. Haud ita, quæso; pulchrum, imo pulcherrī-mum... Suo marte quidem, nec sane aquam perdidēre juvēnes; respondet opēræ fructus. Pulchrum, pulchrum...
- V. Pulchrum, pulchrum dicam? cur rixēmur de lana caprīna? nimīrum cum sit ad laudem.
- P. Vestram jam pietātem in Josēphum probastis, et Maria certe digna est quæ sic excolātur. Miror quidem, charissīme, vestrum ingenium. Decent valde ornamenta. Attāmen, opīnor, melius convenīret textūra cærulea quam illa rubra: non enim est color virgineus.
- F. At, Pater, Maria est regīna martyrum... Quam-obrem...
- P. Ut lubet; sit ita. Cætēra belle se habent; pul-chrum, pulchrum dicam... At hæc, o Bone?
- V. Oh! pulcherrīnum.
- P. Corōna aurea non sat convēnit.
- V. Fateor equīdem.
- P. Lepidior sane si fuisset e cyaneis florībus.
- V. Hoc erat in votis, nec in nobis peccātūm hæret; sed pleno non turget sacculus ore.
- P. Fascicūlus iste ad dextram...

F. Quid tibi videtur?

P. Lepidi flores, venusti, Et Angeli quoque citharizant, o res pulchra!

F. Et ille ad sinistram thuribulo ornatus?

P. Ad unguem factus, ad unguem... Quid hoc rei est?

Tot tibi sunt dotes, Joseph, quot sidera cœli.

- Cur Joseph? *Virgo*, bene decet, at *Joseph* non erat hic locus.

V. O Pater, putasne aliquid simultatis Mariam in Josephum habere quod sub pedes nomen ejus habeat, et clientium vota quasi primus accipere videatur? Hinc facilius nobis *apparebit beata pleno copia cornu*. Et illud *AVE MARIA?*

P. Affabre factum et satis belle adumbratum. Sed imprimis hoc stratum gramineum miror, sertum etiam atque pineas nuces..., tantum illud Horatiānum deest ut

*Obliquo labore
Lympha fugax trepidare rivo.*

F. Quidni etiam?

*In reducta valle mugientium
Prospectare errantes greges.*

V. Vel alio colore:

**Αειδον κόρυδοι καὶ ἀχανθίδες, ἔστενε τρύγῳ.
πωτῶντο ξουθαί περὶ πίδακες ἀμφὶ μέλισσαι.*

P. Fugio, fugio, hei ! recitātor acerbe. Numquam tibi hærēbit aqua.

V. Poētas quotidie evolvo, hinc poētæ ad manum.

*Navita de ventis, de bobus narrat arator ;
Enumerat miles vulnera, pastor oves.*

P. Pergīte, pergīte, o Boni; *Nocturna versate manu, ver. ate diurna*; et, quod satius est, maxīmo semper in amore Virgīnem habēatis. Ut bene nosti, cum quis dilīgit Mariām, huic certe omnia ad votum succēdunt.

F. Et profecto quidem in anīmis est ; imo etiam pietātem cultumque adversus Mariām, semper et assidua contentiōne promovēre avēmus.

P. Belle, optīme; nimīrum in gymnasio apud condiscipūlos.

F. Quæ res, si quidquam credo tentamentis, suam habet difficultātem.

P. Eo magis piētas fovenda.

F. Quomōdo, autem, pater, res peragenda est, ut recte procēdat ?

P. Quomōdo ? Dextra lævaque; modo sermōne et modo factis, et non tam sermōne quam factis.—At quid istud est ? Quid sibi volunt istæ tabulæ ? Oh ! Oh ! carmīna proscribuntur.

V. Ita, carmīna. Id munēris nobis imposuit Magister ut sua quisque vice in laudem Deiparæ aliquid poeseos conficiāmus.

- F.* Quotidie etiam per mensem Mariānum duo
e scholæ discipūlis lectiōnes in honōrem
Matris recitant.
- P.* Pie excogitātum, optime.—Sertum poetīcum
mihi vidētur esse.
- F.* Ita, Pater.
- V.* Invitatōnem ad flores finxit Marcolphus.
-

Sertum poeticum ad immaculatam Virginem.**Invitatio ad flores.**

Jam fugat tristem Boream jocosus
Vectus auratis Zephyrus quadrigis,
Ore dum campis tepido remulcit
Veris honores.

Necte primas, flos violæ, corollas,
Qui sub herbarum rediviva rides.
Strata, nec jam me fugies cruentus
Flos Cythereæ:

Nec tu amans solis, Cyanus, tepentis,
Nec decus campi niveum, coruscans
Lilium; matri referam nitentes
Munera flores.

MARCOLPHUS.

- P.* Et sane perpolītum opus dedit Marcolphus.—
Primum lacum tenet viōla...

Viola.

Veris amor, Zephyri soboles et primula campi,
 Multas ambrosio traxit odore manus.
 Multi me pueri, multæ optavere puellæ ;
 Nulla tamen lædent, nulla labella comam.
 Te viridans gramen, te desero, rivule vallis,
 Quo mihi cærulæa gratia fronte latet.
 Ad divos violæ volat en festiva corolla,
 Virginis en humilis rite superbit apex.

GAUDENTIUS.

P. Redölet vero Catulli lepōrem et gratiam !
V. Immo etiam Catullum imitātus est, Pater. Ita
 apud auctōrem :

*Multi illum pueri, multæ optavere puellæ
 Idem, quum tenui carptus defloruit ungui,
 Nulli illum pueri, nullæ optarere puellæ.*

P. Haud stulte locum usurpāvit. Ad rem redeunt
 assumpta verba. Nunc ad rosam. Hoho !
 Eucharius etiam condescendit equum,

Rosa.

Veris honor, solis fragrans ridentis occelus,
 En tibi virgineas roscida pando genas.
 Nec viridi timeas Matris me nectere serto,
 Innuba dum roseas explicò veris opes.
 Muneribus gratum nitidis ornare sacellum,
 Purpureasque comas usque dicare juvat.

Pallida sed rutilis videor languere corollis,
Nam Mariæ superat fulgura castus amor.

EUCHARIUS.

P. Optime etiam...

V. At imprimis degustandum est carmen Fabii.

P. Ah! Cyānum suscēpit,

Cyanus.

Si sœvit Boreas, aut urit Sirius agros,

Me gracilem servat, me seges alma fovet;
Aut nubes, pluvium si se dissolvit in imbrem.

Cæruleos segetis tegmine mergo sinus.

Matrem sic infans, blandi seges aurea cœli,
Servat, sic Matris pectora casta fovet.

Floribus hinc frontem Cyanum redimire juvabit,
Hinc decet et meritum cingere flore caput.

FABIUS.

P. Luculentur sane. O noster Fabi... Proxima
P.œbi versibus ille facit! Pergite, pergit, juvēnes. Quis autem partes *Lilii* aget?

F. Pigmenius vespere tradet suum carmen.

V. Et cras Fuscūlus debet nectere sertum alcaicis.

P. Et tu nihil habes? Num omnino vacuus eris?

V. Sunt et mihi carmina; me quoque dicunt

Vatem pastores; sed non ego credulus illis;

*Nam neque adhuc Maria videor, nee dicere Matre
Digna, sed argutos inter strepere anser olores.*

P. Cedo carmina, vel tute ipse, si placet, legas.

Diva Virgo P. Præfectum studiorum allo-
quitur dum in schola præest
concertationi.

Quos tacitum cernis juvenes consistere in orbem,
Hic pietate Deam me, Dominamque colunt.
Assidui Matris certant ornare sacellum,
Gratis et manibus munera parva ferunt
Arboribus vix forma redit seu gratia campis,
Ornatunque solum versicolore nitet;
Vix humiles tepidis violæ nascuntur in arvis,
Occultumque caput detegit almus odor:
Tunc varios nectunt flores per gramina ruris,
Et veris præbent florida sertæ mihi,
Aram nec teneris ab ovilibus imbuit agnus,
Sanguine nec tauri tingitur ara mihi;
Aurea sed pietas juvenes conductit ad aram,
Quo veniunt puro fundere corde preces.
Virgo casta fovet; Divos manus integra furto,
Compositique juvant nescia corda doli.
Ut mites igitur defendit pampinus uvas,
Grate sic juvenes Mater amore tegit;
Aut ovibus qualis dum servat ovilia pastor,
Talis erit quoque eis, me duce, certa quies.
Hinc adeo tristes, procul hinc discedite curæ,
Criminis hinc ultrix tuque facesse, metus.
Sed pax, castus honor, pietas et copia risus,
Hanc ornent sedem, munera sintque bonis.

VEDASTUS.

P. *Pastores, hedera crescentem ornate portam.*
F. *Ecce tibi Octavium.*

- O.* O salve, dulcissime rerum.
P. Salve, R. P.; salvete omnes.
F. V. Salvum te venire gaudemus.
P. Poetam sane comperimus. Tune solus carmine vacuus?
O. Conari licuit; at non omnibus fas est attingere metam. Ex Anacreonte flosculum juvat decerpere; recte an secus, lis sub judice.
P. Audiamus igitur Anacreontis aemulum.
-

In Columbulum Deiparæ.

VIATOR.

Quo mellite Columbule,
Quo te penna citum rapit?
Unde et munera balsami,
Unde et myrrhea præpeti
Cursu fundis in aera?
Quæ mens quis te agit impetus.

COLUMBULUS.

Tecti Virginis incola
Tectum Virginis advolo.
Natum collibus in Seir
Matri me socium piæ
Castus discipulus dedit,
Cui me mittere nuntium
Gaudet et Virgo puerpera.

Aiunt me reducem modo
 MARIAE vacuum fore
 Vinculis. Ast ego suavius,
 Mi^{ra} sorte beatior,
 MARIAE usque jugum feram.
 Quid me culmina montium,
 Quid me stagna virentia
 Jam lustrare juvat? pedem,
 Arvis pabula quæritans,
 Vellem sistere frondibus!
 At nunc Virginis e manu
 Lætas ore peto dapes,
 Necnon et calicem bibens
 Quem libat prior, alite
 Penna Virgineam super
 Frontem ludere gestio.
 Et mox ambrosio in sinu,
 Sub velo latitans, fruor
 Somni munere lacteo.

Dixi, pergo viam, puer,
 Indulgens nimium tibi
 Jam cornice loquacior.

P. Perbelle omnino. Arduum sane mihi foret
 decernere cuinam ex vobis palma debeatur;
 ratum tamen habeo carmina omnium Dei-
 päræ grata fore atque acceptissima.—En
 quod ego adhibui dum in gymnasio M***,
 apud puerulos, magisterium agerem. Male
 rem fortunabant nisus et industria docendi.
 Gens enim hujusmōdi levissima est, legis
 impatiens omniq[ue] pigritia ornatissima.
 Quadam die ita mecum: Adhortatio et

pœnæ nihil promovent. Quot ego præcepta dedi! Quam multa de pretio temporis, de informando littoris ingenio, de laude humanitatis disciplinæ locutus sum! At frustra; in ventum vires quam plurimum effundo. Fraude nunc proficiendum est, pia scilicet. Tum ad juvenes: "Migrabit de cœlo hodie ut inter vos veniat Maria benignissima Virgo Mater Dei." Mirari omnes. "Quid vero?" Conclamant. Tunc ita pergo; "Et cœlo descendet Regina Angelorum; imo vero subsellia lustrabit, et per hebdomadem vicissim ante unumquemque vestrum consistet. Tempore autem quo quisque ante se sedentem possidabit Matrem benignam, omni honore eam prosequatur. Absint igitur intempestiva garrulitas et nugatoria artes. Vae vafellis; ne peregrinentur aures, ad studium, intentus animus et ingenuitas prodeant." Plausum impertit puerilis turba; arridet propositum; nec ultra expectatio; sortitioneque facta, signum Mariæ, corona adornatum, admotis utrinque floribus, in subsellio rite constituitur. Hinc mirum in modum calere reverentia, silentium et quædam inaudita æmulatio ad studium.

F. O consilium sane lepidum!

V. Laute ac fauste, Pater. Res ita mihi arridet, ut quam citissime experiri in animo sit. Fingam enim mihi et Virginem adstare in schola, ac inde Magistri explanationibus animum et aures attentius adhibeo.

P. Optime, o bone vir... sed ecce hoc? jam cesso

abīre. Pro tua malitia, Vedaste, hoc mihi
pœnārum dabis ut quotidie pro me Mariam
ores dulcissimam matrem.—Nec tamen non
possum quin laudem vestrum opus... et car-
mīna etiam.

Este salutati tempus in omne mihi.

F. V. O. Reverentiæ vestræ fausta quæque adpre-
cāmur omnes.

SENTENTIAE SELECTAE.

CHOICE THOUGHTS.

SENTENTIÆ SELECTÆ PUBLII SYRI,

Ab alio expectes alteri quod feceris.

What you do to others, that, expect from them.

Absentem lædit cum ebrio qui litigat.

Who quarrels with a drunken man, encounters an absent foe.

Ad duo festinans, neutrum bene peregeris.

Who tries to do two things at a time, will do neither well.

Arbore dejecta, ligna quivis colligit.

Once the tree is fallen, all may gather the wood.

Arcum intensio frangit, animum remissio.

Tension weakens the bow, idleness the mind.

Avarum irritat, non satiat pecunia.

Money serves not to satiate, but to increase the miser's desires.

Bene cogitata sæpe ceciderunt male.

The best laid plans go oft awry.

Beneficiorum calcar animus gratus est.

Gratitude stimulates the giver.

Benefactis proxime ad Deos accedimus.

Through kindness do we come nearest to the gods.

Beneficium accipere, libertatem est vendere.

To accept a favor, is to sell one's liberty.

Bis vincit, qui se vincit in victoria.

He who conquers himself in the hour of victory is twice a conqueror.

Cogit rogando, quum regat potentior.

Requests are commands when he who entreats stands above us.

Camelus, cupiens cornua, aures perdidit.

The camel desirous of horns, lost his ears.

Consultor homini tempus utilissimus.

Time is man's best counsellor.

Crudelis est in re adversa objurgatio.

Reproaches are cruel in adversity.

Cuivis dolori remedium est patientia.

Patience is a cure for all ills.

Cui plus licet quam par est, plus vult quam licet.

He who is allowed more than is right, wants more than is allowed.

Deo favente, naves vel vimine.

When God is with you, you may put to sea on a reed.

Dies quandoque roverca, quandoque est parens.

One day treats us a mother, another as a stepdame.

Discipulus est priori posterior dies.

To-day profits by yesterday's lesson.

Divisus ignis extinguetur celerius.

A fire that is not widespread is easily extinguished.

Dulce etiam fugites quod fieri amarum potest.

Shun, although it be sweet, what may become bitter.

Duplicatur bonitas, simul accessit celeritas.

Kindness is doubled when allied with promptness.

Equo currenti non opus calcaribus.

A fleet horse needs no spur.

Exire magnus ex tugurio vir potest.

A great man may come from an humble dwelling.

Ferrum, dum in igne candet, cudendum est.

Strike the iron while it is hot.

Formosa facies muta commendatio est.

A prepossessing countenance is a silent recommendation.

Fortuna vitrea; tum quum splendet, frangitur.

Fortune, like glass, is brilliant and fragile.

Geminat peccatum quem delicti non pudet.

Not to blush at one's fault, is to double it.

Gravior est inimicus qui latet in pectore.

Our greatest enemy is the one that lurks within our own breast.

Excelsis multo facilius casus nocet.

The higher the dignity, the greater the fall.

Humilis nec alte cadere, nec graviter potest.

He who is not high, suffers little from his fall.

In sterculino plurimum gallus potest.

The cock is king of the roost.

Intensus arcus nimium facile rumpitur.

The bow that is strung too tight is easily broken.

Ita amicum habeas, posse inimicum fieri ut putes.

Conduct yourself with your friend as if you thought he might one day become your enemy.

Labor juventuti optimum est obsonium.

For youth nought so sharpens the appetite as labor.

Leonem mortuum etiam catuli morsicant.

When the lion is dead even the little dogs try to bite it.

Lepores duo qui insequitur, is neutrum capit.

He who hunts two hares at a time, catches neither.

Magnam fortunam magnus animus etiam decet.

A large heart is becoming to a large fortune.

Malus ipse fiet, qui convivet cum malis.

He who associates with the wicked will become wicked himself.

Musco lapis volutus haud obducitur.

A rolling stone gathers no moss.

Nemo esse judex in sua causa potest.

No man can be a judge in his own case,

Non cito ruina perit, is qui rimam timet.

He who feels uneasy about a leak in the roof of his house, rarely perishes beneath its ruins.

Non omni eundem calceum induces pedi.

The same shoe does not fit every foot.

Omne vitium semper habet patrocinium suum.

There is no vice that has not its excuse ever ready.

Omnes æquo animo parent, digni ubi imperant.

Everybody obeys him who is worthy to command.

Parium cum paribus facilis congregatio est.

Kindred spirits naturally come together.

Pipere qui abundat, oleribus miscet piper.

He who has much pepper puts pepper in his cabbage.

Peccatum extenuat qui celeriter corrigit.

He who corrects promptly a fault, renders it less serious.

Pirum, non ulmum, accedas, si cupias pira.

If you are seeking pears, look for them on a pear-tree and not on an elm.

Prius ovem, credo, ducet uxorem lupus.

The wolf will wed the lamb before I believe it.

Quaeis thura desunt, hi mola salsa litant.

Those who have not incense, offer salted cakes to the gods.

Qui debet, limen creditoris non amat.

The debtor avoids passing his creditor's door.

Qui properat nimium, res absolvit serius.

He who goes about a thing too fast, finishes it too late.

Quidquid futurum est sumnum, ab imo nascitur.

That which rises the highest, always begins at the bottom.

Regum fortuna casus præcipites rotat.

Fortune takes delight in hurling kings from her wheel.

Scintillæ non fabrorum terrent filios.

Blacksmiths' children are not frightened at sparks.

Spina etiam grata est, ex qua spectatur rosa.

The thorn is not unpleasant when it bears a rose.

Non aliter vives in solitudine, aliter in foro.

You should not live one way in private, another in public.

Vel strangulare pulchro de ligno juvat.

One is glad to find a beautiful tree, even though it be for the halter.

Beneficia dare qui nescit, injuste petit.

He who will not grant a favor has no right to ask one.

Caret periculo, qui etiam tutus cavet.

He is furthest from danger, who is on his guard even when in safety.

Bis interimitur, qui suis armis perit.

He dies twice who perishes by his own weapons.

Cui prodest scelus, is facit.

He who profits by a crime, commits it.

SENTENTIÆ SELECTÆ P. TERRENTII AFRI.

Obsequium amicos, veritas odium parit.

Obsequiousness makes friends, truth enemies.

(And., act. I, sc. 1.)

Facile omnes, quum valemus, recta consilia ægrotis damus.

While we are in good health, we easily give wise counsel to the sick.

(And., act. II, sc. 1.)

Novi ingenium mulierum:

Nolunt ubi velis; ubi nolis cupiunt ultro.

I know the disposition of women. You wish something, they do not wish it; You do not desire a thing, they desire it with their whole heart.

(Eun., act. IV, sc. 8.)

Tacent, satis laudant.

They are silent, that is praise enough.

(Eun., act. III, sc. 2.)

Homo sum: humani nihil a me alienum puto.

I am a man. Nothing that pertains to humanity is foreign to me.

(Heaut., act. I, sc. 1.)

Dies adimit ægritudinem hominibus.

Time bears away our sorrows.

(Heaut., act. III, sc. 1.)

Nam deteriores omnes sumus licentia.

License contaminates insensibly all of us.

(Heaut., act. III, sc. 1.)

Jus summum sæpe est summa malitia.

Extreme justice is oftentimes extreme malice.

(Heaut., act. IV, sc. 5.)

Nulla est tam facilis res quin difficilis sit,
Quam invitus facias.

*There is nothing easy, that does not become difficult
when done unwillingly.*

(Heaut., act. IV, sc. 6.)

Pudore et liberalitate liberos
Retinere satius esse credo quam metu.

*Honor and noble sentiments, are in my opinion, a more
salutary curb than fear, for restraining the young.*

(Adelph., act. I, sc. 1.)

Hoc patrum est, potius consuefacere filium
Sua sponte recte facere quam alieno motu.

Hoc pater ac dominus interest. Hoc qui nequit,
Fateatur nescire imperare liberis.

*The duty of a father is to accustom his son to do right
of his own accord, and not through motives of fear.*

*In this does a father differ from a master. He who
knows not how, or does not wish to conduct himself
thus, must admit that he is incapable of governing
children.*

(Adelph., act. I, sc. 1.)

Ita quisque vult suum esse, ita est.

Children are what we wish them to be.

(*Adelph.*, act. III, sc. 4.)

Ita vita est hominum, quasi quum ludas
tesseris.

The life of man is as a game of dice.

(*Adelph.*, act. IV, sc. 7.)

Homine imperito nunquam quidquam injustius est,
Qui nisi quod ipse fecit, nil rectum putat.

*There is nothing more presumptuous than an ignorant
man; he finds nothing done well save what he does
himself.*

(*Adelph.*, act. I, sc. 2.)

Quot homines, tot sententiæ.

Opinions are as numerous, as are men.

(*Phorm.*, act. I, sc. 4.)

Rex eris, si recte facies.

If your conduct be noble, you will be a king.

Qui quæ vult dicit, quæ non vult audiet.

*He who says what he likes, must hear what he does not
like.*

SENTENTIÆ SELECTÆ JUNII JUVENALIS.

Fronti nulla fides.

Put not your trust in faces. (Sat., II, v. 8.)

Dat veniam corvis, vexat censura columbas.

Crows are pardoned, but the pigeons are found guilty. (Sat. II, 63.)

Nemo repente venit turpissimus.

Infamy is never born full-grown. (Sat. II, 83.)

Græculus esuriens in cœlum, jusseris, ibit.

Give the word and your hungry Greekling will climb the clouds. (Sat. III, 78.)

Omne animi vitium tanto conspectius in se.
Crimen habet, quanto major qui peccat habetur.

In every human fault, the sinner's rank displays its vileness on a pedestal of shame.

(Sat. VIII, 140.)

Cantabit vacuus coram latrone viator.

A penniless traveller trolls his song in the highway-wayman's face. (Sat. X, 22.)

Mors sola fatetur,

Quantula sint hominum corpuscula.

Death alone compels us to acknowledge how frail a thing is the body of man. (Sat. XII, 172.)

Semita certe

Tranquillæ per virtutem patet unica vitæ.

The only path which leads to peace of mind goes by way of virtue. (Sat. X, 363.)

Committunt eadem diverso crimina fato :

Ille crucem sceleris pretium tulit, hic dia-dema.

The same transgression brings different fates upon different men. The reward of one man's iniquity is the cross, while another wears the crown.

(Sat. XIII, 104.)

Semper et infirmi est animi exiguique voluptas
Ultio.

*It is the dwarfed, weak, and mean spirit which takes
delight in revenge.* (Sat. XIII, 190.)

Nam scelus intra se tacitum qui cogitat illum
Facti crimen habet.

*The man who harbors an unspoken thought of wicked-
ness has all the guiltiness of sin.*

(Sat. XIII, 209.)

Dociles imitandis
Turpibus ac pravis omnes sumus.

All men are apt pupils in baseness and wickedness.
(Sat. XIV, 40.)

Nil dictu fœdum visuque hæc limina tangat
Intra quæ puer est.

*Let no sound or sight of shame pass the threshold which
leads to a young boy's home.* (Sat. XIV, 44.)

Maxima debetur puero reverentia: si quid
Turpe paras, ne tu pueri contempseris annos.

*Children have a claim to the greatest respect; if you
are meditating any baseness, do not rate their
understanding too low, but respect the innocence
of their age.* (Sat. XIV, 47.)

Interea pleno quum turget sacculus ore,
Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia cres-
cit.

*While the money-bag keeps swelling almost to bursting
the dust of gold waxes stronger with every added
piece.* (Sat. XIV, 138.)

Exemplo quodcumque malo committitur, ipsi
Displacet auctori.

*Every act framed after a bad model is condemned by
its own author.* (Sat. XIII, 1.)

Stemmata quid faciunt?

Of what avail are pedigrees?

Ubi libertas, ibi patria.

Where freedom is, there shall my country be.

Omnia mundana nugas æstimas.

Treat everything of this world as mere vanity.

SENTENTIÆ SELECTÆ OVIDII NASONIS.

Leve fit, quod bene fertur, onus.

The burden becomes light which is borne contentedly.
(Am. I, 2, 10.)

Flectitur obsequio curvatus ab arbore ramus:
Frangis, si vires experiere tuas.

*Use gentleness and you will bend the supple branch,
make trial of your strength and you will break it.*
(Art. II, 179.)

Terra salutares herbas, eademque nocentes,
Nutrit, et urticæ proxima sæpe rosa est.

*The earth nurtures wholesome and unwholesome plants
and oft the nettle is the neighbor of the rose.*
(Rem. 45.)

Principiis obsta: sero medicina paratur,
Quum mala per longas convaluere moras.

*Resist the first advances; too late is a cure attempted,
when through long delay the malady has waxed
strong.* (Rem. 91.)

Fertilis, assiduo si non renovetur aratro,
Nil, nisi cum spinis gramen, habebit ager.

*A field which is not cultivated assiduously by the plow,
will produce nought but grass and briers.*

(Trist. V, 12, 231.)

Sit piger ad poenas princeps, ad præmia velox,
Et doleat quoties cogitur esse ferox.

*Let a prince be slow to punish and quick to reward;
let him grieve whenever he is forced to be severe:*

(Pont. I, 2, 123.)

Non est in medico semper relevetur ut æger;
Interdum docta plus valet arte malum.

*Not always can the physician succeed in curing him
who is sick; at times the disease is beyond the reach
of art.* (Pont. I, 3, 17.)

Non facile invenias multis in millibus unum
Virtutem pretium qui putet esse sui.

*Out of thousands of men it will not be easy to find one
who thinks that virtue is its own reward.*

(Pont. II, 3, 12.)

Os homini sublime dedit; cœlumque tueri
Jussit et erectos ad sidera tollere vultus.

God gave to man a countenance to look on high; and he commanded him to behold the heavens and to raise his face erect towards the stars.

(Met. I, 85.)

Medio tutissimus ibis.

In the middle course, thou wilt go most safely.

(Met. II, 136.)

Heu! quam difficile est crimen non prodere vultu!

Alas! how difficult it is not to betray a crime by one's looks.

(Met. II, 447.)

**Usque adeo nulli sincera voluptas,
Sollicitique aliquid lætis intervenit.**

No man's pleasure is unalloyed; some anxiety ever interposes itself amid joyous circumstances.

(Met. VIII, 453.)

**Est Deus in nobis; agitante calescimus illo;
Impetus hic sacræ semina mentis habet.**

A deity dwells within us; under his influence we glow with inspiration; this enthusiasm is an emanation from the celestial mind.

(Fast., VI, 5.)

SENTENTIÆ SELECTÆ VIRGILII MARONIS.

Trahit sua quemque voluptas.

His own peculiar pleasure draws on each one.

(Buc., II, 65.)

Non omnia possumus omnes.

We cannot all do all things.

(Buc., VIII, 63.)

Omnia fert ætas, animum quoque.

Age bears away all things, even the mind itself.

(Buc., IX, 51.)

Labor omnia vincit —

Improbus, et duris urgens in rebus egestas.

*Persevering labor and want, ever in hardships pressing,
surmount every obstacle.* (Georg. I, 145.)

Nec vero terræ ferre omnes omnia possunt.

All soils are not able to bear all sorts of trees.

(Georg. II, 109.)

Adeo in teneris concuescere multum est!

Of such avail is custom in early years!

(Georg. II, 272.)

O fortunatos nimium, sua si bona norint,

Agricolas, quibus ipsa, procul discordibus
armis,

Fundit hūmo facilem victum justissima tellus.

*Ah! the too happy swains, did they but know their
own bliss! to whom, at a distance from discordant
arms, earth of herself most bountiful, pours out to
them from her bosom an easy sustenance.*

(Georg. II, 458.)

Felix qui potuit rerum cognoscere causas;

Atque metus omnes et inexorabile fatum

Subjecit pedibus, strepitumque Acherontis avari!

*Happy is he who has been able to find out the causes
of things, and who has cast beneath his feet all fears
and implacable fate, and the noise of devouring
Acheron!*

(Georg. II, 490)

Optima quæque dies miseris mortalibus avi
 Prima fugit; subeunt morbi tristisque senectus;
 Et labor, et duræ rapit inclemens mortis.

The most pleasant days are the first to fly from wretched mortals; diseases and sad old age and labor come on apace; and the cruelty of inexorable death snatches you away. (Georg. III, 66.)

Tantus amor laudum, tantæ est victoria
 curæ!

So great is the love of praise, so anxious the desire of victory. (Georg. III, 112.)

Viamque insiste domandi,
 Dum faciles animi juvenum, dum mobilis
 ætas.

Begin to train the young while their disposition is tender, while their age is pliant.

(Georg. III, 164.)

Sed fugit interea, fugit irreparabile tem-
 pus.

But in the meanwhile time flies, flies irrevocably.

(Georg. III, 284.)

Alitur vitium, vivitque tegendo.

The distemper is nourished and grows by being concealed. (Georg. III, 454.)

Ingentes animos angusto in pectore versant.

They stir up great courage in a narrow breast.

(Georg. IV, 83.)

Tantæne animis cœlestibus iræ!
Is there such resentment in heavenly minds?

(Æn. I, 11.)

Forsan et hæc olim meminisse juvabit.
Durate et vosmet rebus servate secundis.

Perhaps hereafter it may delight you to remember these sufferings. Persevere and reserve yourselves for prosperous days. (Æn. I, 203, 207.)

Non ignara mali, miseris succurrere disco.
Not unacquainted with misfortune I have learned to succor the distressed. (Æen. I, 630.)

Timeo Danaos, et dona ferentes.
I dread the Greeks even when they bear gifts. (Æn. II, 49.)

Quid non mortalia pectora cogis,
Auri sacra fames?
Cursed thirst of gold, to what dost thou not drive the hearts of men! (Æn. III, 56.)

Degeneres animos timor arguit.
Fear argues a degenerate mind. (Æn. IV, 13.)

Tacitum vivit sub pectore vulnus.
The secret wound rankles in her breast. (Æn. IV, 67.)

Quis fallere possit amantem?
Who can deceive a lover? (Æn. IV, 296.)

Fata obstant, placidasque viri Deus obstruit
aures.

*The fates stand in the way, and heaven makes deaf his
ears to compassion.* (Æn. IV, 440.)

Littus ama ;...
Altum alii teneant.

Keep to the shore ; let others stand out to sea.
(Æn. V, 163, 164.)

Possunt, quia posse videntur.

They are able, because they seem able.
(Æn. V, 231.)

Parcere subjectis et debellare superbos.

To spare the humble and crush the proud.
(Æn. VI, 854.)

Aude, hospes, contemnere opes, et te quoque dignum

Finge deo, rebusque veni non asper egenis.

*Dare then, my guest, to despise magnificence, and do
you also conduct yourself as becomes a god, and
be not disgusted with these our mean accommoda-
tions.*

(Æn. VIII, 364.)

Sua cuique deus fit dira cupido.

Each one's earnest inclination is his god.
(Æn. IX, 185.)

Audentes fortuna juvat.

Fortune favors the brave. (Æn. X, 284.)

Stat sua cuique dies, breve et irreparabile tempus

Omnibus est vitæ; sed famam ostendere factis,
Hoc virtutis opus.

Everyone's day is determined; a short and irretrievable term of life is given to all; but to lengthen out fame by deeds, is virtue's task.

(Æn. X, 468.)

Facilis descensus Averni;
Noctes atque dies patet atrijanua Ditis:
Sed revocare gradum superasque evadere ad
auras
Hoc opus, hic labor est.

The descent to hell is easy; grim Pluto's gate is open night and day; but to retrace one's steps, and escape to the upper regions, this is a difficult undertaking. (Æn. XII, 126.)

Cuncti se scire fatentur,
Quid fortuna ferat populi; sed dicere mus-
sant.

All must confess that they know what the interest of the people demands, but they hesitate to speak.

(Æn. XI, 344.)

SENTENTIÆ SELECTÆ HORATII FLACCI.

Nil mortalibus arduum est.

Nought is too arduous for man to dare.

(Lyric. lib. I, 3.)

Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas
 Regumque turres. O beate Sexti,
 Vitæ summa brevis spem nos vetat inchoare longam.

*Death comes alike to all—to the monarch's lordly hall**
Or the hovel of the beggar, and his summons none shall stay,

O Sestius, happy Sestius! use the moments as they pass;
Far-reaching hopes are not for us, the creatures of a day.

(Lyric. I, 4.)

Durum! sed levius fit patientia

Quidquid corrigere est nefas.

'Tis hard, great heavens, how hard! But to endure
Alleviates the pang we may nor crush nor cure!

(Lyric. I, 24.)

Latius regnes, avidum domando
 Spiritum, quam si Lybiam remotis
 Gadibus jungas, et uterque pœnus
 Serviat uni.

A spirit covetous subdue,
And over ampler realms you reign,
Than if the far-off lands of Libya you
Annexed to Spain.

(Lyric. II, 2.)

Omnes eodem cogimur, omnium
 Versatur urna serius ocius
 Sors exitura, et nos in æternum
 Exsilium impositura cymbæ.

One road, and to one bourne
We all are goaded. Late ..

* From Sir T. Martin's metrical translation.

*Or soon will issue from the urn
Of unrelenting fate
The lot that in yon bark exiles us all
To undiscovered shores, from which is no recall.
(Lyric. II, 3.)*

Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus; et celsæ graviore casu
Decidunt turres, feriuntque summos
Fulgura montes.

*The mighty pine is ever most
By wild winds swayed about and tossed,
With most disastrous crash
Fall high-topped towers, and ever, where
The mountain's summit points in air,
Do bolted lightnings flash.*

(Lyric. II, 10.)

Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti
Sordibus tecti; caret invidendâ
Sobrius aulâ.

*The man, who, with a soul serene,
Doth cultivate the golden mean,
Escapes alike from all
The squalor of a sordid cot,
And from the jealousies begot
By wealth in lordly hall.*

(Lyric. II, 10.)

Rebus angustis animosus atque
Fortis appare: sapienter idem
Contrahes vento nimium secundo
Turgida vela.

*Though sorrows strike, and comrades shrink,
Yet never let your spirits sink,
But to yourself be true ;
So wisely, when yourself you find
Scudding before too fair a wind,
Take in a reef or two.* (Lyric. II, 10.)

Truditur dies die,
Novæque pergunt interire lunæ.

*Day treads down day, and sinks amain,
And new moons only wax to wane.*

(Lyric. II, 18.)

Eheu, fugaces, Posthume, Posthume,
Labuntur anni ; nec pietas moram
Rugis, et instanti Senectæ
Afferet, indomitæque Morti.

*Ah, Posthumus, the years, the fleeting years
Still onwards, onwards glide ;
Nor mortal virtue may
Time's wrinkling fingers stay,
Nor Age's sure advance, nor Death's all-conquering
stride.* (Lyric. II, 14.)

Non enim gazæ, neque consularis
Summovet lictor miseros tumultus
Mentis et curas laqueata circum
Tecta volantes.

*For hoarded treasure cannot keep
Disquietudes at bay,
Nor can the consul's lictor drive away
The brood of dark solicitudes, that sweep
Round gilded ceilings gay.*

(Lyric. II, 16.)

Quid brevi fortis jaculamur ævo
Multæ? Quid terras alio calentes
Sole mutamus? Patriæ quis exsul
Se quoque fugit?

*Why should we still project and plan,
We creatures of an hour?*

*Why fly from clime to clime, new regions scour?
Where is the exile, who, since time began,
To fly from self had power?*

(Lyric. II, 16.)

Æqua tellus
Pauperi recluditur regumque pueris.
*Earth opens her impartial breast
To prince and beggar both.*

(Lyric. II, 18.)

Æqua lege necessitas
Sortitur insignes et imos;
Omne capax movet urna nomen.

*Still Fate doth grimly stand,
And with impartial hand
The lots of lofty and of lowly draws
From that capacious urn,
Whence every name that lives is shaken in its turn.*

(Lyric. III, 1.)

Cum famulis, dominusque terræ
Fastidiosus. Sed Timor et Minæ
Scandunt eodem quo dominus; neque
Decedit ærata triremi, et
Post equitem sedet atra cura.

*But let him climb in pride,
 That lord of halls unblest,
 Up to his lordly nest,
 Yet even by his side
 Climb Terror and Unrest;
 Within the brazen galley's sides
 Care, ever wakeful, flits,
 And at his back, when forth in state he rides,
 Her withering shadow sits.*

(Lyric. III, 1.)

Dulce et decorum est pro patria mori.

*For our dear native land to die
 Is glorious and sweet.*

(Lyric. III, 2.)

Virtus, repulsæ nescia sordidæ,
 Intaminatis fulget honoribus;
 Nec sumit aut ponit secures
 Arbitrio popularis auræ.
 Virtus, recludens immeritis mori
 Cœlum, negata tentat iter via;
 Cœtusque vulgares et udam
 Spernit humum fugiente penna.

*Worth, all-indifferent to the spurns
 Of vulgar souls profane,
 The honors wears, it proudly earns,
 Uncloaked by a stain;
 Nor grasps, nor lays the fasces down,
 As fickle mobs applaud or frown.*

*Worth which heaven's gate to those unbars,
Who never should have died,
A pathway cleaves among the stars,
To meaner souls denied,
Soaring in scorn far far away
From vulgar crowds and sordid clay.*

(Lyric. III, 2.)

*Justum et tenacem propositi virum,
Non civium ardor prava jubentium,
Non vultus instanti tyranni
Mente quatit solida, neque Auster
Dux inquieti turbidus Hadriæ,
Nec fulminantis magna Jovis manus:
Si fractus illabatur orbis,
Impavidum ferient ruinæ.*

*He that is just, and firm of will,
Doth not before the fury quake
Of mobs that instigate to ill,
Nor hath the tyrant's menace skill
His fixed resolve to shake:
Nor Auster, at whose wild command
The Adriatic billows dash,
Nor Jove's dread thunder-launching hand,
Yea, if the globe should fall, he'll stand,
Serene amidst the crash.*

(Lyric. III, 3.)

*Aurum per medios ire satellites,
Et perrumpere amat saxa potentius
Ictu fulmineo.*

*Through close lines on lines of scntries gold to cleave
its way delights;
Stronger than the crashing lightning through opposing
rocks it smites.* (Lyric. III, 16.)

*Quanto quisque sibi plura negaverit,
A Dis plura feret.*

*Yes the more a man, believe me, shall unto himself
deny,
So to him shall the Immortals bountcously the more
supply.* (Lyric. III, 16.)

*Crescentem sequitur cura pecuniam,
Majorumque fames. Multa potentibus
Desunt multa. Bene est, cui Deus obtulit,
Parca, quod satis est, manu.*

*But as wealth into our coffers flows in still unceasing
store,
So, too, still our care increases, and the hunger still
for more.
Much will evermore be wanting unto those who much
demand.
Blest, whom Jove with what sufficeth dowers, but
dowers with sparing hand.* (Lyric. III, 16.)

*Ille potens sui,
Laetusque deget, cui licet in diem
Dixisse: Vixi.*

*Lord of himself that man will be,
And happy in his life alway,
Who still at eve can say with free
Contented soul, "I've lived to-day."*

(Lyric. III, 29.)

Ridentem dicere verum
Quid vetat?

*" Yet why should truth not be impressed
Beneath the cover of a jest?"*

(Sat. I, 1, 24.)

Est modus in rebus, sunt certi denique fines
Quos ultra citraque nequit consistere rectum.

*" Yes, there is
A mean in all such things as this ;
Certain fixed boun's, which either way
O'erstep, and you must go astray."*

(Sat. I, 1, 106.)

Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.

*" Fools shunning faults at one extreme, off to the other
fly."* (Sat. I, 2, 24)

Omnibus hoc vitium est cantoribus, inter amicos
Ut nunquam inducant animum cantare rogati ;
Injussi nunquam desistant.

*" All singers have this failing ; asked to sing,
Their minds to do so they can never bring,
But, leare them to themselves, and all night long
They'll go on boring you to death with song."*

(Sat. I, 3, 1.)

Neglectis urenda filix innascitur agris.

*For fields unsown,
Untilled, are soon by worthless ferns o'ergrown,*

(Sat. I, 3, 37.)

Nihil sine magno
Vita labore dedit mortalibus.

*Nought
In life without much toil is bought.*

(Sat. I, 9, 59.)

Sed convivatoris, uti ducis, ingenium res
Adversæ nudare solent, celare secundæ.

But then the genius of a host,

As of a general, is most

Brought out, when adverse fates assail it,

A course of luck serves but to veil it. (Sat. II, 8, 73.)

Jejunus raro stomachus vulgaria temnit.

*The stomach that's been on short commons, I'll swear,
Will hardly recoil from the plainest of fare.*

(Sat. II, 2, 38.)

Et mihi res, non me rebus submittere conor.

*And strive by outward circumstance to be
No more controlled, but make it bend to me.*

(Epist. I, 1, 19.)

Quidquid delirant reges, plectuntur Achivi.

And so we see these poor unhappy Greeks

Must bear the scathe of their mad monarch's freaks.

(Epist. I, 2, 14.)

Nam cur,

Quæ lœdunt oculum, festinas demere; si quid
Est animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui cœpit, habet; sapere aude,
Incipe. Qui recte vivendi prorogat horam,
Rusticus expectat, dum defluat amnis; at ille
Labitur, et labetur in omne volubilis ævum.

Then why,

*If 'tis your mind that's out of sorts, will you
Put off the cure with "Any time will do?"
Make a good start and you are sure to win.
So, then, have courage to be wise! Begin!
He that would mend his life, yet still delays
To set to work, is like the boor who stays
Till the broad stream that bars his way is gone,
But on still flows the stream, and ever will flow on.*

(Epist. I, 2, 37.)

*Sincerum est nisi vas, quodcumque infundis aces-
cit.*

In a foul vessel everything turns sour.

(Epist. I, 2, 54.)

*Omne crede diem tibi diluxisse supremum:
Grata superveniet, quæ non sperabitur, hora.*

*Regard each day as though it were thy last.
So shall chance seasons of delight arise,
And overtake thee with a sweet surprise.*

(Epist. I, 4, 13.)

*Naturam expellas furca, tamen usque recurret.
Et mala perrumpet furtim fastidia victrix.*

*Turn Nature, neck-and-shoulders, out of door,
She'll find her way to where she was before;
And imperceptibly in time subdue
Wealth's sickly fancies, and her tastes untrue.*

(Epist. I, 10, 24.)

Cœlum, non animum mutant, qui trans mare curunt.

*However far o'er ocean we may range,
'Tis but the climate, not the mind, we change.*

(Epist. I, 11, 27.)

Virtus est medium vitiorum, et utrinque redditum.

*True wisdom's course is proved
To be from both extremes alike removed.*

(Epist. I, 18, 9.)

Pictoribus atque poëtis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas :
Sed non, ut placidis cœant immitia ; non, ut
Serpentes avibus geminentur, tigribus agni.

*To dare whate'er they please has always been
The painter's, poet's, privilege, I ween.
But 'twill not do to urge the plea too far.
To join together things that clash and jar,
The savage with the gentle, were absurd,
Or couple lamb with tiger, snake with bird.*

(Ars Poet. 10.)

In vitium dicit culpæ fuga.

*So unskilled writers, in their haste to shun
One fault, are apt into a worse to run.*

(Ars Poet. 31.)

Sumite materiam vestris, qui scribitis, æquam
Viribus, et versate diu quid ferre recusent,
Quid valeant humeri ; cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.

*All ye who labor in the Muse's bowers,
Select a theme proportioned to your powers,
And ponder long, and with the nicest care,
How much your shoulders can and cannot bear.
Once right in this, your words will freely flow,
And thought from thought in lucid order grow.*

(Ars Poet. 38.)

*Mortalia facta peribunt:
Nendum sermonum stet honos et gratia vivax.
Multæ renascentur, quæ jam cecidere, cadentque,
Quæ nunc sunt in honore, vocabula, si volet usus.
Quem penes arbitrium est et vis et norma loquendi.*

*All earthly works, must pass away;
And words, shall they enjoy a longer day?
Some will revive that we no more allow,
And some die out that are in favor now,
If usage wills it so, for 'tis with her
The laws of language rest as sovereign arbiter.*

(Ars Poet. 70.)

*Si vis me flere, dolendum est
Primum ipsi tibi.
Unless, then, in your voice a sob I hear,
You will not wring from me a single tear.*

(Ars Poet. 102.)

*Reddere qui voces jam scit puer, et pede certo
Signat humum, gestit paribus colludere, et iram
Colligit ac ponit temere, et mutatur in horas.
Soon as the boy can talk and make his way
Alone, he yearns with other boys to play,
Flies into passions, cools again as fast,
And shows a thousand moods that never last.*

(Ars Poet. 158.)

Imberbus juvenis, tandem custode remoto,
 Gaudet equis canibusque et aprici gramine campi;
 Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
 Utilium tardus provisor, prodigus æris,
 Sublimis, cupidusque, et amata relinquere pernix.

*The beardless youth, from guardian freed at length,
 Loves horses, dogs and sports, and games of strength;
 Ductile as wax when he to vice is wooed,
 Steel-hard to those who counsel him for good ;
 Taking no heed to what will prove of use,
 Enthusiastic, prodigal, profuse,
 Full of wild longings, yet will cast away
 The things he yearned for most but yesterday.*

(Ars Poet. 161.)

Conversis studiis ætas animusque virilis
 Quærit opes et amicitias, inservit honori,
 Commisisse cavet quod mox mutare laboret.

*What change comes o'er his spirit as he nears
 The middle term of manhood's riper years !
 Money he seeks and friends, and hour by hour
 Toils like a slave to compass place and power ;
 Cautious the while to do no single act,
 He would be fain hereafter to retract.*

(Ars Poet. 166.)

Multa senem circumveniunt incommoda, vel quæ
 Quærit, et inventis miser abstinet. ac timet uti
 Vel quod res omnes timide gelideque ministrat,
 Dilator, spe longus, iners, avidusque futuri
 Difficilis, querulus, laudator temporis acti
 Se puero, censor castigatorque minorum.

*Discomforts many on old age attend,—
Getting; and dreading what it gets to spend;
In all its counsels spiritless and chill,
Inert, irresolute, weak in hope and will,
Into the future ever prone to peer,
Harsh, crabbed, querulous, obstinate, austere,
Praising the brave old times when it was young,
And railing at the new with peevish tongue.*

(Ars Poet. 169.)

Carmen reprehendite, quod non
Multa dies et multa litura cœrcuit, atque
Præsectum decies non castigavit ad unguem.

*Do you, friends, chide all verses that have not
Been purged through days on days by blot on blot,
Touched and retouched, refined and re-refined,
Till not one flaw or speck is left behind.*

(Ars Poet. 292.)

Fabula, nullius veneris, sine pondere et arte,
Valdus oblectat populum meliusque moratur,
Quam versus inopes rerum nugæque canoræ.

*A play, though void of beauty, force, and art,
More charms an audience, holds them in its spell,
Than vapid trifles, sound they ne'er so well.*

(Ars Poet. 322.)

Quidquid præcipies, esto brevis.

Let all your precepts be concise.

(Ars Poet. 335.)

Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci.

*He wins all suffrages who, while he charms,
Instructs the soul, the heart to virtue warms.*

(*Ars Poet.* 343.)

Mediocribus esse poetis

Non homines, non Di, non concessere columnæ.

*But gods, and men, and booksellers refuse
To countenance a mediocre Muse.*

(*Ars Poet.* 372.)

Vir bonus et prudens versus reprehendet inertes

Culpabit duros, incomptis illinet atrum

Transverso calamo signum, ambitiosa recidet

Ornamenta, parum claris lucem dare coget.

*An honest man, and wise withal, will blame
Lines that are harsh, or slovenly, or tame ;
Will cut ambitious ornaments away,
Force you to make what's dark as clear as day.*

(*Ars Poet.* 445.)

SENTENTIÆ SELECTÆ A. SENECAE.

Sequitur superbos ultor a tergo Deus.

An avenging God ever follows the proud.

(*Herc. fur.*, act. II, sc. 1.)

Non est ad astra mollis e terris via.

*'Tis not a path of flowers that leads from earth to
heaven.* (Herc. fur., act. II, sc. 2.)

Quæ fuit durum pati,
Meminisse dulce est.

'Tis sweet to remember what was hard to bear.
(Herc. fur., act. III, sc. 2.)

Sæpe in magistrum scelera redierunt sua.

Oftentimes the evil falls on him who teaches it.

(Thyest., act. II, sc. 1.)

Serum est cavendi tempus in mediis malis.

'Tis too late to avoid evils when in the midst of them.
(Thyest., act. III, sc. 1.)

Pejor est bello timor ipse belli.

The fear of danger is greater than the danger itself.
(Thyest., act. III, sc. 3.)

Eripere vitam nemo non homini potest;
Et nemo mortem; mille ad hanc aditus patent.

*To take away a man's life is within anyone's power;
to take death away no man is able; a thousand
open ways lead to it.*

(Phoen., act. I, sc. 1.)

Non est, ut putas, virtus, pater,
Timere vitam, sed malis ingentibus
Obstare, nec se vertere, ac retro dare.

*Virtue does not consist in hating life, as you would
have it, dear father, but rather does it consist in
bearing up manfully against the accidents of for-
tune and in never succumbing beneath its attacks.*

(Phoen., act. I, sc. 1.)

Invisa nunquam imperia retinentur diu.

An odious government never lasts long.

(*Phoen.*, act. IV, sc. 1.)

Pars sanitatis, velle sanari fuit.

To wish to be cured is a step towards the cure.

(*Hippol.*, act. I, sc. 2.)

Alium silere quod voles, primus sile.

If you wish another to keep your secret, keep it first yourself.

(*Hippol.*, act. III, sc. 2.)

Qui timide rogat

Docet negare.

He who is timid in asking invites a refusal.

(*Hippol.*, act. II, sc. 3.)

Haud quisquam honeste flere quod voluit potest.

It is not becoming in anyone to grieve over a wished-for evil.

(*Hippol.*, act. IV, sc. 2.)

Quanti casus humana rotant!

What unexpected events agitate the lives of men!

(*Hippol.*, act. IV, sc. 2.)

Odia qui nimium timet

Regnare nescit.

He who is too fearful of hatred, knows not how to rule.

(*Edip.*, act. III, sc. 1.)

Quidquid excessit modum.

Pendet instabili loco.

Whatever goes beyond just limits, hangs over an abyss.

(*Edip.*, act. IV, sc. 2.)

Juvenile vitium est regere non posse impetum.
Not to keep the passions under restraint is a failing of youth. (Troad., act. II, sc. 2.)

Violenta nemo imperia continuit diu;
Moderata durant.

A government founded on violence never stood long; let it rest on moderation and it will thrive. (Troad., act. II, sc. 2.)

Fortuna opes auferre, non animum potest.

Fortune may deprive us of treasures, but not of courage. (Med., act. II, sc. 1.)

Qui non vetat peccare, quem possit, jubet.

He who does not prevent the commission of a wrong when he is able, sanctions it. (Troad., act. II, sc. 2.)

Iniqua nunquam regna perpetuo manent.

A tyrannical power is of short duration.

(Med., act. II, sc. 2.)

Qui statuit aliquid parte inaudita altera,
Æquum licet statuerit, haud æquus fuit.

He who gives a decision without having heard both sides, will not be considered just, even though his sentence be equitable. (Med., act. II, sc. 2.)

Quod ratio nonquit, sæpe sanavit mora.

Time often furnishes a remedy for that which reason was unable to cure. (Agam., act. II, sc. 1.)

Id facere, laus est, quod decet, non quod licet.

Glory consists in doing what we ought to do, not in doing what we are permitted to do.

(Octav., act. II, sc. 2.)

Cui prodest, is facit.

He who profits by a crime, commits it.

Utrumque vituum est, et omnibus credere et nulli.

It is equally a fault to believe all men or to believe none.

**Aut potentior te aut imbecillior læsit;
Si imbecillior, parce illi; si potentior, tibi.**

He who has wronged you is either stronger or weaker than yourself; be he weaker, spare him; be he stronger, then spare yourself.

Turpe est aliiquid loqui, aliud sentire; quanto turpius aliud scribere, aliud sentire.

It is a disgrace to say one thing and think another; but how much more disgraceful to write one thing and think another.

Sic cum imperiore vivas quemadmodum tecum superiorem velis vivere.

So live with an inferior as you would wish a superior to live with you.

Redire, cum perit, nescit pudor,

When modesty has once perished, it will never revive.

Quemcunque miserum videris, hominem scias.

Whenever you see a fellow-creature in trouble, remember that he is a man.

Præsentemque refert quælibet herba Deum.

Every little blade of grass declares the presence of God.

DE MENSURA PENULTIMARUM. THE QUANTITY OF PENULTIMATES

ăba.

ăber.

ăbo.

ăbor, *exc.* : lăbor (*verb.*) *and compounds.*

ăbus.

ăcer, *exc.* : ăcer, *maple-tree*, alăcer, măcer, săcer.

ăchus.

ăco, *exc.* : opăco, plăco, păco.

ăcus, *exc.* : Căcus, merăcus, opăcus, Benăcus.

ădes, *exc.* : clădes, A gelădes.

ădo, *exc.* : cădo.

ădum.

ădus, *exc.* : suădus *and compounds*, Conrădus.

ăfer, *exc.* : ăfer.

ăger, *exc.* : Meleăger, Tanăger.

ăges, *exc.* : Paphăges, Theăges.

ăgo, *in nouns, exc.* : Abdenăgo, Arpăgo, Paphlăgo.

ăgo, *in verbs, exc.* : indăgo, propăgo.

ăgor, *exc.* : refrăgor, suffrăgor.

ăgus, *exc.* : chorăgus, făgus, Lăgus, săgus *and comp.*

ăla, *exc.* : amygdăla, Burdigăla, phiăla.

ălis, *exc.* : Castălis, oxălis, pardălis, Hispălis,
Magdălis.

ălo, *exc.* : ălo, *to nourish*, călo, *verb.*

ălum,	exc. : mălum, <i>apple</i> .
ălus,	exc. : mălus, <i>tree and mast</i> , pălus [i], quălus, squălus, tălus, Pharsălus, Sardanapă- lus.
ăma,	exc. : dăma, făma, squāma, trăma, Apăma, acroăma, thimiăma.
ămas.	
ămen,	exc. : ămen, tămen and compounds.
ămis,	exc. : infămis.
ămo,	exc. : ămo and compounds.
ămum,	exc. : Roterodămum.
ămus,	exc. : Adămus, cămus, hămus, rămus.
ăna,	exc. : ptisăna, Sequăna, Cătăna, Ecbatăna, thyăna.
ăne.	
ănis.	exc. : cănis, Hypănis, Dardănis, Jordănis.
ăno,	exc. : căno and compounds.
ănum,	exc. : Aliphănum, Ambiănum, arcănum, Dănum, Mediolănum.
ănus,	exc. : ănus <i>old woman</i> , clibănuș, cyănuș, Dardănuș, Eridănuș, Libănuș, Rhodă- nuș, mănuș, Oceănuș, orphănuș, plănuș <i>vagabond</i> , platănuș, Stephănuș, faticănuș <i>and other compounds of căno</i> .
ăpa,	exc. : păpa, răpa.
ăpas.	
ăpes.	
ăphus.	
ăpis,	exc. : Serăpis, sînăpis, ăpis.
ăpo,	exc. : căpo, săpo.
ăpus,	exc. : căpus, năpus, scăpus, Priăpus.
ăq̄'a	
ăra,	exc. : ăra <i>altar</i> , tiăra.

- āris, exc. : calāris, canthāris, cappāris, Fabāris,
hilāris, Pāris, Phalāris, Silāris, Tanāris,
Tyndāris, Damāris.
- āro, in verbs, exc. : clāro.
- ārus, exc. : barbārus, cammārus, canthārus, hilā-
rus, Bulgārus, Dejotārus, Hungārus,
Icārus, Lazārus, lārus, Megārus, opi-
pārus, Pindārus, scārus, Silārus, Tænā-
rus, Tartārus, Tyndārus, vivipārus and
other compounds of pārio.
- āsa.
- āsis, exc. : Amāsis, Chareāsis, Phāsis and nouns
in oāsis, iāsis, like acroāsis, elephantiā-
sis.
- āso, exc. : Thrāso, Carcāso.
- āsus, exc. : carbāsus, cerāsus, Pegāsus, Caucāsus.
petāsus, thyāsus, Damāsus.
- āta, exc. : apostāta, gabāta, tāta, Dalmāta, Ga-
lāta, Sarmāta.
- āte, exc. : cāte, Hecāte.
- āter, exc. : āter *black*, crāter, frāter, māter.
- ātes, exc. : Crātes, *Name of man or of flower*, Hy-
pocrātes, Socrātes and other nouns end-
ing in crātes, lātes, bātes like Euribātes,
Pelātes.
- ātim, exc. : affātim, stātim.
- ātis, exc. : bātis, rātis, sātis, Eucrātis.
- āto, exc. : cāto, nāto and compounds.
- ātor, exc. : dātor, sātor, stātor, Eupātor, Philo-
pātor.
- ātus, exc. : cātus, lātus [*eris*], Arātus, Callistrā-
tus, Pisistrātus, Philostrātus.
- āves.

āvis,	<i>exc.</i> : āvis, grāvis.
āvo,	<i>exc.</i> : cāvo and compounds, grāvo and comp., lāvo.
āvus,	<i>exc.</i> : Batāvus, clāvus, flāvus, gnāvus, ignāvus, nāvus, octāvus, pāvus, prāvus, rāvus, Timāvus.
ěber,	<i>exc.</i> : crēber.
ěca,	<i>exc.</i> : crumenisěca and other compounds of sěco, Seněca.
ěco.	
ēdes.	
ēdo,	<i>exc.</i> : cědo, ěre, ědo to eat and compounds, Macědo. Pědo, onis, talipědo verb.
ědon,	<i>exc.</i> : Sarpēdon and other words which have an <i>η</i> in Greek.
ěfa.	
ēga.	
ēgo,	<i>in nouns.</i>
ěgo,	<i>in verbs.</i>
ěgus,	<i>exc.</i> : Cethēgus.
ěla,	<i>exc.</i> : Gěla.
ěler.	
ělis,	<i>exc.</i> : periscělis, Sicělis.
ělo,	<i>exc.</i> : gělo as and compounds.
ělus,	<i>exc.</i> : angělus, Icělus, obělus, scělus, Eutrapělus.
ěma,	<i>in neuter nouns;</i> <i>exc.</i> : thěma, epithěma.
ěmis,	<i>exc.</i> : Arthěmis, Thěmis.
ěmo,	<i>exc.</i> : Děmo, němo, těmo, blasphemō.
ěmum.	
ěmus,	<i>exc.</i> : němus, Neoptolěmus, Rěmus, Telěmus, Triptolěmus, Eupolěmus.
ěna.	<i>exc.</i> : advěna and other compounds of venio.

Helěna, indigěna and other compounds of
gigno, Philoměna, Porsěna.

ēne, exc. : běne, Dexaměne, Melpoměne, Cte-
měne, Nyctiměne.

ěner.

ēnis, exc. : juvěnis.

ēno,

exc. : gěno, Parměno.

ēnum,

exc. : eběnum.

ēnus,

exc. : eběnus, gěnus and compounds, Helěnus,
těnus, and compounds, Věnus, Arměnus,
Axěnus, and nouns ending in měnus and
xěnus.

ěpo,

exc. : rěpo and compounds.

ěqua.

ěquor.

ěquus.

ěra,

exc. : caměra, cholěra, cuměra, fěra, heděra,
littěra, opěra, patěra, phalěra, sěra, tes-
sěra, vipěra, Chiměra, Himěra, Oděra.

ěro,

exc. : incěro, persevěro, sěro, spěro and
compounds.

ěrus,

exc. : Cerběrus, crepěrus, extěrus, fěrus and
compounds, hěrus, Hespěrus, huměrus,
ictěrus, infěrus, junipěrus, lacěrus, měrus,
numěrus, postěrus, propěrus, puerpěrus,
supěrus, cratěrus.

ěsis,

exc. : catachrēsis, catachēsis, diœcēsis, exo-
mologēsis, mathēsis, phrenēsis, phronē-
sis, poēsis, Agnēsis, Nēsis.

ěsus,

exc. : Ephěsus, Vogěsus.

ěta,

exc. : athlēta, coměta, crěta, měta, moněta,
planěta, poěta, prophěta, ruběta, sěta,
proxeněta.

ětas,	<i>exc.</i> : Nicētas, Philētas.
ěte,	<i>exc.</i> : Anaxarěte, Nicarěte, Taygěte.
ěto,	<i>exc.</i> : inquiětō.
ětum,	<i>exc.</i> : Prenětum.
ětus,	<i>exc.</i> : impětus, mětus, Paraclětus, Taygětus, vegětus, větus <i>and nouns terminating in</i> <i>arětus like Panarětus, Philarětus.</i>
ěva.	
ěvo.	
řber,	<i>exc.</i> : liber (<i>adj.</i>).
řbo,	<i>exc.</i> : břbo <i>and compounds, cřbo.</i>
řbus.	
řica,	<i>exc.</i> : Afrīca, alīca, Armoričca, basilīca, bras- sīca, calantīca, carīca, cavatīca, Corsīca, fulīca, Lucanīca, manīca, medīca, pedīca, persīca, pertīca, plastīca, canopīca, scu- fīca, Salmatīca, sublīca, tunīca. Utīca <i>and the names of arts and sciences, like</i> <i>Musīca, Rhetorīca.</i>
řcax.	
řcen,	<i>exc.</i> : tibīcen.
řceps.	
řcer.	
řco,	<i>exc.</i> : dīco <i>is, and compounds</i> eradīco, ūco, inimīco, intrīco, lorīco, mendīco <i>and</i> <i>compounds, spīco and compounds.</i>
řcus,	<i>exc.</i> : amīcus, anticūs, aprīcus, ceramīcus, fīcus, inimīcus, lumbrīcus, mendīcus, postīcus, pudīcus <i>and compounds, um-</i> <i>bilīcus and all barbaric words:</i> Alarīcus, Ludovīcus, Theodorīcus, etc.
řda.	
řdem,	<i>exc.</i> : ūdem, m.; ibīdem, prīdem <i>and comp.</i>

īdes,	<i>exc.</i> : <i>Ægīdes, Alcīdes, Aloīdes, Aristīdes, Belīdes, Euclīdes, Lycurgīdes, Neoclīdes, Ænīdes, Pelīdes, Therīdes, Tydīdes, Achillīdes.</i>
īdo,	<i>exc.</i> : <i>divīdo, gravīdo, lapīdo, madīdo, suc- cīdo and compounds from cādo, virīdo.</i>
īdor,	<i>exc.</i> : <i>nīdor, strīdor.</i>
īdus,	<i>exc.</i> : <i>īdus, nīdus, sīdus, fīdus and compounds (except. perfīdus), Gaudefrīdus, Sige- frīdus.</i>
īfer.	
īfex.	
īger.	
īgo,	<i>in nouns, exc.</i> : <i>līgo.</i>
īgo,	<i>in verbs, exc.</i> : <i>afflīgo, calīgo, castīgo, fastī- go, figō and compounds, fatīgo, instīgo, vertīgo and compounds.</i>
īgor.	
īgus,	<i>exc.</i> : <i>frīgus.</i>
īla,	<i>exc.</i> : <i>cunīla, Dalīla, pīla, dam.</i>
īle,	<i>derived from a verb, exc.</i> : <i>cubile.</i>
īle,	<i>derived from a noun.</i>
īles.	
īlis.	<i>exc.</i> : <i>subtīlis, and the words derived from a noun, except.</i> : <i>dapsīlis, humīlis, parīlis, pestīlis.</i>
īlo,	<i>in verbs. ; except.</i> : <i>bombīlo, mutīlo, pip īlo, rutīlo, simīlo, ventīlo, vigīlo, aquīlo.</i>
īlum,	<i>exc.</i> : <i>nihilum.</i>
īlus,	<i>exc.</i> : <i>asīlus, crocodīlus, Illus, Nilus, primi- pīlus, strobilus.</i>
īma,	<i>exc.</i> : <i>līma, rīma.</i>

- imen, *exc.* : petimen, regimen, specimen, tegimen,
genimen.
imis, *exc.* : nimis, semianmis *and the compounds*
of animus.
imo, *exc.* : limo *and compounds.*
imus, *exc.* : bimus, imus, limus, matrimus, mi-
mus, patrimus, primus, quadrimus resi-
mus, Theotimus, Trimus, opimus, *and in*
nouns in timus, like Philotimus.
ina, *exc.* : asina, bombycina, buccina, carbasina,
Catina, Felsina, femina, fiscina, fuscina,
lamina, machina, nundinæ, pagina, pa-
tina, Proserpina, sambucina, sarcina,
Sarsina, trutina, domina, tibicina, Ru-
mina.
inax.
inis, *exc.* : cenis, oscenis.
ino, *in verbs, exc.* : clino *and compounds,* di-
vino, festino, popino, propino, sagino,
supino.
inor, *exc.* : opinor, peregrinor, propinor, vulpi-
nor.
inum, *exc.* : fascinum, succinum, Arimnum, Ven-
docinum
inus, *exc.* : adamantinus *and other names of metals*
(*exc.* : ebeninus), acinus, asinus, carc-
nus, carpinus, circinus, cophinus, crastinus,
diutinus, facinus, fraxinus, fraginus,
hornotinus, Linus, dominus, mlinus *and*
compounds, pampinus, pristinus, ricinus,
serotinus, Ninus, Mysinus.
ipa, *exc.* : Agripa.
ipes, *exc.* : stipes.

īpo,	<i>exc. : stīpo and compounds.</i>
īpus,	<i>exc. : obstīpus, Eurīpus.</i>
īqua.	
īque,	<i>exc. : ubīque, utrobīque.</i>
īquo,	<i>exc. : obliquo.</i>
īquus,	<i>exc. : antiquus, inīquus, obliquus.</i>
īra,	<i>exc. : bivīra.</i>
īri.	
īro,	<i>exc. : evīro.</i>
īrum.	
īrus.	
īsa.	
īsis,	<i>exc. : Isis, goddess.</i>
īso,	<i>exc. : Pīso.</i>
īsus,	<i>exc. : cytīsus.</i>
īta,	<i>exc. : amīta, cicerbīta, cucurbīta, hospīta, hypocrīta, instīta, Melīta, navīta, sem- īta, sospīta.</i>
ītas.	
īte,	<i>exc. : Melīte.</i>
īter.	
ītes.	
ītis,	<i>exc. : sītis.</i>
īto,	<i>exc. : dīto, dormīto, irrīto, marīto, prorīto, vīto and compounds.</i>
ītor,	<i>exc. : nouns derived from a long supine ; para- sīto, nītor and compounds.</i>
ītus,	<i>exc. : marītus, invītus, rītus and nouns de- rived from a long supine (exc. : servītus, ambītus), Heraclītus.</i>
īva.	
īves.	
īvis.	

ivo.	
ivor.	
ivus.	
ðbo.	
ðbus.	<i>exc. : Jacōbus.</i>
ðcer.	
ðchus.	
ðco,	<i>exc. : præfōco, suffōco.</i>
ðcus.	
ðdes.	
ðdo,	<i>exc. : commðdo and compounds, mðdo and compounds.</i>
ðdus,	<i>exc. : commðdus, mðdus, synðdus, Exðdus, methðdus, Rhðdus, Hesiðdus, Evðdus.</i>
ðfa.	
ðga,	<i>exc. : eclðga, tðga.</i>
ðgo,	<i>exc. : cðgo.</i>
ðgus,	<i>exc. : pedagðgus, Artotrðgus.</i>
ðla,	<i>exc. : Bðla, Nðla, bibliopðla and other words terminating in pðla, Loiðla.</i>
ðles,	<i>exc. : indðles, sobðles, sðles.</i>
ðlis,	<i>exc. : Hermopðlis and other words terminating in pðlis, tirðlis.</i>
ðlo,	<i>in verbs, exc. : desðlo, insðlo, nðlo.</i>
ðlor,	<i>exc. : sðlor and compounds.</i>
ðlus,	<i>exc. : Cimðlus, Pactðlus, sðlus, Smðlus, Ci-mðlus, Ætðlus, Mausðlus.</i>
ðma,	<i>in neuter nouns.</i>
ðmen.	
ðmes,	<i>exc. : cðmes.</i>
ðmo,	<i>exc. : cðmo, prðmo and compounds.</i>
ðmum.	
ðmus,	<i>exc. : Cðmus, glðmus eris, Mðmus, prðmus.</i>

- ōna, *exc.* : Matrōna (*Marne*), Axōna, Divōna,
Somōna.
- ōne, *exc.* : anemōne, cōne, Diōne, Dodōne, pōne,
Porphyriōne.
- ōno, *exc.* : sōno *and compounds*, tōno *and com-*
pounds.
- ōnus, *exc.* : colōnus, cōnus, nōnus, patrōnus,
prōnus.
- ōpa.
- ōpe. *exc.* : Sinōpe, Jōpe, Percōpe.
- ōpo.
- ōpus, *exc.* : Aēsōpus, Canōpus, hyssōpus, pyrōpus.
- ōquo.
- ōquor.
- ōquus.
- ōra, *exc.* : amphōra, anchōra, mōra, remōra,
Ebōra.
- ōras, *exc.* : Cōras, *and nouns terminating in* gōras
like Anaxagōras Pythagōras.
- ōro, *exc.* : decōro *and compounds*, fōro *and com-*
pounds, memōro *and compounds*, robōro
and compounds, stercōro *and compounds*,
vōro *and compounds*.
- ōror.
- ōrum, *exc.* : fōrum, octophōrum *and others termina-*
ting in phōrum; Durostōrum.
- ōrus, *exc.* : Bosphōrus *and others terminating in* phōrus,
carnivōrus *and other words com-*
pounded with vōro, chōrus, tōrus, Olōrus.
- ōsa, *exc.* : Mōsa, rōsa.
- ōsis, *exc.* : words terminating in dōsis *like* apodōsis.
- ōsor.
- ōsus, *exc.* : Panirōsus.

ōtas.	
ōtens.	
ōtes.	
ōto,	<i>etc.</i> : nōto <i>and compounds</i> , rōto <i>and comp.</i>
ōtus,	<i>etc.</i> : antidōtus, quōtus, Nōtus, <i>and nouns ending in</i> brōtus, dōtus, Cleombrōtus, Herodōtus, Antidōtus.
ūber,	<i>etc.</i> : salūber, tūber, <i>tumor</i> .
ūbo,	<i>etc.</i> : <i>in the noun</i> .
ūbo,	<i>in verbs, etc.</i> : nūbo, glūbo <i>and compounds</i> .
ūca.	
ūco,	<i>etc.</i> : edūco, are.
ūcus.	
ūdo.	<i>etc.</i> : rūdo.
ūdus.	
ūfo.	
ūfus.	
ūga,	<i>etc.</i> : nūgæ rūgæ, salpūga, sanguisūga.
ūgo,	<i>etc.</i> : fūgo, jūgo <i>and compounds</i> .
ūgus.	
ūla,	<i>etc.</i> : mūla.
ūlis.	
ūlo,	<i>etc.</i> : adūlo.
ūlor,	<i>etc.</i> : adūlor.
ūlum.	
ūlus,	<i>etc.</i> : mūlus, cucūlus, Aristobūlus, Cleobūlus, Gætūlus, Iūlus, Theodūlus <i>and other names which have οὐλος in Greek</i> .
ūma,	<i>etc.</i> : cucūma, Drūma, Nūma.
ūmen,	<i>etc.</i> : colūmen, docūmen, tegūmen.
ūmis,	<i>etc.</i> : cucūmis, incolūmis.
ūmo,	<i>etc.</i> : antūmo, hūmo <i>and compounds</i> , Lu-cīmo.

ūmor, *exc.* : tūmor.

ūmus, *exc.* : hūmus.

ūna.

ūnal.

ūnis.

ūno.

ūnus.

ūpes, *exc.* : quadrūpes.

ūpo.

ūpor.

ūra.

ūso.

ūsus, *exc.* ; Ebūsus, Volūsus, Genūsus.

ūta, *exc.* : pūta.

ūto, *exc.* : adjūto, argūto, mūto *and compounds*,
nūto *and compounds*, refūto *and compounds*, salūto *and compounds*.

ūtor, *exc.* : argūtor, scrūtor *and compounds*, ūtor
and compounds.

ūtus, *exc.* : arbūtus.

ūva.

ūvo, *exc.* : jūvo *and compounds*.

ÆSTIMATIO MENSURARUM. STANDARD OF MEASUREMENT.

MEASURES OF LENGTH.

The basis of Roman measures was the foot, *pes*, which, for ordinary purposes, may be said to be equal to .9710 foot; thus we see that it was somewhat less than the English measure of the same name. It was divided into the *palmus*, the *uncia*, and the *digitus*.

		Our Nearest Equivalent.
Pes, <i>foot</i> ,	= 12 unciae,	12 inches.
Pollex,	= 1 uncia,	1 "
Sextans,	= 2 unciae,	2 "
Quadrans,	= 3 unciae,	3 "
Triens,	= 4 unciae,	4 "
Quincunx,	= 5 unciae,	5 "
Semissis,	= 6 unciae,	6 "
Septunx,	= 7 unciae,	7 "
Bes,	= 8 unciae,	8 "
Dodrans,	= 9 unciae,	9 "
Dextans,	= 10 unciae,	10 "
Deunx,	= 11 unciae,	11 "
Palmus,	= ($\frac{1}{4}$ pes)	3 "
Digitus,	= ($\frac{1}{16}$ pes)	$\frac{3}{4}$ "
Palmipes,	= ($1\frac{1}{4}$ pes)	15 "
Cubitus,	= ($1\frac{1}{2}$ pes)	18 "

			Our Nearest Equivalent.
Gradus,	= (2½ pes)	=	30 inches.
Passus,	= (5 pes)	=	60 "
Decempeda,	= (10 pes)	=	120 "
Actus,	= (120 pes)	=	1440 "
Milliare, Milliarum } Mille passuum.	} = 5000 pes		= 1 mile.

The Roman mile is less by some yards than the English mile.

SQUARE MEASURE.

The jugerum, the basis of square measure among the Romans, is 240 feet long by 120 wide, or 28,800 Roman square feet. Equivalent to $\frac{6}{10}$ of an acre.

Scrupulum,	= $\frac{1}{8}\frac{1}{8}$ jug.	=	100 sq. ft.
Sextulus, 4 scrupula,	= $\frac{1}{2}$ "	=	400 "
Uncia, 6 sextuli,	= $\frac{1}{12}$ "	=	2,400 "
Sextans,	= $\frac{2}{12}$ "	=	4,800 "
Quadrans,	= $\frac{3}{12}$ "	=	7,200 "
Triens,	= $\frac{4}{12}$ "	=	9,600 "
Quincunx,	= $\frac{5}{12}$ "	=	12,000 "
Semissis,	= $\frac{6}{12}$ "	=	14,400 "
Septunx,	= $\frac{7}{12}$ "	=	16,800 "
Bessis,	= $\frac{8}{12}$ "	=	19,200 "
Dodrans,	= $\frac{9}{12}$ "	=	21,600 "
Dextans,	= $\frac{10}{12}$ "	=	24,000 "
Deunx,	= $\frac{11}{12}$ "	=	26,400 "
Hæredium,	= $\frac{12}{12}$ "	=	57,600 "
Centuria (100 hæredia),	} = 200 "		= 5,760,000 "

MEASURES OF CAPACITY.

In measures of liquid capacity, the *sextarius* is taken as the basis. This unit was a little less than the English pint. It was divided into 12 parts, named like the 12 parts of the *as*. As *Uncia*, *Sextans*, *Quadrans*, *Triens*, etc.

Culeus,	=	960	Sextarii.
Amphora,	=	48	"
Urna,	=	24	"
Congius,	=	6	"
Sextarius,	=	1	"
Hemina,	=	$\frac{1}{2}$	"
Quartarius,	=	$\frac{1}{4}$	"
Acetabulum,	=	$\frac{1}{8}$	"
Cyathus,	=	$\frac{1}{12}$	"
Ligula,	=	$\frac{1}{48}$	"

The Roman dry measures are nearly the same as these, save that the basis is the *modius*. The *modius* was $\frac{1}{2}$ of an *amphora* and contained a little less than two gallons.

ROMAN WEIGHTS.

The *libra* or pound was the basis of Roman weights. It was nearly equal in weight to 12 oz. avoirdupois. It was divided into 12 unciae, or ounces, and these latter were again divided; $\frac{1}{2}$ uncia = semuncia, $\frac{1}{3}$ = duella, $\frac{1}{4}$ = sicilicus, $\frac{1}{6}$ = sextula, $\frac{1}{8}$ = drachma, $\frac{1}{24}$ = scrupulum, $\frac{1}{48}$ = obolus.

Libra or As,	=	12 unciae.
Uncia,	= $\frac{1}{12}$	libra = 1 "
Sescunx,	= $\frac{1}{8}$	" = $1\frac{1}{2}$ "
Sextans,	= $\frac{1}{6}$	" = 2 "
Quadrans,	= $\frac{1}{4}$	" = 3 "
Triens,	= $\frac{1}{3}$	" = 4 "
Quincunx,	= $\frac{5}{12}$	" = 5 "
Semissis,	= $\frac{1}{2}$	" = 6 "
Septunx,	= $\frac{7}{12}$	" = 7 "
Bessis,	= $\frac{3}{4}$	" = 8 "
Dodrans,	= $\frac{3}{8}$	" = 9 "
Dextans,	= $\frac{5}{6}$	" = 10 "
Deunx,	= $\frac{11}{12}$	" = 11 "

ROMAN MONEY.

In early times Roman money was made of copper, and the *as* as a coin, weighed a pound. This weight was gradually reduced to 1 ounce, this producing a corresponding depreciation in the value of the coin. The *as* was divided into twelve parts, the coins being named according to the number of ounces they contained.

As,	=	12	ounces.
Uncia,	= $\frac{1}{12}$	<i>as</i> = 1	ounce.
Sescunx,	= $\frac{1}{8}$	" = $1\frac{1}{2}$	"
Sextans,	= $\frac{1}{6}$	" = 2	"
Quadrans,	= $\frac{1}{4}$	" = 3	"
Triens,	= $\frac{1}{3}$	" = 4	"
Quincunx,	= $\frac{5}{12}$	" = 5	"
Semissis,	= $\frac{1}{2}$	" = 6	"

Septunx,	=	$\frac{7}{12}$	as	=	7	ounces.
Bes,	=	$\frac{2}{3}$	"	=	8	"
Dodrans,	=	$\frac{3}{4}$	"	=	9	"
Dextans,	=	$\frac{5}{6}$	"	=	10	"
Deunx,	=	$\frac{11}{12}$	"	=	11	"

At the time of the reduction of the *as* to $\frac{1}{12}$ of its original value, the *denarius* was introduced as well as the *sestertius*, both silver coins. The *denarius* was equivalent to 10 *asses* and the *sestertius* to $2\frac{1}{2}$ *asses*. Their relative values in the classical period, may be thus expressed:

As,	=	1 to 2 cents.
Sestertius ($2\frac{1}{2}$ <i>asses</i>),	=	5 "
Quinarius,	=	10 "
10 <i>asses</i> or 4 <i>sestertii</i> = 1 <i>denarius</i> = 20 "		
1,000 <i>sestertii</i> = 1 <i>sestertium</i> = \$50.00		
Aureus = 25 <i>denarii</i> = 5.00		

The *sestertium* was not a coin, but a sum of money.

ROMANÆ, ARABICÆQUE NUMERO- RUM NOTÆ.

ROMAN AND ARABIC NOTATION.

1 I	60 LX
2 II	70 LXX
3 III	80 LXXX
4 IV; III	90 XC
5 V	100 C
6 VI	150 CL
7 VII	200 CC
8 VIII	250 CCL
9 VIII; IX	300 CCC
10 X	350 CCCL
11 XI	400 CCCC; CD
12 XII	450 CCCCL
13 XIII	500 IO; D
14 XIII; XIV	550 IOI; DL
15 XV	600 IOC; DC
16 XVI	650 IOCL; DCL
17 XVII	700 IOCC; DCC
18 XVIII	750 IOCC; DCCL
19 XIX; XVIII	800 IOCCC; DCCC
20 XX	850 IOCCCL; DCCCL
30 XXX	900 IOCCCC; DCCCC; CM
40 XL	950 IOCCCCL; DCCCCCL
50 L	1000 M: CIO; ∞: M

2000	MM; CIC CI; ∞ ∞
3000	MMM; CIC CI CI; ∞ ∞ ∞
4000	MMMM; CIC CI CI CI; ∞ ∞ ∞ ∞
5000	MMMMM; CCI; √A ∞
6000	VI ∞; MCCI
7000	VII ∞; MMCCI
8000	VIII ∞; MMMCCI
9000	IX ∞; ∞ CCCCCI
10000	X; CMG; CCIC; XM; CXO; IMI
20000	XX; CCICCC CCIC; XX ∞
30000	XXX; CCICCC CC.CC CCICCC
40000	CCICCC CCICCC CCICCC; CCICCC CCICCC
50000	—; CCCI
60000	LX ∞; CCICCC CCICI
70000	CCICCC CCICCC CCICCC CCICI; LXX ∞
80000	LXX; CCICCC CCICCC CCICCC CCICI
90000	CCICCC CCICCC CCICI; CCICCC CCICCC CCICI; LXXXX ∞; XC ∞
100000	CCCICCC; CM; C ∞
1000000	CCCCCC

LITTERARUM NOTÆ.

1°.—PRENOMENS.

<i>A</i> , <i>AV</i> , <i>VL</i> .	Aulus, Aula.
<i>APP.</i>	Appius.
<i>C.</i> ; <i>G.</i>	Caius.
<i>CN.</i> <i>GN.</i>	Cnæus.
<i>D.</i>	Decimus.
<i>K.</i>	Cæso.
<i>L.</i>	Lucius.
<i>M.</i>	Marcus.
<i>M'</i> ., <i>M?</i>	Manius.
<i>N.</i>	Numerius.
<i>P.</i>	Publius.
<i>Q.</i>	Quintus.
<i>SERV.</i>	Servius.
<i>SEXT.</i>	Sextus.
<i>SP.</i>	Spurius.
<i>T.</i>	Titus.
<i>TIB.</i>	Tiberius.

2°.—NAMES OF KINDRED, ETC.

<i>A.</i>	Amicus.
<i>ABN.</i>	Abnepos.
<i>C.</i>	Conjux.
<i>CONL.</i> , <i>COLL.</i>	Conlibertus.
<i>F.</i>	Filius.
<i>FR.</i>	Frater.

<i>H.</i>	Hæres.
<i>L.</i>	Libertus.
<i>M.</i>	Maritus.
<i>M. F.</i>	Marci filius.
<i>N.</i>	Nepos.
<i>P.</i>	Pater.
<i>PRON.</i>	Pronepos.

3°.—NAMES OF WOMEN.

(Letters reversed.)

<i>C</i>	Caia, Conjux.
<i>F</i>	Filia.
<i>T</i>	Liberta.
<i>M</i>	Mater, Mulier,

4°.—NAMES OF TRIBES.

<i>ÆM.</i>	Æmilia.
<i>AN.</i>	Aniensis.
<i>ARN.</i> or <i>ARNIEN.</i>	Arniensis.
<i>CLA.</i>	Claudia.
<i>CRU.</i>	Crustumina.
<i>COL.</i>	Collina.
<i>CORN.</i>	Cornelia.
<i>ESQ.</i> or <i>EXQ.</i>	Esquilina.
<i>FAB.</i>	Fabia.
<i>FAL.</i>	Falerina.
<i>GAL.</i>	Galeria.
<i>HOR.</i> or <i>HORAT.</i>	Horatia.
<i>LEM.</i>	Lemonia.
<i>MEN.</i>	Menenia.

<i>MŒC.</i>	<i>Mœcia.</i>
<i>OUF.</i>	<i>Ofentina.</i>
<i>PAL</i> or <i>PALAT.</i>	<i>Palatina.</i>
<i>PAP.</i> or <i>PAPIR.</i>	<i>Papiria.</i>
<i>POB., POP., PUBL.,</i> <i>PUPL., PL.</i>	<i>Poblilia, Poplilia.</i> <i>Publilia, Puplilia.</i>
<i>POL.</i>	<i>Pollia.</i>
<i>POM.</i> or <i>POMP.</i>	<i>Pomptina.</i>
<i>PUP.</i>	<i>Pupinia.</i>
<i>QUI</i> or <i>QUIR.</i>	<i>Quirina.</i>
<i>ROM.</i>	<i>Romilia.</i>
<i>SAB.</i>	<i>Sabatina.</i>
<i>SCA</i> or <i>SCAP.</i>	<i>Scaptia.</i>
<i>SER.</i> or <i>SERG.</i>	<i>Sergia.</i>
<i>STEL.</i>	<i>Stellatina.</i>
<i>SUB.</i>	<i>Suburana.</i>
<i>TER.</i>	<i>Terentina.</i>
<i>TRO</i> or <i>TROMEN.</i>	<i>Tromentina.</i>
<i>VEJEN.</i>	<i>Veientina.</i>
<i>VEL.</i>	<i>Velina.</i>
<i>VET.</i>	<i>Veturia.</i>
<i>VOL.</i> or <i>VOLT.</i>	<i>Voltinia.</i>

5°.—VARIOUS ABBREVIATIONS.

<i>A.</i>	<i>Absolvo.</i>
<i>A. D.</i>	<i>Ante diem.</i>
<i>A.</i>	<i>Ager, annis, Augustales.</i>
<i>Æ. CUR.</i>	<i>Ædilis curialis.</i>
<i>A. P. R. C.</i>	<i>Anno post Romanam conditam.</i>
<i>A. U. C.</i>	<i>Anno urbis conditæ or ab urbe condita.</i>

<i>C. CIV. D. D. PUBL.</i>	Corona civica data decreto publico.
<i>C. R.</i>	Civis Romanus.
<i>C. R. C.</i>	Cujus rei causa.
<i>C.</i>	Condemno.
<i>C. S. H. S. S. S. V. T. L.</i>	Communi sepulchro hic siti sunt; sit vobis terra levis.
<i>COS.</i>	Consul, Consule.
<i>COSS.</i>	Consules, consulibus.
<i>COS. II.</i>	Consul iterum.
<i>COS. III.</i>	Consul tertium.
<i>D.</i>	Divis, Decimus, Dies, Decurio.
<i>D. B. J.</i>	Dis bene juvantibus.
<i>D. D.</i>	Dono dedit, Deo dicavit.
<i>D. D. D.</i>	Dat, dicat, dedicat.
<i>D. M.</i>	Diis Manibus.
<i>D. O. M.</i>	Deo Optimo Maximo.
<i>D. Q. S.</i>	De quo supra.
<i>F. C.</i>	Faciendum curavit.
<i>F. Q.</i>	Flamen Quirinalis.
<i>H. S. E.</i>	Hic situs est.
<i>H. R. I. P.</i>	Hic requiescit in pace.
<i>H. S. V. F. M.</i>	Hoc sibi vivens fieri mandavit
<i>H.-S. or HS.</i>	Sestertius, sestertium.
<i>HS. X.</i>	Sestertii decem.
<i>HS. \overline{X}.</i>	Sestertia dena.
<i>$\overline{HS}\overline{X}$</i>	Sertertiumdecies.
<i>ID.</i>	Idus.
<i>IMP.</i>	Imperator.

<i>KAL.</i>	<i>Kalendæ.</i>
<i>L.</i>	<i>Libra.</i>
<i>LL.</i>	<i>Dupondius.</i>
<i>N. L.</i>	<i>Non liquet.</i>
<i>OB.</i>	<i>Obiit.</i>
<i>O. E. B. C. Q.</i>	<i>Ossa ejus bene condita quiescant.</i>
<i>P.</i>	<i>Posuit, passus, pedes.</i>
<i>P. C.</i>	<i>Patres conscripti.</i>
<i>P. P.</i>	<i>Pater Patriæ.</i>
<i>PS.</i>	<i>Plebiscitum.</i>
<i>P. M.</i>	<i>Pontifex Maximus, Passus mille.</i>
<i>R.</i>	<i>Roma, Romanus.</i>
<i>R. P. C.</i>	<i>Reipublicæ causa.</i>
<i>S.</i>	<i>Salutem, Sacrum.</i>
<i>S. C.</i>	<i>Senatus consultum.</i>
<i>S. D.</i>	<i>Salutem dicit, dat.</i>
<i>S. P. D.</i>	<i>Salutem primum dicit.</i>
<i>S. P. Q. R.</i>	<i>Senatus populusque Romanus.</i>
<i>S. V. B. E. E. Q. V.</i>	<i>Si vales bene est, ego quidem valeo.</i>
<i>S. V. V.</i>	<i>Si vos valetis.</i>
<i>S. E. V.</i>	<i>Si eis videretur.</i>
<i>S. T. V.</i>	<i>Si tibi videbitur.</i>
<i>S. T. T. L.</i>	<i>Sit tibi terra levis.</i>
<i>T. C.</i>	<i>Testamentum constituit.</i>
<i>T. F. J.</i>	<i>Testamento fieri jussit.</i>
<i>TR. PL.</i>	<i>Tribunis plebis.</i>
<i>TR. POT.</i>	<i>Tribunitia potestate.</i>
<i>U. R.</i>	<i>Uti rogas.</i>
<i>X. V.</i>	<i>Decemvir.</i>

<i>XV. VIR. S. F.</i>	Quindecimvir sacris fa- ciundis.
<i>III. V. R. C.</i>	Triumvir Reipublicæ constituendæ.
<i>V.</i>	Vixit.
<i>V. S.</i>	Voto suscepto.
<i>P. R. E.</i>	Post reges exactos.

TABELLA VIGILLARUM NOCTIS HORA.
RUMQUE DIEL APUD ROMANOS.

DIES.	DAY.	NOX.	NIGHT.
Matutinum 1a hora.	Morning, 6 h.	Vespertin. 1a h. (1a vigilia)	6 h. Evening.
Tempus. 2a	7	Tempus. 2a	7
3a	8	3a	8
4a	9	4a (2a vigilia)	9
5a	10	5a	10
6a	11	6a	11
Meredies. 7a	Midday 12	Media nox 7a (3a vigilia)	12 Midnight.
8a	1	8a	1
9a	2	9a	2
10a	3	10a (4a vigilia)	3
11a	4	11a	4
12a	5	12a	5

TABELLA CALENDARUM, NONARUM, IDUUM.

MARTIUS, MAIUS, JULIUS (QUINTILIS), OCTOBER. 31		JANUARIUS, AUGUSTUS (SEXTILIS), DECEMBER. 31	APRILIS, JUNIUS, SEPTEMBER, NOVEMBER. 30	FEBRUARIUS 28 29 q. a.
1	Kalendis.	Kalendis.	Kalendis.	Kalendis.
2	VI	IV	IV	IV
3	V	III	III	III
4	IV	Ante Nonas	Ante Nonas	Ante Nonas.
5	III	Pridie Nonas.	Pridie Nonas.	Pridie Nonas.
6	Pridie Nonas.	Nonis.	Nonis.	Nonis.
7	Nonis.	VIII	VIII	VIII
8	VII	VII	VII	VII
9	VII	VI	VI	VI
10	VI	V	V	V
11	V	IV	IV	IV
12	IV	III	III	III
13	III	Pridie Idus.	Pridie Idus.	Pridie Idus.
14	Pridie Idus.	Idibus.	Idibus.	Idibus. An. Biss.
15	Idibus.	XIX	XVIII	XVI
16	XVII	XVIII	XVII	XV
17	XVI	XVII	XVI	XIV
18	XV	XVI	XV	XIII
19	XIV	XV	XIV	XII
20	XIII	XIV	XIII	XI
21	XII	XIII	XII	X
22	XI	XII	XI	IX
23	X	XI	X	VIII
24	IX	X	IX	VI
25	VIII	IX	VIII	V
26	VII	VIII	VII	IV
27	VI	VII	VI	III
28	V	VI	V	Prud. Kal. III
29	IV	V	IV	
30	III	IV	III	
31	Pridie Kalendas mensis sequentis.	III	Pridie Kalendas mensis sequentis.	Pridie Kalendas mensis sequentis.

INDEX.

	PAGE
Utility and General Division of the book...	3
Manner of using Guide to Latin Conversa- tion	7

Vocabulary.

	PAGE
God, the inhabitants of heaven, hell.....	9
Time, division of time.....	10
Air, water and fire	12
Minerals.....	13
Trees, plants, flowers, fruits.....	16
Animals.....	25
Cries of animals.....	32
Parts of the human body.....	34
Qualities and defects of the human body ; dis- eases, wounds, death.....	37
Apparel of men and of women.....	41
Of the soul: qualities and defects of the in- telligence, of the will; the passions	44
Of a city, and of its parts.....	54
Of the inhabitants of a city.....	57
Age, relationship.....	60
Of a house, and of its parts.....	62
Principal articles of furniture of a house....	66
Table victuals.....	71

	PAGE.
Grammar	74
Poetry.....	76
Rhetoric	77
Rivers, streams.....	80
Mountains.....	82
Different countries.....	83
Cities.....	85
Mathematics	88
Astronomy	93
Physics.....	94
Architecture	96
Music	97
Painting and sculpture.....	98
Medicine	99
Mechanical arts and artisans	100
Games, amusements.....	108
List of Latin Comparatives and Superlatives	111
Verbs whose Preterites and Supines may present difficulties to beginners.....	135
Grammatical Construction of Question and Answer	148

Different Forms of Conversation.

For greeting	162
Concerning the health.....	163
To go, to part.....	165
To come, to return.....	167
On good and bad weather.....	169
Age, condition, manners.....	170
To speak, to tell.....	172
To ask, to accord, to refuse.....	175
To do a favor, to give thanks.....	176

	PAGE:
Different uses of the verb to do.....	177
To think, to have a thought.....	179
On banquets, repasts.....	181
Evening, night, sleep.....	183
To sell, to buy, to pay.....	185
On various games.....	187
Disputes, accusations.....	188
To listen attentively, to be attentive.....	189
To observe, to see, to perceive.....	192
To explain, to clear up a difficulty.....	193
To study, to read, to learn by heart,.....	195
To translate, to compose, to write.....	197
To make a pen, to write.....	199
On letters, and how they should be signed..	200
Various familiar expressions.....	204
Various questions.....	211
Idioms and proverbs.....	217
Current Latin expressions.....	223

Varia Colloquia.**PRIMA PARS.**

A Deo capienda primordia.....	233
Formulæ salutandi et valedicendi in con- gressibus	235
Formulæ bene precandi.....	238
Arma scholastica.....	240
Cœmptio armorum scholasticorum.....	243
Formulæ petendarum facultatem.....	247
Rogatur varia facultas egredienda schola....	249
Petitur facultas ad varia.....	252
Obsequia scholastica invicem præstita.....	258

	PAGE.
Officium janitoris scholæ.....	263
Officium præfecti pensorum.....	265
Decurionis munus.....	267
Officium præfectorum decuriæ.....	269
Censura variarum culparum.....	270
Formulæ disputantium Latine.....	273
Concertatio	276
Comparatio nominum, verborumque conju-gatio	278
Nomenclatura.....	280
Iterum nomenclatura.....	283
Catechismus	285

SECUNDA PARS.

Euntes in ludum.....	288
Tarde ludum petentes.....	290
Absentiæ, excusatio.....	292
Absentes	295
Amissus et promissus liber.....	297
Chartæ in membranam consultæ	298
Mutatio calami.....	300
Calami apparatio.....	301
Frustratio petiti atramenti.....	303
Elementorum conformatio.....	305
Silentium et attentio	307
Observator	309
Accusatio varia scholastica.....	311
Temeraria suspicio.....	315
Colloquium in schola.....	317
Somnus in gymnasio.....	318
Litigium	320
Hora producta.....	322

PAGE	
Munditia librorum.....	323
Cantus musicus.....	325
Studium rerum ediscendarum.....	327
Recitatio.....	329
Suggestio.....	330
Repetitio.....	332
Explicationum repetendarum ratio.....	334
Disputatio.....	337
Scriptio	339
Emendatio scriptioris.....	341
Concertatio scriptioris.....	344
Examen.....	348
Præmia.....	351

TERTIA PARS.

Virtus in teneris.....	354
Pensum diurnum.....	356
Pecunia petitur mutuo ; datur.....	359
Vale dicitur in amici discessu.....	360
Invisitur sodalis æger.....	362
Vestientes se et reliqua peragentes.....	365
Cubitum dicesuri.....	368
E somno suscitati, precatio matutina.....	370
Sese vestibus exuentes, preces ante somnum	372
Præparatio ad convivium.....	376
Mensæ extractio.....	378
Narratio convivii.....	379
Peccata in templo comitti solita.....	382
Ministerium sacri.....	384
Dies remissionis.....	387
Dismissio improvisa.....	389
Petitio lusus.....	391

	PAGE.
Deliberatio de lusu.....	394
Ludus globulorum	396
Ludus turbinis.....	399
Lusus pilæ.....	401
Lusus velitaris.....	406
Lusus globorum missilium manu.....	412
Jactus lapidum aut discorum ad metam.....	414
Ludus lapidum orbicularum ad metas.....	416
Ludus nucum.....	421
Ludus tudicularis.....	424
Excursus in glaciem.....	427
Mensis Marianus.....	429

Sententiæ selectæ.

Sententiæ selectæ Publii Syri.....	441
Sententiæ selectæ P. Terrentii Afri.....	447
Sententiæ selectæ Junii Juvenalis.....	449
Sententiæ selectæ Ovidii Nasonis.....	452
Sententiæ selectæ Virgilii Maronis.....	454
Sententiæ selectæ Horatii Flacci.....	459
Sententiæ selectæ A. Senecæ.....	474
De mensura penultimarum.....	480
Æstimatio mensurarum	493
Æstimatio ponderum.....	495
Æstimatio nummorum.....	496
Romanæ, arabicæque numerorum notæ.....	498
Litterarum notæ.....	500
Tabella vigiliarum noctis horarumque diei apud Romanos.....	506
Tabella calendarum, nonarum, iduum	507

*Ô Marie conçue sans péché,
priez pour nous qui avons recours à vous!*

Les 20 premières pages de ce PDF donne un aperçu de la qualité, *bonne ou mauvaise*, de l'édition papier. La qualité dépend du livre original dont nous nous sommes servi pour produire le fac-similé (*texte numérisé*).

Il est possible de commander l'édition papier à prix abordable en visitant le site :

canadienfrancais.org

Plusieurs autres livres sont également disponibles sur le même site, toujours à prix abordable.